शास्त्रसंदेशमाला

२५

मुनि विनयरक्षितविजयजी म.सा.

શાસ્ત્રસંદેશમાલા - ૨૫

આચાર-ભાવના-આરાધનાગ્રન્થનિકરઃ

ભાગ-૨૫

: સંપાદક - સંકલન :

પ.પૂ.આચાર્યદેવ શ્રીમદ્

વિજય રામચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મ.સા. ના

સામ્રાજ્યવર્તી

પૂ.આ.શ્રી બોધિરત્નસૂરીશ્વરજી મ.સા.ના

શિષ્યરત્ન

પૂ.મુ.શ્રી વિનયરક્ષિતવિજયજી મ.સા.

પ્રકાશક-પ્રાપ્તિ સ્થાન

શાસ્ત્રસંદેશ

C/o અસલ, ૩, મણિભદ્ર એપાર્ટમેન્ટ,

આરાધના ભવન માર્ગ, સુભાષચોક, ગોપીપુરા-સુરત-૧

- શાસ્ત્રસંદેશમાલા-૨૫
- આચાર-ભાવના-આરાધનાગ્રન્થનિકર:
- પ્રથમ આવૃત્તિ : વિ.સં. ૨૦૭૮,
  મૌન એકાદશી,
  તા. ૧૪-૧૨-૨૦૨૧

॥ પ્રમાર્જના - શુદ્ધિ ॥

પૂ.પં.શ્રી **શ્રુતતિલકવિજયજીગણી**

પૂ.મુ.શ્રી **હિતરક્ષિતવિજયજી** મ.સા.

- ટાઈપ સેટીંગ : શ્રી સાંઈ કોમ્પ્યુટર્સ-નિતિનભાઈ, અમદાવાદ.
- મુદ્રક : બાલારામ ઓફસેટ, દૂધેશ્વર, અમદાવાદ.

વિશેષ નોંધ : શાસ્ત્રસંદેશમાલાના ૧ થી ૨૬ ભાગનું સંપૂર્ણ પ્રકાશન જ્ઞાનદ્રવ્યમાંથી કરવામાં આવેલ છે. તેની નોંધ લેવા વિનંતી.

આભાર...!

અનુમોદનીય...! અનુકરણીય...!

શાસ્ત્રસંદેશમાલાના
ભાગ ૨૫ના પ્રકાશનનો
સંપૂર્ણ લાભ

શ્રી જૈન અમરશાળા
ટેકરી-ખંભાત

તરફથી શ્રી સંઘના જ્ઞાનદ્રવ્યની નિધિમાંથી
લેવામાં આવેલ છે. તેની અમો હાર્દિક
અનુમોદના કરીએ છીએ...!
શ્રી સંઘ તથા ટ્રસ્ટીગણના અમો આભારી છીએ...!

-શાસ્ત્રસંદેશ

પ્રકાશકીય...!

પ્રભુ મહાવીરની પાટ પરંપરામાં થઈ ગયેલા પૂર્વના પુણ્યવંતા મહાપુરુષોએ ભૂતકાળમાં ઘણા જ પ્રકરણ ગ્રંથોની રચના કરેલ. તેમાંથી અમોએ પૂર્વે શાસ્ત્રસંદેશમાલા ભાગ ૧ થી ૨૦ કે જેમાં ૭૦,૦૦૦ શ્લોક પ્રમાણ તે પછી ભાગ ૨૧ થી ૨૪ જેમાં ૧૮,૦૦૦ શ્લોક પ્રમાણ અને આજે ભાગ ૨૫, ૨૬ કે જેમાં ૬૦૦૦ શ્લોક પ્રમાણ સાહિત્યનો સમાવેશ કરી તે શ્રી સંઘ સમક્ષ મૂકી રહ્યા છીએ.

આજ સુધીમાં શાસ્ત્રસંદેશમાલા ભાગ ૧ થી ૨૬ કે જેમાં ૬૨૬ પ્રકરણ ગ્રંથોના લગભગ ૯૪,૦૦૦ હજાર શ્લોક પ્રમાણ સાહિત્ય કે જે પૂર્વના પૂર્વાચાર્યો - પુણ્યાત્માઓએ રચના કરેલ તે શ્રી ચર્તુવિધ સંઘ સમક્ષ મૂકવા અમો ભાગ્યશાળી બન્યા છીએ તેનો અમને આનંદ છે.

આ સાથે શાસ્ત્રસંદેશમાલા ભાગ ૧ થી ૨૦ અને અકારાદિ સંપુટના ચાર ભાગ (જેમાં ૬૨૬ ગ્રંથોના ૧,૭૭,૦૦૦ શ્લોકોની અકારાદિ છે.) જે ઉપલબ્ધ ન હોતા તે પણ દ્વિતીય આવૃત્તિ રૂપે આજે શ્રી સંઘને ઉપલબ્ધ બનશે.

તે સાથે પૂર્વેના પુણ્યાત્માઓએ પ્રભુજીની ભાવભક્તિ માટે રચેલા ૨૨૦૦ થી અધિક સ્તોત્રો અને ૨૦૦૦થી અધિક સ્તુતિઓના જોડા પણ સ્તોત્ર સંદેશમાલા ભાગ ૧ થી ૨૦ રૂપે બહાર પાડી રહ્યા છીએ. તે ૨૦ ભાગમાં લગભગ ૩૮,૦૦૦ શ્લોક પ્રમાણ સાહિત્યનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે.

આજ સુધીમાં અલગ અલગ પ્રકાશકો દ્વારા બહાર પડેલ ૬૨૬ પ્રકરણો + ૨૨૦૦ સ્તોત્રો + ૨૦૦૦ સ્તુતિઓને એકત્ર કરી તેનું સંપાદન-સંકલન કરી આપ્યું તે માટે અમો પૂજ્યશ્રીના આભારી છીએ અને તે આજે ટોટલ ૨૬ + ૨૦ = ૪૬ ભાગમાં ઉપલબ્ધ બની રહ્યું છે.

શાસ્ત્રસંદેશ દ્વારા ટોટલ ૫૧ પુસ્તકો પ્રકાશિત થયેલ છે. તેમાં ૨૪ પુસ્તકો તો દ્વિતીય આવૃત્તિ રૂપે છે. તે દરેકમાં અલગ અલગ સંઘોએ પોતાના જ્ઞાન દ્રવ્યનો વ્યય કરેલ છે તે માટે અમો તેઓશ્રીના આભારી છીએ.

ટાઈપ સેટીંગ શ્રી સાંઈ કોમ્પ્યુટર્સવાળા નિતિનભાઈ તથા પ્રીન્ટીંગ બાઈન્ડીંગનું કાર્ય બાલારામ ઓફસેટવાળા રીતેશભાઈએ વિશેષ ખંત-કાળજીપૂર્વક કરી આપેલ છે.

-શાસ્ત્રસંદેશ

अनुक्रमणिका

क्र.नं.	प्रकरण नाम	कर्ता	पेज नं.
१	सम्यक्त्वरहस्य प्रकरणम्	पू.आ.श्री सिद्धसेनसूरीश्वरजी	१
२	संवेग कुलकम्	पू.आ.श्री धनेश्वरसूरि	७
३	संवेग कुलकम्		८
४	वैराग्यकुलकम्	पू.आ.उद्योतनसूरि	१०
५	श्राद्धकुलकम्		१४
६	हिताचरणम्	पू.उपा.श्री सकलचन्द्रगणि	१५
७	नवपद विषयक देशना		५६
८	संसारे नत्थि सुहं	पू.आ.श्री नेमिचन्द्रसूरि	५९
९	उपदेशरत्नाकरः	पण्डितश्री यशोविजयगणि	६३
१०	आत्मोपदेशमाला		७३
११	जीवाणुसट्ठि संधि	पू.आ.श्री जिनप्रभसूरि	८६
१२	आत्मप्रतिबोधदोहा	पू.योगीन्द्रदेवमुनि	८९
१३	वैराग्यप्रेरणम्		९९
१४	आत्मघोषः	पू.आ.श्री पद्मनन्दिसूरि	१०३
१५	परमसुख-द्वात्रिंशिका	पू.आ. श्री जिनप्रभसूरि	१०९
१६	उपमितिगतक्षमामाहात्म्यम्	पू. सिद्धर्षिगणि	११२
१७	षड्दर्शन कल्पलता	श्रीमद्यशोविजयजी	११३
१८	श्री धर्मस्वरूप-दर्शनम्		१२२
१९	चतुर्विधधर्मस्वरूपम्		१२३
२०	नरकवर्णनवृत्तानि		१२६
२१	शीलोदाहृतिकल्पवल्ली	पू. उपा.श्री संवेगसुन्दरगणि	१२८

क्र.नं.	प्रकरण नाम	कर्ता	पेज नं.
२२	आशाम्बरहितशिक्षा		१४८
२३	अनङ्गदुर्जयाष्टकम्	पू.मु.श्री विनयचन्द्रविजय	१५१
२४	सुक्तसंग्रहः	पू.मु.श्री लक्ष्मीकल्लोलगणि	१५२
२५	सुभाषित-अष्टकानि		१५९
२६	श्रावकप्रायश्चित्तसामाचारीविधि	पू.उपा.श्री तिलकसूरि	१८८
२७	नवपदाराधनविधिः		१९०
२८	ईर्यापथिकीषट्त्रिंशिका	पू.उपा.श्री जयसोमगणि	१९१
२९	महामुनि-स्तवः		१९५
३०	श्रीऋषिमण्डलस्तवः		१९६
३१	द्रव्यस्तवसमर्थनप्रकरणम्	पू.आ.श्री देवभद्रसूरि	२२१
३२	मूलशुद्धि प्रकरणम्	पू.आ.श्री पद्युम्नसूरि	२२३
३३	पूजा-चतुर्विंशतिका	पू.आ. श्री सिद्धसेनसूरि	२३४
३४	साध्वाचारषट्त्रिंशिका	श्री रूपचन्द्रमुनि	२३७
३५	आराधना प्रकरणम्	पू.आ. श्री जयशेखरसूरि	२४३
३६	श्री नंदनऋषि आराधना	पू.आ.श्री उदयप्रभसूरि	२४७
३७	प्रज्ञाप्रकाशषट्त्रिंशिका	पू.मु.श्री यशस्विगणीशिष्य	२५४
३८	ज्ञानपञ्चकविवरणम्	पू.आ.श्री हरिभद्रसूरि	२६०
३९	विचारस्तोत्रम्		२६२
४०	दुःषमगण्डिका	पू.आ.श्री प्रतिप्रभुसूरि	२६७
४१	अल्पबहत्वविचारगर्भित महादण्डकस्तोत्रम्		२७४

क्र.नं.	प्रकरण नाम	कर्ता	पेज नं.
४२	सारसमुच्चयकुलकम्		२७६
४३	श्री चक्षुरप्राप्यकारितावादः	पू.उपा. श्री यशोविजयगणि	२७९
४४	स्याद्वादपुष्पकलिका	पू.उपा. श्री चारित्रनन्दि वि.	२८५
४५	उद्गच्छत्सूर्यबिम्बाष्टकम्	पू.उपा. श्री समयसुन्दर वि.	३११
४६	तृणाष्टकम्	पू.उपा. श्री समयसुन्दर वि.	३१२
४७	रजोष्टकम्	पू.उपा. श्री समयसुन्दर वि.	३१३

संपूर्ण श्लोक संख्या - २८७१

संपूर्ण पृष्ठ संख्या - ८+३१३+१५

पू.आ.श्री सिद्धसेनसूरीश्वरसंकलितम्

।। सम्यक्त्वरहस्यप्रकरणम् ।।

पत्तभवोदहितीरं मोहाईजलणउल्हवणनीरं ।
अन्नाणतिमिरसूरं पणमामि जिणेसरं वीरं ।। १

मुणिऊण सुअहराणं गुरूण पासम्मि समयनिदिट्ठं ।
सम्मत्तस्स रहस्सं भणामि भविआण बोहत्थं ।। २

सुअसायरो अपारो आउं थोवं जीओ[उ] दुम्मेहा ।
तं किंपि सिक्खिह्वखअव्वं, जं कज्जकरं च थोवं च ।। ३

मिच्छत्तमहामोहंधयारमूढाणं इत्थ जीवाणं ।
कम्मट्ठगंठिभेया जायइ सम्मत्तपरिणामो ।। ४

जियरागदोसमोहेहिं भासिय[यं] जमिह जिणवरिंदेहिं ।
तं चेव होइ तत्तं इय बुद्धि होइ सम्मतं ।। ५

एगविह–दुविह–तिविहं, चउहा पंचविह–दसविह[हं] सम्मं ।
दीवाई कारगाई, उवसमभेएहिं वा सम्मं ।। ६

निसग्गुवएसरुई आणारुई सुत्त–बीयरुई मेव ।
अभिगम–वित्थाररुई, किरिया–संखेव–धम्मरुई ।। ७

जइ नो सक्का धरिउं, मूलुत्तरगुणगणं तहावि दढं ।
कायव्वं सम्मत्तं, सम्मं समए जहा भणिअं ।। ८

भट्ठेण चरित्ताओ स[सु]ट्ठुयरं दंसणं गहेयव्वं ।
सिज्झंति चरणरहिआ दंसणरहिआ न सिज्झंति ।। ९

मूलं दारं पइट्ठाणं, आहारो भायणं निही ।
दुच्छक्कसा [स्सा] वि धम्मस्स सम्मत्तं परिकित्तिअं ।। १०

एएण कारणेणं, सम्मत्ते आयरो अ कायव्वो ।
मिच्छत्तं पुण वज्जे, तिविहं तिविहेण जाजीवं ॥ ११

न वि तं करेई अग्गी नेव विसं नेव किन्हसप्पो वा ।
जं कुणइ महादोसं तिव्वं जीवस्स मिच्छत्तं ॥ १२

वेसाघरेसु गमणं जहा विरुद्धं हवइ कुलवहूणं ।
जाणाहि तहा सावय-सुसावयाणं कुतित्थेसु ॥ १३

भणइ जणो नारीणं सइत्तणं कत्थ वेसगिहगमणे ।
एवं कुतित्थ गमण[णे] सम्मत्तं सावगस्स कहिं ॥ १४

तम्हा विरिंचि - हरीहर - कपिल - संखाइयाण देवाणं ।
भवणे गमणं वज्जे अह न विवज्जे [इमो] दोसो ॥ १५

जिणधम्मंमि अ कुशलो सुसावओ सो वि आगओ इत्थ ।
तम्हा एस पहाणो सिवाय धम्मो जओ भणिओ ॥ १६

कुलिंगितब्भत्ताणं थिरत्तणं कुणइ तत्थ वच्चंतो ।
वड्ढइ य मिच्छत्तं स बोहिबीयं हणइ तेसिं ॥ १७

अन्नेसिं सत्ताणं मिच्छत्तं यो जणेइ मूढप्पा ।
सो तेण निमित्तेणं न लहइ बोहिं जिणाभिहिअं ॥ १८

इक्को कुतित्थियाणं पासे गमणं करेइ मूढप्पा ।
तप्पच्चयाउ अन्ने इय[इ]वुड्ढि तेण तं नीयं [णेयं] ॥ १९

जह पुव्विं पिंडाई काऊणं कोणिओ भवसमुद्दे ।
बुड्डो मिच्छत्तेणं तह अन्ने अज्ज वि पडंति ॥ २०

जइ किल इक्को अंधो कूवम्मि पडेइ तहा सचक्खू वि ।
अंधाण सचक्खूण य तो मन्ने अंतरं नत्थि ॥ २१

सो परमप्पाणं चिय पाडेइ दुरुत्तरंमि संसारे ।
मिच्छत्तकारणाइं जो न विवज्जेइ मूढप्पा ॥ २२

इक्केण कयमकज्जं करेइ तप्पच्चया पुणो अन्नो ।
साया बहुल परंपर [या] वुच्छेओ संजमतवाणं ॥ २३

एयाइं बुद्धिमया लोई [इ] अ रूढिगयाइं कज्जाइं ।
संसारजलहिमज्जण भीएण विवज्जणिज्जाइ ॥ २४

चित्तट्ठमी महनवमी कत्तिअसंकंति सूर ससिगहणं ।
पव्वभरण - पिंडपाडण - गयाइदाणं च सध्धाए ॥ २५

सत्तमि - पंचमि - गोमयतिही य दो अट्ठमी तिहिविसेसा ।
रविवार - सोमवारे जलंजली बारसिपयाणं ॥ २६

गिम्हुत्तापन - परतित्थगमण - [सुविण कहण] होमकरणाई ।
तह खित्तगु [गो] त्त - पत्ताइ देवया पूअणं चेव ॥ २७

मासिअ - छम्मासिअ - वरिसिआइं तेइज्जा [वज्जिज्जा] नवमीआइं च ।
मिच्छत्तजत्त भोयण-लोइअगुरुपायपडणं च ॥ २८

परितित्थिआण पणमण-उब्भावण - थुणण - भत्तिरागं च ।
सक्कारं संमाणं दाणं विणयं च वज्जेइ ॥ २९

तरुरोवण - कन्नाहल - अक्खयतइयाइ संडविवाहं ।
सिवरत्ति - उत्तरायण - एगारसी गउरि [ज] त्ताई ॥ ३०

अह अन्नहं समयत्था अन्नह जण चिट्ठिअं च जेणिट्ठं ।
कीरइ गणवइथुणणं उक्कारडियनिमंतणाइयं ॥ ३१

माईभरणं जक्खाइपूयणं जिणमए असद्दहणं ।
गोदेव तहा छट्ठीकरणं तिविहेण वज्जिज्जा ॥ ३२

गि [मि]ट्ठग वण्हिवी [वि] आणाइ - साला - तला [डा] ग
क्षुत्तहलं [करणं च]
दाणं तत्थ तिलाईणं मय [कि] च्चय थुभकरणं च ॥ ३३

वडनिंबपिप्पलाणं उंबर चुल्लीण मुसलाणं च ।
एएसिं पुण वज्जे पूआकरणं च नमणं च ॥ ३४

जो गिहकुडुंबसामी संतो मिच्छत्तरोवणं कुणइ ।
तेण सयलो वि वंसो पक्खित्तो भवसमुद्दम्मि ॥ ३५

जो गिहकुडुंबसामी संतो सम्मत्तरोवणं कुणइ ।
तेण सयलो वि वंसो सिद्धिपुरी संमुहो नीओ ॥ ३६

दंसणविसए समए दिट्ठंता णेगहा समक्खाया ।
थुइविसयं पुण एयं जह भणियं तह निसामेह ॥ ३७

सम्मत्तं परमो दीवो सम्मत्तं वरसारही ।
सम्मत्तं परमो बंधू सम्मत्तं वरभूसणं ॥ ३८

सम्मत्तं परमं दाणं सम्मत्तं परमं तवं ।
सम्मत्तं परमं सीलं सम्मत्तं वरभावणा ॥ ३९

सम्मत्तं परमो देवो सम्मत्तं परमो गुरु ।
सम्मत्तं परमं मित्तं सम्मत्तं परमं पयं ॥ ४०

चिंतामणिव्व लद्धं सम्मत्तं कहवि दिव्वजोएण ।
तं हारवेइ मूढो लोइअधम्माइकरणेणं ॥ ४१

चिंतामणी कप्पतरु नवनिहि - धेणु - नरिंद - इंदेहिं ।
कह उवमिज्जइ एअं इहलोइएहिं सव्वेहिं ॥ ४२

लहिऊणं हारंति [ती] पुणरवि लहंते अणंतकालाओ ।
तम्हा दंसणरयणं सव्वपयत्तेण रक्खिज्जा ॥ ४३

जह सिअवडेण विणा न तरइ महासागरम्मि बोहित्थं ।
तह सम्मत्तेण विणा किरिआरूई न तरइ भवो [द] हिं ॥४४

जह उ महाजड [वि] सालो मूलम्मि हए विणस्सए रुक्खो ।
सम्मत्तमूलविगमे तह नासइ सेसचरणं पि ॥ ४५

जह भट्ठो होइ गुणो गुरुण भट्ठेण आगमे भणिअं ।
तह सम्मत्तेण विणा सयलो धम्मो मुहा होइ ॥ ४६

जह चउरंगं सिन्नं हणिअे नाहम्मि नासए सयलं ।
तह सम्मत्तम्मि हए नासइ दाणाइयो धम्मो ॥ ४७

जह य विणट्ठे तुंबे साहारो होइ नेव आरेहिं ।
तह सम्मत्तम्मि हए न होइ चरणेण परमगई ॥ ४८

जह विच्छायं कमलं हवइ विणट्ठं कित्तिए मासे [मूले] ।
तह विच्छाया किरिया हवइ सम्मत्तनासम्मि ॥ ४९

जह य महा आययणं पीढविणासे विणस्सए वस्सं ।
तह दंसणस्स विगमे सयलं विहलं पमत्तंतं ॥ ५०

जह य हियएण रहिओ पुरीसो अग्गीव इंधणविहीणो ।
विज्झायइ तह [।] सयलं चरणं सम्मत्तरहियस्स ॥ ५१

इय सम्मत्तेण विणा सव्वं चिअ छारआहुइसरिच्छं ।
बहिरस्स कन्नजावो हवइ तुसखंडणं व समं ॥ ५२

अंधारनिच्चिअं पिव सव्वदेहोवट्टणं जहा विहलं ।
तह सम्मत्तेण विणा सयलं बज्झं अणुट्ठाणं ॥ ५३

ता इत्थेव पयत्तो कायव्वो सव्वहा पुणो एयं ।
दंसणरयणं रयणं व दुल्लहं मंदपुन्नस्स ॥ ५४

ता [तत्] तुब्भेहिं वि पत्तं पुव्वज्जियसुकयकम्मजोएणं ।
संकाइदोसरहिअं कायव्वं अप्पमत्तेणं ॥ ५५

सम्मत्तं पत्तं वि रोरेण निहाणगं व दुल्लहं ।
पावेहिं अंतरिज्जइ मिच्छत्त-पमाय जोएहिं ॥ ५६

ते धन्ना ताण नमो तेच्चिय चिरजीविणो दु [बु] हा ते य ।
जे निरइआरमेअं धरंति सम्मत्तवररयणं ॥ ५७

मन्नह तमेव सच्चं नीसंकं जं जिणेहिं पन्नत्तं ।
सुहपरिणामो सम्मं रागाइविसुत्तियारहिओ ॥ ५८

एवंविहपरिणामो सम्मदिट्ठी जिणेहिं पन्नत्तो ।
एसो उ भवसमुद्दं लंघइ थोवेण कालेण ॥ ५९

सम्मत्तम्मि उ लद्धे ठविआइं नरय-तिरिय-दाराइं ।
दिव्वाणि माणुसाणि य मुक्खसुहाइं सहीणाइं ॥ ६०

सम्मत्तम्मि उ लद्धे विमाणवज्जं न बंधए आउं ।
जइ न विगयसम्मत्तो अहव न बद्धाउओ पुव्विं ॥ ६१

सम्मत्तं सम्मं खलु अचिंतचिंतामणिव्व [जो] लहइ ।
सिवसग्गमणुअसुहं [सो] पावइ धणसत्थवाहव्व ॥ ६२

जेहिं लद्धा लहिस्संति पुलागाइयसंपया ।
सक्किंदु - सुररिद्धिउ, सम्मत्ताउ न अन्नहा ॥ ६३

मिच्छत्तकारणाइं करंति नो कारणे वि ते धन्ना ।
इह चिंतिज्जा मइमं कत्तियसेट्ठी उदाहरणं ॥ ६४

इय [इ] सम्मत्तरहस्सं सासय सिवसुक्खसाहगं रम्मं ।
कहियमिणं भव्वाणं सम्मत्तरहस्स नाम तु [नामेणं] ॥ ६५

उद्धरिअं समयाओ संखित्तं सिद्धसेणसूरीहिं ।
जे पालंति णियमा ते सिग्घं जंति निव्वाणं ॥ ६६

पू.आ.श्री धनेश्वरसूरिविरचितम्

॥ संवेगकुलकम् ॥

गुरुवेयणविरहेण व जिणसासणभाविएण सत्तेण ।
सुहझाणसंधणत्थं सम्मं परिभावियव्वमिणं ॥ १

पुव्वभवज्जियकम्मोदएण रे जीव तुज्झ सइ पीडा ।
जाया देहे ता किं विलवेसि विवेयरहिय व्व ॥ २

किं जीय ! नेय सुमरसि नारयतिरिएसु तिव्ववियणाओ ।
थोववियणा वि उदए संपइ जं विलवसे विरसं ॥ ३

.... ।
विहिया जीवाण तए इण्हिं ता सहसु थिरचित्तो ॥ ४

नरवरकम्मनिउत्तेणं जीवा पुरा बंधवहणमरणाई ।
पाणासणाइछेओ जो विहिओ तव्विवागो य ॥ ५

दीणाणाहुद्धरणं ओसहअसणाइएहि मुणिदाणं ।
जह हुज्ज पुरा विहियं ता तुह किं हुज्ज इय पीडा ॥ ६

रे जीव अन्नजम्मे समज्जियं जं तए असइकम्मं ।
तस्स विवागं सम्मं इण्हिं विसयेसु सुहभावो ॥ ७

सम्ममहियासणाए अणेगभवसंचियं पि जं कम्मं ।
नासिज्जइ सुहभावा पवणेणं पेहपडलं व ॥ ८

जइ सविवेओ ण सहसि अज्ज तुमं जीव ! वेयणं विवसो ।
ता दुस्सहो भविस्सइ भवंतरे कम्मपरिणामो ॥ ९

अइदारुणगुरुवेयणअभिभूएणावि उत्तमनरेण ।
अट्टज्झाणं मुत्तुं धीरत्तं होइ कायव्वं ॥ १०

॥ संवेगकुलकम् ॥

अबंभंमि अविरओ, पाएणं अरहा उ भावेइ ।
धी धी एसो मोहो, मोहिज्जइ जेण विउसो वि ॥ १

चम्मट्ठिण्हारुबद्धं, नारीणं कलेवरं असुइपुन्नं ।
धी धी जीवसहावो, रंजिज्जई जत्थ मोहंधो ॥ २

धी लोअणाइं जाइं, इंदिवरदलसमाइं कप्पेइं(इ) ।
मोहंधो एस जीओ, मंसस्स गोलया ते उ ॥ ३

मन्निज्जइ सो अहरो, सव्वामयरससमूहनिम्मविओ ।
दीहागारेण ठिअं, मुणह तयं चम्मरखं पि ॥ ४

जे कुंदकलियवरयंति-सत्थहा मन्निया इमे दसणा ।
ते हड्डखंडमालं, पच्चक्खं मुणसु रे जीव ॥ ५

जं पि मुहं अइरम्मं, विसट्टकंदोट्टसत्थहं कलिअं ।
तं पि गलंतय-लाला-करालियं किं न चिंतेसि ? ॥ ६

निम्मलकंचणकलसुव्व, भाविआ जे पओअरा रुइरा ।
अविवेइणा जणेज(ण), तं भावसुं मंसगुरुपिंडा ॥ ७

जं उअरं अइसरु(रू)इरं, विभाविअं मोहमोहिअमणेहिं ।
तं असुइनिवहसंपूरिअं, [जी]व ! किर कोठयं मुणह ॥ ८

जावि कडी सुविशाला, मोहिज्जइ एस किर जीवो ।
सा हड्ड–चम्ममंसेहिं, निम्मिगा किं न भावेसि ? ॥ ९

जं पि वर(रं)गं नीसेसं (सं)–विसयरससुहसमुहि (मुइ)अं भणिअं।
तं बीभच्छं असुइ – पवाहनिज्झरणमिह मुणसु ॥ १०

जाओ चिअ जंघाओ, कयलीथंभोपमाओ कलिआओ ।
चिंतिज्जं(ज्जइ) विवेइणा, इमाओ ताओ वि असुहाओ ॥११

जं कणयकुंभसरिसा, पाया वरकामिणीण परिकलिता ।
तं(?) अट्ठिपंजरमया, जीव ! तुमं धरसु चित्तंमि ॥ १२

इइ जं जं चिअकिंचिअ, कामिणिदेहंमि बालसुहजणयं ।
तं तं पंडिअ लोओ, भावइ संवेगरसठाणं ॥ १३

एवं तत्तसरूपं, इत्थीवरकलेवराण भावेउं ।
तव्विरऐसु च पुणो, बहुमाणं भावए हियए ॥ १४

गयसुकुमाल–सुकोसल–सणंकुमाराइ–धीर–पुरिसेहिं ।
किं न सुया जह सोढा जीयंतकरीउ वियणाउ ॥ १५

धन्ना खंदगसीसा मेयज्ज–चिलाइपुत्तपभिईया ।
गुरुवेयणविहुरा किं हु जे सुद्धज्झाणमावन्ना ॥ १६

जेणेव तिक्खदुक्खं संसारियसोगसंभूयं ।
तेणं चिय सप्पुरिसा पडिवन्ना परमपयमग्गं ॥ १७

अहवा खित्तपयाणेण जणा सहाय मग्गंति सस्सलवणत्थं ।
तुज्झ महारोगाई जाओ कम्मक्खयसहाओ ॥ १८

इय भावणाइ अट्टं वज्जिय तं होसु धम्मझाणरओ ।
जेण हयसयलकम्मो सिवसुक्खधणेसरो होसि ॥ १९

पू.आ.उद्योतनसूरिविरचित-

कुवलयमाला-अन्तर्गतम्

॥ वैराग्यकुलकम् ॥

ता कइया तं सुदिणं सा सुतिही तं भवे सुनक्खत्तं ।
जम्मि सगुरुपरि(र)तंतो चरणभरधुरं धरिस्समहं ? ॥ १

अज्जं चयामि कल्लं चयामि भवसयनिबंधणं रज्जं ।
गिन्हामि य परमपयक्केहेउ सव्वन्नुणो दिक्खं ॥ २

कइया खणं विबुद्धो विरत्तसमयम्मि कायमणगुत्तो ।
चरणकरणाणुयोगं धम्मज्झयणे अणुगुणिस्सं ? ॥ ३

कइया उवसंतमणो कम्ममहासेलकढिणकुलिसत्थं ? ।
वज्जं पि व अणवज्जं काहं गोसे पडिक्कमणं ? ॥ ४

कइया कयकायव्वो सुमणो सुत्तत्थपोरिसिं काउं ।
वेरग्गमग्गलग्गो धम्मज्झाणम्मि वट्टिस्सं ? ॥ ५

कइया णु असंभंतो छट्ठट्ठमतवविसेससूसंतो ।
जुगमित्तनिहियदिट्ठी गोयरचरियं पवज्जिस्सं ? ॥ ६

कइया वि हसिज्जंतो निंदिज्जंतो य बालमूढेहिं ।
सममित्तसत्तुचित्तो भमिज्ज भिक्खं विसोहिंतो ? ॥ ७

कइया खणवीसंतो धम्मज्झयणे समुट्ठिओ गुणिउं ।
रागद्दोसविमुक्को भुंजे सुत्तोवएसेणं ? ॥ ८

कइया कयसुत्तत्थो संसारेगत्तभावणा काउं ।
सुन्नहरमसाणेसुं धम्मज्झाणम्मि ठाइस्सं ? ॥ ९

कइया णु कमेण पुणो फासुयएसम्मि कंदरे गिरिणो ।
आराहियचउखंधो देहच्चायं करीहामि ? ॥ १०

इय सत्तसाररहिओ चिंतेइ च्चिय मणोरहे नवरं ।
एस जिओ महपावो पावारंभेसु उज्जमइ ॥ ११

धन्ना हु बालमुणिणो बालत्तणयम्मि गहियसामन्ना ।
खण-रसियनिव्विसेसा जेहिं न दिट्ठो पियविओगो ॥ १२

धन्ना हु बालमुणिणो अकयविवाहा अणायमयणरसा ।
अद्दिट्ठदइयसोक्खा पव्वज्जं जे समल्लीणा ॥ १३

धन्ना हु बालमुणिणो अगणियपेम्मा अणायविसयसुहा ।
अवहत्थियजियलोया पव्वज्जं जे समल्लीणा ॥ १४

धन्ना हु बालमुणिणो उज्जुयसीला अणायघरसोक्खा ।
विणयम्मि वट्टमाणा जिणवयणं जे समल्लीणा ॥ १५

धन्ना हु बालमुणिणो कुडुंबभारेण जे य नोच्छइया ।
जिणसासणम्मि लग्गा दुक्खसयावत्तसंसारे ॥ १६

धन्ना हु बालमुणिणो जाणं अंगम्मि निव्वुडो कामो ।
नवि नाओ पेम्मरसो सज्झाए वावडमणेहिं ॥ १७

धन्ना हु बालमुणिणो जाय च्चिय जे जिणे समल्लीणा ।
न य(या)णन्ति कुसुइमग्गे पडिकूले मोक्खमग्गस्स ॥ १८

इय ते मुणिणो धन्ना पावारंभेसु जे न वट्टंति ।
सूडिंति कम्मगहणं तवकड्ढियतिक्खकरवाला ॥ १९

अम्हे उण नीसत्ता सत्ता विसएसु जोव्वणुम्मत्ता ।
परिवियलियसत्तीया तवभारं कह वहीहामो ? ॥ २०

पेम्ममउम्मत्तमणा पणट्ठलज्जा जुवाणकालम्मि ।
संपइ वियलियसारा जिणवयणं कह करीहामो ? ॥ २१

सारीरबलुम्मत्ता तइया अप्फोडणेक्कदुल्ललिया ।
न तवे लग्गा एण्हि तवभारं कह वहीहामो ? ॥ २२

अगणियकज्जाकज्जा रागद्दोसेहिं मोहिया तइया ।
जिणवयणम्मि न लग्गा एण्हि पुण किं करीहामो ? ॥ २३

जइया धीइए वलिया कलिया सत्तीए दप्पिया हियए ।
तइया तवे न लग्गा भण एण्हि किं करीहामो ? ॥ २४

जइया निट्ठुरदेहा सत्ता तवसंजमम्मि उज्जमिउं ।
न य तइया उज्जमिया एण्हि पुण किं करीहामो ? ॥ २५

जइया मेहाजुत्ता सत्ता सयलंपि आगमं गहियं(उं) ।
न य तइया पव्वइया एण्हि वड्डा य जड्डा य ॥ २६

इय वियलियनवजोव्वण-सत्तिल्ला संजमम्मि असमत्था ।
पच्छायावपरद्धा पुरिसा झिज्जंति चिंतेंता ॥ २७

जइ तइया विरमंतो सम्मत्तमहादुमस्स पारोहे ।
अज्जदियहम्मि होंतो सत्थपरमत्थभंगिल्लो ॥ २८

जइ तइया विरमंतो सुयनाणमहोअहिस्स तीरम्मि ।
उच्चिंतो अज्जदिणं भव्वाइं सुसीसरयणाइं ॥ २९

जइ तइया विरमंतो आरूढो जिणचरित्तपोयम्मि ।
संसारमहाजलहिं हेलाए चेव तीरंतो ॥ ३०

जइ तइया विरमंतो आरूढो जिणचरित्तपोयम्मि ।
अज्जदिणं रायाहं मुणीण होंतो न संदेहो ॥ ३१

जइ तइया विरमंतो वयरयणगुणेहिं वड्ढियपयावो ।
रयणाहिवोत्ति पुज्जो होंतो सव्वाण वि मुणीण ॥ ३२

जइ तइया विरमंतो रज्जमहापावसंचयविहीणो ।
झत्ति खविंतो पावं तवसंजमिओ अणंतं पि ॥ ३३

जइ तइया विरमंतो तवसंजमनाणसोसियावरणो ।
नाणाण किंपि नाणं पाविंतो अइसयं एण्हिं ॥ ३४

इय जे बालत्तणए मूढा न करिंति कहवि सामन्नं ।
सोयंति अणुदिणं ते जराय गहियाहमा पुरिसा ॥ ३५

एमेव महामोहेण मोहिया माणुसत्तणं लहिउं ।
परलोगहियं न कुणंति नेहपासेहिं पडिबद्धा ॥ ३६

बहले संसारवणे तिणग्गजलबिंदुचंचले जीए ।
बंधइ लोए नेहं न याणिमो केण कज्जेण ? ॥ ३७

मायावारुणिमत्तो मोहमहाजालपासपडिबद्धो ।
मयणसरपूरियंगो डोल्लइ संसारकंतारे ॥ ३८

जह जह बंधइ नेहं पियपुत्तकलत्तमित्तबंधे(धू?)हिं ।
तह तह खुप्पइ बहले संसारे दुक्खघोरम्मि ॥ ३९

श्रीमहावीरजिन-

॥ श्राद्धकुलकम् ॥

वाणियगामपुरम्मि य, आणंदो नाम गिहवई आसी ।
सिवनंदा से भज्जा, दस सहसा गोउला चउरो ॥ १

निहि-ववहार-कलंतर-ठाणेसुं कणयकोडिबारसगं ।
सो सिरिवीरजिणेसर-पयमूले सावओ जाओ ॥ २

चंपाइ कामदेवो, भद्दाभज्जो सावओ जाओ ।
गोउल-छ-अट्ठारस-कंचणकोडीण जो सामी ॥ ३

कासीए चुलणापिया, सामा भज्जा य गोउला अट्ठ ।
चउवीसकणयकोडी, सड्ढाण सिरोमणी जाओ ॥ ४

कासीए सुरदेवो, धन्नाभज्जा य गोउला छच्च ।
कणयट्ठारसकोडी, गहियवओ सावओ जाओ ॥ ५

आलंभियानयरीए, नामेणं चुल्लसयगसड्ढो य ।
बहुला नामे पिया, रिद्धीए कामदेवसमा ॥ ६

कंपिल्लपट्टणम्मी, सड्ढो नामेण कुंडकोलियओ ।
पुप्फा पुण तस्स पिया, रिद्धी सिरिकामदेवसमा ॥ ७

सद्दालपुत्तनामा, पोलासम्मि कुलालजाईओ ।
भज्जा य अग्गिमित्ता, कंचणकोडीओ से तिन्नि ॥ ८

चउवीसकणयकोडी, गोउल अट्ठेव रायगिहनयरे ।
सयगो भज्जा तेरस, रेवइ अड सेस कोडीओ ॥ ९

सावत्थीनयरीए, नंदणिपिया नाम सड्ढओ जाओ ।
अस्सिणि नामा भज्जा, आणंदसमो य रिद्धीए ॥ १०

सावत्थीनयरीए, तेयलिपिया सावगपवरो ।
फुगुणी नाम कलत्तो, आणंदसमो य रिद्धीए ॥ ११

स पू.उपाध्यायश्री सकलचन्द्रगणिविरचितम्

॥ हिताचरणम् ॥

समपरमिट्ठिपराणं अइआणरिहाण वट्टमाणाणं ।
वंदामि णागयाणं परमप्पाणं च सिद्धाणं ॥ १

खाओवसमक्खायगभावे जे वट्टमाणलद्धिधरा ।
सुअकेवलिजिणजोगिण तेसिं नमो ते य सरणं मे ॥ २

वंदित्तु गोयमाइयपसिणुत्तरदीवयं जिणं वीरं ।
विरएमि हियायरणप्पसिणुत्तरदीवियं भयवं ॥ ३

जे जिणपुव्वरिसीहिं भावा वुत्ता जियाण बोहत्थं ।
ताणं पुणरवि सरणं सीसाणं गुणयरं च य ॥ ४

न पढंति दूसयंति य दट्ठुं परपगरणं दुरायारा ।
मच्छरविमुहा विबुहा थोवंपि य परगुणं लिंति ॥ ५

किज्जइ कस्स पणामो पढमं विसदाइमहतवस्सिस्स ।
रिसहजिणकप्पतरुणो तवस्सिवरबाहुबलिणो वि ॥ ६

उप्पज्जई कहं सो णेओ उप्पत्तिपमुहदारेहिं ।
उसहाइनमुक्कारो इमाणि ठाणाइं भणियाणि ॥ ७

कुलरिद्धिवुड्ढिहेऊ खंतिगिहं आसि को तवस्सि जिणो ? ।
मेरुव्वुवसग्गाचलो गब्भत्थो हरित्थुओ वीरो ॥ ८

के सरण-नमण-वंदण-पूअण-सक्कार-थुणणसंमाणं ।
सुरकयपणकल्लाणगसिद्धिं अरहंति अरहंता ॥ ९

किं जणयंति ताणं णइ-थुइ-थवणाणि भद्दभवणाणि ।
चिइवंदणाइसमए गोअमसामिव्व रइयाणि ॥ १०

आयरिया कइ भेया कइ जुग्गा तत्थ कइ अजुग्गा य ।
सोवाग-वेस-गिहि-निव-आहरणा करंडओ णेआ ॥ ११

रुवोवएस-किरिया अट्ठसु भंगेसु को गुरू जोग्गो ? ।
सत्तमभंगे सुद्धो सो संसयभवि भवच्छेई ॥ १२

गुरुणावि सो ठविज्जइ गच्छे गणिसंपयाजुओ गणी ।
पडिबोहगाइनिपुणो मुणिसिवपासायसिद्धिकरो ॥ १३

कह सायवेयणिज्जा कम्मा कज्जंति केहिं जीवेहिं ।
इय सीसेणं पुट्ठो भयवं सुगुरूवि वागरइ ॥ १४

सव्वेसिं पाणाणं, अणुकंपाए य सव्वभूआणं ।
सव्वेसिं जीवाणं, सव्वेसिं चेव सत्ताणं ॥ १५

नो परदुक्खणयाए, नो सोअणयाइ सव्वजीवाणं ।
तह नो जूरणयाए, तिप्पणयाएय नो तेसिं ॥ १६

नो परियावणिआए, जीवेहिं सायवेयणिज्जा य ।
किज्जंति जए कम्मा, सिरि संतिजियाइएहिं च ॥ १७

हेउणा इह केण य पाणिणो हुंति केहु समदुक्खभाइणो ।
पाणभूयजियसत्तघायओ हुंति ते हु मियातणुयाइणो ॥ १८

हियसुहनिस्सेयसया के महणीया बुहेहिं सरणीया ।
अरिहा जगजिणपडिमा सिद्धा साहू य जिणधम्मो ॥ १९

जंघाविज्जाचारणवंदियसासयजिणाण पडिमाणं ।
भविया वि नमणसरणमिह ट्ठिया निच्च कुव्वंति ॥ २०

अप्पा य को भवइ जो हु सया वि अप्पा,
अप्पा ण को भवइ जो हु सया अणप्पा ।
अप्पा य सो भवइ कत्थ तिलोअठाणे,
लोअम्मि वा तह अलोअपए अणप्पा ॥ २१

अप्पा हु सो कइविहो भणिओ जिणेहिं
सा अट्ठहा य तह चउदसहा गुणेहिं ।
णेओ सया जिणमयाण तवोधणेहिं
सो निज्जइ हु न य मिच्छमणोजणेहिं ॥ २२

निच्चो दव्वा निच्चो पज्जाया एति विविहजोएसु ।
कोहाइकसाएसु य कम्मालित्तट्ठसुपएसो ॥ २३

किं दंसणाण पवरं जिणसासणं च,
जेणं च तत्थ पवरं जगजीवनाणं ।
तं पंचहा विय वरं जइ जीवताणं
तत्तो परं भवइ नो सुकयं पहाणं ॥ २४

किं सच्चहियायरणं सव्वायाराण समायरणं ।
वितहायाराणं पुण निवारणं तं हियायरणं ॥ २५

दिन्नेण जेण जीवो विण्णाया होइ सव्वतत्ताणं ।
तं होइ णाणदाणं सिवमुहसंपत्तिबीअं तं ॥ २६

किं नाणदायगाणं, णाणीणं वावि किज्जइ भविणा ।
आहाराइयं सव्वं, दिज्जइ किज्जइ सव्वोवयारो अ ॥ २७

सूरिभद्दबाहुपमुहा, दायारो थूलभद्दमाईणं ।
जह अज्जरक्खियस्स वि, दिण्णं वयरेण तह देयं ॥ २८

के णाणदायगाणं, गुणा य दोसा अदायगाणं च ।
भत्तिबहुमाणपुव्वि, दिंताण अणेगरिद्धीओ ॥ २९

जिणमुणिदाणं दाऊं, तम्मि भवे केवि निव्वुआ धन्ना ।
अन्ने तइयभवेणं, सिज्झिस्संति सुरा होऊं ॥ ३०

किमसच्चहियायरणं जं जं किज्जइ य पुण धम्मट्ठा ।
पाणवहाइयपावं जिएहिं अन्नाणिउवएसा ॥ ३१

किमहियकरं जियाणं सुअलोओभयनिसिद्धमायरणं ।
पाणवहाइपावं अत्तट्ठ–परट्ठ–उभयट्ठा ॥ ३२

कुणइ को असुहदीहमाऊअं दिंति जे असुहं असणाइयं ।
साहुणो कडुतुंबयदाइणी जह य सिद्धिमइ दुहताइणी ॥ ३३

जाणिज्जइ का भयवं, भवई सहयारिणी सजीवाणं ।
सा चेअणा विणा तं, खणंपि नो चिट्ठई जीवो ॥ ३४

सा केसि केहि पिहिया, दीसइ जीवाण चेयणा लोए ।
कम्मेहिं जेण जीवा सचेयणा मुज्झिया सहिए ॥ ३५

कइ कम्माणि य केहिं जिएहिं किज्जंति मूलभेएणं ।
अट्ठ य उत्तरभेया अडवन्नसयं च ते हुंति ॥ ३६

कम्मेहिं के न लित्ता जे पत्ताणंतनाणसंजुत्ता ।
सिद्धिं सिद्धा मुत्ता सव्वकिलेसेहिं जिणथुत्ता ॥ ३७

केहिं सिद्धसरूवं दट्ठूणं भासियं च सिद्धिपयं ।
तत्थ य गमणोवाओ जिणेहिं तेलुक्कदंसीहि ॥ ३८

तस्सोवाओ य इमो पढमं जुत्तं गुणेहिं संमत्तं ।
सम्मत्तजुयं नाणं चरणतवाईणि सगुणाणि ॥ ३९

के मुत्त मिच्छकिच्चा जे समसम्मत्तठाणमयकिच्चा ।
ते अट्ठायारं सम्मं धरंति ते अरिहदासुव्व ॥ ४०

किं चरणं हियायरणं तं दुविहं सव्वओ य देसेणं ।
सव्वेणं च मुणीणं देसेणं सावयाणं च ॥ ४१

परमेट्ठिमंतसरणं च सुकुलाइसरणं च सगिहजिणमहणं ।
वरपच्चक्खाणकरणं गिहिजिणपूयाकरणं
पुरजिणगिहगमणच्चथुणणं ॥ ४२

गुरुवंदणत्थगमणं पच्चक्खाणं गुरुमुहा करणं ।
मुणिपुच्छोचियकरणं सुअसवणं सुद्धववहारो ॥ ४३

मज्झण्हे देवपूआ गुरुसावयभत्तिचोयणा तेसिं ।
विहिभोअणसंवरणं संज्झाओ देवपूया य ॥ ४४

उभयावस्सगकरणं मुणिविस्सामण कुटुम्बधम्मकहं ।
सुहवासकुजणचाओ अभिग्गहो धम्मसवणं च ॥ ४५

धम्मुज्जमं विहिसयणं भवत्थितणुभावणं च मुणिसरणं ।
संलेहणंसिवराओ, सद्धाणाराहणा एसा ॥ ४६

एवं देसचरित्तो सुसावओ बंभचेरगुणराई ।
जिणदासस्स सरीच्छो सुरलोयसुहाइयं लहइ ॥ ४७

एवं देसचरित्ता जिणगुरुणति पोसहाइगुणरत्ता ।
जिणदासाइ सरीच्छा सुरलोयसुहाइ पालिंति ॥ ४८

एवं बहुवयभेया सङ्ग धम्मे सुरेहि अक्खोहा ।
तवसीलबंभचेरे पोसहपुहपालगोवाला ॥ ४९

एवंविहपरिणामो सम्मदिट्ठीय सावओ भणिओ ।
एसो हु भवसमुद्दं लंघइ थोवेण कालेणं ॥ ५०

पाणाइवायमलिअं चोरिक्कं मेहुणं दविणमुच्छं ।
निसिभोअणं पि सव्वं चउहा वि चय(इ) स(ययं)तिविहेणं ॥५१

एयं पंच नियंठा तिजंति सययं पि पंचचारित्ते ।
पंचसमिया तिगुत्ता अट्ठविहे चरणआयारे ॥ ५२

दुहकम्माण खयत्थं, सुहत्थ-मुक्खत्थबोहिलाहत्थं ।
संसारुत्तरणत्थं, महव्वए पंच पवहंति ॥ ५३

पाणिवह-मुसावायाऽदिन्नादाणं च मेहुणं मुच्छं ।
निसिभोयणमिति चउहा इह-परभवविरइयं निंदे ॥ ५४

रागद्दोसकसाया सवर्णिदियबालया पमाएहिं ।
अन्नाणमंदयाए गारवमोहेण किंदुए ॥ ५५

सव्ववयाणमइक्कममुज्झियमविराहणं कुणंता जे ।
नाणाइसमणधम्मे जयंति ते तारगा मुणिणो ॥ ५६

निच्चं परिवज्जंता असंजमाइकयहेयठाणाणि ।
उवसंपन्ना संजमपमुहोवादेयठाणाणि ॥ ५७

चरणकरणपरीसहविहारजयणालएसु उज्जुत्ता ।
पंचसमिया तिगुत्ता, सुनागदत्ताइणो जया ॥ ५८

सव्वायारेणेवं, कुणंति धन्ना सयं हियायरणं ।
भरहाइमहारिसीहिं व, चरित्तसरणं च हियं तेसिं ॥ ५९

सयला लद्धी रिद्धी सिद्धी विसमं पि होइ जेण समं ।
तवसा पावं कम्मं, खवेइ भविओ अ जं भवे दुहा ॥ ६०

हियमप्पणो करंते, विगिट्ठतवसा तवस्सिणो लोए ।
असुरसुरनरवरिंदा थुणंति तेसि नंदनादि (पंचाव च) ॥ ६१

सयलमुत्तिपहेसु, उईरियं देइ सिद्धिपयं वरवीरिअं ।
जेणं तं भविणा अवहीरिअं तेण
कम्मकुलं न य तीरिअं ॥ दीवयं ॥ ६२

निच्छयओ को धम्मो, सुहपरिणामेण किज्जइ जे जं ।
तं सव्वधम्मकज्जं, साहइ तेण जिओ मुक्खं ॥ ६३

ववहारो वि पमाणं पमाणीओ केवलीहि सो जेणं ।
ववहारनिच्छया वि य दो वि पमाणीकया तेहिं ॥ ६४

इह पावकम्मदोसा, परिणामेहिं च जेहिं खिज्जंति ।
मुक्खोवाओ सो च्चिय, परिणामा ते असंखिज्जा ॥ ६५

संसारकारणाइं भवंति भुवि जत्तियाई मुक्खस्स ।
भणियाइं तत्तियाईवि असंखलोगप्पएसाई ॥ ६६

एगंतेण निसेहो एगंतेणं विही वि जोएसुं ।
भणिओ जिणेहिं न मु(सु?)ए जेण न एगंतवाई सो ॥ ६७

उस्सग्गउवायाणं, भवंति बहुवित्थरा सुए भणिआ ।
तह कायव्वं मुणिणा, जह भवइ य निज्जरा विऊला ॥ ६८

पडिसिद्धं पि य किज्जइ, गीयत्थेणं च असिढिलभावेणं ।
सासणहिएण जेणं, सो आराहओ होइ ॥ ६९

जयणारयस्स मुणिणो, कुणमाणस्स य समग्गसुत्तविहिं ।
भवइ य विराहणा, जई य निज्जरा विऊला ॥ ७०

रागदोसविमुक्को निस्संगो सव्वपावपरिमुक्को ।
सव्वनिरोहनिरोसोमसमणो विसुद्धु व्व ॥ ७१

गुरुणा हिअट्ठभणियं, वच्छ ! लहुकम्मधम्मबुद्धीणं ।
कडुअं पि हवइ महुरं, जह बुद्धो रूप्पचंदओ ॥ ७२

इहपरभवम्मि भयवं, चिंतियमुत्तं च चिट्ठिअं पावं ।
मण-वयण-सरीरेणं, तं सव्वं मे खयमेउ ॥ ७३

जे दट्ठूण जिणेहिं, उत्तं सव्वं तमेव सच्चं मे ।
जं पुण नियमिइ घडियं, तं च मुहा भवउ इय चित्तं ॥ ७४

किं बहुणा भणिएणं, जिणुत्तदुल्लहपयाइ लद्धूणं ।
कुसलेण य कायव्वं, जगगुरुणुत्तं हियायरणे ॥ ७५

अहियायरणरयाणं, हिउवएहिं भवइ किं तेसिं ।
जह मलमुत्तरयाणं, सूयराण न तंदुला इट्ठा ॥ ७६

सयमंधो विय दीवो, पवरो जो कुणइ अन्नमुज्जोअं ।
सो पासंता अंधो, निवडइ जो नरयहेऊम्मि ॥ ७७

मट्ठं भवे मयणमोहियाणं पि सह घयं जहा ।
विट्ठाविसकीडयाण, न य इट्ठं हिउवएसं तहा सच्चं ॥ ७८

सोयंति अकयपुन्ना, अधतम्मि समुट्ठियम्मि मरणम्मि ।
कयपुन्नाण नराणां, कल्लाणं देवमुक्खपए ॥ ७९

इंदियसंवरओ किं, भवइ संभिन्नसोअमाइसुहं ।
तेसिमसंवरउ किं, भद्दाइजियाण दुक्खाइं ॥ ८०

गिहे जिणप्पवेसो, जिणबिम्बस्स य गुरूणं ।
कस्स भवे धन्नस्स, तओ किमिह जिणदत्तस्सेव कणगाइ ॥८१

केसि णरायामवाया अवि केण हुंति संपया भयरं(वं) ।
पुण्णे सुचिणेण य गोवीव धणवइस्सेव ॥ ८२

को चिंतियत्थकरणम्मि भवे पयत्थो
जो होइ निच्चनियधम्मजुओ समत्थो ।
धम्मो सधम्मवियलो हु भवे निरत्थो
भग्गो घडो जह य मूढ य कूडगंथो ॥ ८३

जिणवरा जियाण कुणंति किं नियकरेहि हियं अहियं च ।
किन्तु दिंति हि ते उवएसयं जेहिं सुक्खमुविंति कएहिं ते ॥८४

जिणगुरूण वओ मणिरोहणं लहियमप्पहियाणुवरोवणं ।
कुणह ता अहियाण विलोवणं भवइ जेण स पावविसोहणं ॥८५

हियकरं जियसंवररोवणं हियकरं य कयावि अकोवणं ।
परगुणाण हियं न य गोवणं हियकरं ममयाववरोवणं ॥ ८६

भवइ किं भविणो हियकारणं तं कयं पडिमाइतवोबलं ।
सुरवइत्तपयाइकरं जहा आसि तं वरकत्तियसिट्ठिणो ॥ ८७

नियहिएण य जे विगला नरा णेगेयायरिऊण निसंबला ।
जेमया त्तिरिया वि ससंबला ते सुरा जह कंबलसंबला ॥ ८८

होहि को पढमं सिवओ पहो इय वि धम्मजिणो गणि पुच्छिओ।
भणइ सो इह जो वरमूसओ सुणइ धम्मपयं सहियादरो ॥८९

किं नो पुव्विं किज्जइ पच्छावहेउं जं होइ ।
ससिनिवमहुरामंगु व इहपरलोयम्मि दुहयाइ ॥ ९०

किं कुणइ विसयवसओ जीवो सव्वं कुकम्ममायरइ ।
णयणावलीव मारइ सुरिंददत्तंपि सयं हणइ ॥ ९१

पच्चक्खमणायारं कोवि णरो पासिऊं सभज्जाए ।
सुविवेगी भयइ समं सुरिंददत्तु व्व जो धन्नो ॥ ९२

का हिययकिणूराई, सा जिय अन्नाणया जओ जीओ ।
गुणहरनिव्वु व्व हिंसइ, गुरुण गुरुपुण्णकज्जत्थं ॥ ९३

कहमासि भवइ होहि य संणा जिणगुरूवएसओ केसिं ।
केसिं च जाइसरणा गुणहरसुजसोहस्सेव णं ॥ ९४

किण्हट्ठमीसमा सा हियए पढमं च किण्हलेसा य ।
पच्छा य सुक्कलेसा जाया जह चंडकोसियए ॥ ९५

कम्मा कहं कक्कसवेयणिज्जा किज्जंति जीवेहि य जीवलोए ।
पाणाइवायाइ य पावएहिं जहा य ते खंदगसीसएहिं ॥ ९६

जीवाण नो कक्कसवेयणिज्जा कम्मा कहं हुंति जयम्मि लोए ।
पाणाइवायाइ य पावकम्मा भावे जहा ते भरहाइयाण ॥ ९७

जुयलया सुरपायवयं सुहं चक्किणो हरिणो रयणाइयं ।
अणुहवंति सुरा वि जमिच्छयं तं कओ भयवं बहुपुण्णओ ॥९८

केण हेउवरेण य पाणिणो तमऊलं किल पुण्णभरं भवे ।
कह कुणंति सुहं दीहमाऊयं सुमणओ मुणिसंघसुदाणओ ॥९९

कइविहं भणिअं सुकयं सुए णवविहं असणाइ मुणीण तं ।
मूलदेव व्वदेइ य जो जिणे चंदणुव्व हु तेसिमलं सुहं ॥ १००

आवयासु वि संपयसंदणा कासि सा दहिवाहणनंदणा ।
गोयमाइमुणीणणुवंदणा, साहुणी पढमा जिण चंदणा ॥ १०१

कज्जं वरं भवइ किं जिणकारणाणं
के कारया य पवरा जिणपारणाणं ।
जत्ता वरा भवइ केसि य चारणाणं
कागी गुरू हु मुणि सारणवारणाणं ॥ १०२

किं न विहेयं मुणिणा आणाभंगो जिणाण गुरूणो वि ।
सीहगिरिसीसएहिं व कारणं भणियं पि कायव्वं ॥ १०३

सव्वं पि मारेइ य वत्थु कालो
उप्पज्जई जेण य सो वि कालो ।
खणे खणे सो वि मरेइ कालो
धुवाण सिद्धाण य नत्थि कालो ॥ १०४

को साहुदाणम्मि य होइ भद्दो जो होइ जीवाण सभावभद्दो ।
भवम्मि पुव्वे जह सालभद्दो सो आसि सुखाण इहं समुद्दो ॥१०५

किज्जइ केण किमत्थं पुण्णं भयवं च जस्स परलोए ।
सुहमीहा दुहभीई सो भव्वो कुणइ तरणट्ठा ॥ १०६

सव्वेसिं(पि)जियाणं सयं भवे नो भवम्मि का भयवं ।
सन्ना बहुकम्माणं भवइ य धन्नाण केसिंपि ॥ १०७

मणुया तिरिया काया तहग्गबीया चउक्कगा चउरो ।
देवा नेरइया वा अट्ठारस हुंति भावदिसा ॥ १०८

काए सह णं अप्पा गच्छइ भयवं गईसु विविहासु ।
अणुपुव्वीए सद्धं सुहासुहेहिं च कम्मेहिं ॥ १०९

नारी-नर-नेरइया तिरिच्छि सुरदेवि सिद्धतिरिया य ।
थोवा संखगुणा चऊसंखगुणाणंतगुण दुन्नि ॥ ११०

तिरिया केसु अणंता अणंतकायेसु थावरा संखा ।
जीवा तसा असंखा तसा य के अंडयाइया ॥ १११

अंडयपमुहाणं पुण जियाण सन्नाओ कइविहा भणिया ।
तिविहा चउदस-पन्नर-सोलसभेया सुए ताओ ॥ ११२

को रविचंदगहाइसु कूरो मंदग्गहो य मंगलओ ।
तत्तो वि य को कूरो, जेसिं च परिग्गहो लग्गो ॥ ११३

जेण सयाण पियावहो नरयलोगपहम्मि य सो रहो ।
भवइ जेण निवाण य विग्गहो कलहकोडिकरो हु परिग्गहो ॥

अंगिणो य परिग्गहमुच्छिया नरयभूमिगमणत्थसमुच्छया ।
न य कुणंति सुअसवणातिहिं ते लहंति य नंदवद्दुग्गइं ॥११५

मेहुणसंनिजिएहिं काओ किज्जंति कामचिट्ठाउ ।
ताओ किज्जंति मुणिभणियाओ हवंति चउवीसट्ठाउ ॥ ११६

जाणिज्जइ कायव्वं णराण चरणाइकारिणी सुगई ।
सा नरसुकुलुप्पत्ती सुदुल्लहं तम्मि चरणाइ ॥ ११७

अन्नाणयाइएहिं एएहिं नडिया य केवि न कुणंति ।
सव्वण्णूत्तमहिंसाइयलक्खणसंजुअं धम्मं ॥ ११८

केवि य अन्नाणेणं असवणयाए य सुद्धधम्मस्स ।
केवि अ अहम्मियाए केवि नरा मयपमाएणं ॥ ११९

रागेण-दोसेण वा आलस्सेणं व बालयाए वा ।
सयणधणमोहयाए भयओ मइमंदयाए वा ॥ १२०

किवण त्ति किड्डूयाए गारवतियओ चउक्ककसाएणं ।
पंचिंदियट्टयाए सोगेणं के वि दुक्खेणं ॥ १२१

केवलिजिणपन्नत्तं हिंसाहीणं दयामयं अणहं ।
सच्चाणुट्ठाणं पुण अहिट्ठिअं सच्चपुरिसेहिं ॥ १२२

समखंति संतियं तह अहिरण्णयं सुवण्णयं व सुद्धिकरं ।
उवसमरयणनिहाणं तिगुत्त-णवबंभचेरं च ॥ १२३

गयपयणपायणं तह भिक्खासणाणाइ वत्ति व ।
सययमकिंचणमुणिणो निरग्गिसरणो व विहिमरणं ॥ १२४

अकुसलमणो निवत्तिं असंनिहिं सुहपवत्तिलक्खणं सुमनं ।
इरियाइसमइगमणं जईणं निच्चाणयं धम्मं ॥ १२५

सिवियमुणिधम्मकिरियं केवि य सुवंति कंडरिय व्व ।
मुत्तूणं तं च केवि य लिंति पुणो नंदिसेणु व्व ॥ १२६

निव्वाणाइय धम्मो कइभेओ भविजिणेहिं कायव्वो ।
दाणाइय चउब्भेओ नाणाइ य दसविहो मुणिणो ॥ १२७

दाणं सीलं सुतवो भावो इय चउव्विहो मुणेयव्वो ।
नाणं दंसण-चरणं तव खंति-सुहो य मुणिधम्मो ॥ १२८

दाणं च होइ तिविहं णाणाभयधम्मुवग्गहं दाणं ।
जं तत्थ णाणदाणं तमिणं णेयं समासेण ॥ १२९

णाणं जहट्ठिआणं जिणुत्ततत्ताणमवगमो भविणो ।
संखेव-वित्थरेण व सम्मदिट्ठीण मणदीवो ॥ १३०

दिन्नेण जेण जीवो विण्णाया होइ बंध-मुक्खाणं ।
तं होइ णाणदाणं सिवसुहसंपत्ति(अं)बीअं ॥ १३१

नाणं अणिहणवित्तं णाणं सिवलच्छिसाहणे मंतं ।
णाणमकारणमितं णाणं गुणरयणवरखित्तं ॥ १३२

णाणं तमोन्तसूरो णाणमइसालिवुड्ढिजलपूरो ।
णाणं णायणिहाणं सिवजाणं झाणसंताणं ॥ १३३

एअं इहलोयम्मि य परलोयम्मि य सुहाइं देई पुणो ।
पावेइ जेण जीवो तम्हा णाणं च दायव्वं ॥ १३४

सुर-नरवईण सुक्खं अणुत्तरं बुद्धिरिद्धिविन्नाणं ।
तह विमलणाणणयणं पावइ णाणप्पयाणेणं ॥ १३५

गयराग-दोस-मोहो सव्वण्णू होइ णाणदाणेणं ।
सुर(म?)णुअमाणणिओ सुणाणदाया भवे सुद्धा ॥ १३६

सिरिभद्दबाहुपमुहासु अदायारो य थूलभद्दाणं ।
तह अज्जरक्खियस्स वि सिरिवयरसामिणो जाया ॥ १३७

सिरिधम्मसूरिसीसा चउवीसं पाढिया पमाएणं ।
आयरियमंगलणं पत्ता गुरुणा सहस्सारे ॥ १३८

णाणीणं किं किज्जइ दिज्जइ आहारमाइअं सुद्धं ।
आहाराइ विणा नो जम्हा णाणीणदेहाइं ॥ १३९

असण-पाण-सुखाइम-साइमं वसहिमासणमोसह-चीवरं ।
सयणपत्तमुहं समणाणं जे दिंति धणदेव तेसु धी ॥ १४०

केणं व कालं जुग्गं दिन्नं दाणं मुणीणं सुमणुण्णं ।
धणदेवो धणदिन्नो देवोषणमित्तो सहेस इत्थ दिट्ठंता ॥ १४१

वसही सयणासण-भत्त-पाण-भेसज्ज-वत्थ-पत्ताइ ।
दाणेसु वंकचूलो कुरुचंदाइण दिट्ठंता ॥ १४२

जाणह भावविसुद्धं विवेगमुग्गारेहिं वयणहरिसेहिं ।
दाणं रहकारेण व राममुणिस्सेह जो दिज्जा ॥ १४३

तणु-मण-इंदियसुह-दुह कज्जे दीसंति सव्वजगभावा ।
तणु-मण-करणाणि य नो हुंति विणाहारमंगीणं ॥ १४४

पडु-तणु-इंदियनाणी बहुप्पयारं करेइ उवयारं ।
तेणं तदवट्ठंभो किज्जइ पूयाइ देवुव्व ॥ १४५

तणुकरणाणि विणा नो जीवो जीवं विणा न तनुकरणं ।
विणु देहकरणणाणं मुणिणो (भविणो)सिद्धि न साहंति ॥१४६

नाणीण तेण विहिणा कच्चेमुवग्गहं सया सम्मं ।
जिणतित्था रंहा तुरो नियजियसंसारतरणत्थं ॥ १४७

के नाणिदायगाणं गुणा य दोसा अदायगाणं च ।
भत्तिबहुण हरिसा दिंताण अणेग रिद्धीओ ॥ १४८

दाऊण जिणदाणं तम्मि भवे के निव्वुआ भविया ।
अन्ने तइयभवेणं ति सिज्झिसति सुरा होऊ ॥ १४९

दासं च दासा असुहा दरिद्दा दीणा सरोगा दुहगाऊ ।
कुरूवा हीणिंदिया हीणकुलोववन्ना
अदिन्नदाणस्स फलं च एअं ॥ १५०

कुणइ को असुहं दीहमाऊअं दिंति जे असुहं असणाइअं ।
सुमुणिणो कडुतुंबयदाइणी जह नागसिरी दुहभाईणी ॥ १५१

पुढवि-दग-अगणि-मारुअ-वणस्सईकाइआण जीवाणं ।
बेइंदिय-तेइंदिय-चउरो पंचिदिआणं च ॥ १५२

जा एआणमहिंसा सम्मं मण-वयण-कायजोएहिं ।
तं होइ अभयदाणं सुसाहुजणसेहिअं पवरं ॥ १५३

इच्छंति सव्वजीवा निब्भदुहिया वि जीविऊं जम्हा ।
तम्हा तं चेव पिअं तेसिं कुसलेहिं दायव्वं ॥ १५४

मिच्छंतेण दायव्वं जम्हा य णरवरिंदा मरणम्मि ।
उवट्ठियम्मि रज्जं पि,
देइ सजीवियहेऊं तम्हा तं चेव इट्ठयं ॥ १५५

दीहो कओ सुरूवो ना रोगो होइ अभयदाणेणं ।
जम्मंतरे वि जीवो संतिव्व महड्ढिओ होई ॥ १५६

एअं अभयदाणं तियसिंदणरिंदमहियचलणेहिं ।
सव्वजिणेहिं मुणीअहिं वि सुसेविअं भासि अन्नो ए ॥ १५७

जीवाण रक्खणेणं अणुकंपाए य सव्वजीवाणं ।
सुरसुक्खमुक्खसुक्खं सुमंति दासी व्व पाविंति ॥ १५८

धम्मोऽवग्गहदाणं भण्णइ सयमेव जं च निद्दोसं ।
दिज्जइ धम्मिजणाणं जं तं धम्मस्स वुड्ढिकरं ॥ १५९

के धम्मिजणा मुणिणो सुसावगा सम्मदिट्ठितवविहवा ।
संविग्गपक्खिया वि य जिणधम्मपभावगा जे य ॥ १६०

दायव्वं पुण तेसिं धम्माहारं करेइ जं दव्वं ।
तेणं सीअंता ते धम्मिजणा लिंति धम्मधुरं ॥ १६१

सुपत्तं जाणवत्तं व्व परमप्पाणं च तारए।
कुप्पत्तं छिद्दसंजुत्तं परमप्पाणं पि बोलइ॥ १६२

दायव्वं तं चउहिं विसुद्धहेऊहिं पत्तदाणं च।
दायग-गाहगसुद्धं सुद्धं तं काल-भावेहिं॥ १६३

दायगसुद्धं भण्णइ जो दाया देइ दोसगुणनिउणो।
पत्ताण मुहादाइं देइ य असणाइउवगरणं॥ १६४

णाओवगयं दव्वं फासुगमविरुद्धं च जो देई।
इह-परलोगासंसं मुत्तूणं निज्जरट्ठिओ॥ १६५

काऊण यं पाणिवहं दाणं जो देई वा कुपत्ताणं।
दहिऊण चंदणं सो करेइ अंगारवाणिज्जं॥ १६६

मूढो लोगविरुद्धं धम्मविरुद्धं च देइ जो दाणं।
सो अप्पाणं गाहगं च पाडेइ संसारं॥ १६७

गाहगसुद्धं जाणह पंचमहव्वयधरो अ जो साहू।
तह चरणकरणसत्तरि कलिओ य सया मुहाजीवी॥ १६८

मेरु व्व जो न तीरइ उवसग्गपरीसहेहिं चालेऊं।
इय एरिसंमि दाणं गाहगसुद्धं च णेयव्वं॥ १६९

आयारविमुक्काणं दिज्जइ दाणं च जं कुपत्ताणं।
तं खलु धोवइ वत्थं रुहिरकयं सोणिएणं च॥ १७०

दिज्जइ सुहं पि दाणं होइ कुपत्तम्मि असुहफलमेव।
सप्पस्स मुहे पडिअं खीरं पि विसत्तणमुवेइ॥ १७१

तुच्छं पि सुपत्तम्मि य दाणं नियमेण सुहफलं होइ।
जह गावीए दिन्नं तिणं पि खीरत्तणं होइ॥ १७२

कालविसुद्धं जाणह उत्तरपारणगिलाण समयम्मि ।
पहसंततवस्सीणं रिऊजुग्गं दिज्जइ काले ॥ १७३

कालम्मि कीरमाणं किसिकम्मं बहुफलं जहा होइ ।
इह कालोचियदाणे णायं धणदेव-धणमित्ता ॥ १७४

नवकप्पविहारेण वि विहरंता साहवो वि जइ वसहि ।
पावइ सुत्ताइ य मंडलिओ कओ हुंति ॥ १७५

अणुवम व सुद्धं वसहि मुणीण दाऊण जं तरे तेणं ।
सिज्जायरो त्ति भण्णइ स जयंती वंकचूल्ल व्व ॥ १७६

जाणह भवि तिसुद्धं थोवाथोवं पि देइ ।
हेऊ भत्तिभावपीणो सवंदणा जिणसिद्धि व्व ॥ १७७

नवकोडिपरिविसुद्धं दसदोसविवज्जियं च जं देयं ।
एयं भावविसुद्धं पण्णत्तं वीयराएहिं ॥ १७८

न हणइ न पयइ न किणइ कारावण अणुमइहिं नव हुंति ।
आइल्लत्थ असुद्धा तिन्नि विसुद्धा य कोडी य ॥ १७९

संकियमक्खियइ निक्खित्त पिहिय साहरिय दायगुम्मीसे ।
अपरिणयइ लित्तउ छडिय एसणदोसा दहविति ॥ १८०

एसो उ दाणमईओ धम्मो संखेवओ समक्खाओ ।
इत्तो उ सीलमईओ भणमाणो सो मुणेयव्वो ॥ १८१

वय समणधम्म संजम वेयावच्चं च बंभगुत्तीओ ।
णाणाइ तियं तव कोहनिग्गहाइ चरणमेयं ॥ १८२

सिरिजंबु-थूलभद्दपमुहानु मुणिणो सुसीलया सद्दा ।
झायल्लायं सुदंसपमुहा तह पभावगोवाला ॥ १८३

एयं च सेविऊणं धम्मं जिणदेसियं सुसीलमयं ।
सुगतिं पावंति णरा उवेतिण य दोग्गइ दुवारं ॥ १८४

खंडिय सीलायारा धूली व्व नरा निराकुंति ।
तम्हा सीलायारा हुंति नरा संजमवित्थारा ॥ १८५

भण्णइ य तवो मईउ बारसब्भंतरस्स य तवस्स ।
जमणुट्ठाण कीरइ असेसकम्मक्ख्यनिमित्तं ॥ १८६

अणसणमूणोयरिया वित्ती संखेवणं रसच्चाओ ।
कायकिलेसो संलीणया य बज्झो तवो होइ ॥ १८७

पायच्छित्तं विणओ वेयावच्चं तहेव सज्झाओ ।
झाणं उस्सग्गो वि य अब्भितरओ तवो होइ ॥ १८८

होइ तवो कहमतवो पावसुयाण पसंगओ ।
तह य अन्नाणीण च कोहेहि तवो
वा कोहेण अगणिसम्मस्स ॥ १८९

सदयं चरिऊण तवं जीवा इह-परभवम्मि सुक्खाइ ।
पाविंति य लद्धीओ करेंति दुक्खक्खयं तेणं ॥ १९०

एसो उ तवो मईओ धम्मो इह जे तवस्सिणो जायं ।
तेसिं नामग्गहणं देई सुलद्धि च सिद्धि वा ॥ १९१

का भवे भणिया भवणासिणी, भावणा भविकम्मविणासिणी ।
भावणा भरहाइमणासिणी, भावणा भयणागिणिपासिणी ॥१९२

सयलनाणसुभाणुपयासिणी सयलधम्मपमाणपभासिणी ।
भावणा धुवयाइपयासिणी भावणा मिगयाइय वासिणी ॥१९३

अणिच्चा सुराणं सुहाणं अवत्था
अणिच्चा अणत्थिज्जिया सव्व अत्था।
अणिच्चा य रायाण राया समत्था
अणिच्चा हु उप्पत्तिजुत्ता पयत्था॥ १९४

अणिच्चा जए चक्कवट्टीण रिद्धी
अणिच्चा णहोचारिविज्जाण सिद्धी।
अणिच्चा य केसिं मुणीणं पि लद्धी
अणिच्चा सुराणां तिती रूवरिद्धी॥ १९५

को रूवाइयरिद्धिं, दट्ठूणमणिच्चयं च पडिबुद्धो।
वसहस्स य करकंडूं कलिंगदेसाहिवो बुद्धो॥ १९६

इह जं जं संसारे, रमणिज्जं जाणिऊण तमणिच्चं।
निच्चंपि उज्जमिज्जसु, धम्मे च्चिय बलिनरिंदुव्व॥ १९७

बहुविहमोसहकरणं कयंतभयओ य कुणउ वणचरणं।
मरणभयसत्थधरणं तह विहु मरणे न को सरणं॥ १९८

अरिहाइसरणकरणं सल्लुद्धरणं च पावपरिहरणं।
अणसणविहिणा मरणं एवं मरणे वि भवतरणं॥ १९९

पुज्जाणं पि न सरणं खणं पि इंदज्झउ व्व महयाणं।
इय चिंतिऊण बुद्धो दुमुहो पंचालभूमिवई॥ २००

एगो य पावाइं करेइ जीवो, अन्नस्स अट्ठा अइनिव्विवेगो।
भुंजेइ कम्माइं सयं स एगो, सो णरयाई बहुदुक्खवेगो॥ २०१

संवेगहीणो इह कोवि एगो, भेगो जहा नो सहियमिच्छगो।
जत्थेव तत्थेव मरेइ एगो, रक्खेइ एगो न य तं अणेगो॥२०२

केण वि केण वि दीणो पुरिसो एगो भमेइ संसारे।
परिणामेण मणेण य संकप्पेणं परिणाए॥ २०३

सीलेण दंसणेण य आयारेणं परक्कमेणं च।
वयणववहारओ वि य सेवावित्तीई जाईए॥ २०४

जीव! तुमं मणसुन्नो अन्नो देहो य जीव अन्नो य।
इय जइ तए न णायं तयट्ठपावेण तो छिन्नो॥ २०५

भिन्नेण असारेणं धणजुव्वणसयणरूवदेहेणं।
जाणंतेण तए किं मूढेण मलो समाइन्नो॥ २०६

न तवो न दमो न जमो चित्तो देहट्ठसंवरो छिन्नो।
उवओगो य न दिन्नो अन्नो अंगी घणो अन्नो॥ २०७

जो चूयरुक्खं तु मणाभिरामं समंजरीपल्लवपुप्फचित्तं।
रिद्धिमरिद्धिं समुपेहिआणं गंधारराया विसमिक्खधम्मं॥२०८

नरयतिरिमणुअसुरगइ रूवो णेओ हु एस संसारो।
नीरनिहि व्व अपारो रोगाइ य णेगहा मारो॥ २०९

एसो दुहभंडारो कारागारु व्व पाविजीवाणं।
एयम्मि पाणिवहगा भीमु व्व य जंति नरयम्मि॥ २१०

महामंसभोईण किं वा नराणं गई नारगाणं जहा कुंजरस्स।
महारम्भकारीण किं वा गिहीणं
गई नारगाणंऽचलस्स व केसि॥ २११

इय पावेहिं तिरिया अणेगवहमरणदुक्खिया निच्चं।
अकयं तवनियमपुण्णा भाविज्जंतीहि साहूहिं॥ २१२

अह नरगइ संसारो भाविज्जइ विविहमणुअभेएहिं ।
अंतर दीवयमणुआ अकम्मभूमा य तीसा य ॥ २१३

अंतरदीवयमणुआ अकम्मभूमा य देवसमसुक्खा ।
अह कम्मभूमिय पुणा थोवा सुहिआ य बहुदुहिआ ॥ २१४

जेसिं न भोगाउ मणो विरत्तं, ते बंभदत्तु य एगछत्तं ।
रज्जं पमुत्तूण य नारयत्तं, पावेइ किं नो बहुमारजुत्तं ॥ २१५

मूढेण मुत्तूण सुमाणुसत्तं, पत्तं च पावेहिं य नारयत्तं ।
तं होइ निच्चं बहुदुक्खजुत्तं चंदो न सूरो न तहिं च मित्तं ॥२१६

गइसु सव्वासु जिणेहिमुत्तं, समत्ततत्तं न पुणो चरित्तं ।
विणा नरत्तेण य नो चरित्तं, विणा चरित्तेण साहुसुत्तं ॥ २१७

सुत्तं वरं तस्स जमत्थजुत्तं, सुत्तत्थओ गीयगुरू सुनेत्तं ।
चरित्त सुत्तत्थजुओ सुपत्तं, वुत्तं सुपत्तेण सुसत्तखित्तं ॥ २१८

सुपत्तपोसेण अकम्मखित्तं, खित्तं न तं होइ सुहेहिं रित्तं ।
रित्तं दुहेहिं सुरसिद्धखित्तं, सिद्धा विणा हुंति न केवलित्तं ॥

सिद्धाण रूवं न जियत्तरित्तं, सिद्धाण भेआण भवे विचित्तं ।
सुत्थित्थसिद्धाइय सासयत्तं असिद्धपुंसाण बहुदुहित्तं ॥ २२०

पढमं गब्भगयाणं, मणुआणं दुक्खेन पासिऊं बुद्धो ।
सिरितिलयसिद्दिपुत्तो, बाला मुणीसुखमणुपुत्तो ॥ २२१

तत्तो अबालभावे, बालस्स दुहं च पासिऊं विविहं ।
बलसार पुहविपालो, निव्विण्णो सो सिवं पत्तो ॥ २२२

निद्धणगेहे दुक्खं, छुहा पिवाइपीडिआणं च ।
निच्चं चलं घणेहिं, केसिं दुक्खं दुकालम्मि ॥ २२३

बहुरोगवाहिदुक्खं जीवंताणं पि मरणसदुःखं ।
विक्कमनिवु व्व केसिं वादगाईणि दुक्खाई ॥ २२४

केसिं कुपुत्तदुक्खं, कुपुत्ति-बहुपुत्तिदुक्खं य केसिं च ।
केसिमपुत्तदुक्खं, पुत्तीविहवत्तणे दुक्खं ॥ २२५

केसिं दरिद्दत्तदुक्खं, कोसंबीवासिसोमिलस्स व ।
धणमेलणे वि दुक्खं, दुक्खं धणरक्खणे केसिं ॥ २२६

केसिं तु जणयदुक्खं, कुजणणिदुक्खं च होइ केसिं च ।
कुवहुदुक्खं केसिं, जह जिणदत्तवहूहि उ ॥ २२७

केसिं बहुरिणदुक्खं केसिं रायाइदंडभयदुक्खं ।
परदलभयभमणदुहं कुवासदुक्खं च केसिं ॥ २२८

कुपुरिससेवादुक्खं कुडुंबकलहेण केसिं दुक्खं च ।
दुक्खं विदेसमरणं कुमित्तओदायदुक्खं च ॥ २२९

केसिं कुवयणदुक्खं केसिं दुक्खं कुडुंबविरहम्मि ।
केसिं कलंकदुक्खं अवजसदुक्खं जसत्थीणं ॥ २३०

अंधत्तबहरत्ते केसिं दुक्खंतं च उअरभरणम्मि ।
हीणमिंदियदुक्खं केसिं दुक्खं अभोगम्मि ॥ २३१

वंज्झत्तणम्मि दुक्खं घरणि अभावम्मि केसि दुक्खं च ।
केसिं जराइदुक्खं, अणिट्ठसंजोगदुक्खं च ॥ २३२

आसाभंगो दुक्खं दुक्काल धणहाणिरक्खणे दुक्खं च ।
केसिमवमाणदुक्खं, दुक्खं तह बंदिपडिआणं ॥ २३३

कारागारे दुक्खं, केसिं दासत्तणम्मि दुक्खं च ।
परघरसायणदुक्खं, परवसदुक्खं च केसिं पि ॥ २३४

गुरूणो कुसीसदुक्खं, तहा सुसीसाण गुरुदुक्खं च ।
एसिं दुक्खाण पुण, सुक्खं संतोसिमणुआणं ॥ २३५

मणुआणं दुक्खाइं, चिंतिय एवं च पुव्वपावेहिं ।
सुहिआणं य सुक्खाइं, चिंतिज्जइ पुव्वपुण्णेहिं ॥ २३६

देवा वि हुंति जीवा, सरागसंजमसुदेसविरईहिं ।
बालतवकामनिज्जर-सुदिट्ठिजीवेहिं जियलोए ॥ २३७

के वि वरमणुयतिरिया, सुहपरिणामा य हुंति मरिऊणं ।
चउहा देवविसेसा, समुच्छिमया वि केवि सुरा ॥ २३८

जइ समुच्छिमा वि तिरिया के वि सुरा हुंति ते न जोइसिया ।
बालतवस्सि सरोसा असुरा दुहमरणवंतरिआ ॥ २३९

गेविज्जसुरा हुंति य, मुणिलिंगधारा वि के वि मिच्छत्ती ।
सव्वट्ठसुरा मुणिणो, जहन्नसोहम्मसुरसट्ठा ॥ २४०

इय देवभावणाए देवा मणवंछियं पि जं सुक्खं ।
भुंजंति तंपि मुणिणा, चिंतिज्जइ दुक्खयं अंते ॥ २४१

रयणविमाणावासे तेसिं सुक्खाणमाणममरो वि ।
न मुणइ वरिससएणं वि, जीहालक्खं पि धरमाणो ॥ २४२

तेसिं पिं चवणकाले, पारावार व्व होइ दुक्खाणं ।
इय संसारो णेओ, बुहेहिं वरभावणा सारो ॥ २४३

असुइमुत्तमलाइयभायणं, तणुमिमं समभक्खरसायणं ।
रुहिरमंसवसाकिमिमंदिरं, दीपकं सयलपातगकारं कुमित्तयं ॥

दुग्गंधपुण्णे य सजीवभिन्ने, सुगंधसुस्सा पयत्थदोसे ।
देहम्मि धीरा न रमंति, तम्हा सणंकुमारु व्व य लिंति सारं॥२४५

आसवंति हु कम्मं, सुहासुहं कायवायमणजोगअंबुआ ।
आसवा इह तेण य, कित्तिया ते वि हुंति सुहा असुहा तहा॥२४६

भविणो हिययं दयाइगं, सुहकम्मं पसवेइ जोगिणो ।
हिंसाइकलेसदूसियं असुहं पसवेइ कुमाणसं ॥ २४७

देहो वि सुगुत्तमिहिओ, सुहकम्मं पसवेइ जोगिणो ।
अजिओ देहो दुरासवो, इय वीरजिणो कहइ कासवो ॥ २४८

सुसोतिंदिएण अजिया भद्दा, नयणिंदिएण इब्भसुओ ।
गंधप्पिओ य घाणे, अजिओ रसणेण सोदासो ॥ २४९

सुकुमारिया य फासे, सुजओ नियमम्मि वंकचूलो अ ।
अजिओ भीमो वयणे, बलदेव जिर्तिदिओ य उ ॥ २५०

वयणं पि जिणाण भूसिअं, जिणकम्मं पसवेइ सूरिणो ।
असुहं च असुत्तभासिणो, सुहासुहा जोग्गगाइ आसवा ॥२५१

जे आसवा निसिद्धा, धम्मासवघायगा जे अत्था ।
ते जइ धम्मुवगरणा, हुंति तओ आसवा य ते ॥ २५२

जोगा विसयकसाया, मिच्छत्तं अविरइ पमाया य ।
अट्टरुद्दज्झाणं, असुहासवेयं इमे हुंति ॥ २५३

सव्व सेवाउ विरउ, घित्तो सिरिनेमिपायमूलम्मि ।
सिरि थावच्चापुत्तो, निगुत्तं गुत्तेगओ सुक्खई ॥ २५४

सया अच्चणिज्जेण हो वासवाणं,
वरेणं च वीरेणं वा कासवाणं ।
कओ संवरो जेण सव्वासवाणं,
पवुत्तो मुणीणं पि तेणासवाणं ॥ २५५

सो दव्वभावभेया, होइ दुहा संवरो य जीवाणं ।
जो कम्मपुग्गलागमच्छेओ सो दव्वसंवरओ ॥ २५६

संसारहेउ किरिआ, चाओ सो भावसंवरो णेओ ।
तेणं च संवरेणं, जे जे ते आसवा हेया ॥ २५७

पुव्विं च पमाएणं, आसवपाणाइ आसवे पडिओ ।
पच्छा वि संवरणं, रायरिसी सेलओ सिद्धो ॥ २५८

को कुकम्मभराण, खयंकरा सा भवे दुविह इह निज्जरा ।
सा मुणीण य होइ सकामया, भविया य परेसिमकामया ॥

जह फलाणं सयं च उवायओ, तह सकम्मभराणं विवायओ ।
कंचणं च जहग्गिसु ताविअं, सुज्झइ य जिओ तवताविओ ॥

मुणिणा बज्झब्भंतर-तवग्गिणा निज्जरंति कम्माइ ।
अज्जुणमालागारो, दढप्पहारी अ दिट्ठंता ॥ २६१

बहुभवतरसंचियकम्महो, सग्गमुत्तिपहं पइ वारहो ।
अणसणाइतवो इह छव्विहो, बज्झओ इयरो वि य छव्विहो ॥

भाविज्ज सो धम्मो, मणम्मि सव्वण्णु देसिओ सदओ ।
जो धरइ भवसमुद्दे, पडंतमवलंबिओ जीवं ॥ २६३

मुणिधम्मो गिहिधम्मो, खंतिप्पमुहो मुणीणं दसभेओ ।
बारसविहं गिहिधम्मो, जेण कओ तस्स सुहजम्मो ॥ २६४

सुरमणितरुसंपत्ती, धम्मेणुत्तमकुले समुप्पत्ती ।
सुरनरसयलसमिद्धी, चउदसपुव्वीण समबुद्धी ॥ २६५

धम्मेणं जयकित्ती सुरूव-निरोयदेहदित्ती य ।
किज्जइ सुरेहि भत्ती, सुरनरचक्कीण समसत्ती ॥ २६६

अबलाण बलं धम्मो, सरणं ताणं अताण सरणाणं ।
धम्मेण य कल्लाणं, धम्मेण वंछियं ठाणं ॥ २६७

किं बहुणा भणिएणं, जं जं दीसइ समत्थजियलोए ।
इंदिय–मणसुहहेउं, तं सव्वं धम्मओ होइ ॥ २६८

मज्जायं न व मुंचइ, जलही दिव्वेगणी य नो दहइ ।
बोलइ जलं न सव्वं, वरिसइ मेहो वि धम्मेणं ॥ २६९

निराधारा वि धरा, जं चिट्ठति अग्गी य जलइ न तिरिच्छो ।
वाति न अणिलो उड्ढं, जं तं धम्मप्पभावेणं ॥ २७०

निप्पायारधम्मो वा, समरिज्जइ निच्चं पणनमुक्कारो ।
किज्जइ परोवयारो, धम्मो जयणाइवावारो ॥ २७१

वंदिज्जइ अणगारो, निसुणिज्जइ निच्चधम्मसुअसारो ।
किज्जइ जिणोवहारो, करिज्जइ जिणविहारो य ॥ २७२

निसिभोअणपरिहारो, दिज्जइ धम्मीण निच्चमाहारो ।
जिणगुरुगुणवित्थारो, सव्वाभक्खाण परिहारो ॥ २७३

किज्जइ धम्मवियारो, दीणाणाहाण वा समुद्धारो ।
सव्वुड्डाहनिवारो, रक्खिज्जइ नेव मणखारो ॥ २७४

न य परधणावहारो, किज्जइ नो वा असच्चमुच्चारो ।
दिज्जइ पाणाधारो, सव्वअणायारसंहारो ॥ २७५

न य परघरसंचारो, धम्मे ठाविज्जइ सपरिवारो ।
किज्जइ नो रणधीरो, किज्जइ वाऽबंभपरिहारो ॥ २७६

किज्जइ पंचायारो, उब्भिज्जइ जणविरुद्धमायारो ।
इय धम्मो जगसारो, तस्स भवे दुक्खनित्थारो ॥ २७७

अंते वि हु सत्थारो, किज्जइ विहिणा मुणाहि भवतारो ।
सड्ढेहि भावसारो, सुहो विसल्लाणुसारो य ॥ २७८

धम्मो धम्मागासा, कालो जीवा य पुग्गला एए ।
छब्भावा य जयम्मि य, भाविज्जंतीह जयज्झाणे ॥ २७९

तिहुयणरूवो लोगो, घणुदहि-घणवाय-तणुयवायठिओ ।
निच्चं च वेढियाओ, तेहिं य सत्तपुढवीओ ॥ २८०

ण कओ केण लोगो, ण य धरिओ केण सो सयं सिद्धो ।
भाविज्जइ गयणठिओ अणाइनिहणो इमो लोगो ॥ २८१

जंबूद्दीवाइआ दीवा, लोयम्मि ते असंखिज्जा ।
लवणसमुद्दप्पमुहा, हुंति समुद्दा असंखिज्जा ॥ २८२

मेरुगिरिपव्वयाइ य, गिरिणो वि य ते अणेगरूवा य ।
सीयासीओआईय, नई य गंगा य सिंधू य ॥ २८३

देवुत्तरकुरुपमुहा, वासा जुयलाण अमरतरुकलिआ ।
खित्ताणि विदेहाइ य, गामागरनगरवणकलिओ ॥ २८४

उत्तमपुरिसा सव्वे, निग्गंथाइ य चउव्विहो संघो ।
नरखित्तम्मि य मणुआ, जोइसिया तिरियलोयम्मि ॥ २८५

सोहम्माइ य देवा, गेविज्जाणुत्तरा सुरा सव्वे ।
सिद्धसिलोवरि सिद्धा, भाविज्जइ उड्ढलोगम्मि ॥ २८६

रयणाइ सत्त पुढविसु, णेरइया वा सुराइ इयणाए ।
वंतरिआ अहो लोए, चउगइजीवा य लोगम्मि ॥ २८७

विणुकामनिज्जराए, निग्गंतूण निगोअथावरओ ।
तह विगलतिरियमुज्झिय, कहवि जिओ लहइ मणुयत्तं ॥२८८

माणुस्समज्जविसओ सुकुलप्पसुती,
सद्धालुयत्तसुगुरुत्तसुईसुअं च ।
आरुग्गमाऊ सयला वि य धम्मजोगा,
पुण्णं विणा ओ दुलहा जिणधम्मबोही ॥ २८९

बहुविहअज्जत्तं पि य, दुलहं जीवाण होइ भावेणं ।
खित्तेण दंसणेणं, सीलेणायारजाईए ॥ २९०

संकप्पेणं अज्जा दुलहा, अज्जा तहा परिण्णाए ।
भासावित्तीए पुण, दुलहा अज्जा मणेणा वि ॥ २९१

जो धम्मिजणदोही, अणंतकोही य सव्वसंदोही ।
मिच्छादंसणमोही, तेसिं भवे दुल्लहा बोही ॥ २९२

को आसि दुल्लहबोही, मेअज्जो अहव अरिदत्तो सो ।
कह होइ सुलहबोही, सणंकुमारुव्व हियकामो ॥ २९३

मुक्खसुमियराओ, अणासणवज्जणा य सुपसत्था ।
तह अप्पणो य निंदा, गरहा य रुहं वि खलियस्स ॥ २९४

एसो जिणेहिं भणिओ, अणेण वरभावणमओ सुत्ते ।
धम्मो हु भीमभववण-सुजलियदावाणलसरिच्छो ॥ २९५

सव्वेसिमविरयाण वि, अविरइकिरियं समं चक्खुगइपहं ।
इय मुणिय हियं चरणं, चक्कीहिं वि दुक्करं गहिअं ॥ २९६

सुणह चक्किचरित्तरसायणं, उवसमाइगुणाण य भायणं ।
नमह सूरिवरकयवायणं, हियकरं मुणिणो विहिजायणं ॥२९७

हियकरं विहिणा गण-धारणं, तं गणीण जसोभरकारणं ।
कुणइ तं गणिकम्मवियारणं, तं मुणीण गणीण य तारणं ॥२९८

हियकरं परदुक्खनिवारणं, हियकरं गुणिवण्णपसारणं ।
दूरियनिंदणया हियकारणं, मणपरावगुणाण य जारणं ॥ २९९

हियकरं गुणिमत्सरवारणं, हियकरं गुणिपारणकारणं ।
हियकरं जियमारिनिवारणं, हियकरं मुणिसारणवारणं ॥३००

सयलहेयपयत्थनिवारणं सयलनेयपयत्थविचारणं ।
सयलजोग्गपयत्थसुधारणं, इह-परत्थ य तं हियकारणं ॥३०१

को वारुणीसहोयरं, इह भणिओ महरिसीहिं भवियाणं ।
विसएसु रागमोहो, विज्जाहलविज्जुमाली व्व ॥ ३०२

के किरियं अइविरुद्धं, कम्मं विरमइ इय चिंतंतो ।
हा दुट्ठं कयमिणं, स रूपसुन्दर इवाणहगो ॥ ३०३

उवहारो य विहारो, जिणाण जेहिं व कारितं ।
को उवयारो किज्जइ, तेण ? सुरलोए ताण अवयारो ॥ ३०४

को सड्ढगुणायारो, सो गुणवुड्ढो सदेवगुरुविणई ।
कयदेसपावविरई, तिकालजिणबिंबपूजारूई ॥ ३०५

कुसमय-कुतत्तचाई दिणाइकिञ्चे गुणेसु राई य ।
मिच्छत्तकिच्चघाई, जियाण ताई अजाई य ॥ ३०६

आवस्सयाणुराई, धम्मामाई अभक्खच्चाई य ।
साहूण संविभाई, परदाराणं परिच्चाई ॥ ३०७

नयविणयमग्गजाई, सड्ढकुलायारसुत्तसज्झाई ।
न य परअवण्णवाई, दीहकसाई य हियवाई ॥ ३०८

रयणीसु त्ति विरत्ता, गमणागमणम्मि मरकयनित्ता ।
पोसियसु सत्तखित्ता, सुपक्खजुत्ता य गुरुभत्ता ॥ ३०९

जिणजत्तारहजत्ता, सुतित्थजत्ता सुसावया रत्ता ।
पढिय बहुअरिहघु(थु?)त्ता, जिणपवयणभावणा सत्ता ॥३१०

संवच्छराइपव्वसु, पोसहकरणाइ धम्ममणुट्ठाणा ।
जहसत्ति संघचेईयपवयण पडिणीय पडिणीया ॥ ३११

जइ जणय-जणणितुल्लो, दुज्जणपरदोसकुमयचाई ।
न य गुणि परापवाई, सुपक्खवाईसु सहोयउ ॥ ३१२

मण राजस्य (रज्जस्स) भुअंगी सा जिअमाया य रुद्ददेवेणं ।
काऊण तं खु णिहयाणि य भज्जा धम्मिणी सोसा ॥ ३१३

का सययमामावासी जेसिं मणे रुद्द किण्हलेसा ।
का पुण्णिमा सुलेसा, सामाहियय व्व सा जेसिं ॥ ३१४

को मणोसरबगतुल्लो, जेसिं वीसत्थवंचणाभावो ।
ते वंचिऊण मुद्धं सुगं व्व गच्छंति णयरम्मि ॥ ३१५

को वायससममित्तं, सो हंसतुल्लस्स चक्कदेवस्स ।
जाओ य जण्णदेवो, दुहओ अणामितो वाहि व्व ॥ ३१६

रज्जति मुच्छंति य के ते, गिद्धिमिति वंचंति णरयम्मि जंति ।
भवे विणिग्घायमुविंति, जीवा केण सयं हंति परिग्गहेणं ॥३१७

होइ मणवणग्गितुल्ला, धणतिण्हा धम्मघाइणी जीए ।
बहुसो हि अणहगेण स, चंदसारो हओ बंधुओ ॥ ३१८

आया सुही भवइ केण पवड्ढमाणो,
जो पंडिएण मरणेण पवट्टमाणो ।
आया सुही भवइ सोऽणसणे सुज्झाणे,
णायं व सीहणिवई सुरलोअठाणे ॥ ३१९

के नरा इह उन्नया, कुलगुणेहिं असोयतरूच्चतो ।
मुणिवरा गिहिणो य निवा,
जहा छप्पि मल्लि जिणे सव्वे दिक्खिय ॥ ३२०

के उन्नया वि पणया, पणया वि य उन्नया नरा मुणिणो ।
जे पासत्था सड्ढा, रायरिसीसेलओ य मुणी ॥ ३२१

परिणामजाइमणसुयदंसणसंकप्पसीलववहारे ।
उन्नयचउभंगीए नर-मुणिणोन्नया धन्ना ॥ ३२२

वत्थे सुद्धासुद्धे, चउभंगीए न राइणो णेया ।
परिणामजाइ मण-सुय-दंसण-संकप्प-सीलमुहे ॥ ३२३

को जीवो जो जीवई, केणाहारेण सो वि केहिं भवे ।
देहेहिं हुंति के इति, पंच य किं किं च तेसु भवे ॥ ३२४

जीवसरीरे इंदियसासुस्सासा हवंति भासा य ।
केसिं च मणेणोगाहण-संघयणं तह य संठाणं ॥ ३२५

हुंति कसाया सन्ना लेसा वेया, तहा समुग्घाया दिट्ठी दंसण-णाणे।
जोगुवओगे तहा किमाहारे,
उववाय-ठिई-समुग्घाय वेयणा गईरागइ चेव ॥ ३२६

का देई धम्मसुमइं जिणसाहुगुट्ठी,
पावेहिं केरिस नरो बहुरोगकुट्ठी ।
लेसा ससिव्व धवलात्थि य केह सा छट्ठी,
केट्ठा पसूण इह सा उ अमारिघुट्ठी ॥ ३२७

लोहीण का भवइ वा सययं अतुट्ठी,
का दीज्जइ न य गुरूण सुएण पुट्ठी ।

काऽऽदीसरेण गहिया हरिणो इक्खुलट्ठी,
का पारणंमि य जिणाण सुवण्णवुट्ठी ॥ ३२८

दाणेण का भवइ वा जसपुण्णपुट्ठी,
को वीरपारणमणो स वरो जिण्णसेट्ठी ।
का बोडिआण न मया विबुहाण दिट्ठी,
का विस्समित्तिभरिया जिणवाण दिट्ठी ॥ ३२९

को सिद्धिमेइ न य जो हु तिजोगचेट्ठी,
देवो य को भवइ जो सुहजोगचेट्ठी ।
गेहं वरं किमिह जत्थ जिणाण दिट्ठी,
को वत्तमो य नियमो समचित्ततुट्ठी ॥ ३३०

के जीवंतो वि मया, मिच्छंवाही परस्स सेवा य ।
तह दारिद्दं जेसिं, अन्नाणं ते हु मयगसमा ॥ ३३१

किं गयं पुरिसनाणा, धणजुव्वणजीवियं च संजोगा ।
रूवं रिद्धी भोगा, सुधम्मझाणम्मि मणजोगा ॥ ३३२

बुज्झंति य के न बोहिया, बहुकम्मा य अभव्वनाहिआ ।
जह सलहा व्व पडंति, मोहिया जलणे णरयम्मि ते मया ॥३३३

किं निवाइनिउइणो, नरा अविरया य निवादि लिंति ।
किं रावणु व्व णरयम्मिइ जंति
ते मीणया जहा धीवरजालए ॥ ३३४

को दिट्ठि कुदिट्ठि पुरिसो पण मिच्छदिट्ठी,
को सम्मदिट्ठि पुरिसो सउ भिन्नगंठी ।
को वा कुदिट्ठिमणुओ परदारदिट्ठी,
को देइ नो नियधणं करबद्धदिट्ठी ॥ ३३५

मणमंदिरम्मि भविणो, अन्नाणतमोन्तकारिणी भयवं ।
को दीविया व सुमई, बुद्धि कलकामधेणु व्व ॥ ३३६

ईहापोहवीमंसा, मग्गणा य गवेसणा ।
सन्ना सई मई पन्ना, सव्वं आभिणिबोहियं ॥ ३३७

सा बुद्धी वि य चउहा, उप्पईया विणयया य कम्मभवा ।
परिणामिया सुबुद्धी, अभयकुमाराइणं ॥ ३३८

जियसत्तू पडिबुद्धो, सुबुद्धिमंतिस्स बुद्धिविहवेणं ।
तदा वि समणसीहा, सिद्धा इक्कारसंगधरा ॥ ३३९

सुअअसुयनिस्सिये, तं मइनाणं अट्ठवीस भेयं ।
छत्तीस तिसयभेयं, अहवा णं तंपि मइनाणं ॥ ३४०

मइयं सुअं किं नाणं, सामाइयमाइयं च सुबहुभेयं ।
को दाया तस्स जए अत्थस्स जिणो य सुअस्स गणी ॥ ३४१

किं कुणइ उवज्झाओ, पंचविहो किज्जइ हु सज्झाओ ।
मुत्तूण दुसंझाओ, सुविहियसाहूहिं सज्झाओ ॥ ३४२

केण न वि दट्ठाओ, असुहाओ कम्मपयडिमज्झाओ ।
पंचविहो सज्झाओ, कयावि जेणं न सज्झाओ ॥ ३४३

को पणहा सज्झाओ, सुआण सीसाण वायणाईउ ।
पडिपुच्छा परिअट्टणा, अणुपेहा तह य धम्मकहा ॥ ३४४

किं सिक्खिज्जइ भयवं, हिययं अप्पं पि सुअं च गुरुपासे ।
जह जवनिवस्स जायकुप्पं युअंति हिअट्ठाणे ॥ ३४५

कल्लाणं मंगलं यान्ति, विवेगबहुनिज्जरं च ।
जा इच्छइ बहुस्सुयं, धरउ भद्दबाहु व्व ॥ ३४६

चंदुव्व दंसणीओ, आराहणीओ य होइ इंदुव्व ।
नाणी आयरिउ जो, निवव्व पुण्णड्ढभागी सो ॥ ३४७

कल्लाणे मंगलयं, नमामि कं देवयं व चेइ मंसं ।
तं जस्स सुयं सीलं इग-दु-ति भवभावि सिवसुक्खं ॥ ३४८

गहणासेवणसिक्खा, सुअणाणिस्सेव गुरुकुले होइ ।
गुरुकुलवासो गच्छो, परंपरा आगओ सच्चो ॥ ३४९

अत्थो हु अत्तओ पुण, होई जिणाणं च गणहराणं ।
अत्थो अणंतरेणं, सुत्तं पुण अत्तओ होई ॥ ३५०

गणहरसीसाण सुअं अणंतरेणं भवेई अत्थो य ।
जाओ परंपरेणं, सिज्जंभवयाइ सुगुणीणं च ॥ ३५१

कं विणु कज्जाकज्जं, न मुणई न चयइ य सव्वसावज्जं ।
विणु बहुसुयपरिचज्जं, कुणसु तओ गीयपरिचज्जं ॥ ३५२

को पवरो गीअत्थो, सुत्तं अत्थं च जं जया काले ।
दव्वं खित्तं कालं, भावं जाणंति गीअत्था ॥ ३५३

जाओ अ अजाओ अ, दुविहो कप्पो य होइ नायव्वो ।
इक्किक्को विय दुविहो, समत्तकप्पो य समत्तो ॥ ३५४

गीअत्थजायकप्पो, अगीओ खलु भवे अजाओ य ।
पणगं समत्तकप्पे, तह णहगो होइ असमत्तो ॥ ३५५

उउबद्धे वासासु, सत्तसमत्ता तहणगो इयरो ।
असमत्तो जायाणं, उहिण न किंचि आभव्वं ॥ ३५६

को अगीअत्थो कुगुरू, सरणागयभवियसीससिरखग्गं ।
विहि उज्जमाइ बहुविह–सुत्तं न मुणइ अगीअत्थो ॥ ३५७

विहि उज्जम वन्नय भय उसग्ग ववाय तदुभयाइं ।
सुत्ताइं बहुविहाइं, समए गंभीरभावाइं ॥ ३५८

अट्टज्झाणाभावे सम्मं, अहियासियव्वओ वाही ।
तब्भावम्मि य विहिणा, पडियारपवत्तेणं नेयं ॥ ३५९

एसिं विसयविभागं, अमुणंतो नाणावरणकम्मुदया ।
मुज्झइ जीवो तत्तो, सपरेसिं ममग्गहं जणई ॥ ३६०

वाससयं पि य सूलीए, संभिन्नो इच्छई सुहं ।
अगीयत्थेण समं इक्कं, खणं पि न संवसे ॥ ३६१

अगीअत्थपायलग्गा, मूढा निवडंति भवसमुद्दम्मि ।
पसुतावसपयलग्गा जह पडिया तेंऽतराले ॥ ३६२

जीवा जए के सिवसग्गजुग्गा जाणंति जे जुग्गमजुग्गधम्मं ।
नाऊण मुंचंति अ अजुग्गं, धन्ना हु जुग्गं च समाचरंति ॥३६३

कोऽसौ जुग्गो धम्मो, समवयकिरिओ जिणुत्तजइधम्मो ।
बीओ सावगधम्मो, पएसिरायव्व गहियव्वो ॥ ३६४

मिच्छदिट्ठिपवत्तिय–हिंसाइयपावठाणसंजुत्तो ।
संसारहेउकुतवो, जो सो धम्मो अजुग्गो य ॥ ३६५

धम्मस्स णं के सवणम्मि जुग्गा,
के सुणंति जे बुद्धिगुणेहि निच्चं ।

धम्मं खु निद्दा विगहाइमुक्का
के गुरूण भत्ती सुरया तिगुत्ता ॥ ३६६

धम्मस्स के सवणे अजुग्गा, थेरी व मूढा बहिरासि(ढा) जे ।
वुग्गाहिया जे य कुदंसणीहिं, रत्ता य दुट्ठा तव सेला शुमा ॥३६७

पीउसओ वि किमिहं, अइमहुरं अमियतो इ देवाणं ।
जइ थेरीए पीअं, पणतीसगुणं च वीरगिरं ॥ ३६८

जीवा के वि अजुग्गा, नाहियवायाइभासिणो पापा वि ।
निग्गंतूण निगोआ, भमंति पावेहिं भवमज्झं ॥ ३६९

विगय विणोयनिगोए, पुग्गलपरियट्टसयसहस्साइं ।
भविया वि अभविया इव, भमंति के बोहिरहिया ते ॥ ३७०

लोए असंखजोअण–माणे पइ जोअणंगुला असंखा ।
पइ तं असंखअंसा, पइअंसमसंखया गोला ॥ ३७१

गोलो असंखनिगोओ, सोणंतजिओ जियं पइपएसा ।
अस्संखपइपएसं, कम्माणं वग्गणाणंता ॥ ३७२

पइ वग्गाणं अणंता, अणूपइ अणूय अणंतपज्जाया ।
एवं लोगसरूवं, निगोयजीवाइयं णेयं ॥ ३७३

बहुसोए दुहजोए, नवोवओए य तत्तवुत्तोए ।
कहं अमोए णरए, जंति जिया विविहपावेहिं ॥ ३७४

किण्हाई तिलेसाणं, परिणामेहिं च नारया हुंति ।
परिणामेहिं हुंति य, देवा तेऊलेसाइ तिण्हं च ॥ ३७५

बहुपुग्गलपरियट्टा, कया य पुव्वि अगंठिभेएणं ।
जीवेण को वि ते वि य, सो अन्नोऽसंमत्तो वा करिस्सइ ॥३७६

दव्वे खित्ते काले भावे, चउहा दु बायरो सुहुमो ।
होइ अणंतुस्सप्पिणिपरिणामो पुग्गलपरिअट्टो ॥ ३७७

उरलाइसत्तगेणं, एग जीओ मुअइ फुसिय सत्ततणू ।
जत्तियकालि सथूलो, दव्वे सुहुमो सगन्नयरा ॥ ३७८

लोगपएसोसप्पिणि, समया अणुभागबंधठाणा य ।
जह तह कममरणेणं, पुट्ठा खित्ताइ थूलियरा ॥ ३७९

पुग्गलपरिग्गहेहिं, अपरित्तो चिय स परित्तो ।
संसारो हु दयाए, विणु सम्मत्तेण मेहेणं परित्तो ॥ ३८०

गुरो कह होई पढमलाहो, अपत्तसामाइयाण जीवाणं ।
सामाइयस्स चऊहा, पल्लयपमुहाण दिट्ठंता ॥ ३८१

पल्लयगिरिसिरिउवला, पिवीलिआ पुरिसपहजरग्गहिआ ।
कुद्दवजलवत्थाणि, ये सामाइयलाभदिट्ठंता ॥ ३८२

किं सामाइयमुत्तं, जो समभावो हु अत्तपरिणामो ।
तह सम्माओ लाहो, चउहा सम्माइ जीवगुणो ॥ ३८३

अणुकंपकामनिज्जरबालतवे दाणविणयविब्भंगेण ।
संभोगविप्पओगो वसणसवइड्डिसक्कारे ॥ ३८४

पक्खए अक्खीणमोहे, जिणे अ सेढी भवे असंखिज्जं ।
तव्विवरीओ कालो, असंखिज्जगुणाइ सेढीए ॥ ३८५

के निच्छएण धम्मो, सुहपरिणामा जिणुत्तमग्गो जो ।
संखाइया लोग-प्पएसतुल्ला हु ते हुंति ॥ ३८६

धम्मीण धम्मलिंगं, विणा य ववहारओ न धराणं ।
पुज्जिजंति न केहिं वि, गुणलिंगं तेण धरियव्वं ॥ ३८७

पासत्थाइयसमणा, न वरा नाणाहिया वरा तेसिं ।
सासणपभावगा जे, वरा य संवेगपक्खिया ॥ ३८८

संवेगा निव्वेया, जिणुत्तमग्गं समं जिउ धरइ ।
विणु संवेगं सव्वं, उज्झइ ते सव्वपासत्थो ॥ ३८९

किं दुलहं जीवाणं, दसदिट्ठंतेहिं मणुअजम्मं जए ।
पत्तावि केवि तं पुणो, पुण्णेहिं दयावरा दुल्लहा ॥ ३९०

का जियचेअणमुद्दा, सा दुविहा दव्व-भावओ निद्दा ।
इह पंच दव्वनिद्दा, मोहन्नाणं च भावेणं ॥ ३९१

साहूण वि य कुबुद्धी, होइ जओ कोहओ न मणसुद्धी ।
सा निद्दा थीणद्धी, तीए ताणं च हा धिद्धी ॥ ३९२

को जीवियं हारइ, सच्चविज्जं मुत्तुण लज्जं सुकुलस्स भज्जं ।
जो सेवए सच्चइ वण्णभज्जं, पावेई किं नो णरयम्मि सिज्जं ॥

धन्नेहिं किं किच्चं णरेहिं कज्जं, भुंजंति धन्ना न कया अखज्जं।
हीलंति धन्ना न य धम्मपुज्जं, निच्छंति धन्ना सुविणेवि रज्जं॥

जा कामभोएसु अईवरत्ता ईच्छा वि मंसाईसु ता पसत्ता ।
सा रेवई वा णरयम्मि पत्ता, पिबंति मज्जं न वुहासु सत्ता ॥३९५

केण य नो सावज्जं, उत्तं वुत्तं च केण मरंते ।
कालियसावज्जेहिं य, सुयेऽपि चरितं इमं तेसि ॥ ३९६

को पासइ मियावई व्वेह जो हु नियदोसे ।
को न य वयइ परदोसे, मेयज्जरिसीव्व मरणे वि ॥ ३९७

वहंति केसिं तिरिया वि लज्जं, कुणंति जे उग्गतवाइकज्जं ।
रामु व्व मुत्तूण य पिज्जं, वहंति तेसिं तिरिया वि लज्जं ॥३९८

वणवासिणो वि धन्ना, ते तिरिया जेसिं साहुणो सेवा ।
अधण्णा विय ते सधणा, राममुहा लिंति धम्मधणं ॥ ३९९

सधणा वि निद्धणा के, मणभवणे जेसि नत्थि धम्मधणं ।
वीरेण य धम्मधणो, पसंसिओ मद्दुअसड्ढो ॥ ४००

को पासइ सो पासई, पासणजुग्गं हियट्ठरूवं जो ।
पासंतो वि अचक्खू, जो परमट्ठं न पासेइ ॥ ४०१

वेआ केण विरइया, भरहेण बंभणायारा ।
जण्णोपवीतिधरका, तेहिं तया बंभणा सड्ढा ॥ ४०२

रइया केण अणज्जा, वेया पसुपमुहमारणे सज्जा ।
सपिया हुओ सभज्जो, सप्पिप्पलाओ कि वाणज्जो ॥ ४०३

गमणागमणमुहेसु य, कुणंति जयणं जियाण केसिं सया ।
अथिरतणूण पढमं, पच्छा मुणिणो थिराणं च ॥ ४०४

तसकायरक्खणट्ठा, काएसु वि हुज्ज कारणे पेह ।
नइहरणपुत्तणायं, तणूए थूरम्मि पुत्तम्मि ॥ ४०५

को कम्माण जियाणं, बलवं जीवो सरीर–मणबलवं ।
सो धिइ तणु बलहाणो, जया तया सबलकम्माइं ॥ ४०६

धणियसरिसं तु कम्मं, धारणिसमाउ कम्मिणो हुंति ।
संतासंतगुणा, जह धारणगधिइ तणू एवं ॥ ४०७

सहणोऽसहणो कालं, जहे धणिओ एवमेव कम्मं तु ।
उदियाणुदिए खवणा, हुज्ज सिया आउवज्जेसु ॥ ४०८

कस्सासीविसविसओ, उक्कडविसओ हु वेरविसओ सो
अग्गिसम्मतावसस्स, असंखकालेण नुत्तिन्नो ॥ ४०९

के मणगिहमज्जघडा, जाणि जियाणं च मोहठाणाणि ।
विगला जेहिं मुणंति, न हियाइं अहियाइं कज्जाइं ॥ ४१०

अप्पा दुही भवइ किं किर कुव्वमाणो,
चोरिक्कओ परधणाइ य गिण्हमाणो ।
आया दुही य वहधम्मुवएसमाणे,
सो तावसो जह असच्चपरालदाणे ॥ ४११

भल्लीव के पविट्ठा, हियए मारंति झत्ति जीवाणं ।
भीति सुहज्झवसाया, किण्हभया सोमिला इव ॥ ४१२

बाणुव्व किमतिदुहयं, मणम्मि भवियाण पावसल्लाइ ।
किच्चं तस्सुद्धरणं, आलोअणानिंदणाइहिं ॥ ४१३

रहमुसले संगामे सुमित्तवरणागणतुओ,
सुहडो अणसणसंवेगेण सुसंबलो सोहं पत्तो ॥ ४१४

करेज्ज कज्जचिंतं, वहमाणे आसि धम्महरवसहा ।
चेडयकुमर नच्चुच्चय, संपइ राय व्व अन्ने वि ॥ ४१५

के उत्तमा सयं किच्चं-सुकिच्चं धम्मं,
नाऊण जे हु गुणसेणनिवुव्व लिंति ।
जे मज्झिमा गुरूवएसवरेण तं च,
धम्मं न लिंति अहमाइ नरा कहं पि ॥ ४१६

जो रज्जवावारमएण मूढो, लोगाण संतावकरोऽतिपावी ।
किं किं भवे तस्स फलं च रोगा,
मियासुयस्सेव च नारकित्तं ॥ ४१७

किं कुणई दुट्ठसीला, इत्थी दुचिट्ठियं च तं जेणं ।
वंचिज्जइ रमणाइ य, तिलभट्टजसोहराइव्व ॥ ४१८

सीलमुयारं च मणं मुणिदाणे कस्स आसि खंती वि ।
अच्छंकारीए तं, पसंसिया जा हु हरिणावि ॥ ४१९

किं परदूसणदाणे, परस्स जं दूसणं च जो देई ।
जहा सीयाए पत्तो, पुणो य पुत्तेण उत्तिन्नं ॥ ४२०

किं करुणापरिणामो, कुणइ मणोवंछियं च जीवाणं ।
रज्जाइ य सुरसुक्खं, मालागारुव्व पावेइ ॥ ४२१

को कस्स सुहं दुक्खं, कुणइ सपुण्णं कयं सपावं च ।
मूढो परप्पसायं, परस्स दोसं पयासेइ ॥ ४२२

अलमित्थ वित्थरेणं, मुणिणा गयसव्वपावसंगेणं ।
झायव्वो परमप्पा, समेणमेवं हियायरणं ॥ ४२३

जे मरूदेवाईआ सिद्धा, सिज्झंति पंचदसभेया ।
समभावचरणतवसा, हुंति सुरा पुव्वतवचरणा ॥ ४२४

॥ नवपदविषयकदेशना ॥

भो भो भव्वा ! भवोहम्मि, दुल्लहो माणुसो भवो ।
चुल्लगाईहिं नाएहिं, आगमम्मि विआहिओ ॥ १

लद्धम्मि माणुसे जम्मे, दुल्लहं खित्तमारिअं ।
जं दीसंति इहाणेगे, मिच्छा भिल्ला पुलिंदया ॥ २

आरिएसु अ खित्तेसु, दुल्लहं कुलमुत्तमं ।
जं वाहसुणियाईणं, कुले जायाण को गुणो ? ॥ ३

कुले लद्धेऽवि दुल्लभं, रुवमारुग्गमाउअं ।
विगला वाहिआऽकालमया दीसंति जं जणा ॥ ४

तेसु सव्वेसु लद्धेसु, दुल्लहो गुरुसंगमो ।
जं सया सव्वखित्तेसु, पाविज्जंति न साहुणो ॥ ५

महंतेणं च पुन्नेणं, जाएवि गुरुसंगमे ।
आलस्सईहिं रुद्धाणं, दुल्लहं गुरुदंसणं ॥ ६

कहं कहंपि जीवाणं, जाएऽवि गुरुदंसणे ।
वुग्गाहियाणं धुत्तेहिं, दुल्लहं पज्जुवासणं ॥ ७

गुरुपासेऽवि पत्ताणं, दुल्लहा आगमस्सुई ।
जं निद्दा विगहाओअ, दुज्जआओ सयाइवि ॥ ८

संपत्ताए सुईएवि, तत्तबुद्धी सुदुल्लहा ।
जं सिंगारकहाईसु, सावहाणमणो जणो ॥ ९

उवइट्ठेऽवि तत्तम्मि, सद्धा अच्चंतदुल्लहा ।
जं तत्तरुइणो जीवा, दीसंति विरला जए ॥ १०

जायाए तत्तसद्धाए, तत्तबोहो सुदुल्लहो ।
जं आसन्नसिवा केई, तत्तं बुज्झंति जंतुणो ॥ ११

तत्तं दसविहो धम्मो, खंती मद्दव अज्जवं ।
मुत्ती तवो दया सच्चं, सोयं बंभमकिंचणं ॥ १२

खंतीनाममकोहत्तं, मद्दवं माणवज्जणं ।
अज्जवं सरलो भावो, मुत्ती निग्गंथया दुहा ॥ १३

तवो इच्छानिरोहो अ, दया जीवाण पालणं ।
सच्चं वक्कमसावज्जं, सोयं निम्मलचित्तया ॥ १४

बंभमट्ठारभेअस्स, मेहुणस्स विवज्जणं ।
अकिंचणं न मे कज्जं, केणाऽवित्थिति्तऽणीहया ॥ १५

एसो दसविहोद्देसो, धम्मो कप्पदुमोवमो ।
जीवाणं पुण्णपुण्णाणं, सव्वसुक्खाण दायगो ॥ १६

धम्मो चिंतामणी रम्मो, चिंतिअत्थाण दायगो ।
निम्मलो केवलालोअलच्छिविच्छिड्डिकारओ ॥ १७

कल्लाणिक्कमओ वित्तरूवो मेरूवमो इमो ।
सुमाणाणं मणोतुट्ठिं, देह धम्मो महोदओ ॥ १८

सुगुत्तसत्तखित्तीए सव्वस्स व य सोहिओ ।
धम्मो जयइ संवित्तो, जंबूदीवोवमो इमो ॥ १९

एसो अ जेहिं पन्नत्तो, तेऽवि तत्तं जिणुत्तमा ।
एअस्स फलभूआ य, सिद्धा तत्तं न संसओ ॥ २०

दंसंता एयमायारं तत्तमायरिआ वि हु ।
सिक्खयंता इमं सीसे, तत्तमुज्झावया वि अ ॥ २१

साहयंता इमं सम्मं, तत्तरूवा सुसाहुणो ।
एअस्स सद्दहाणेणं, सुतत्तं दंसणंपि हु ॥ २२

एअस्सेवावबोहेणं, तत्तं नाणंपि निच्छयं ।
एअस्साराहणारूवं, तत्तं चारित्तमेव य ॥ २३

इत्तो जा निज्जरा तीए रूवं तत्तं तवोऽवि अ ।
एवमेआइं सव्वाइं, पयाइं तत्तमुत्तमं ॥ २४

तत्तो नवपइ एसा, तत्तभूआविसेसओ ।
सव्वेहिं भव्वसत्तेहिं, नेआ झेआ य निच्चसो ॥ २५

एयं नवपयं भव्वा ! झायंता सुद्धमाणसा ।
अप्पणो चेव अप्पम्मि, सक्खं पिक्खंति अप्पयं ॥ २६

अप्पम्मि पिक्खिए जं च, खणे खिज्जइ कम्मयं ।
न तं तवेण तिव्वेण जम्मकोडीहिं खिज्जए ॥ २७

ता तुज्झे भो महाभागा ! नाऊणं तत्तमुत्तमं ।
सम्मं झाएह जं सिग्घं, पावेहाणंदसंपयं ॥ २८

पू.आ.श्री नेमिचन्द्रसूरिविरचितम्

॥ संसारे नत्थि सुहं ॥

(महावीर चरियान्तर्गतम्)

संसारे नत्थि सुहं चउसुं पि गईसु वट्टमाणाणं ।
जीवाणमओ भद्दा ! मोक्खत्थं आयरं कुणह ॥ १

अच्छिनिमीलणमेत्तं पि नत्थि सोक्खं जियाण नरयम्मि ।
सारीरमाणसेहिं दुक्खेहिं पच्चमाणाणं ॥ २

उववन्नस्स उ नरए संपुडघडियालमज्झयारम्मि ।
सण्डासकड्ढणाओ पढमं चिय दारुणं दुक्खं ॥ ३

उण्हनरयाउ गिम्हे पज्जलियचियाएँ नारंगो खित्तो ।
देवेण सुहं मन्नइ अइउण्हं उण्हणरएसु ॥ ४

कत्थइ य गाढसीयं इहच्चसीयाउ तं असंखगुणं ।
अयभारसहस्समओ गोलो जेणं विलिज्जेज्जा ॥ ५

केइवि कुम्भीपागं भडित्तपागं च भट्ठपागं च ।
केइवि लोहीपागं कुणन्ति इय अग्गिवियणाओ ॥ ६

कुव्वन्ति जन्तपीलं केइवि करवत्तदारुणं घोरं ।
केइवि सिलायलम्मी अच्छोडणमम्बरस्सेव ॥ ७

कुव्वन्तसिपत्तवणं पडन्तपत्तेहिँ लुणइ अङ्गाइं ।
जं चक्कासिसमेहिं केइवि सूलासु रोवेन्ति ॥ ८

तिक्खोहिँ वासिपरसूकप्पणिचक्कासिछुरियमाईहिं ।
कण्णोट्ठनासिकरचरणबाहुगीवाओं छिन्दन्ति ॥ ९

जीहच्छिमुक्खणंति उ कुच्छीहियओदराणि भिन्दन्ति ।
सेल्लेहिं तिसूलेहिं य पहरन्ति य मोग्गरेहिं सिरे ॥ १०

कुव्वन्ति कण्टयाउलसिम्बलिरुक्खावरुण्डणं करिउं ।
कड्ढोकड्ढीदुक्खं उक्कत्तन्ती य तणुखल्लं ॥ ११

तम्बतउसीसयाइं केइवि पाइन्ति कढकढिन्ताइं ।
तिसिए परमाहम्मी नेरइए कन्दमाणे उ ॥ १२

वेयरणीएँ णईए जलन्तवसरुहिरपूयपुन्नाए ।
बोलन्ति य लोलन्ति य अइतत्ते वालुयापुलिणे ॥ १३

खावन्ति समंसाइं खण्डेहिं जे भविंसु मंसासी ।
तत्तायसमहिलाओ आलिङ्गाविन्ति परदारी ॥ १४

जोइत्तिय लोहरहे जलन्तसमिलाजुगम्मि महिसे व्व ।
अवहन्ते पुण रुसिउं कुट्टन्ति य लउडघाएहिं ॥ १५

कत्थइ य रिञ्छचित्तयवराहसद्दूलसुणयमाईहिं ।
वेउव्वियरूवेहिं खायन्ति सुतिक्खतुण्डेहिं ॥ १६

बन्धन्ति उद्धपाए जलन्तजलणोवरिं च तरुविडवे ।
पाडिन्ति अम्बराओ पडियं च सिलाहिँ चुन्नन्ति ॥ १७

मारेह हणह छिन्दह भिन्दह खइरं व कुट्टह दहेह ।
एयस्स लेहवद्धे इय सद्दे ते पभासन्ति ॥ १८

हा ताय ! पहू ! सामिय ! भाइय ! पणओऽम्हि तुम्ह दासोऽहं ।
मा मं दीणमणाहं सरणागयमिय कयत्थेह ॥ १९

एवं पि विलवमाणं सेहिन्ति उ दढयरं विगयकरुणा ।
न मरन्ति ते अकाले सहस्ससो खण्डियतणूवि ॥ २०

इय नारयदुक्खाइं अपमाणाइं न साहिउं तरइ ।
अतिसयनाणविरहिओ तमन्धयारेसु नरएसु ॥ २१

तीसु परोप्परजणियं परमाहम्मियकयं च पुढवीसु ।
दुक्खं नेरइयाणं सेसासु परोप्परकयं तु ॥ २२

तिरियगईए दुक्खं पच्चक्खं चेव दीसइ जियाणं ।
पञ्चेन्दिय पज्जवसाणयाणमेगिन्दियादीणं ॥ २३

सिसिरम्मि सीयदुक्खं गिम्हेसु य चण्डआयवसमुत्थं ।
वासासु निरन्तरमेहवारिभूयं कओ सोक्खं ॥ २४

वाएण च वज्झडणं खुहापिवासाओं सत्थघायं च ।
वाहण दोहण दहणंकणं च छविछेयरूवं च ॥ २५

केइवि आराविन्धणमन्ने पुण ताडणं कसादीहिं ।
अङ्कुसदारणमवरे सहन्ति अवरे य गुरुभारं ॥ २६

केइ गलकत्तणाइं जालग्गहणं च पासबन्धं च ।
वागुरबन्धं पञ्जरबंधं च सहन्ति दीणमणा ॥ २७

किञ्चि दुहं मणुयकयं किञ्चि परोप्परकयं तिरिक्खेसु ।
कालाइभावजणियं किञ्ची किञ्चिच्च सयमेव ॥ २८

मणुयगईए दुक्खं असुईकीडयसमस्स गब्भम्मि ।
पढमं चिय अइदुसहं जायइ संकोडियङ्गस्स ॥ २९

अग्गिवन्नाहिं सूईहिं संभिन्नस्स निरन्तरं ।
जावतियं जायए दुक्खं गब्भे अट्ठगुणं तओ ॥ ३०

गब्भाओ नीहरन्तस्स जोणीजन्तनिपीलणे ।
जं तं सयगुणं तत्तो सहस्सगुणमेव वा ॥ ३१

दन्तुब्भेयाईसुं दुक्खं बालत्तणे जुवत्ते य ।
इच्छियवत्थुअजोगे अहवा पियविप्पओगम्मि ॥ ३२

इन्दियहाणीकम्पणपरिभवणाई दुहं च थेरत्ते ।
मरणदुहं पुण सो च्चिय जाणइ अहवावि सव्वण्णू ॥ ३३

दारिद्दं दोहग्गं इट्ठवियोगं च अत्थणासो स ।
दासत्तं पेसत्तं परसेवा आवईओ य ॥ ३४

चिन्ता सोगो बहुवाहिवेयणा तह कुभोयण कुवासो ।
कुकलत्त कुपुत्तत्तं सयणं वरवाहणाभावो ॥ ३५

सयणविरोहो कन्नापहुत्तणं सीयतावछुहतण्हा ।
एमाइमणुयलोए पयडं चिय दीसए दुक्खं ॥ ३६

देवाणवि णत्थि सुहं कोहाइकसायकलुसियमणाणं ।
समयम्मि जओ एए निदंसिया दुक्खहेउ त्ति ॥ ३७

सपरोभयाण संतावकारओ कुगइगमणहेऊ य ।
पीईविच्छेयकरो कोहो ता दुक्खहेउ त्ति ॥ ३८

माणोऽवमाणहेऊ मन्नस्सवि कुणइ माणिणोऽवन्नं ।
गुरुविणयभंसकारी मणो इय दुक्खहेउ त्ति ॥ ३९

माया कुविगप्पेहिं भवमाणेहिँ परवञ्चणनिमित्तं ।
चित्तस्स वाउलत्तं कुणइ अतो दुक्खहेउ त्ति ॥ ४०

रक्खणवायामेणं सन्तेसु असन्तएसु कंक्खाए ।
अज्जणवावारेणं लोभो दुक्खस्स हेउ त्ति ॥ ४१

ईसा भयं विसाओ मद्दलियत्ताइ आभिओगित्तं ।
केसिञ्चि सुराण दुहं किव्विसियत्तं च केसिञ्चि ॥ ४२

पियदेवीए चवणे गुरुदुक्खं रूसणम्मि वा तीए ।
छम्मासियवियणाए महिड्ढियसुरस्स घाएणं ॥ ४३

सुररिद्धिं चिन्तेन्तो चवणं सग्गाउ गब्भवासम्मि ।
असुइम्मि य उववायं सहइ महन्तं सुरो दुक्खं ॥ ४४

इय चउगइयं दुक्खं नाऊण विवेइणो सुकयकम्मा ।
भवपरिभमणुव्विग्गा कुणन्ति धम्मं जिणाभिहियं ॥ ४५

पू.पण्डितश्री यशोविजयगणिकृतः

॥ उपदेशरत्नाकरः ॥

सिरिगुरुपायपसाया, सरिऊण सरस्सइं च कविजणणिं ।
विविहोवएससययं, रएमि वेरग्गसुहजणयं ॥ १

दायव्वं जीवेणं, सुपत्तदाणं सुहेसिणा निच्चं ।
जं घयदाणपहावा, जाओ इह पढमतित्थयरो ॥ २

नाणेण झाणेण तवेण दाणसीलेहिं किं संजमभावणेणं ।
जिणिंदपूआ अरिहंतठाणप्पया नराणं जइ सेणिअस्स ॥ ३

साहूण संविभागं, किच्चा असणाइअस्स जो भुंजे ।
सो लहइ अयललच्छि, भरहो जह चक्कवट्टित्तं ॥ ४

वेआवच्चं निच्चं, कुज्जा समणाण सुद्धपरिणामो ।
जह बलिओ बाहुबली, भरहं जिच्चा गओ मुक्खं ॥ ५

असमत्था जइ मोहं, मुत्तुं तह कुणह निच्चमरिहंते ।
जह तवसंजमरहिया, मरुदेवी निव्वुआ खिप्पं ॥ ६

खणभंगुरं सरीरं,नच्चा जो संजमं पगिण्हेइ ।
सो देवाण वि पुज्जो, सणंकुमारु व्व होइ सया ॥ ७

रोगाइएहिँ नडिओ, जीवो जइ धम्मवासनारसिओ ।
पावइ निव्वुइठाणं जह नमिराउ व्व तक्कालं ॥ ८

तयासिअं च अप्पाणँ, तारेइ य वाहणु व्व धीमंतो ।
जह पुंडरिओपण्णो, सुओ मए पंचकोडिजई ॥ ९

उवएसाउ गुरूणं, दक्खा उवसंतविग्गहा हुंति ।
उसहस्स सुआ अन्ने, जह निव्वाणं गया सिग्घं ॥ १०

करुणारसमग्गाणं, देयमदेयं नराण किं होइ ।
मेहरहेणं पाणा, विहंगरक्खाकए कप्पा ॥ ११

समणो कया विआरं, न जाइ अवयारिमाणसम्मि जहा ।
वग्घीविआरिओ वि हु, सुकोसलो सपियरो सुगइं ॥ १२

समणं निवइं जं वा, कुज्जा मित्तं पसिद्धिकरणत्थं ।
आसो सग्गं सुव्वयजिणेण जह पाविओ सुअणो ॥ १३

कोहं न सावराहे, कुणंति संसारवासउव्विग्गा ।
जंतेहिँ पीलिआ जह, खंदगसीसा गया मुक्खं ॥ १४

सुलहं सग्गं मुक्खं, सम्मं सम्मत्तसेवणाओ वि ।
भुंजइ कत्तिअसिट्ठी, संपइ जह तिअससामित्तं ॥ १५

जो सहइ बले संते, परस्स उक्कोसताडणाइसयं ।
गयसुकुमालु व्व लहुं, स हणइ चिरसंचिअं कम्मं ॥ १६

सयपाणद्धंसे वि हु, परस्स पीडाकरं न साहंति ।
वयणं तिविहेण कया, मेअज्जमुणि व्व मुणिवसहा ॥ १७

सीलं अणंतलीलं, संकडपडिआ चयंति नो धीरा ।
इहपरलोए तेसिं, सुक्खं च सुदंसणु व्व सिया ॥ १८

थोवं पच्चक्खाणं, गुरुणो मूलम्मि भावओ विहिअं ।
नो परिहरंति सुक्खं, लहंति सिरिवंकचूलु व्व ॥ १९

संघस्स रक्खणत्थं, कोवो विहिओ समुन्नइमुवेइ ।
लद्धिसमिद्धो सासयं, ठाणं पत्तो जहा विण्हू ॥ २०

सग्गापवग्गकारणनवकारस्सावि समरणं लोए ।
दमदंतरिसिहिँ दिन्नो, पुलिंदमिहुणस्स सुहहेऊ ॥ २१

जिणधम्मपक्खवाओ, ललिअंगु व्व हवइ जयविजयकरो ।
से भिच्चसज्जणस्स य, खयकारणमन्नहा होइ ॥ २२

जिणभत्तिकरो जीओ, पावइ विम्हयकरं जसं इड्ढिं ।
मणवंछिअत्थभोगा, रज्जं आरामसोहु व्व ॥ २३

जो एगजीवरक्खं, निच्चलचित्तो कुणेइ भावेण ।
इहपरलोए लच्छि, हरिबलमच्छि व्व सो लहइ ॥ २४

मोसं परिहरिअव्वं, दुग्गइमग्गस्स कारणं नच्चा ।
सच्चं च जंपिअव्वं, वसुपव्वयनारओ व्व सया ॥ २५

परधणहरणं भवभयकरणं जे नायरंति वरलच्छी ।
जणचित्तरंजणकरी, तेसिं चिअ सिद्धदत्तु व्व ॥ २६

परमहिलं जणणिसमं, मन्नइ मणुओ मणेण काएण ।
मणवंछिअसोक्खाइं, पावेइ कुलज्झउ व्व सया ॥ २७

अवियारिअकज्जं जो, करेइ अह कारवेइ अन्नेण ।
जावज्जीवं सोअइ, अंबतरुत्थे य जयदेवो ॥ २८

जीविअदाणुवयारिअमवि मच्चं हं(हिं) सइ कयग्घो जो ।
सेणियघायगकोणी जह पच्चइ निरयजालाए ॥ २९

इंदियविआरनडिआ, घोरं पावं करंति कामंधा ।
सूरिअकंताइ जहा, पएसिराओ हओ जम्हा ॥ ३०

अइलोहो कायव्वो, न कयावि सुहेसिणा मणुस्सेणं ।
अइलोहेण विनडिआ, वेसा जह गद्दही आसी ॥ ३१

संते वि जुवइसंगे, वालग्गं न चलिओ अ तारुण्णे ।
सिरिथूलभद्द इव जो, भवोदहीगोपउ व्व भवे ॥ ३२

अम्हा(म्मा)पिउणो सुक्खं, जो कंखइ धम्मिणो अमिच्छत्ती ।
स य परजणस्स तारू, हवेइ सिरिअज्जरक्खि[उ]व्व ॥ ३३

विणयाओ सोहग्गं, विज्जाधणसंपया विवेयत्तं ।
संपज्जइ सोहणमवि, विक्कमसूरु व्व इहलोए ॥ ३४

सव्वगुणछत्तसरिसो, जस्स मणेगो विवेगराओ त्थि ।
दोसे पिहाय सयले, सुमईसूरु व्व उज्जयइ ॥ ३५

जो देइ भत्तिजुत्तो, दाणं साहूण पारणे पुण्णं ।
लोअग्गं भोगड्ढिं, पावइ जह सालिभद्दु व्व ॥ ३६

पूआसक्कारविणयपमाणपडिपुच्छणाइकम्मपरो ।
साहूण बद्धकम्मं, सिढिलेइ नरो जहा विण्हू ॥ ३७

थेवो वा बहुओ वा, नियमो काऊण पालियव्वो सो ।
अप्पो अणप्पलाहो, हवेइ जह कमलसिट्ठि ॥ ३८

निरयं वा सुरलोयं, निव्वाणं अप्पणो समप्पेइ ।
चित्तं निजंतणीयं, पसन्नचंदु व्व सुहजणयं ॥ ३९

विसयविरत्ता मणुआ, पावंति सुहं दुहं विसयसत्ता ।
जिणपालो जिणरक्खो, नाओ जह मणुअलोगम्मि ॥ ४०

लोहाउरा मणुस्सा, पुत्तं मित्तं च बंधवं जणणिं ।
मारिंति जहा चउरो सुवण्णपुरिसा गया निहणं ॥ ४१

बहुविहमणिकणगदविणकन्नाइनिमंतिओ न लुद्धो जो ।
सपरं तारइ साहू, सप्पुरिसो जह य वयररिसी ॥ ४२

किं रूवेण कुलेण य, अपुव्वेणं नरस्स एग(गो) तवो ।
जं कम्मक्खयहेऊ, हरिएसबलु व्व सुरपुज्जो ॥ ४३

खेअरभूअरगाणं, जं बावत्तरिसहस्सजुवईणं ।
सामित्तं वसुदेवो, पत्तो तं तवतरुस्स फलं ॥ ४४

संतोसाउ नराणं, संपज्जइ इहभवम्मि बहुलच्छी ।
लोउत्तरसोहग्गं, लहेइ सिरिरयणसारस्स ॥ ४५

अन्नो वि मंततंतो, संकाए सिज्झए न कइआ वि ।
गंधारु व्व सदोसं, ता सम्मत्तं कहं फलइ ॥ ४६

उत्तममहिलासंगं, कयन्ननिवसंगमं अलोहं च ।
मित्तं जो कुणइ नरो, सीदइ न पहाकरु व्व सया ॥ ४७

रक्खइ रक्खावइ जो, जीवे नियपाणअप्पणेण सयं ।
चित्त चमक्कियइड्ढिं, भीमकुमारु व्व सो लहइ ॥ ४८

कठिणकिलेसकरो वा, होउ तवो हवउ माय(स)खवगु व्व ।
कूरगडु व्व सकज्जं, उवसमजोगेण साहेइ ॥ ४९

किं तवसंजमकिरिआसु असीलगुणेहिं जइ हवइ कोहो ।
सम्मत्तचरणभेओ, मंडूकी(कि)द्धंसखवगु व्व ॥ ५०

पत्तुवही पडिलेहणमायरमाणो कुणेइ कम्मखयं ।
समभावं वट्टंतो, वक्कलचीरि व्व तक्काले ॥ ५१

देवगुरुधम्मयाइसु, हीलइ मणुओ पसंसइ जो उ ।
कठिणदुहमउलसुक्खं, दिट्ठंतो सोमभीमाणं ॥ ५२

साहूणं जो दाणं, मिअममिअं देइ दावइ परं पि ।
अगणिअविभूइसामी, चंदधवलधम्मदत्तु व्व ॥ ५३

सीलेण हवइ धणिअं, दुहमवि सुक्खं विजोगिसंजोगो ।
दारिद्दे चिअ रज्जं, सुंदरराउ व्व इहलोए ॥ ५४

विहिए तवम्मि चोरिअकम्मं न विवेइअं विणा जाइ ।
चरिअं महाबलस्स वि, सुच्चा तेअं न कायव्वं ॥ ५५

जुवइं अणत्थमूलं, चंचलचित्तं निरयदुवारभूअं ।
नच्चा तासिं संगं, चइअव्वं कट्ठसिट्ठि व्व ॥ ५६

जो निअइंदियगामं, अकित्तिवहबंधदुग्गइनिआणं।
जयइ इहपरलोए, विजयं पावेइ विजउ व्व ॥ ५७

विणयबहुमाणपुव्वं, सिरिगुरुमूले पढंति जे विज्जं ।
सहला सुग्गइहेऊ, तेसिं इह सेणिउ व्व भवे ॥ ५८

चउविहबुद्धिनिहाणा, भुवणपहाणा अपुव्वधारिट्ठा ।
धम्ममिसेण छलंति अ, अभयकुमारु व्व वेसाए ॥ ५९

चिंतिअमत्थं कसिणं, साहइ वेगेण सुमिणदुल्लंभं ।
पुण्णधरो सिरिविक्कमसूरु व्व दयाइसत्तजुओ ॥ ६०

कुम्मापुत्तसमाणो, को अन्नो मायतायपयभत्तो ।
नाणधरो गिहवासे, ठिओ चिरं तयणुकंपाए ॥ ६१

भावेण सुद्धचित्तो, जइ वि अकज्जं कुणेइ कम्मवसा ।
तह से न कम्मबंधो, नातं आसाढभूइस्स ॥ ६२

केण वि समं विरोहं, धीमंतो कुणइ नेव कप्पंते ।
सुअराएणं वेसा, विडंबिआ मुद्धमुंडेणं ॥ ६३

अइपावभारभरिओ, जीवो संसारवासउव्विग्गो ।
घोरतवेण इहभवे, सुज्झइ लहु(हुं) सहसमल्लु व्व ॥ ६४

अइनिविडसंकडोदहिपडिआ जिणधम्मवाहणे लीणा ।
जीवा लहंति पारं, महिलाउव्विग्गघिट्ठुव्व ॥ ६५

समिआ गुत्ता समणा, परस्स पीडाकरं न साहंति ।
वयणं कलंकपत्ते, मुणिवइणो अत्थ दिट्ठंतो ॥ ६६

भविअव्वं भवएवं(व), उज्जमकहणाइएहिं किं होइ ।
जह जम्मेयरराया, जन्नकए वारिओ वि कओ ॥ ६७

किं दुक्करेण तवसा, सरीरपीडाकरेण जीवाणं ।
जइ णो विसुद्धजयणा, विहलं ता होउ सुसढु व्व ॥ ६८

भावेण विणा गहिअं, चारित्तं देइ बहुफलं सिग्घं ।
एगदिणगहिअचरणो, संपइराउ व्व पुव्वभवे ॥ ६९

बहुणा उवएसेणं, केइ न बुज्झंति बंभदत्तु व्व ।
थेवेण वि लहुल(क)म्मा, नलवम्मनिवु व्व संसारे ॥ ७०

जिअलोहं दट्ठूणं, लोहविनडिआ चयंति नियलोहं ।
सप्पुरि[सा] सच्छयरा, जंबूं(बुं) दट्ठूण पवहमुहा ॥ ७१

थोवं जो जिणदव्वं, र(भ)क्खियरभसेण अप्पए पच्छा ।
सो दुहमउलं भुच्चा, लच्छीपुंजु व्व लहइ सुहं ॥ ७२

साहारणजिणदव्वं, विणासए जो जणो य मूढमणो ।
सो निरए गंतूणं, सागरसिट्ठि व्व सहइ दुहं ॥ ७३

जिणहरजिण्णुद्धरणं, कुणेइ जो तित्थरक्खणट्ठाए ।
नियपरतार[ण]हेऊ, गिरिनारे सज्जणु व्व सया ॥ ७४

तायपडिवन्नमत्थं, जे पुत्ता निव्वहंति ते पुत्ता ।
सत्तुंजयउद्धारं, वायभडोऽकारि उद्धारं ॥ ७५

ते धन्ना कयपुण्णा, जे जिणभवणं कुणंति भत्तीए ।
ते देवाण वि पुज्जा, अब्बुदचेइअकरो विमलो ॥ ७६

जिणवरपूआ थोवा, नराण चिंतामणि व्व सुहजणणी ।
संसारजलहितरणी, कुमारपालस्स जह आसी ॥ ७७

सयलगुणाणं मूलं, सत्तं जेसिं मणे समुल्लसइ ।
इहपरलोइयसिद्धि, होइ अजापुत्त इव खिप्पं ॥ ७८

अबला संकड पडिआ, सीलं रक्खेइ निम्मलं महिला ।
बुद्धीए जगपुज्जा, महासई जह य सी[सी]लवई ॥ ७९

थोवं पच्चक्खाणं, किच्चा जे निव्वहंति जाजीवं ।
मणवंछिअत्थभोगे, लहंति जे(ते) रूवसेणु व्व ॥ ८०

सत्तीए जं कज्जं, सी(सि)ज्झइ न कया तयंसबुद्धीए ।
हेलाए कठिणं चिअ, दिट्ठंतो धणवइस्स सुओ ॥ ८१

सव्वमणिच्चं लोए, दट्ठूणं इंदजालसारिच्छं ।
बुज्झंति पासमाणा, धन्ना पत्तेयबुद्धमुणी ॥ ८२

कूडकवडेण महिला, सुद्धं पुरिसं छलंति निस्संकं ।
दुस्सीला सीलवई, गयनिद्दसुवण्णकारु व्व ॥ ८३

जिणधम्मभाविअप्पा, घाइयकम्मं खवंति निम्मूलं ।
मंगलमाला तेसिं, मंगलक[ल]सु व्व सुअभणिअं ॥ ८४

आणाए जीवदयं, कुणंति कारुण्णमाणसा मणुआ ।
ते दुहपडिआ सुक्खं, लहंति सिरिवच्छराउ व्व ॥ ८५

साहूण पारणे जो, सुमित्त इव देइ भावओ दाणं ।
वीसचमक्कियलच्छि, भुच्चा सो लहइ परमपयं ॥ ८६

तुच्छाउअम्मि धम्मियनराण किं गेहमंडणाईहिं ।
दट्ठू(ट्ठुं)लोमसमिंदो, निव्विन्नो सग्गनिम्माणे ॥ ८७

गाहा इक्का वि सुआ, सुहगुरुमूलम्मि कज्जसुहकरणी ।
मिच्छत्ततिमिरहरणी, सिवदानह(रिहा)रोहचोरु व्व ॥ ८८

सवणाओ कल्लाणं, पावं सग्गं सिवं च जाणंति ।
अइपावभारभरिआ, अज्जुणमालि व्व सुज्झंति ॥ ८९

सयला मणोरहा चिअ, सहला माऊण हुंति पुत्तेण ।
सीलायारगुणेणं, य पज्जुन्नकुमारमाओ व्व ॥ ९०

बहुपुण्णजोगि सयलं, चिंतिअकज्जं फलेइ पुरिसस्स ।
कप्पतरु व्व सअत्थं, नवरं विज्जाविलासु व्व ॥ ९१

धम्मधुरीणं मित्तं, कुणमाणो लहइ सारसम्मत्तं ।
हासप्पहाससामी, विबोहिओ पुव्वमित्तेणं ॥ ९२

जह संगो तह रंगो, होइ(ई) जीवस्स फ(प्फ)लिहतुल्लस्स ।
तम्हा उत्तमसंगो, दट्ठुं सेअणगसुअजुअलं ॥ ९३

विउलद्धिं मणचिंतिअसिद्धिं निवमाणपूअणं लहइ ।
निअबुद्धीए जीवो, रोहगपमुहु व्व अणुदियहं ॥ ९४

परकिअपावं सयलं, निंदाए भुंजए सयं जीवो ।
नासइ सुकयं पुव्वं, वुड्ढामहिलाइ दिट्ठंतो ॥ ९५

संपत्ती तह कित्ती, अणुवमरूवं गुणाण माहप्पं ।
सीलेण हवइ धणिअं, गजसिंहकुमारदिट्ठंतो ॥ ९६

पव्वतिहिं जो पालइ, अवज्जकज्जाण वज्जणाउ सया ।
सो साहेइ सिरिरयणसेहरराउ व्व मुत्तिसुहं ॥ ९७

छत्तीसगुणसमेओ, सुद्धपरूवी जिणिंद इव सूरी ।
तारइ तरेइ सपरं, ससि(सिरि)गणिआणंदविमलु व्व ॥ ९८

पडिरूवाइगुरुगुणवेरग्गजुओ धरेइ गणभारं ।
तित्थयरसमो विहवइ, सूरी सिरिविजयदाणु व्व ॥ ९९

सुत्तत्थरयणभरिओ, दुवालसं[गं] पढेइ पाढयति ।
तवगच्छे सो सोहइ, उज्झाओ रायविमलु व्व ॥ १००

सिरिहीरविजयसूरिप्पसायओ रायविमलसीसेणं ।
जसविजएणं कविणोवएसरयणायरो विहिओ ॥ १०१

जा चंदसूरजलही, पुहुवीए चिट्ठए थिरं ताव ।
बहुजणविलोयमाणो, उवएसरयणायरो जयउ ॥ १०२

॥ आत्मोपदेशमाला ॥

नमिऊण जिणवरिंदे, अणंतसुहनाणदंसणसमिद्धे ।
अप्पोवएसमालं, वुच्छं सुगुरूवएसेणं ॥ १

एगे बोहिंति परं, अवरे अप्पं तहा परे उभयं ।
अम्हारिसा जडा पुण, असमत्था उभयबोहे वि ॥ २

अहवा जिणिंदधम्मो, भणिज्जमाणो जडेण वि वरु च्चिय ।
राएण वराएण वि, धरियं अमलं वि य सुवन्नं ॥ ३

पडिबोहिऊण अप्पं, गहियवया नाणिणो कहियधम्मा ।
सिद्धा उसभाइजिणा, जयंति तियलोयनयणसमा ॥ ४

सुयनाणरयणखाणी, सक्का अप्पं परं च बोहेउं ।
सिरिपुंडरीयपमुहा, जयंति गणहारिणो सव्वे ॥ ५

नमिमो सोहग्गनिहिं, बालं पि अबालमप्पकयबोहं ।
दुहतरुवइरं वइरं, वइरकरं वइरहरणं पि ॥ ६

रे जीव ! स(सु)णसु पुव्विं, धम्मुवएसुं तओ मुणसु हिए ।
काएण कुणसु पच्छा, जह सुक्खं अक्खयं लहसि ॥ ७

किं पढिएणं बहुणा ?, किं वा गुणिएण ? किं व मुणिएणं ? ।
जाव न बोहसि अप्पं, तुसभूयं ताव तं सव्वं ॥ ८

अवरजणबोहजणया, बहु(ह)वे वि नरा नडुच्च(व्व) दीसंति ।
सो पुण विलु(विऊ) लोए जो, बोहइ अप्पणा अप्पं ॥ ९

भरहो भरहाहिवई, भुंजंतो पंचहा वि विसयसुहं ।
जं पत्तो वरनाणं, तं जाणसु अप्पबोहफलं ॥ १०

चइउं नियनियरज्जं, करकंडू दुम्मुहो नमीराया ।
निग्गइ निवो य च(उ)रो, सिवं गया अप्पबोहेणं ॥ ११

परिचित्तरंजणट्ठा, जइ कूडदमं व बाहि रे लट्ठं ।
कुणसि मणं ता तेणं, (जं जं वंछेसि तं लहसि)
परलोए लहसि दुहदंडं ॥ १२

अह तिहुयणं पि सयलं, कहमवि बोहेसि जइ वि न हु अप्पं ।
तह वि न मुक्खो रे तह, तमेव सु(मु)क्खो जणे किं नु ? ॥१४

बहुयाण वि लोयाणं, पुरिसो दिंतो वि को वि असणाई ।
जइ अप्पणा न भुंजइ, तावु(व) छुहा जाइ किं तस्स ? ॥ १५

एवं रे जीव ! तुमं, बोहिं दिंतो अवरजीवाणं ।
जइ अप्पणा न बुज्झसि, तहेव ता दुग्गई तुज्झ ॥ १६

विज्जासाहणुवायं, जइ साहिंतो वि को वि अवरेसिं ।
सो अप्पणा न साहइ, ता सिज्झइ तस्स किं विज्जा ? ॥ १७

साहिंतो वि तुमं तह, अवरेसिं सिद्धिसाहणोवायं ।
जइ न समायरेसिं सयं ता सिद्धिं नेव पावेसि ॥ १८

जेसिं करेसि तत्तिं, तुह तत्तिं ते वि किं न काहिंति ।
ता कुणसु अप्पणु च्चिय, तिए पारं न पाविहिसि ॥ १९

दंसेसि जह परेसिं, संसारभयं न अप्पणो तह किं ? ।
रे दूरम्मि जलंतं, पासेसि नो अप्पए हिट्ठा ॥ २०

संसारोदहिमज्झे, नियजीवस्सावि निवडमाणस्स ।
न करेसि दइयं जइ तं, ताव कहं अवरजीवेसुं ? ॥ २१

अकुणंतो जह निययं, परोवइट्ठं च ओसहं रोगी ।
गव्वेण मरइ विज्जो, सज्जीकयबहुयलोगो वि ॥ २२

एवं तुमं पि नियंयं, परोवइट्ठं च धम्मउवएसं ।
अकुणंतो पडसि भवे, नित्थारियबहुयलोगो वि ॥ २३

बहुए वि जणे अवरे, बोहिंता अप्पयं विणा जीवा ।
अंगारमद्दओ विव, पडंति घोरे दुहसमुद्दे ॥ २४

जेसिं कहेसि धम्मं, सुरेसु ते गामिणो तमायरियं ।
तं पुण अकुणंतो तं, कुगइ पाविहिसि रे पाव ! ॥ २५

तत्थ गया य भवंतं, दिणंते ओहिणा नियस्संति ।
दिसि दिसि अवलोयंतं, मालापडियं व मज्जारं ॥ २६

को हं इहागओ कह, जाओ हं एरिसो कहं दुहिओ ।
इय तुह झूरंतस्स वि, होही नाणं न वा ताणं ॥ २७

नयणेहिं कहं दीसइ ?, धी ! धी ! रूवं विरूवमेयस्स ।
होहिसि इइ मूढाणं, तुम दुगुंछापयं तत्थ ॥ २८

हा ! पावफलं एअं, दट्ठूण वि कीरिए पुणो कह तं ? ।
एवं भवभीयाणं, वेरग्गपयं च विबुहाणं ॥ २९

इह हरसि मणो जेसिं, किरियं करिऊण दव्वओ जइ वि ।
तह वि सुरा संजाया, तुह चरियं ते मुणिस्संति ॥ ३०

कुगइं पत्तो तत्तो, किंत्ति सुगइं पि लहसि नो एवं ।
भावेन कुणसि जइ पुण, ता दुन्नि वि पावसे अइरा ॥ ३१

को वि जहा अन्नेसिं, सुद्धं मग्गं परूवमाणो वि ।
जइ वच्चसि उम्मग्गे, कुगईए पडसि ता पयडं ॥ ३२

सो पुण मग्गो दुविहो, जिणेहिं भणिओ अणंतनाणीहिं ।
एगो सरलो अवरो, वंको जयणाइ गमणिज्जो ॥ ३३

एगो पंचमहव्वयरूवो वरनाणदंसणचरित्तो ।
सम्मत्तमूलबारसगिहिवयरूवो तहा अवरो ॥ ३४

कह पुण एसो मग्गो, सुद्धो लद्धो चिरं भमंतेण ।
कत्थइ चउसु गइसु ता, वि हु का निसुण ता एया ॥ ३५

चउदसरज्जू लोगो, अदिस्समाणेहिं चम्मचक्खूहिं ।
जीवेहिं अत्थि पुन्नो, (त्तो ?) चुन्नेणं चुन्नकुंपि व्व ॥ ३६

होइ निगोओ एगो, तेहिं अणंतेहिं ते पुण असंखा ।
तेहिं पि असंखेहिं, गोला तह ते वि गयसंखा ॥ ३७

आह कहं सुइमित्ते, ख(खि)त्ते लोए व(च)णंतया जीवा ।
जम्हा भणियमणंतं, अणंतभेयं जिणिंदेहिं ॥ ३८

आहारं नीहारं, समं कुणंता अईवसुहुमतणू ।
सद्दात्थ(द्दत्थे) वि अक्खलिया, निगोयजीवा सुए भणिया ॥ ३९

एगम्मि वि ऊसासे, सतरस वारा मरित्तु उप्पत्ती ।
अट्ठारसमं वारं, तेसिम(निस)सीयं कुलं च तुमं ॥ ४०

एवमणंतं कालं, दुक्खं सहिऊण तत्थ तं जीव ! ।
ववहाररासिमज्झे, अह पत्तो कम्मजोगेण ॥ ४१

समभंगपत्तकिसलयअंकुरसेवालकुं(कं)दपमुहेसुं ।
बायरकम्मुदएणं, बायरणंतेसु उप्पन्नो ॥ ४२

साहारणकम्मुदए, जीवा साहारणेसु गच्छंति ।
ते पुण हुंति अणंतो(ता), इक्के इक्के वि देहम्मि ॥ ४३

मूढेण तए तेसुं, वि अणंतकालं अणंतकाएसु ।
जं सहियं गुरु दुक्खं, ता जाणइ केवली जइ तं ॥ ४४

भमिऊण चिरं चउदस, जोणीलक्खेसु तेसु रे जीव ! ।
पत्तेयकम्मउदए, पत्तेयवणस्सए जाओ ॥ ४५

एगो एगो जीवो, एगे एगे तणुम्मि जेसि भवे ।
ते अंबं(ब)जंबुजंबीरमाइणो हुंति पत्तेया ॥ ४६

जोयणसहस्समाणं, देहं उक्कोसओ हवइ तेसिं ।
दसलक्खा जोणीणं, आउं दसवाससहस्साइं ॥ ४७

कालमसंखं तत्थ वि, दुक्खं सहिऊण छेयणाईयं ।
पत्तो वायजिएसुं, घणतणुउब्भामगाईसु ॥ ४८

कणगासणविज्जुक्कामुम्मुरिइंगालजालपमुहेसुं ।
अगणिजिएसुं पत्तदुक्खं विज्जावणाईयं ॥ ४९

ओस-हिम-करग-हरतणु-महिया-भोमंतलि(रि)क्खमाईसु ।
आउजिएसुं पत्तं, तावणपाणाइयदुक्खं ॥ ५०

मणि-रयण-ल्हण-अब्भय वन्निय-हरियाल-मणिसिलाईसु ।
वट्टणघोलणपमुहं, पुढविजिएसुं च बहुदुक्खं ॥ ५१

वाससहस्सा तिन्नि य, दिवसतिगं तह य सत्त बावीसं ।
वाससहस्सा आउं, चउसु वि वायाइजीवेसु ॥ ५२

अंगुलअसंखभागो, देहं चउसुं पि सत्तसत्तेव ।
जोणीलक्खा नेया, कालमसंखं च कायट्ठिई ॥ ५३

सीयं तावाइदुक्खं, तत्थ य वि समुत्थिय अगणंतो ।
अह पत्तो जीव ! तुमं, तसनामुदयण तसभावं ॥ ५४

बें(बे)(इं)दिया य जीवा, किमि-संख-जलोय-चंदणाईया ।
तेइंदिया य मंकुण-जूया-उद्देहिया पमुहा ॥ ५५

चउरिंदिया य मच्छिय-विच्छुय-कंसारियाइणो एसिं ।
देहं बारसजोयण, तिगाउयं जोयणं च कमा ॥ ५६

अच्चंतदुक्खियाण वि, एसिं विगलाण बारवरिसाइं ।
अउणावन्नं दिवसा, छम्मासा आऊयं कमसो ॥ ५७

तिसु एसु संखकालं, जोणी(णि)लक्खे दुवे दुवे भमिओ(उं) ।
पंचिंदिजाइउदए, जाओ सि पणिंदिओ तिरियं ॥ ५८

ते पुण तिविहा जल-थल-खयरा पढमाइ मच्छ-मगराई ।
पसु-उर-भुयपरिसप्पा गो-अहि-नउलाइणो बीया ॥ ५९

तईया हंसाईया संमुच्छिमगब्भया दुहा सव्वे ।
गब्भयउरगा उभए वि जलयरा जोयणसहस्सं ॥ ६०

खयरदुगधणुयपुहत्तं, छक्कोसपसुभुयगगाउयपुहत्तं ।
मुच्छिमभुयउरगपसू, धणुजोयणगाउयपुहत्तं ॥ ६१

आउं च पुव्वकोडी, जलयरदुगगब्भभुयगउरगाणं ।
गब्भयपसुपलियतियं, पक्खिसु पलियाअसंखंसो ॥ ६२

सयरि च कोडिलक्खा, सहसा छप्पन्न वासकोडिणं ।
एयं सव्वजिणेहिं, भणियं पुव्वस्स परिमाणं ॥ ६३

वाससहस्सा चुलसी–दुगहियसत्तरि–तिवन्न–बायाला ।
मुच्छिम–पलिं(णिं)दि–थलयर–खयरोरग–भुयगपरमाउं ॥६४

सत्तट्ठभवा एसिं कायठिई जोणिलक्खचउगं च ।
तिरियगई इमाए , जं पत्तं तं इहं सुणसु ॥ ६५

कोमरिएहि य धरियं, (या?) बहियाए जलाउ जलजीवा ।
खिविया इव जलणम्मी, मरंति दुहिया सरणरहिया ॥ ६६

लहुणो गुरुमच्छेहिं, अखंडदेहा तहा गिलिज्जंति ।
एगे कल्लोलेहिं, उक्खित्ता बहि मरंति सयं ॥ ६७

अहमेहिं निद्दएहिं, आहाराणत्थ अ(उ)भय धम्मट्ठा ।
मारिज्जंता थलयरजीवा कंदंति कलु(रु)णसरं ॥ ६८

अंकण–बंधण–ताडण–च्छेयण–भेयण–खुहा–पिवासाहिं ।
अक्कंता परतंता, गमंति थलयरजिया कालं ॥ ६९

खयरा अवि पावेहिं, बहुयउवाएहिं पाविया बंधं ।
कलणं लवंति बहुसो, छेइज्जंता पहरणेहिं ॥ ७०

दुमपत्तभवो कीडो, निहओ भमरीए निद्दयमणाए ।
अह सा थि(घि)रोलिया एसा अहिणा सो वि मोरेणं ॥ ७१

सो वणमज्जारेणं, सो वि विरूएण सो वि चित्तेणं ।
वग्घेण सो वि सीहेण सो वि अट्ठावएणं सो ॥ ७२

सबलेहिं एवमबला, परुप्परं निद्दयं हणिज्जंता ।
ताणरहिया वराया, तिरिया अच्छंति दुहभरिया ॥ ७३

कम्मखओवसमेणं, कयावि कहमवि घ(घु)णक्खरनएणं ।
एए वि देसविरई, कंबलसंबलाइ व लहंति ॥ ७४

एसु चिरं भमिऊणं, दसदिट्ठंतेहिं चुल्लगाईहिं ।
कहमवि मणुयगईए, उदए मणुओ तुमं जाओ ॥ ७५

कइया वि वणुनिवासी वक्कलवसणो विरूवरूवो य ।
जीववहरत्तचित्तो दुहिओ सवरो तुमं जाओ ॥ ७६

उद्ध(द्धु)सियरोमकूवो रत्तच्छो भीमदंसणो खुद्दो ।
जाओ य तुमं चोरो कयावि आरोविओ सूलिं ॥ ७७

छिन्न-कर-चरण-नासा-कन्नो खिन्नो कयावि दुहपुन्नो ।
अट्ठंग-लोह-कीलय-विद्धो विद्धो य कइयावि ॥ ७८

आपाय-नहुत्तारियचम्मो लित्तो कयावि चुन्नेणं ।
करवत्त-कुंत-सत्ती-खग्गेहिं कयावि भिन्नो सि ॥ ७९

आसी तुमं वराओ, रंको दीणो कयावि मायंगो।
अंधो बहिरो मूंगो, पंगू कुंटो य कईयावि॥ ८०

कासेहिं सासेहिं, जलोयरेहिं कोढेहिं सूलेहिं भगंदरेहिं।
रोगेहिं सोगेहिं, महादुहेहिं थात्थांतया जीव! तुमं विहत्थो ॥८१

वंत-मल-पित्त-मेहुण-उच्चाराईसु अणंतसो जीवो।
आसा(सी) असन्निमणुओ, अंतमुहुत्ताओ(उ) य तुमं॥ ८२

मणुयाण परममाउं, पलियतियं तह तिकोसयं देहं।
जोणीलक्खा चउदस, कायठ़िई सत्त अट्ठ भवा॥ ८३

अमुणियधम्मो काउं, पावं मणुयत्तणे तुमं विविहं।
पत्तो अहोगईए, भारेण व पावनिवहस्स॥ ८४

जालामालकरालो, खाइरअग्गी जहा हवइ तत्तो।
तत्तो अणंतभ(गु)णियं तत्तो(त्तं), उ नरयपुढवीओ(उं) ॥८५

हेमंतमासं(स) पडियं, सीयं सहिमं(अं?) जहा हवइ सीयं।
एगं निरयपएसो(से), तओ वि सीया(यं) अणंतगुणं॥ ८६

अइभीसणं करालं, सुतिक्ख(धा)रं जहेव करवालं।
इत्तो वि य णंतगुणं, तिक्खा निरयाण भूमीओ॥ ८७

होइ जहा दुग्गंधं, कडेवरं मयग-शुणग-आसाणं।
इत्तो निरयपएसा, अणंतगुणियसुदुग्गंधा॥ ८८

राई जहा अणाहा, सनीर-नीरय-जुया भवे सतमा।
तेणंतगुणंतगुहिरंधयारघोरा महानिरया॥ ८९

ते पुण रयणा–सक्कर–वालुय–पंकप्पहा य धूमतमा ।
तमतमपहा य सत्त वि, पुढवीओ पावरुक्खफलं ॥ ९०

एगं ति–सत्त–दसगं सतस्स(रस) बावीस चेव तेतीसं ।
इय सागरोवमाइं, सु(स)त्तसु पुढवीसु परमाउ ॥ ९१

देहं सत्तमपुढवीनेरइयाणं धणूण सयपणगं ।
अद्धद्धहीणमित्तो, नायव्वं सेसपुढवीसुं ॥ ९२

परमाहंमिय–विहिया, वियणा तिसु आइमासु अह छट्ठ ।
जाव परुप्परविहिया, खित्तसहावा य सत्तसु वि ॥ ९३

एवंविहनरएसुं, कुंभीए(त)त्ततिल्लभरियाए ।
अहवयणे डज्झंतो, उप्पज्जइ जाव नेरइओ ॥ ९४

तं दट्ठूणं निहिमिव, हरिसेणं कलयलं पयासिंता ।
परमाहम्मिय–असुरा, खणेण धाविंति अह अहमा ॥ ९५

लहुय–मुह–कुंभिणीओ, अनिस्सरंतं करित्तु खंडाइं ।
कड्ढंति जहा गोलं, नालियराओ अखंडाओ ॥ ९६

अह तक्खणेण तत्तियमित्ततणु पावकम्मणा जायं ।
चुन्नं करिंति सुहुमं, सिलपुत्तेणं सिलाउवरिं ॥ ९७

९८थी १५० गाथा उपलब्ध नथी.

... सि मोहमूढो पहरतिगं जोयणतिगं च ।
कालमणंतं लोयं खय एओ
इत्थसमयम्मि लंमिच्छत्त मूढमई ॥ १५१

धम्माधम्म–सुहासुह–जीवाजीवाइवत्थुदेसणयं ।
तुमए अलद्धपुव्वं, लद्धं दिसि व्व सम्मत्तं ॥ १५२

रागाई दोसजढो देवो गुरुत्तणो(मो) विसुद्धचारित्तो ।
केवलिभणिओ धम्मो इय सम्मत्तं छुदा(बुहा) बिंति ॥ १५३

सम्मत्तं सत्तट्ठीभेयविसुद्धं स जीवियंते वि ।
अवयंतो जिणधम्मो संपत्तो सुरनरिंदत्तं ॥ १५४

इत्थंतरम्मि निउणो सव्वरओ परहियत्थकारी य ।
मिलिओ एगो पुरिसो सो पुण सुगुरु त्ति नायव्वो ॥ १५५

तव्वयणेणं बीयं कसायचउगं पि अ(व)क्कमेऊणं ।
लद्धो तुमए मग्गो नामेणं देसविरइ त्ति ॥ १५६

पाणिवह–मुसावाए अदत्त–मेहुण–परिग्गहे चेव ।
दिसि भोग–दंडसमिई देसे तह पोसहविभागे ॥ १५७

ईय बारसवयरूवो वंको मग्गो भवे सिवपुरस्स ।
एसो वि मिलइ अंतो वच्चंतो सरलमग्गस्स ॥ १५८

अह तइयं पि य चउगं अइकमिउं कम्मजोगओ तुमए ।
सव्वविरइ त्ति नामा पत्तो सिवपुरपहो सरलो ॥ १५९

एयम्मि मुत्तिमग्गे तिगुत्तिगुत्तेण पंचसमिएणं ।
गंतव्वं जीव ! तए न चयज्जइ अन्नहा गंतुं ॥ १६०

रयणतियं विणा नो लब्भइ गंतुं पहम्मि एयम्मि ।
तं पि य हरंति चोरा पमायबहुलस्स पुरिसस्स ॥ १६१

नाणं दंसणमणहचरणं रयणत्तयं इमं नेय।
इंदिय-कसाय-विसया उवसग्ग-परीसहा चोरा ॥ १६२

सारधम्मरयणावहारयं चोरसित्तमिणमो महाबलं।
जाव पाव न जिणेसि सव्वहा ताव मुत्तिनगरं न पावसे ॥१६३

एएहिं चोरेहिं उईरियं बहु गणिज्ज दु(खं) मणसा वि मा तुमं।
पुरा वि एए जिणिओ महाभडे
गया अणंता रिसिणो महापयं ॥ १६४

भोगा रोगा जोगा निरुवमरूवेण मोहियमण व्व।
उवमारहिया नियनियसत्तीए जं असेविंसु(विसुं) ॥ १६५

भोगेहिं रोगेहिं य एगणंतो धन्नो महप्पा स सणंकुमारो।
जो नाम साहम्मियभाववद्धारागुतपत्तो य सणंकुमारे ॥ १६६

(भोगे हि रोगे हियए गणंतो धन्नो महप्पा स सणंकुमारो।
जो नाम साहम्मियभावबद्धादरोववण्णो य सणंकुमारे ॥)

धन्नो गयसुकुमालो सिरम्मि दियखवियग्गिणा जस्स।
केस-तय-अट्ठि-मिसओ दड्ढुं(ड्ढं) जम्मं जरामरणं ॥ १६७

देहाओ नेहठाणा पहीणनेहा वि केवलायवओ।
जस्साइसारमिसओ मलो व सासा वि नीहरिओ ॥ १६८

अपच्छिमं तं नमिमो जिणेसरं जेणोवसग्गा सहिया तहाविहा।
सुणिज्जमाणा भवणेसु दुस्सहा
सल्लोवमं अज्ज वि जे लहंति ॥ १६९

धन्नो चिलाइपुत्तो मुइंगणियाहिं जस्स तणुमंतो।
पविसरियं पुव्वकयं, दुक्कयमिव भक्खियं सव्वं ॥ १७०

धन्ना खंदगसीसा खिवियाण पालगेण जं तम्मि ।
जेसिं पत्ताणि खयं तणूणि कम्माणि समकालं ॥ १७१

गहिय-जिण-वयण-कवया धन्ना गिहिमो वि कामदेवाई ।
जेसिं न भिन्नं हिययं लवं पि उवसग्गमाणेहिं ॥ १७२

रे ! जीव ! तिनि(रि)य-नारय-नर-सुरकुगईसु सहियणंतदुहो ।
रोगाईण दुहाणं किं बीहसि लेसमित्ताणं ॥ १७३

सयमज्जियं पि न दुहं जत्थ सि मु(सु)क्खं अणज्जियं पि कहं।
कयनासे वा अकयागमो वि न कयावि रे होइ ? ॥ १७४

रे ! किं दुहिओ झूरसि हा हा य सुहं ति जंपंतो ।
अविहियधम्मो जो सो जाणिज्जसि अकहिए वि तुमं ॥ १७५

कम्मेणा(ण) जणरिउणा जीव ! तुमं पाविओ दुहा एवं ।
सव्वबलेणं अहुणा भावणखग्गेण तं हणसु ॥ १७६

सहिऊण तहा दुक्खं, अट्टज्जाणं करेसि किं अहुणा ? ।
तरिउं महासमुद्धं किं झूरसि गोपए पत्ते ॥ १७७

सहियाणि जाणि पुव्विं दुहाणि इत्तो अणंतभागं पि ।
जइ सहसि जीव ! संपइ ता पाविसि सिवसुहं विउलं ॥ १७८

तह कुणसु जीव ! अहुणा अक्कमिउं जह चउत्थमवि चउगं ।
अक्खयमव्वाबाहं अणुत्तरं पावसे सुक्खं ॥ १७९

किं बहुणा बहुणो वि हु तत्तं जह गोरस्सययम(ह?)प्पं ।
अप्पोवएसमालाइ तत्तमिणमो तहा मुणसु ॥ १८०

तह पढसु सुणसु जंपसु कुणसु करावेसु मुणसु ज्झाएसु ।
गच्छसु चिट्ठि निसीयसु जह धम्मपहा न चुक्केसि ॥ १८१

पू.आ.श्री जिनप्रभसूरि विरचिता

॥ जीवाणुसट्ठि संधि ॥

जस्स पभावेणऽज्जवि तव-सिरि-समलंकिया जिया हुंति ।
सो निच्चं पि अणग्घो संघो भट्टारगो जयइ ॥ १

मोहारिहिं जगडिय, विसयहिं विनडिय,
तिक्ख-दुक्ख-खंडियहं चिरु ।
संसार-विरत्तहं, पसमिय-चित्तहं, सत्तहं देमिऽणुसट्ठि निरु ॥२

अणाइ निग्गोअ-जंतूण मज्जंगओ,
एगतणुऽणंतजंतूहिं सहसंगओ ।
समग्ग-उववाय-विणिवाय-ऊसासओ,
समग्ग-आहार-नीहार-नीसासओ ॥ ३

तयणु ववहार-रासम्मि जिउ आविओ,
तम्मि रे जीव निच्चं पि नच्चाविओ ।
मुत्त पत्तेय-तरु-काय कम्मि हिरिओ,
पुढवि अपु तेउ वाउऽणंतकाए ठिओ ॥ ४

अवि य नीराइ-सत्थेहिं संताविओ,
दुट्ठ-कम्मट्ठ-गंठीहिं संदाविओ ।
जीव खुड्डाग-मरणेण हा निट्ठिओ,
अहह एगंत-भवियव्वया-हिट्ठिओ ॥ ५

सुहुम-कायाउ तउ बायरे चड्डिओ,
तिक्ख-दुक्खेहिं लक्खेहिं जिउ खंडिओ ।
तत्थ अवसप्पिणुसप्पिणऽस्संखया,
चउसु काएसु उस्सग्गओ अक्खया ॥ ६

कवणु तं दुक्खु जं जीव न हु पावियं,
कम्म-परिणाम-भव-भाव-संभावियं ।
बेइंदि-तेइंदि-चउरिंदि-विगलिंदिए,
कालु संखेज्जओ कायठिइ निंदिए ॥ ७

भाव सव्वे वि सुह-असुह मुह वियसिया,
सव्व जीवेहिं हाऽणंतया फरिसिया ।
नत्थि तं ठाणु लोए न जहिं हिंडिओ,
राग-दोसाइ-सुहडेहिं हा दंडिओ ॥ ८

नरय-तिरियम्मि मणुअम्मि किह आणिओ,
जणणि-जणयाइ-सयणेहिं संदाणिओ ।
इंदियग्गाम अभिराम मन्नंतओ,
भीम-भव-रन्नि भमडंतु न य संतओ ॥ ९

चरिउ विवरिउ जीवस्स इह दीसए,
जेण सुह तन्न दुहु जेण तं गवेसए ।
नाण-निहि-निय-गिहे मुत्त बहि भमडए,
तत्थ जिउ जाइ दुहु जत्थ सिरि निवडए ॥ १०

जेसु ठाणेसु जिउ णंतसुहु पावए,
मुत्त तं ठाणु अप्पं दढं दावए ।
जेण सम्मेण कम्मारि लहु लुंटए,
मुत्त तं मूढु हा विसय-विसु घुंटए ॥ ११

कह वि मणुआइ-सामग्गियं पत्तओ,
तह वि विसयामिसे गाढ अणुरत्तओ ।
लक्ख-चुलसीइ जोणीइ पुण भामिओ,
मोहराएण रे जीव अस्सासिओ ॥ १२

पुग्गलाणं परावत्तयाऽणंतया,
हिंडिया जीव न हु कह वि उवसंतया ।
देव-गुरु-धम्मु न कयाइ उवलद्धओ,
तेण एओ जीवु कम्मेहिं संरुद्धओ ॥ १३

सुक्खु पच्चक्खु दुक्खं पि मेरूवमं,
अहह अद्दिट्ठु पुण मन्नए तिणसमं ।
विरस संसार-दुच्चिट्ठियं हिट्ठियं,
वपुरि जीवाण भव-भमणु हा निट्ठियं ॥ १४

कह वि पइं पत्त सामग्गियं मग्गियं,
हेव रे जीव तं कुणसु सुहमग्गियं ।
चारगागार-संसार-सुहमुज्झिउं,
जुत्त ते सुहय पियमप्पियं उज्झिउं ॥ १५

सयल-लच्छीइ लद्धाइ किं आगयं,
अह सकम्मेहिं दुत्थेण किं ते गयं ।
राग-दोसे य ते दोवि जिय मिल्हिउं,
जुत्तु संतोस-निवपासि तुह मल्हिउं ॥ १६

जत्थ सुपसत्थ निग्गंथ-मत्थय-मणी,
जयइ जंबू-गणी भुवण-चिंतामणी ।
एवमन्ने वि सिरि-थूलभद्दाइणो,
एय सिरि-वयरमुणि-सामि सुयनाणिणो ॥ १७

इय विविह-पयारिहिं, विहि-अणुसारिहिं,
भाविहिं जिणपहुमणुसरहु ।
सुत्तेण य पवरिहिं, आणा-सुतरिहिं,
भवियण भव-सायरु तरहुं ॥ १८

पू. योगीन्द्रदेवमुनिरचितः

॥ आत्मप्रतिबोधदोहाः ॥

(अपरनाम योगसारः)

निम्मल-ज्झाण परिट्ठिआ, कम्म-कलंक डहेवि ।
अप्पा लद्धउ जेण, परू ते परमप्प णवेवि ॥ १

घाइ चउक्कहं किउ विलउ, णंतचउक्क पदिट्ठु ।
ताह जिणइंदहं पय णविवि, अक्खमि कव्वु सुइट्ठु ॥ २

संसारहं भयभीतहं, मोक्खहं लालसयाहं ।
अप्पा संबोहण कयइ, कय दोहा एकमणाहं ॥ ३

कालु अणाइ अणाइ जीउ, भवसायरजि अणंतो ।
मिच्छादंसणमोहियउ, णवि सुह दुक्ख जि पत्तु ॥ ४

जइ बीहउ चउ-गइ गमणा, तो परभाव चएवि ।
अप्पा ज्झायहि णिम्मलु, जिम शिवसुक्ख लहेवि ॥ ५

ति-पयारो अप्पा मुणहि, परु-अंतरु-बहिरप्पु ।
पर जायहि अंतर सहिउ, बाहिर चयहि णिभंतु ॥ ६

मिच्छा-दंसण-मोहियउं, परु अप्प ण मुणेइ ।
सो बहिरयप्पा जिण-भणिउं, पुण संसार भमेइ ॥ ७

जो परिआणइ अप्प परु, जो परभाव चएइ ।
सो पंडिउ अप्पा मुणहु, सो संसार मुएइ ॥ ८

णिम्मलु णिक्कलु सुद्धु जिणु, विण्हु बुद्धु सिव संतु ।
सो परमप्पा जिण भणिउ, एहउ जाणि णिभंतु ॥ ९

देहादिक जे परि कहिया, ते अप्पाणु मुणेइ ।

सो बहिरप्पा जिण भणिउ, पुणु संसारु भमेइ ॥ १०

देहादिक जे परि कहिया, ते अप्पणा ण होहि ।
इउ जाणेपिणु जीव ! तुहु, अप्पा अप्प मुणेहिं ॥ ११

अप्पा अप्पउ जइ मुणिहिं, तो णिव्वाणु लहेहिं ।
पर अप्पा जइ मुणिहिं तुहु, तो संसारु भमेहिं ॥ १२

इच्छा रहिउ तव करहिं, अप्पा अप्पु मुणेहिं ।
तो लहु पावई परमगई, फूडू संसारु ण एहि ॥ १३

परिणामि बंधू, जि कहिउ, मोक्ख वि तह जि वियाणि ।
इउ जाणेविणु जीउ तुहु तहि भाव हु परियाणि ॥ १४

अह पुणु अप्पा णवि मुणहि, पुण्णु जि करहि असेस ।
तो वि णु पावहु सिद्धिसुहु, पुणु संसारु भमेस ॥ १५

अप्पादंसणु एक्क परु, अणु(ण्णु) ण किं पि वियाणि ।
मोक्खहं कारण जोइया, मिच्छइ एहउ जाणि ॥ १६

मग्गण गुणठाणइ कहिया, विवहारेण वि दिट्ठि ।
णिच्छइ णइँ अप्पा मुणिहि, जिम पावहु परमेट्ठि ॥ १७

गिहि–वावार परिट्ठिया, हेयाहेउ मुणंति ।
अणुदिणु ज्झायहि देउ जिणु, लहु णिव्वाणु लहंति ॥ १८

जिण सुमिरहु जिण चिंतवहु, जिण ज्झायहु सुमणेण ।
सो ज्झायंतहं परमपओ, लब्भइ इक्क खणेण ॥ १९

सुद्धप्पा अरु जिणवरहं, भेउ म किं पि वियाणि ।
मोक्खहं कारणि जोइया, णिच्छइ एउ विजाणि ॥ २०

जो जिणु सो अप्पा मुणहु, इहु सिद्धंतहु सारु ।
इउ जाणेविणु जोइयडु, छंडहु मायाचारु ॥ २१

जो परमप्पा सो जि हउं, जो हउं सो परमप्पु ।
इउ जाणेविणु जोइया, अण्णु म करहु वियप्पु ॥ २२

सुद्ध पएसहं पूरीयउं, लोयायास पमाणूं ।
सो अप्पा अणुदिणु मुणहु, पावहु लहु णिव्वाणु ॥ २३

णिच्छइ लोय पमाणु मुणि, ववहारें सुसरीरु ।
एहउ अप्पा सहाउ मुणि, लहु पावहु भवतीरु ॥ २४

चउरासी-लक्खह फिरिउ, कालु अणाइ अणंतु ।
पर समत्तु ण लद्धु जिय, एहउ जाणि णिभंतु ॥ २५

सुद्धु सचेयणु बुद्धु जिणु, केवलणाण सहाउ ।
सो अप्पा अणुदिणु मुणहु, जे चाहुहु सिवलाहु ॥ २६

जाव ण भावहि जीव तुहुं, णिम्मल अप्पसहाउ ।
ताव ण लब्भइ सिवगमणु, जहिं भावइ तहि जाउ ॥ २७

जो तइलोयहं ज्झेउ जिणु, सो अप्पा णिरु वुत्तु ।
णिच्छइणए इम भणिउ, एहउ जाणि णिभंतु ॥ २८

वय तव संजममूलगुण, मूढहं मोक्ख ण वुत्तु ।
जाव ण जाणइ इक्क पर, सुद्धउ भाउ पवित्तु ॥ २९

जइ णिम्मल अप्पा मुणई, वय-संजमु-संजुत्तु ।
तो लहु पावइ सिद्धसुहु, इउ जिणणाहहं उत्तु ॥ ३०

वय तव संजमु सीलु जिय, ए सव्वइ अकयत्थु ।
जाव ण जाणइ इक्क परु, सुद्धउ भाउ पवित्तु ॥ ३१

पुण्णई पावई सग्ग जिव, पावए णरयणिवासु।
वे छंडवि अप्पा मुणइ, तो लब्भइ सिववासु॥ ३२

वउ तउ संयमु सील जीय, इउ सव्वइ ववहारु।
मोक्खह कारण एक्कमुणि, जो तइलोयहु सारु॥ ३३

अप्पा अप्पइ जो मुणइ, जो परभाउ चएइ।
सो पावइ सिवपुरि गमणु, जिणवरु एम भणेइ॥ ३४

छह दव्वइं जे जिण कहिया, णव पयत्थ जे तत्त।
ववहारेण य उत्तिया, ते जाणियहि पयत्त॥ ३५

सव्व अचेयण जाणि जिय, एक्क सचेयणु सारु।
जो जाणेविणु परम मुणि, लहु पावइ भवपारु॥ ३६

जइ णिम्मलु अप्पा मुणहि, छंडिवि सहु ववहारु।
जिणसामिऊ एमइ भणइ, लहु पावइ भवपारु॥ ३७

जीवाजीवहं भेउ जो, जाणइ ते जाणियउ।
मोक्खहं कारण एउ भणइ, जोइ जोइहिं भणिउं॥ ३८

केवलणाणसहाउं, सो अप्पा मुणि जीउ तुहुं।
जइ चाहहि सिवलाहु, भणइ जोइ जोइहि भणिउ॥ ३९

का(को) सुसमाहि करउ, को अंचउ,
च्छोपु अच्छोपु करिवि को वंचउ।
हलसहि कलहु केण समाणउ जहिं कहिं जोवउ,
तहिं तहिं अप्पाणउ॥ ४०

तामु कुतित्थइं परिभमइ, धूत्तिम ताम करेइ।
गुरहु पसाए जाम णवि, अप्पा देउ मुणेइ॥ ४१

तित्थइं देवलि देउ णवि, इम सुइकेवलि वुत्तु ।
देहादेवलि देउ जिणु, एहउं जाणि णिभंतु(णिरुत्तु) ॥ ४२

देहादेवलि देउ जिणु, जणु देवलिहिं णिएइ ।
हासउ महु पडिहोइ इहु, सिद्धे भिक्ख भमेइ ॥ ४३

मूढा देवलि देउ णवि णवि, सिलि लिप्पइ चित्ति ।
देहादेउलि देउ जिणु, सो वुच्चइ समचित्ति ॥ ४४

तित्थइ देउलि देउ जिणु, सव्वु वि कोइ भणेइ ।
देहा देउलि जो मुणइ, सो बुहु को वि हवेइ ॥ ४५

जइ जर-मरण करालियउ, तों जियधम्मु करेहि ।
धम्मु रसायणु पियहि तुहु, जिम अजरामर होहि ॥ ४६

धम्मु ण पढियइं होइ धम्मु, न पोत्था धम्मु पिच्छियइं ।
धम्मु ण मढियपयेसि, धम्मु न मत्था लुंचियइं ॥ ४७

राय-रोस-बे परिहरइ, जो अप्पाणि वसेइ ।
सो धम्मु वि जिण उत्तियो, जो पंचम गइ णेइ ॥ ४८

आउ गलइ णवि मणु गलइ, ण वि आसा हु गलेइ ।
मोहु फुरइ ण वि अप्पहिउ, इम संसारु भमेइ ॥ ४९

जेहउ मणु विसयहं रमइ, तिमु जइ अप्प मुणेइ ।
जोइउ भणइ हो जोइयहु, लहु णिव्वाणु लहेइ ॥ ५०

जेहउ जज्जरु णरयघरु, तेहउ बुज्झि सरीरु ।
अप्पा भावहु णिम्मलउ, लहु पावहि भवतीरु ॥ ५१

धंधइ पडि सयलजगि, णवि अप्पा हु मुणेंति ।
तहिं कारणि ये जीउ फुडु, ण हु णिव्वाणु लहंति ॥ ५२

सत्थ पढंतह ते वि जड, अप्पा जे ण मुणंति ।
तहिं कारणि ए जीव फुडु ण हु णिव्वाणु लहंति ॥ ५३

मणु इंदिहि वि च्छोइयइ, बुहु पूच्छियइ ण कोइ ।
रायह पसर णिवारियइ, सहजि उपजइ सोइ ॥ ५४

पुग्गलु अण्णु जि अण्णु जीउ अण्णु वि सहु ववहारु ।
चयहि वि पुग्गलु गहहि जीउ लहु पावहु भवपारु ॥ ५५

जे णवि मण्णहिं जीव फुडु, जे णवि जीउ मुणंति ।
ते जिणणाहह उत्तिया, णउ संसार मुंचति ॥ ५६

रयण दियउ दिणयर दहियउ, दूद्ध घीवं पाहाणु ।
सुण्णउ रूप-फलिउ अगणि, णव दिट्ठंता जाणु ॥ ५७

देहादिक जो पर मुणइ, जेहउ सुणु अयासु ।
सो लहु पावहि बंभपरु, केवलू करइ पयासु ॥ ५८

जेहउ सुद्ध आयास जिय, तेहो अप्पा वुत्तु ।
आयासु वि जड जाणि, जिय अप्पा चेयणुवंतु ॥ ५९

णासगि अब्भिंतरह, जे जोवहि असरीरु ।
बाहुडि जम्म ण संभवइ पिवह, ण जणणीखीरु ॥ ६०

असरीरु वि सुसरीरु मुणि, इहु सरीरु जडु जाणि ।
मिच्छा-मोहु परिच्चयहि, मुत्तिणियं वि ण माणि ॥ ६१

अप्पय अप्पु मुणंतयह, किं णेहा फलु होइ ।
केवलणाणु वि परिणवइ, सासय सुक्ख लहेइ ॥ ६२

जे परभाव चएवि मुणि, अप्पा अप्प मुणंति ।
केवलणाणसरुवि लइ, ते संसारु मुंचति ॥ ६३

धण्णा ते भयवंत बुह, जे परभाव चयंति ।
लोयालोय पयासयरु, अप्पा विमल मुणंति ॥ ६४

सागारु वि णागारु कु वि, जो अप्पाणि वसेइ ।
सो पावइ लहु सिद्धि सुहु, जिणवरु एम भणेइ ॥ ६५

विरला जाणाहि तत्तु बहु, विरला णिसुणहु तत्तु ।
विरला ज्झायहि तत्तु जिय, विरला धारहि तत्तु ॥ ६६

इहु परियण ण हु मह जणो, इहु सुहु दुक्ख हेउ ।
इम चिंतंतह किं करइ, लहु संसारह च्छेउ ॥ ६७

इंद फणिंद णरिंदय वि, जीवह सरण न होंति ।
असरण जाणवि मुणि धवला, अप्पा अप्प मुणंति ॥ ६८

इक्क उपज्जइ मरइ, इक्क वि दुहु सुहु भुंजइ इक्क ।
णरयह जाइ वि इक्क जिऊ, तह य णिव्वाणह इक्क ॥ ६९

इक्कलउ जइ जाइसिहि, तो परभाव चएहि ।
अप्पा ज्झायहि णाणमउ, लहु सिव सुक्ख लहेहि ॥ ७०

जो पाउ वि सो पाउ भणि, सव्वु इ को वि मुणेइ ।
जो पुण्णु वि पाउ वि भणइ, सो बुह कोवि हवेइ ॥ ७१

जह लोहम्मिय णियड बुहा, तह सुण्णमिय जाणि ।
से सुह असुह परिच्चयहि, ते वि हवंति हु णाणि ॥ ७२

जइया मणू णिगंत्थ जिय, तईया तुहु णिग्गंथु ।
जइया तुहु णिग्गंथ जिय, तो लब्भइ सिवपंथु ॥ ७३

जं वडमज्झइ बीज फुडु, बीयह वडु वि हु जाणि ।
तं देहह देउ मुणहिं, जो तइलोयपहाणु ॥ ७४

जो जिण सो हउं सो जि हउं, एहउ भाउ णिभंतु ।
मोक्खह कारण जोइया, अण्णु ण तंतु ण मंतु ॥ ७५

बे-ते-चउ-पंच वि णवहं, सत्तहं छह पंचाहं ।
चउगुण सहियो सो मुणह, एहो लक्खण जाह ॥ ७६

बे च्छंडवि बे गुण सहियउ, जो अप्पाणि वसेइ ।
जिणसामी एवं भणई, लहु णिव्वाण लहेइ ॥ ७७

तिहि रहियो तिहि गुण सहियओ, जो अप्पाणि वसेइ ।
सो सासयसुह भायणु वि, जिणवरु एम भणेइ ॥ ७८

चउ कसाय सण्णा रहिओ, चउगुण सहियो वुत्तु ।
सो अप्पा मुणि जीव तुहु, जिम पर होहि पवित्तु ॥ ७९

बे-पंच[ह]रहियो मुणहि, बे-पंचह संजुत्तु ।
बे-पंचह जो गुणसहियो, सो अप्पा णिरवुत्तु ॥ ८०

अप्पा दंसण णाण मुणि, अप्पा चरण वियाणि ।
अप्पा संजमसील तऊ, अप्पा पच्चक्खाणि ॥ ८१

जो परिआणइ अप्पपरु, सो परु चयहि णिभंतु ।
सा सण्णास मुणेहिं, तुहं केवलणाणि य वूत्तु ॥ ८२

दंसण जं पिच्छियइ बुह, अप्पा विमल महंतु ।
पुणु पुणु अप्पा भावियइ, एसो चारित्त पवित्तु ॥ ८३

रयणत्तय संजुत्त जिउ, उत्तिमु तित्थु पवित्तु ।
मोक्खहकारण जोइया, अण्ण ण तंतु म मंतु ॥ ८४

जहि अप्पा तहिं सयलगुण, केवलि एम भणंति ।
तिहि कारणए जोइ (जी)व फुडु, अप्पा विमलु मुणंति ॥८५

इक्कलउ इंदिय रहियउ, मण-वय-काय ति सुद्धि ।
अप्पा अप्प मुणेइ तुहि, लहु पावहु सिवसिद्धि ॥ ८६

जइ बद्धो मुक्कउ मुणहिं, तो बंधियहि णिभंतु ।
सहज सरुवइ जइ रमइ, तो पावहि सिवसंतु ॥ ८७

सम्मादिट्ठी जीवडह, दुग्गइ गमणू ण होइ ।
जइ जाइ वि तो दोस णवि, पूव्वकिउ खवणेइ ॥ ८८

अप्प सरुवह जइ रमइ, च्छंडवि सहु ववहारु ।
सो सम्मादिट्ठी हवइ, लहु पावइ भवपारु ॥ ८९

अजर अमरु गुण-गण निलउ, जहि अप्पा थिरट्ठाइ ।
सो कम्मेहि ण वि बंधियउ, संचिय पूव्वविलाइ ॥ ९०

जो सम्मत्त पहाण बुह, सो तइलोय-पहाणु ।
केवलणाण लहु लहइ, सासय-सुक्ख णिहाणु ॥ ९१

जह सलिलेण ण लिप्पयइ, कमलणिपत्त कया वि ।
तह कम्मेण ण लिप्पयइ, जइ रइ अप्प सहावि ॥ ९२

जो समसुक्खणिलीण बुहु, पुण पुण अप्प मुणेइ ।
कम्म खउ करि सो वि फुडु, लहु णिव्वाणु लहेवि ॥ ९३

पुरिसायार पमाणु जिय, अप्पा एहु पवित्तुं ।
जोइज्जइ गुण गण णिलउ, णिम्मल ते य फुरंति ॥ ९४

जो अप्पा सुद्धु वि मुणेई, असुइ सरीर वि भिण्णु ।
सो जाणइ सत्थयसयलु, सासयसुक्खह लीणु ॥ ९५

जो ण वि जाणइ अप्पपरु, णवि परभाउ चएइ ।
सो जाणउ सत्थइं सयलु, णहु सिवसुक्ख लहेवि ॥ ९६

वज्जियसयल वियप्पइं, परमसमाहि लहंति ।
जं विंदहिं साणंदु कु वि, सो सिवसुक्ख भणंति ॥ ९७

जो पिंडत्थु पयत्थ बुह, रूवत्थु वि जिण-उत्तु ।
रूवातीतु मुणेहु लहु, जिम परु होहि पवित्तु ॥ ९८

सव्वे जीवा णाणमया, जो समभाउ मुणेइ ।
सो सामाइउ जाणि फुड, जिणवर एम भणेइ ॥ ९९

राय-रोस बि परिहरवि, जो समभाउ मुणेइ ।
सो सामाइउ जाणि फुडु, केवलि एम भणे ॥ १००

हिंसादिक परिहरु करि, जो अप्पा हु ठुवेइ ।
सो बियउ चारित्त मुणिं, जो पंचमगइ णेइ ॥ १०१

मिच्छादिक जो परिहरण, सम्मं दंसणशुद्धि ।
सो परिहारु विसुद्धमुणि, लहु पावहि सिवसुद्धि ॥ १०२

सुहुमह लोहह जो विलउ, जो सुहमु वि परिणामु ।
सो सुहुम वि चारित्त मुणि, सो सासय सुहधाम ॥ १०३

अरहंतु वि सो सिद्धु फुडु, सो आयरिउ वियाणि ।
सो उवज्झाउ सो जि मुणि, णिच्छइ अप्पा जाणि ॥ १०४

सो सिउ संकरु विण्हु सो, सो रुद्द वि सो बुद्धु ।
सो जिण ईसर बंभू सो, सो अणंतु सो सिद्धु ॥ १०५

एव हि लक्खण लक्खियउ, जो परु णिक्कलु देउ ।
देहह मज्झहि सो वसइ, तासु ण विज्जइ भेउ ॥ १०६

जो सिद्धा जो सिज्झहहि, जो सिज्झहि जिण-उत्तु ।
अप्पा दंसण ते वि फुड एहो जाणि णिभंतु ॥ १०७

संसारहँ भय-भीयएँ, जोगिचंद-मुणिएण ।
अप्पा-संबोहण काया, दोहा इक्क-मणेण ॥ १०८

॥ वैराग्यप्रेरणम् ॥

पणमवि गुणसायर भुवणदिवायर
जिण चउव(वी)स वि इक्कमणि ।
अप्पुं पडिबोहइ मोह निरोहइ काइ भवभेदणवसण ॥ १

रे जीव ! निसुणि चंचलसहाव, मिल्हेविणु सयल वि बज्झभाव।
नवभेदिय परिग्गहु विविहजालु, संसारि अत्थि इंदिआलु ॥२

पयि पुत्त मित्त घरघरणि जाय, इहलोइय सव्वि वि सुहसहाय।
न बिइ अत्थि कोइ तुह सरणु मुक्ख !,
इक्कुन्ह सहिसि तिरिनरयदुक्ख ॥ ३

अच्छउ ता दूरिण पवरगेहु, नियदेहु वि न हु अप्पणउं एहु ।
इणि कारणि मन करि मूढ ! पाव (वु),
ससि निवडिम होसिइ पच्छ्यावु(?) ॥ ४

मन रच्चि रमणि रमणीय-देहि, वस मंस-रुहिर-मल-मुत्तगेहि।
दढदेविरत्त मालवनरिंदु, गयरज्जपाणु हुअ पुहविचंदु ॥ ५

इक्केण वि आसवि पुरिस मत्तु, अह पडइ झत्ति सिढिलेवि गत्तु।
पंचासवि सत्तउ जुज्झि होइ, तसु का गइ त्ति न मुणउं लोइ ॥६

पंचिंदिय विसय पसंगरेसि, मणु वयणु कायु नवि संवरेसि ।
तं वाहसि कत्तिय गलपएसि,
जं अट्ठ कम्म नवि निज्जरेसु(सि) ॥ ७

अह सत्त नरय तिरि मेरु पंच, अस्संखदीवसायरपवंच ।
बारह नव सग्ग पणुत्तराणि, इहलोयह वित्थरु निउणु जाणि ॥८

चउविह कसायविसहरण मंतु, जिणवयणु सुणइ जे पुन्नवंतु ।
घण पुलइअंगि मणि सद्दहंति, सिवलच्छिवच्छि ते हारु हुंति ॥९

वर हरि करि रह भड सज्जरज्जु,
पाविज्जइ भवि भवि भूरिभज्जु ।
नवि लब्भइ दुल्लह पुण पवित्तु, अरिहंत देव गुरु साहु तत्तु ॥१०

इय बारसभावण सवण सुहावण
भणवि एव जीवहं सरिसु (?) ।
दुलहुउ मणुयत्तणु धम्मपवत्तणु, दस दिट्ठंतिहिं बज्जरिसु ॥११

इह अणाय(इ)म्मि संसारि तमणाइओ,
आसि गोलेसु कम्मेहिं मुच्छाइओ ।
तो अणंताउ कालाउ पावड्ढिओ,
तं निगोयाउ भवियव्वयाकड्ढिओ ॥ १२

पुढविकायाइछक्कायकायट्ठिओ,
णंतकालं च पुण मरवि तत्थ ट्ठिओ ।
तो अकामेण निज्जरियकम्मंसओ,
तंसि कहकहवि उ[प्प]न्नु माणुस्सओ ॥ १३

चुल्लगाईहिं दिट्ठंतदसदुल्लहे, जीव ! संपत्ति मणुयत्तणे वल्लहे ।
जं जि जिणधम्म सामग्गि मुक्खंकरी,
सज्जि तुह जाइ सग्गोवरे मंजरी ॥ १४

पुणवि रे जीव ! सामग्गि एवंविहा,
अन्नजम्मम्मि मन्नामि तुह दुल्लहा ।
ता पमाएण सा कीस विहलिज्जए,
मणुयभवतरुह धम्मप्फलं लिज्जए ॥ १५

दहइ गोसीसुसिरिखंड छारंकए,
छगलगहणट्ठमेरावणं विक्कए ।
कप्पतरु तोडि एरंड सो वावए,
जुज्जि विसएहिं मणुयत्तणं हारए ॥ १६

सुमिणपत्तम्मि रज्जम्मि सो मुच्छए,
सलिलसंकंतु ससि गिन्हिउं वंछए ।
अधिय(?) खित्तेसु धन्नाइं सो कंखए,
जुज्जि धम्मेण विणु सुक्खमाविक्खए ॥ १७

किं तुमंधो सि ? किंवा वि धत्तूरिओ ?,
अहव किं सन्निवाएण आऊरिओ ? ।
अमयसम धम्मु जं विस व अवमन्नसे,
विसयविस[मेव] अमयं व बहु मन्नसे ॥ १८

तिज्जि तुह नाणविन्नाणगुणडंबरा,
जलणजालासु निवडंतु जिय ! निब्भरा ।
पयइवामेसु कामेसु जं रज्झसे,
जेहिं पुण पुणवि नंधानले(?) पच्चिव(च्च)से ॥ १९

असुरसुररमणिभोगेहिं जु न तुट्ठओ,
मणुयविसएहिं किं होसि जिय ! पुट्ठओ ? ।

इत्थ इत्थंमि जिणभणियसिद्धंतओ,
सुणसु इंगालदाहस्स दिट्ठंतओ ॥ २०

जिम तुहं मणुरिद्धिहिं विसयसम(मि)द्धिहिं
तिम जइ धम्मम्मि होइ जीय ।
ता सिवु उक्कंठिओ करयलि सिं(सं)ठिओ
सुरनरसुह अणुसंगि दुअ ॥ २१

सो धन्नओ धन्नओ सालिभद्दु कयवन्नउ अन्नवि थूलभद्दु ।
ते सरह सरह सगराइराय, खयरिंदनरिंदिहिं नमियपाय ॥२२

अप्पेणवि कारणि झत्ति जेहिं, वेरग्गाऊरियमाणसेहिं ।
छंडेविणु घरपुररमणिसत्थु, वउ गिन्हवि साहियपरमअत्थु ॥२३

तं पुण पियपरिभवताडिओ वि, दालिद्दरोगसयपीडिओ वि ।
नो वग्गिसि घट्टिलकुकु(क्कु)रुव्व,
अच्छसि गजसूयरव्व ? ॥ २४

किं लोहइ घडिउं हिउं तुज्झ जं
मुणियइं न तुह वि तणउं (? चित्त तणउं?) गुज्ज ।
जं पत्तइंपि इय मरणाइं दुक्खि,
नो फुट्टइ नवि लक्खेइ मुक्खि ॥ २५

पंचासवि अजिय पइं जि दुक्ख, अणुहवसि ताइं तं चेव तिक्ख।
जिणि जीवकरंबउ खद्ध एव,
स हिंसइ सविलंबउ सययमेव ॥ २६

जं अन्नजम्मि कलुणं रुयंत, पइं मारिउ निग्घिण जंतु हंत ।
ततं रागरोस जर वि हर देहि .... ।
(एतावन्मात्रमेव प्राप्तमिदम् ।)

पू.आ.श्री पद्मनन्दिसूरिकृतः

॥ आत्मघोषः ॥

(अपरनाम–आत्मबोधः)

यद्यानन्दनिधिं भवन्तममलं तत्त्वं मनो गाहते
त्वन्नामस्मृतिलक्षणो यदि महामन्त्रोऽस्त्यनन्तप्रभः ।
यानं च त्रितयात्मके यदि भवेत् मार्गे भवद्दर्शिते
को लोकेऽत्र सतामभीष्टविषये विघ्नो जिनेश प्रभो ॥ १

निःसङ्गत्वमरागिताथ समता कर्मक्षयो बोधनं
विश्वव्यापि समं दृशा तदतुलानन्देन वीर्येण च
ईदृग्देव तवैव संवृतिपरित्यागाय जात क्रमः
शुद्धस्तेन सदा भवच्चरणयोः सेवा सतां सम्मता ॥ २

यद्येतस्य दृढा मम स्थितिरभूत् त्वत्सेवया निश्चितं
त्रैलोक्येश बलीयसोऽपि हि कुतः संभा(सा)रशत्रोर्भयम् ।
प्राप्तस्यामृतवर्षहर्षजनकं सच्छत्रधारागृहम् ।
पुंसः किं कुरुते शुचौ खरतरो मध्याह्नकालातपः ॥ ३

यः कश्चिन्निपुणो जगत्त्रयगतानर्थानशेषांश्चिरं
सारासारविवेचनैकमनसा मीमांसते निस्तुषम् ।
तस्य त्वं परमेक एव भगवन् सारो ह्यसारं पदं
सर्वं (तत् ?) भवदाश्रितस्य महती तेनाभवन्निर्वृतिः ॥ ४

ज्ञानं दर्शनमप्यशेषविषयं सौख्यं तदात्यन्तिकं
वीर्यं च प्रभुता च निर्मलतरां(रं) रूपं स्वकीयं तव ।
सम्यग्योगदृशा जिनेश्वर चिरात्तेनोपलब्धे त्वयि
ज्ञानं किं न विलोकितं न किमथ प्राप्तं न किं योगिभिः ॥ ५

त्वामेकं त्रिजगत्पतिं परमहं मन्ये जिनस्वामिनं
त्वामेकं प्रणमामि चेतसि दधे सेवे स्तुवे सर्वदा ।
त्वामेकं शरणं गतोऽस्मि बहुना प्रोक्तेन किंचिद् भवेत्
इत्थं तद्भवतु प्रयोजनमतो नान्येन मे केनचित् ॥ ६

पापं कारितवान् यदत्र कृतवानन्यैः कृतैः साध्विति
भ्रान्त्याहं प्रतिपन्नवांश्च मनसा वाचा च कायेन च ।
काले सम्प्रति यच्च भाविनि नवस्थानोद्गतं यत्पुनः
तन्मिथ्याखिलमस्तु मे जिनपते स्वं निन्दतस्ते पुरः ॥ ७

लोकालोकमनन्तपर्ययुतं कालत्रयीगोचरं
त्वं जानासि जिनेन्द्र पश्यतितरां शश्वत्समं सर्वतः ।
स्वामिन् वेत्सि ममैकजन्मजनितं दोषं न किंचित्कुतो
हेतोस्ते पुरतः स वाच्य इति मे शुद्ध्यर्थमालोचितुम् ॥ ८

आश्रित्य व्यवहारमार्गमथवा मूलोत्तराख्यान् गुणान्
साधोर्धारयतो मम स्मृतिपथा प्रस्थापि यद्दूषणम् ।
शुद्ध्यर्थं तदपि प्रभो तव पुरः सज्जोऽहमालोचितुम्
निःशल्यं हृदयं विधेयमजडैः भव्यैर्यतः सर्वथा ॥ ९

सर्वोऽप्यत्र मुहुर्मुहुर्जिनपते लोकैरसंख्यैर्मितः
व्यक्ताव्यक्तविकल्पजालकलितः प्राणी भवेत् संसृतौ ।
तत्तावद्भिरयं मदै(मै)व निचितो दोषैर्विकल्पानुगैः
प्रायश्चित्तमियत् कुतः श्रुतगतं शुद्धिर्भवत्सन्निधेः(धौ) ॥ १०

भावान्तःकरणेन्द्रियाणि विधिवत्संहृत्य बाह्याश्रयान्
एकीकृत्य पुनस्त्वया सह शुचिज्ञानैकसन्मूर्तिना ।

निःसङ्गश्रुतसारसङ्गतमतिः शान्तो रहः प्राप्तवान्
यस्त्वां देव समीकृते स लभते धन्यो भवत्सन्निधिम् ॥ ११

त्वामासाद्य पुराकृतेन महता पुण्येन पूज्यं प्रभुं
ब्रह्माद्यैरपि यत्पदं न सुलभं तल्लभ्यते निश्चितम् ।
अर्हन्नाथ परं करोमि किमहं चेतो भवत्सन्निधौ
अद्यापि ध्रियमाणमप्यतितरामेतद्बहिर्धावति ॥ १२

संसारो बहुदुःखदः सुखपदं निर्वाणमेतत्कृते
त्यक्त्वार्थादितपोवनं वयमितास्तत्रोज्झितः संशयः ।
एतस्मादपि दुष्करव्रतविधेर्वा(र्ना)द्यापि सिद्धिर्यतो
वातालीतरलीकृतं दलमिव भ्राम्यत्यदो मानसम् ॥ १३

झम्पाः कुर्वदितस्ततः परिलसद्बाह्यार्थलाभाद्दह-
न्नित्यं व्याकुलतां परं गतवतः कार्यं विनाप्यात्मनः ।
ग्रामं वासयदैन्द्रियं भवकृतो दूरं सुहृत्कर्मणः
क्षेमं तावदिहास्ति कुत्र यमिनो यावन्मनो जीवति ॥ १४

नूनं मृत्युमुपैति यातममलं त्वां शुद्धबोधात्मकं
स्वतस्तेन बहिर्भवत्यविरतं चेतो विकल्पाकुलम् ।
स्वामिन् किं क्रियतेऽत्र मोहवशतो मृत्योर्न भीः कस्य तत्
सर्वानर्थपरंपराकृदहितो मोहः स मे वार्यताम् ॥ १५

सर्वेषामपि कर्मणामतितरां मोहो बलीयानसौ
धत्ते चञ्चलतां बिभेति च मृतेस्तस्य प्रभावान्मनः ।
नो चेज्जीवति को म्रियेत क इह द्रव्यत्वतः सर्वदा ।
नानात्वं च गतो जिनेन्द्र भवता दृष्टं परं पर्ययैः ॥ १६

वातव्यासमुद्रवारिलहरीसंघातवत्सर्वदा
सर्वत्र क्षणभङ्गुरं जगदिदं सञ्चिन्त्य चेतो मम ।
सम्प्रत्येतदशेषजन्मजनकव्यापारपारस्थितं
स्थातुं वाञ्छति निर्विकारपरमानन्दे त्वयि ब्रह्मणि ॥ १७

एनः स्यादशुभोपयोगत इतः प्राप्नोति दुःखं जनो
धर्मः स्याच्च शुभोपयोगत इतः सौख्यं किमप्याश्रयेत् ।
द्वन्द्वं द्वन्द्वमिदं भवाश्रयतया शुद्धोपयोगात्पुनः
नित्यानन्दपदं तदत्र च भवानर्हन्नहं तत्र च ॥ १८

यन्नान्तर्न बहिः स्थितं न च दिशि स्थूलं न सूक्ष्मं पुमान्
नैव स्त्री न नपुंसकं न गुरुतां प्राप्तं न यल्लाघवम् ।
कर्मस्पर्शशरीरगन्धगणनाव्याहारवर्णोज्झितः
स्वच्छं ज्ञानदृगेकमूर्तिः तदहं ज्योतिः परं नापरम् ॥ १९

एतेनैव चिदुन्नतिं क्षयकृता कार्यं विना वैरिणा
शश्वत्कर्म खलेन तिष्ठति कृतं नाथावयोरन्तरम् ।
एषोऽहं स च ते पुरः परिगतो दुष्टोऽत्र निःसार्यताम्
सद्रक्षेतरनिग्रहो नयवतो धर्मः प्रभोरीदृशः ॥ २०
आधिव्याधिजरामृतिप्रभृतयः सम्बन्धिनो वर्ष्मणः
तद्भिन्नस्य ममात्मनो भगवतः किं कर्तुमीशा जडाः ।
नानाकारविकारकारिण इमे साक्षान्नभोमण्डले
तिष्ठन्तोऽपि न कुर्वते जलमुचस्तत्र स्वरूपान्तरम् ॥ २१

संसारातपदह्यमानवपुषा दुःखं मया स्थीयते
नित्यं नाथ यथा स्थलस्थितिमता मत्से(त्स्ये) न ताम्यन् मनः ।

कारुण्यामृतसङ्गशीतलतरे त्वत्पादपङ्केरुहे
यावद्देव समर्पयामि हृदयं तावत्परं सौख्यवान् ॥ २२

साक्षग्राममिदं मनो भवति यद्बाह्यार्थसम्बन्धभाक्
तत्कर्म प्रतिजृम्भते पृथगहं तस्मात्सदा सर्वथा ।
चैतन्यात्तव तत्तथेति यदि वा तत्रापि तत्कारणं
शुद्धात्मन् मम निश्चयात्पुनरिह त्वय्येव देव ! स्थितिः ॥ २३

किं लोकेन किमाश्रयेण किमुत द्रव्येण कायेन किं
किं वाग्भिः किमुतेन्द्रियैः किमसुभिः किं तैर्विकल्पैरपि ।
सर्वे पुद्गलपर्यया बत परे त्वत्तः प्रमत्तो भवन्
नात्मन्नेभिरभिश्रयस्यतितरामालेन किं बन्धनम् ॥ २४

धर्माधर्मनभांसि काल इति मे नैवाहितं कुर्वते
चत्वारोऽपि सहायतामुपगतास्तिष्ठन्ति गत्यादिषु ।
एकः पुद्गल एव सन्निधिगतो नो कर्म कर्माकृतिः
वैरीबन्धकृदेष सम्प्रति मया भेदासिना खण्डितः ॥ २५

रागद्वेषकृतैर्यथा परिणमेद्रूपान्तरैः पुद्गलो
नाकाशादिचतुष्टयं विरहितं मूर्त्या तथा प्राणिनाम् ।
ताभ्यां कर्म नवं भवेदविरतं तस्मादियं संसृतिः
तस्यां दुःखपरम्परेति विदुषा त्याज्यौ प्रयत्नेन तौ ॥ २६

किं बाह्येषु परेषु वस्तुषु मनः कृत्वा विकल्पान्बहून्
रागद्वेषमयान्मुधैव कुरुषे दुःखाय कर्माशुभम् ।
आनन्दामृतसागरे यदि वसस्यासाद्य शुद्धात्मनि
स्फीतं तत्सुखमेकतामुपगतं त्वं यासि रे निश्चितम् ॥ २७

इत्याधाय हृदि स्थिरं जिन भवत्पादप्रसादात्सति
अध्यात्मैकतुलामयं जन इतः शुद्ध्यर्थमारोहति ।
एनं कर्तुममी च दोषिणमिताः कर्मारयो दुर्धराः
तिष्ठन्ति प्रसभं तदत्र भगवन् मध्यस्थ साक्षी भवान् ॥ २८

द्वैतं संसृतिरेव निश्चयवशादद्वैतमेवामृतं
संक्षेपादुभयत्र कल्पितमिदं पर्यन्तकाष्ठागतम् ।
निर्गत्याद्य पदाच्छनैः शबलितादन्यत्समालम्बते
यत्सो संज्ञ इति स्फुटं व्यवहृतेर्ब्रह्मादिनामेति च ॥ २९

चारित्रं यदभाणि केवलदृशा देव ! त्वया मुक्तये
पुंसा तत्खलु मादृशेन विषमे काले कलौ दुर्धरम् ।
भक्तिर्या समभूदिह त्वयि दृढा पुण्यैः पुरोपार्जितैः
संसारार्णवतारणे जिन ! ततः सैवास्तु पोतो मम ॥ ३०

इन्द्रत्वं च निगोदतां च बहुधा मध्ये तथा योनयः
संसारे भ्रमता चिरं यदखिलाः प्राप्ता मयानन्तशः ।
तन्नापूर्णमिहास्ति किञ्चिदपि मे हित्वा विमुक्तिप्रदां
सम्यग्दर्शनबोधवृत्तपदवीं तां देव पूर्णां कुरु ॥ ३१

श्रीवीरेण मम प्रसन्नमनसा किञ्चित्तदुच्चैः पद-
प्राप्त्यर्थं परमोपदेशवचनं चित्ते समारोपितम् ।
येनास्तामिदमेकभूतलकृतं राज्यं क्षणं ध्वंसि यत्
त्रैलोक्यस्य च तन्न मे प्रियमिह श्रीमज्जिनेन्द्रप्रभो ॥ ३२

सूरेः पङ्कजनन्दिनः कृतिमिमामालोचनामर्हता-
मग्रे यः पठति त्रिसन्ध्यममलश्रद्धानताङ्गो नरः ।
योगीन्द्रैश्चिरकालरूढतपसा यत्नेन यन्मृग्यते
तत्प्राप्नोति परं पदं स मतिमानानन्दसद्म ध्रुवम् ॥ ३३

पू.आ. श्री जिनप्रभसूरिविरचिता

॥ परमसुख-द्वात्रिंशिका ॥

धर्माधर्मान्तरं मत्वा जीवाजीवादितत्त्ववित् ।
ज्ञास्यसि त्वं यदाऽऽत्मानं तदा ते परमं सुखम् ॥ १

यदा हिंसां परित्यज्य कृपालुस्त्वं भविष्यसि ।
मैत्र्यादिभावनाभाव्यस्तदा ते परमं सुखम् ॥ २

न भाषसे मृषा भाषां विश्वविश्वासघातिनीम् ।
सत्यं वक्ष्यसि सौहित्यं तदा ते परमं सुखम् ॥ ३

परपीडां परिज्ञाय यदाऽदत्तं न लास्यसि ।
परार्थं हि परार्थाय तदा ते परमं सुखम् ॥ ४

यदा सद्धर्ममथनान्मैथुनात् त्वं विरज्यसि ।
ब्रह्मव्रतरतो नित्यं तदा ते परमं सुखम् ॥ ५

यदाऽमूर्च्छां विधायोच्चैर्धन-धान्यादिवस्तुषु ।
परिग्रहग्रहान्मुक्तस्तदा ते परमं सुखम् ॥ ६

स्वरे श्रव्ये च वीणादौ खरोष्ट्रीणां च दुःश्रवे ।
यदा सममनोवृत्तिस्तदा ते परमं सुखम् ॥ ७

इष्टेऽनिष्टे यदा दृष्टे वस्तुनि न्यस्तशस्तधीः ।
प्रीत्यप्रीतिविमुक्तोऽसि तदा ते परमं सुखम् ॥ ८

घ्राणदेशमनुप्राप्ते यदा गन्धे शुभाशुभे ।
राग-द्वेषौ न चेत् तत्र तदा ते परमं सुखम् ॥ ९

यदा मनोज्ञमाहारं यदा तस्य विलक्षणम् ।
समासाद्य तयोः साम्यं तदा ते परमं सुखम् ॥ १०

सुख–दुःखात्मके स्पर्शे समायाते समो यदा ।
भविष्यसि भवाभावी तदा ते परमं सुखम् ॥ ११

मुक्त्वा क्रोधं विरोधं च सर्वसन्तापकारकम् ।
यदा शमसुधासिक्तस्तदा ते परमं सुखम् ॥ १२

मृदुत्वेनैव मानाद्रिं यदा चूर्णीकरिष्यसि ।
मत्वा तृणमिवात्मानं तदा ते परमं सुखम् ॥ १३

यदा मायामिमां मुक्त्वा परवञ्चकतां पराम् ।
विधास्यस्यार्जवं वर्यं तदा ते परमं सुखम् ॥ १४

यदा निरीहतानावा लोभाम्भोधिं तरिष्यसि ।
सन्तोषपोषपुष्टः सन् तदा ते परमं सुखम् ॥ १५

कषायविषयाक्रान्तं भ्रमत् स्वान्तमनारतम् ।
यदाऽऽत्मारामविश्रान्तं तदा ते परमं सुखम् ॥ १६

यदा गर्वान्वितां व्यर्थां विमुच्य विकथां कथाम् ।
वचोगुप्त्याऽथ गुप्तोऽसि तदा ते परमं सुखम् ॥ १७

अङ्गोपाङ्गानि डिम्भानां कूर्मवत् संवृतेन्द्रियः ।
यदा त्वं कायगुप्तोऽसि तदा ते परमं सुखम् ॥ १८

निर्वास्यसि घनं घोरं रागोरगमहाविषम् ।
यदा सदागमाभ्यासात् तदा ते परमं सुखम् ॥ १९

यदा कृपाकृपाणेन द्वेषं द्वेषं विनाऽपि हि ।
हनिष्यसि सुखान्वेषी तदा ते परमं सुखम् ॥ २०

यदा मोहमयीं निद्रां ध्रुवं विद्रावयिष्यसि ।
अस्ततन्द्रः सदा भद्रस्तदा ते परमं सुखम् ॥ २१

प्रमादं परिहृत्याऽऽशु यदा सद्धर्मकर्मणि ।
समुद्यतोऽसि निश्शङ्कस्तदा ते परमं सुखम् ॥ २२

यदा कामं प्रकामं तु निराकृत्य विवेकतः ।
शुद्धध्यानधनोऽसि त्वं तदा ते परमं सुखम् ॥ २३

यदा मित्रेऽथवाऽमित्रे स्तुति-निन्दां विधातरि ।
समानं मानसं तत्र तदा ते परमं सुखम् ॥ २४

यदा हर्षं विषादं च करिष्यसि कदाऽपि न ।
सुखे दुःखे समायाते तदा ते परमं सुखम् ॥ २५

लाभालाभे सुखे दुःखे जीविते मरणे तथा ।
औदासीन्यं यदा ते स्यात् तदा ते परमं सुखम् ॥ २६

यदा यास्यसि निष्कर्मा साधुधर्मधुरीणताम् ।
निर्वाणपदसंलीनस्तदा ते परमं सुखम् ॥ २७

निर्ममो निरहङ्कारो निराकारं यदा स्वयम् ।
आत्मानं ध्यास्यसि ध्येयं तदा ते परमं सुखम् ॥ २८

निश्शेषदोषमोक्षाय यतिष्यसि यदा सदा ।
परात्मगुणतां यातस्तदा ते परमं सुखम् ॥ २९

पोष्यसे सुगुणग्रामैरात्मानं परमात्मना ।
यदा त्वं तत्स्वरूपः सन् तदा ते परमं सुखम् ॥ ३०

यदाऽऽत्मज्ञानसम्पन्नः परमानन्दनन्दितः ।
पुण्य-पापविनिर्मुक्तस्तदा ते परमं सुखम् ॥ ३१

आत्मपद्मवनं ज्ञानभानुना बोधिं लप्स्यसे ।
यदा जिनप्रभावर्यां तदा ते परमं सुखम् ॥ ३२

पू.मु. श्री सिद्धर्षिगणिविरचितम्

॥ उपमितिगतक्षमामाहात्म्यम् ॥

(अनुष्टुप्)

दानशीलतपोज्ञानकुलरूपपराक्रमाः ।
सत्यशौचार्जवा लोभ-वीर्यैश्वर्यादयो गुणाः ॥ १

ये केचित्सुन्दरा लोके, वर्त्तन्ते रत्नरुपिणः ।
क्षान्तिरेव हि सर्वेषां, तेषामाधारतां गता ॥ २

तेनासौ रत्नमञ्जूषा, विद्वद्भिः परिकीर्त्तिता ।
क्षान्तिहीना गुणाः सर्वे, न शोभन्ते निराश्रयाः ॥ ३

क्षान्तिरेव महादानं, क्षान्तिरेव महातपः ।
क्षान्तिरेव महाज्ञानं, क्षान्तिरेव महादमः ॥ ४

क्षान्तिरेव महाशीलं, क्षान्तिरेव महाकुलम् ।
क्षान्तिरेव महावीर्यं, क्षान्तिरेव पराक्रमः ॥ ५

क्षान्तिरेव च सन्तोषः, क्षान्तिरिन्द्रियनिग्रहः ।
क्षान्तिरेव महाशौचं, क्षान्तिरेव महादया ॥ ६

क्षान्तिरेव महारूपं, क्षान्तिरेव महाबलम् ।
क्षान्तिरेव महैश्वर्यं, क्षान्तिर्धैर्यमुदाहृता ॥ ७

क्षान्तिरेव परं ब्रह्म, सत्यं क्षान्तिः प्रकीर्त्तिता ।
क्षान्तिरेव परा मुक्तिः, क्षान्तिः सर्वार्थसाधिका ॥ ८

क्षान्तिरेव जगद्वन्द्या, क्षान्तिरेव जगद्धिता ।
क्षान्तिरेव जगज्ज्येष्ठा, क्षान्तिः कल्याणदायिका ॥ ९

क्षान्तिरेव जगत्पूज्या, क्षान्तिः परममङ्गलम् ।
क्षान्तिरेवौषधं चारु, सर्वव्याधिनिवर्हणम् ॥ १०

क्षान्तिरेवारिनिर्नाशं, चतुरङ्ग-महाबलम् ।
किं चात्र बहुनोक्तेन ? क्षान्तौ सर्वं प्रतिष्ठितम् ॥ ११

न्यायाचार्य - न्यायविशारदमहामहोपाध्याय-
श्रीमद्यशोविजयप्रणीता-

॥ षड्दर्शन कल्पलता ॥

ऐन्द्रीं श्रियं नाभिसुतः स दद्यादद्यापि धर्मस्थितिकल्पवल्लिः ।
येनोप्तपूर्वा त्रिजगज्जनानां, नानान्तरानन्दफलानि सूते ॥ १

सदोदयो हृद्गहनस्थितानामपि व्ययं यस्तमसां विधत्ते ।
जयत्यपूर्वो मृगलाञ्छनोऽसौ, श्री शान्तिनाथः शुचिपक्षयुग्मः॥२

चाणूरजिद्दर्पमहासमुद्रव्यालोडनस्वर्गिगिरिबाहुवीर्यः ।
राजीमतीनेत्रचकोरचन्द्रः श्रीनेमिनाथः शिवतातिरस्तु ॥ ३

यः सप्तविश्वाधिपतित्वसूचानूचानभोगीन्द्रफणातपत्रैः ।
विभाति देवेन्द्रकृतांसेवः, श्रीपार्श्वदेवः स शिवाय भूयात् ॥४

आस्वाद्य यद्वाक्यरसं बुधानां, पीयूषपानेऽपि भवेद् घृणैव ।
नमामि तं विश्वजनीनवाचं, वाचंयमेन्द्रं जिनवर्धमानम् ॥ ५

प्रकर्षः प्राह तर्ह्येषां, चिन्तया किं दुरात्मनाम् ।
केवलं दर्शितं वीर्यं, त्वया मोहादिभूभुजाम् ॥ ६

कृदृष्टिजानिर्यस्तूक्तो, मिथ्यादर्शननामकः ।
भवचक्रे न तद्वीर्यं, दर्शितं तत् प्रदर्शय ॥ ७

विमर्शःप्राह तस्यैवाधीनं पुरचतुष्टयम् ।
स्थानानि दर्शयाम्युच्चैस्तद्वशानां विशिष्य ते ॥ ८

दृश्यन्ते मानवावासे, ह्यवान्तरपुराणि षट् ।
यान्यमूनि ध्रुवं तानि, तेषां स्थानानि लक्षय ॥ ९

एकमत्र पुरं तावन्नैयायिकमितीरितम् ।
नैयायिकाश्च गीयन्ते, ते जना येऽत्र संस्थिताः ॥ १०

अन्यद् वैशेषिकं नाम, पुरमत्राभिधीयते ।
जना वैशेषिकास्तेऽमी, येऽस्य मध्ये व्यवस्थिताः ॥ ११

तथा परं बुधैः साङ्ख्यं, पुरमत्र प्रकाशितम् ।
ये चैतदधितिष्ठन्ति, लोकास्ते साङ्ख्यसञ्ज्ञकाः ॥ १२

इहापरं पुनर्बौद्धं, पुरं सङ्गीयते बुधैः ।
प्रसिद्धा बौद्धसञ्ज्ञास्ते, जना मध्येऽस्य ये स्थिताः ॥ १३

मीमांसकाभिधं चान्यत्, पुरं प्राज्ञैः प्रदर्शितम् ।
मीमांसकाश्च गीयन्ते, लोकास्ते येऽत्र संस्थिताः ॥ १४

लोकायतमिति प्रोक्तं, पुरमत्रापरं बुधैः ।
ये वास्तव्या इह ख्याता बार्हस्पत्या ते जनाः ॥ १५

तदेतेषु पुरेषूच्चैर्ये लोकाः परिदर्शिताः ।
ते मिथ्यादर्शनस्याज्ञां, पालयन्ति विशेषतः ॥ १६

विमर्शः प्राह षड् यानि, श्रूयन्ते लोकवार्तया ।
दर्शनानि किमेतानि, तान्युक्तानि त्वया मम ॥ १७

विमर्शः प्राह तान्येव, पञ्च मीमांसकं विना ।
पुराण्येतानि षट्स्वेतन्नेष्टं मीमांसकं पुरम् ॥ १८

जैम(मि)निर्वेदरक्षार्थं, दोषजातोद्दिधीर्षया ।
चकार येन मीमांसां, दृष्ट्वा तीर्थिकविप्लवम् ॥ १९

तस्मादेतानि पञ्चैव, पुरं मीमांसकं विना ।
लोकैर्दर्शनसङ्ख्यायां, गण्यन्ते नात्र संशयः ॥ २०

प्रकर्षः प्राह यद्येवं, ततः षष्ठं क्व वर्तते ।
विमर्शः प्राह यदिदं, विवेकाद्रौ निरीक्ष्यते ॥ २१

अप्रमत्तत्वशिखरं, तुङ्गं तत्र निवेशितम् ।
पुरं यद् विततं षष्ठं, तज्जैनमभिधीयते ॥ २२

अत्र स्थितानां लोकानां, न मिथ्यादर्शनाभिधः ।
बाधकः स्यात् प्रकृत्यैव महामोहमहत्तमः ॥ २३

प्रकर्षः प्राह बाध्यन्ते, यदनेन स्थिता अधः ।
शिखरस्था न बाध्यन्ते, को हेतुस्तत्र मातुल ! ॥ २४

विमर्शः प्राह पुर्यस्ति, महामोहादिभूभुजाम् ।
मुक्तिर्भुक्तेरतिक्रान्ता, निर्द्वन्द्वानन्दशालिनी ॥ २५

सर्वेऽपि गन्तुमिच्छन्ति, तामधः पुरवासिनः ।
मुक्त्वा लोकायतं स्वैः, स्वैर्मिथो मार्गैर्विरोधिभिः ॥ २६

न मुक्तेः प्रापका युक्ताः पन्थानस्ते च कल्पिताः ।
विवेकशिखरस्थैस्तु, दृष्टः पन्थास्तदाप्तिकृत् ॥ २७

त्यक्तमार्गाः कुमार्गं च, संश्रितास्तदधःश्रिताः ।
मिथ्यादर्शनलुप्ताशा, गिरिस्थास्तु न तादृशाः ॥ २८

प्रकर्षः प्राह येऽमीभिर्मुक्तिमार्गाः प्रकल्पिताः ।
प्रत्येकं तानहं श्रोतुमिच्छाम्युत्पन्नकौतुकः ॥ २९

विमर्शः प्राह यद्येवं, समाधाय ततो मनः ।
वक्ष्यमाणान्मया वत्स ! तान् मार्गानवधारय ॥ ३०

तत्त्वज्ञानाद् भवेन्मुक्तिरिति सर्वैर्विनिश्चितम् ।
तानि नैयायिकानां च, प्रमाणादीनि षोडश ॥ ३१

प्रमायाः करणं तत्र, प्रमाणं तच्चतुर्विधम् ।
प्रत्यक्षमनुमानं चोपमानं शाब्दमेव च ॥ ३२

ज्ञानं प्रत्यक्षमक्षार्थयोगजं व्यभिचारि न ।
तत्पूर्वं त्रिविधं प्राहुरनुमानं विशारदाः ॥ ३३

पूर्ववच्छेषवच्चैव, दृष्टं सामान्यतश्च तत् ।
हेतोः कार्यस्य कार्याच्च, हेतोरन्यस्य चान्यतः ॥ ३४

यथा मेघोन्नतेर्वृष्टिर्भविष्यत्यनुमीयते ।
पूरभेदाच्च जाता साऽन्यदिग्प्राप्तेर्गती रवौ ॥ ३५

उपमानं स्मृतं सञ्ज्ञासञ्ज्ञिसम्बन्धसङ्गतिः ।
आप्तोपदेशः शब्दश्च, मानमेतच्चतुर्विधम् ॥ ३६

आत्मदेहेन्द्रियस्वान्तधीदोषार्थप्रवृत्तयः ।
प्रेत्यभावः फलं दुःखं प्रमेयं मुक्तिरेव च ॥ ३७

संशयः कीर्तितं ज्ञानं, विरुद्धोभयकोटिकम् ।
येन प्रयुक्तः पुरुषश्चेष्टते तत् प्रयोजनम् ॥ ३८

दृष्टान्तो निश्चयस्थानं, सिद्धान्तोऽर्थः प्रतिष्ठितः ।
आनुमानिकवाक्यस्य, देशानवयवान् जगुः ॥ ३९

तर्को व्याप्यसमारोपे, व्यापकस्य प्रसञ्जनम् ।
अवधारणरूपं च, ज्ञानं निर्णय उच्यते ॥ ४०

बुभुत्सया कथा वादो, जल्पश्च विजिगीषया ।
स्वपक्षस्थापनाहीना, वितण्डा परिकीर्तिता ॥ ४१

हेत्वाभासा असिद्धाद्याश्छलमाकूतदूषणम् ।
असद्भूतोत्तरं जातिः, सा चोत्कर्षसमादिका ॥ ४२

पराजयस्य हेतुश्च, निग्रहस्थानमिष्यते ।
नैयायिकपदार्थानां, समासोऽयं प्रकीर्तितः ॥ ४३

द्रव्यं गुणस्तथा कर्म, सामान्यं च विशेषयुक् ।
समवायश्च षड् भावा, वैशेषिकनये स्मृताः ॥ ४४

भूरापोऽग्निर्मरुद् व्योम, कालो दिगसुमान्मनः ।
नव द्रव्याण्यमून्याहु र्गुणा रूपं रसस्तथा ॥ ४५

गन्धः स्पर्शश्च सङ्ख्या च, परिमाणं पृथक्त्वयुक् ।
संयोगश्च विभागश्च, परत्वं चापरत्वयुक् ॥ ४६

संस्कारधर्माधर्मेच्छासुखयत्नाकबुद्धयः ।
द्वेषो गुरुत्वद्रवत्वे स्नेहः शब्दस्तथेत्यमी ॥ ४७

उत्क्षेपणं तथाऽवक्षेपणमाकुञ्चनं तथा ।
प्रसारणं च गमनं, पञ्च कर्माण्यकीर्तयन् ॥ ४८

सामान्यं द्विविधं प्रोक्तं, परमेकं तथाऽपरम् ।
द्रव्यत्वाद्यपरं व्याप्यं, सत्तादि व्यापकं परम् ॥ ४९

विशेषोऽन्त्यः स्मृतो नित्यद्रव्यव्यावृत्तिकारणम् ।
सम्बन्धोऽयुतसिद्धानां, समवायः प्रकीर्तितः ॥ ५०

द्वे प्रमाणे मते चास्य, प्रत्यक्षं लैङ्गिकं तथा ।
वैशेषिकमतस्यायं, समासार्थः प्रकीर्तितः ॥ ५१

साङ्ख्याः प्राहुः शिवं गच्छेत्, पञ्चविंशतितत्त्ववित् ।
सत्त्वं रजस्तमश्चेति, गुणास्तत्र त्रयः स्मृताः ॥ ५२

प्रसादलाघवाद्वेषासङ्प्रसवसम्पदाः .
सत्त्वकार्याणि सन्तापस्तम्भोद्वेगाविशोषणम् ॥ ५३

अपद्वेषश्च भेदश्च, कार्याणि रजसो जगुः ।
तमः कार्याणि रौद्रत्वं, सादनं दैन्यगौरवे ॥ (यु.) ५४

प्रकृतिः समतावस्था, प्रोक्तैषां स्यात् ततो महान् ।
स गुणाष्टकसम्पन्नबुद्धितत्त्वाभिधो मतः ॥ ५५

अहङ्कारो भवत्यस्मात् स्वप्ने व्याघ्रादिमानकृत् ।
एकादशेन्द्रियाण्यस्मान्मनोधीकर्मभेदतः ॥ ५६

त्वग्जिह्वाघ्राणदृक्श्रोत्राण्याहुर्बुद्धीन्द्रियाणि वै ।
वाक्पाणिपायूपस्थांह्वीन्, पञ्च कर्मेन्द्रियाणि च ॥ ५७

स्पर्शो रसश्च रूपं च, गन्धः शब्दस्तथाऽत्यणुः ।
स्युस्तन्मात्राणि पञ्चैव, तत एव तमोघनात् ॥ ५८

तेभ्यश्च पञ्च भूतानि, प्रपञ्चः प्राकृतो ह्ययम् ।
चतुर्विंशतितत्त्वात्मा, पुमानन्यो निरञ्जनः ॥ ५९

भोगार्थं प्रकृतेः पुंसा, योगं पङ्ग्वन्धयोरिव ।
विनोपमानं त्रीण्येव, प्रमाणानि च ते जगुः ॥ ६०

साङ्ख्यदर्शनसङ्क्षेपः, प्रोक्तोऽयमथ वर्ण्यते ।
बौद्धानां दर्शनं प्रोचुर्द्वादशायतनानि ते ॥ ६१

पञ्चेद्रियाणि शब्दाद्याः, पञ्च स्वान्तं सुखादयः ।
धर्माश्चेति प्रमाणे द्वे, प्रत्यक्षं लैङ्गिकं तथा ॥ ६२

वैभाषिक-सौत्रान्तिक-योगाचाराश्च माध्यमिकनामा ।
बौद्धाश्चतुर्विधाः स्युः प्राहुर्वैभाषिकास्तत्र ॥ ६३

क्षणिकं हि वस्तु जातिर्जनयति तत्स्थापिका स्थितिर्भवति ।
जर्जरयति च जरा, तन्नाशो नाशयति पुद्गलकम् ॥ ६४

विज्ञानरूपसञ्ज्ञा, संस्कारो वेदनेति चाभिमताः ।
परलोकगामिनो हि, स्कन्धाः सौत्रान्तिकैर्नात्मा ॥ ६५

क्षणिकः संस्कारगणः स्वलक्षणं पारमार्थिकं तेषाम् ।
शब्दार्थोऽन्यापोहो, मोक्षः सन्तानविच्छेदः ॥ ६६

योगाचारमते खलु, भुवनं विज्ञानविलसितं सर्वम् ।
बाह्योऽर्थः सांवृतिकः, प्रकाशते वासनाजालात् ॥ ६७

नीलादिवासनागृहमालयविज्ञानमभिमतं तैश्च ।
तत्संशुद्धिर्मुक्तिः, प्रवृत्तिविज्ञानततिरूपा ॥ ६८

माध्यमिकमते सर्वं, स्वप्नाभं मानमेयधीर्मिथ्या ।
शून्यत्वदशा मुक्तिस्तदर्थमेवाखिलोऽभ्यासः ॥ ६९

लोकायतैः पुनर्मुक्तिनगरी न गरीयसी ।
मन्यते पुण्यपापादेरभावं ते हे मेनिरे ॥ ७०

मानं प्रत्यक्षमेवैषां, तत्त्वं भूतचतुष्टयम् ।
विषयेन्द्रियदेहाख्या, समुदायेऽस्य जायते ॥ ७१

चैतन्यं जायते तेभ्यो, मद्याङ्गेभ्यो मदो यथा ।
जलबुद्बुदवज्जीवाः, पुमर्थो न स्मराद् ऋते ॥ ७२

दृष्टहान्यप्रदृष्टार्थकल्पनादोषसम्भवात् ।
न भूतेभ्यः परं तत्त्वमिति लोकायतस्थितिः ॥ ७३

मीमांसकाः पुनः प्राहुर्वेदपाठादनन्तरम् ।
कर्तव्या धर्मजिज्ञासा, तन्निमित्तं च चोदना ॥ ७४

सा च प्रवर्तकं वाक्यं, धर्मस्तेनैव लक्ष्यते ।
अभावाद् वक्तृदोषाणां, तत्प्रामाण्यं हि निश्चलम् ॥ ७५

प्रत्यक्षमनुमानं चोपमानं शब्द एव च ।
अर्थापत्तिरभावश्च, षट् प्रामाणानि जैम[मि]नेः । ॥ ७६

अप्रमत्तत्वशिखरे, विवेकाद्रेः स्थिता अमी ।
जैनास्तु वत्स ! मन्यन्ते, मुक्तिमार्गमिमं शुभम् ॥ ७७

जीवाजीवाश्रवा बन्धः, संवरो निर्जरा तथा ।
मोक्षश्च सप्त तत्त्वानि, ज्ञेयानि हितमिच्छता ॥ ७८

ज्ञानमेतत् तथा श्रद्धा, सङ्गत्यागश्च सर्वथा ।
त्रयं मोक्षपथो ह्येष, सिद्धिर्नैकतरात्यये ॥ ७९

नास्मिन् विधिनिषेधानां, विरोधो जैनदर्शने ।
शुद्धं ह्येतत् कषच्छेदतापलक्षणकोटिभिः ॥ ८०

अनन्तपर्ययोपेतं, प्रमेयं द्रव्यमिष्यते ।
सत्ता तल्लक्षणं सा चोत्पादध्रौव्यव्ययात्मिका ॥ ८१

प्रत्यक्षं च परोक्षं च, द्वे प्रमाणे जिनागमे ।
दिगियं दुस्तरो ह्यत्र, प्रमाणनयविस्तरः ॥ ८२

चत्वारो वादिनोऽत्राद्यास्तत्त्वतो मुक्त्यवेदिनः ।
आत्मानं ते यदिच्छन्ति, नित्यं वा सर्वथा क्षयि ॥ ८३

न च नित्यैकरूपस्य, सर्वगत्वेन युज्यते ।
आत्मनो गमनं मुक्तौ, नष्टत्वान्नश्वरस्य च ॥ ८४

तस्मात् तपस्विनो ह्येते, मुक्तिमार्गं न जानते ।
मोक्षो लोकायतानां तु नीविमोक्षो हि योषिताम् ॥ ८५

अतिदुष्टाशयकरं, क्लिष्टसत्त्वविचिन्तितम् ।
पापश्रुतं सदा धीरैर्वर्ज्यं नास्तिकदर्शनम् ॥ ८६

ये सर्वज्ञं निराकृत्य, वेदप्रामाण्यमास्थिताः ।
निर्वृतिस्तत्त्वतोऽभीष्टा, न तैर्मीमांसकैरपि ॥ ८७

भूमिष्ठास्तदिमे सर्वे, न मुक्तिपथदर्शिनः ।
अप्रमत्तत्वशिखरस्थितास्तद्दर्शिनो जनाः ॥ ८८

तन्मिथ्यादर्शनग्रस्ता भवचक्रस्थिता जनाः ।
तादृशा नाद्रिसानुस्था, निःस्पृहा धूतकल्मषाः ॥ ८९

प्रकर्षः प्राह तदिदं, भवचक्रस्य दर्शनम् ।
महाहास्यकरं सिद्धं, नात्रास्मद्वाञ्छितं किल ॥ ९०

(वैराग्यकल्पलतायां श्लोकाः ११४४ तः १२२८ स्त.५)

(वैराग्यरतौ श्लोकाः११३७ तः १२२१ स्त. ४)

॥ धर्मस्वरूप-दर्शनम् ॥

(अनुष्टुप्)

धर्मरत्नं भवपुरे, चतुर्गतिचतुष्पथे ।
स्वर्णहट्टं नृजन्माऽऽप्य, सद्द्रव्यैरेव लभ्यते ॥ १

तत्प्रायः सुलभं येन, भवन्ति विपुलाः श्रियः ।
दुर्लभं तत्पुनर्भाग्यं, येन धर्मे मतिर्भवेत् ॥ २

मालास्वप्नेक्षणमिदं, सुप्तानां मोहनिद्रया ।
धर्मशून्यमधीतादि तत्रोत्स्वप्नायितं पुनः ॥ ३

अघाटमपि कल्याणं, सुघटादपि कूटतः ।
यथा प्रशस्यते तद्वद्, मुग्धोऽपि सुकृती नरः ॥ ४

असावनक्षरो लेखो, निर्देवं देवमन्दिरम् ।
निर्जलं च सरो धर्मं, विना यान्मानुषो भवः ॥ ५

धनैश्वर्याऽभिमानेन, प्रमादमदमोहिताः ।
दुर्लभं प्राप्य मानुष्यं, हारयध्वं मुधैव मा ॥ ६

छिन्नमूलो यथा वृक्षो, गतशीर्षो यथा भटः ।
धर्महीनो धनी तद्वत्, कियत्कालं ललिष्यति ॥ ७

धराऽन्तःस्थं तरोर्मूलमुच्छ्रयेणाऽनुमीयते ।
अदृष्टोऽपि तथा प्राच्यधर्मो लक्षेत सम्पदा ॥ ८

मूलभूतमतो धर्मं सिक्त्वा भोगफलं बुधाः ।
गृह्णन्ति बहुशो मूढास्तमुच्छिद्यैकदा पुनः ॥ ९

आस्तां सिद्धिगतं सौख्यं, मनोऽभीष्टं यदैहिकम् ।
जनास्तदपि धर्माख्यवृक्षस्य कुसुमोपमम् ॥ १०

कुलं गतमलं कामाऽनुरूपं रूपमव्यथम् ।
विश्वभोग्यं च सौभाग्यं, श्रीविलासो विकस्वरः ॥ ११

अनवद्या पुनर्विद्या, कीर्त्तिः स्फूर्तिमती सती ।
अभिरामो गुणग्रामः, सर्वं धर्मादवाप्यते ॥ (युग्मम्) १२

यद्यपि ज्वरितस्याऽर्त्तिर्जन्तोर्जनयते जलम् ।
तथाऽप्युष्णीकृतं तस्य, मुख्यपथं तदेव हि ॥ १३

तथा प्राक्कर्मदोषेण, पीड्यमानस्य यद्यपि ।
धर्मो न रतये कार्यो, नीरसोऽपि तथाऽप्यसौ ॥ १४

अतो धर्मं न मुञ्चन्ति, कथञ्चन विचक्षणाः ।
विपद्यऽपि गता बाढम्, मुच्यते किमु सम्पदि ? ॥ १५

॥ चतुर्विधधर्मस्वरूपम् ॥

दानशीलतपोभावरूपो धर्मश्चतुर्विधः ।
भृशं प्रासावकाशोऽभूदेष्यति ज्येष्ठपर्व्वणि ॥ १

अर्थमुक्तोऽपि दातॄणां करो गुरुतरो भवेत् ।
तत्पूर्णोऽपि पुनर्लातुर्लघुरेवेति मे मतिः ॥ २

दानं दौर्गत्यनाशाय दानं दुरितदारकम् ।
आशाकल्पद्रुमो दानं प्रियं त्रिजगतोऽपि तत् ॥ ३

दानेन शासनौन्नत्यं यादृशा तादृशेन वा ।
तस्माद्दीक्षाक्षणारम्भे तद्व्यापारि जनैरपि ॥ ४

पश्य दानस्य सौभाग्यं वस्तुपालादयो यतः ।
जीवन्त इव मन्यन्ते यदुत्थयशसश्छलात् ॥ ५

अहो ! दानसमं नास्ति जगत्त्रितयमोहनम् ।
यस्माद्दुष्टोऽपि तुष्टः स्यात्तथा शत्रुः सुहृद्यते ॥ ६

दान इत्यक्षरद्वन्द्वं विभज्य जगृहे जनैः ।
उदारैरादिमो वर्णः स्पर्द्धयेवापरैः परः ॥ ७

राजानो दुर्जना मातापितरो गुरुबान्धवाः ।
स्निह्यन्ते के न दानेन ? चिरं विमुखिता अपि ॥ ८

तथा–

कष्टानुष्ठानकर्त्तारो भूयासं सन्ति पूरुषाः ।
केऽपि ते विरला एव शीलशुभ्राः सदैव ये ॥ ९

कलिदुर्वातपातेन कथञ्चिद्विधुरा अपि ।
शीलबोहित्थमास्थाय भव्यास्तीर्णा भवार्णवम् ॥ १०

न त्रातारो न दातारो योगिनो न न भोगिनः ।
शीलपालकलोकानामर्घन्त्येकां कलामपि ॥ ११

अन्तरङ्गद्विषद्व्यूहं गलहस्तकदायकम् ।
तपः सुसाधुभिस्तप्तं निर्ज्जराङ्गमकृत्रिमम् ॥ १२

विषमाण्यपि कर्माणि दुश्चीर्णानि कथंचन ।
तपस्तपनयोगेन क्षयं यान्त्यन्धकारवत् ॥ १३

प्रत्यूहव्यूहतो नाम लोको यद्येष शङ्कते ।
नादधीत कथं कारं तपस्तद्ध्वंसमांसलम् ॥ १४

यदगम्यं यद्दुरापं दुःश्रद्धेयं च यद्भुवि ।
तदायासविनाभूता लभन्ते तपसा प्रियम् ॥ १५

दुष्कर्ममलसंस्पृष्टस्तावदात्मा न शुद्ध्यति ।
तपोऽग्निना स्वर्णमिव न यावज्जातु तप्यते ॥ १६

यक्षरक्षःफणिव्याघ्रा न तानाक्रमितुं क्षमाः ।
सिद्धमन्त्रोपमे येषां तपस्यास्था सनातनी ॥ १७

तथा–

नरके नारकाः सन्ति सहन्ते दुःखमेव च ।
न तेषां भावना शुद्धा तस्माल्लाभो न किंचन ॥ १८

पुण्डरीकादिभिस्तैस्तैः श्रेष्ठैकाहव्रतादपि ।
कर्मग्रन्थिस्त्रोटितो यद्भावना तत्र कारणम् ॥ १९

सुचिरादविवेकोऽपि कृताज्ञानतपा अपि ।
भावनातो नरः शुद्ध्येत् तामलीवामलाशयः ॥ २०

दानं शीलं तपस्तुण्डमुण्डनादि सुबह्वपि ।
अफलं स्नु हि शाखीव यद्येका नहि भावना ॥ २१

अहो ! भावस्य भव्यत्वं विरत्यां विगताग्रहः ।
आर्जिजत्तीर्थकृल्लक्ष्मीं श्रेणिकः पृथिवीमिव ॥ २२

दानं दुरितनाशाय शीलं सौभाग्यवर्द्धकम् ।
तपः पङ्कविशोषाय भावना भवनाशिनी ॥ २३

पूर्वाचार्यप्रणीतानि

॥ नरकवर्णनवृत्तानि ॥

(स्रग्धरा)

श्वभ्रे स्वभ्रान्तिदोषात् क्रकचखरमुखैरानखाग्रं शिखाग्रा-
दत्राणं दार्यमाणं व्यपगतकरुणैर्दारुणैर्दारुदारम् ।
किं त्वां सम्फुल्लमल्लीमुकुलपरिमलालोलरोलम्बमाला
तत्र त्रस्तैणनेत्रा प्रवरकबरिका त्रासतस्त्रातुमीष्टे ? ॥ १

वेल्लद्वावल्लभल्लीनिशितशरशताकारधाराललोलत्-
पत्रव्रातप्रपातत्रुटदखिलतनोर्नारकीयेऽसिपत्रे ।
कन्दर्पोत्फालबालाकमलदललुलन्नेत्रपत्रत्रिभागे
क्षिप्ता लीलाकटाक्षाः कटरि बठर ! रे रक्षणाय क्षमास्ते ? ॥२

तुद्यज्जिह्वाग्रजाग्रद्रुदितमतितरामुग्रसन्दंशकाग्रो-
दी(द्दी)र्घा(र्णा)स्यं पास्यमानः शठ ! नरकमठैस्तीव्रतप्तं त्रपुस्तैः।
रङ्गन्नारङ्गरङ्गस्फुरदधरसुधामाधुरीबन्धुराणां
ध्यायेस्त्वं तां वधूनां विधुरविधुतये मुग्ध ! रे बन्धकीं स्वाम् ॥३

आशापाशावनद्धव्यपघृणपरमाधार्मिकैः कुट्यमान-
स्यासक्तं मुक्तकण्ठं नरकनिपतितस्योग्रमाक्रन्दतस्ते ।

व्यालोलत्कङ्कणालीतरुणरणझणारावधावद्विलासा
दोःपाशा बालिशानां प्रथम(कथय?)
किमु विमोक्षाय मुग्धेक्षणानाम् ? ॥ ४

ज्वालामालाजटालान्तरनरकधरापाककुम्भीषु भीमै-
र्निक्षिप्तस्योर्ध्वपादं विधुरतरमधोमूर्ध(?) निर्धर्मधुर्यैः ।
प्रोत्तुङ्गपीनपाण्डुस्तनकलशलसत्तारहारालिमाला
तत्र त्राणाय बाला न खलु तव सखे ! मूर्ख ! सम्भावयामि ॥५

स्फाराङ्गारान्तरालेष्वलवधगधगत्सन्धिगर्भेष्वरे ते
सोत्साहे देहदाहे निरयपुरतटीवज्रकुण्डेषु तेषु ।
सेयं शृङ्गारकुल्यालहरिपरिलसन्नीलरोमाङ्कुराली
नालं लीलावतीनां डमरभरभिदे नाभिवापी गभीरा ॥ ६

अङ्गारद्वालुकायां पुलिनभुवि गलत्पादपार्ष्णि प्रकामा-
कारुण्याद् वैतरुण्यं(रण्या) मृदुगति नरकस्वामिषु भ्रामयत्सु ।
स्पृष्टं स्पष्टं चर्ये (त्वये?)ष्टं किमु भवति पुरा शोषमाणिक्यमाला-
प्रेङ्खोलन्मेखलाङ्कं जघनमतिघनं तत् तरुण्याः शरण्यम् ? ॥ ७

उन्मीलन्मूलशूलापटलजटिलतां शाल्मलीं जाल्म ! लीढा-
ङ्गां नामालिङ्गतस्ते नरकपतिपरीहासवैवश्यभाजः ।
वामोरूणामुरूरू विदलितकदलीकाण्डचण्डावलेपौ
चित्तान्तः स्तानि(स्वाति?)
शान्तिव्यतिकरचतुरौ तौ न दुश्चारिणस्ते ॥ ८

हा मातस्तात ! हा हा हृदय ! सुदयिते ! हा सुता ! भ्रातरो ! हा
हंहो मित्राण्यथैवं नरकभुवि मुहुस्तारमाक्रन्दतस्ते ।
मुग्धाः स्निग्धा विदग्धा मधुरमधुमुचो हावभावोर्मिफुल्ला
उल्लापाः पाप ! तापक्षपणसुखकरा योषितां किं भवेयुः ? ॥९

पू. उपाध्यायश्री संवेगसुन्दरगणिविरचिता

॥ शीलोदाहृतिकल्पवल्ली ॥

स्तुत्वा वाचमनेकशास्त्रलहरीगङ्गोपमां तीर्थकृद् -
वक्त्रावासनिवासिनीं भगवतीं प्रोद्यत्प्रभावाञ्चिताम् ।
प्राप्य श्रीस्वगुरोः पदाम्बुजभवां स्फोर(?ट?)प्रपत्तिं परां
शीलोदाहृतिकल्पवल्लिमतुलां कुर्वे सतां तुष्टये ॥ १

जितो येनाऽरातिर्भुवनविदितः सम्बररिपु-
र्महारागाहिर्यं व्यथयितुमलं न स्म भवति ।
शिशुत्वादारभ्य प्रचुरशमसङ्गैकरसिकः
स शैवेयो देवोऽवतु जिनपतिः प्रौढमहिमा ॥ २

सुसंस्थानादानातिशयनिधयः सत्तमधियः
सदा भव्या दिव्याऽमलगुणगणानामवधयः ।
सुरा यो(ये)दीर्घायुस्कलितवपुषः सत्सुखजुषो
नराः शीलाल्लीलाललितगतयः स्युः सुगतयः ॥ ३

अथ वसन्ततिलकाच्छन्दसा द्वे वृत्ते -

तं नो जहाति विपुला कमला कदाचित्
कान्तं कुलोत्थवनितेव विवेकभाजम् ।

तं स्वीकरोति सुगतिर्निपुणं यथाधी-
र्योऽजस्रमाश्रयति शीलगुणं प्रथिष्टम् ॥ ४

शीलं सुधाकरकराऽमलमादरेण
ये पालयन्ति भविका रसिकाः सुधर्मे ।
तेषामशेषसुखसन्ततिरङ्गमुच्चै-
र्न श्रीरिव त्यजति सद्म विवेकभाजाम् ॥ ५

वासोऽस्वप्ननिकेतने नरजनुश्चाचारशुद्धं कुलं
पद्मा सद्मनि नीरजन्मनि यथा केलिं विधत्ते त्वलम् ।
माधुर्यामृतजित्वरं च वचनं नीरोगमङ्गं च यत्
तत् शीलाऽमरशाखिनः फलमिदं जानन्तु भो भूस्पृशः ॥ ६

पापध्वान्तनिराकृताविह रविर्यद् वै सुधादीधितिः
कल्याणावलिकैरवाकरसमुल्लासप्रदाने च यत् ।
यद्वाऽनेकमनोऽभिवाञ्छितसुखापूर्तौ सुरानोकुह-
स्तन्नित्यं परिपालनीयमकलं शीलं सतां मण्डनम् ॥ ७

यः शीलमङ्गीकुरुते स धन्यो
निजं स एवात्र जनुः पुनीते ।
सौभाग्यभाग्याभ्युदयैर्विशिष्टां
स एव लोके लभते प्रतिष्ठाम् ॥ इन्द्रवज्रेयम् ८

कर्मानोकुहपङ्क्तिकृन्तनविधौ यत् तीक्ष्णपर्शूपमं
यच्चानेकभवौघसञ्चिततमोध्वान्तांशुमन्मण्डलम् ।
यच्च प्रौढकषायतापशमनश्वेताश्वबिम्बं परं
तत् शीलं विमलीकरोति नहि कं सम्पालितं यत्नतः ॥ ९

व्यावलात्तु(?)रगद्विपादिका(क)बलोन्मत्ता अपि क्षोणिपा-
स्तस्मै मानमनिन्दिताय ददते शीलेष्टदेवो हि यः ।
प्रोत्सर्पद्विषवेगदर्पकलिताः प्रौढाः पुनः पन्नगा-
स्तं नैवात्र तुदन्ति यस्य सततं शीलामृतं सन्निधौ ॥ १०

देवः श्लाध्यतमः स एव सुगुरुर्धर्मः स एवाऽनघो
वंशः सोऽमलतामितो व्रतमलं सद्भिः प्रशस्यं हि तत् ।
तज्ज्ञानं मतिरत्र सा च विमला तद्दर्शनं तत्तपो
यच्चाऽन्यद् वरशीलसंयुतमहो ! तद्धि प्रमाणं जने ॥ ११

वदनकुहुरनिर्यद्वह्नयोऽप्रत्नभीति-
प्रदनयननिवेशा भीषणाकारनासाः ।
व्यथयितुमसमर्था एव तं यातुधाना
यदुरसि शुचिशीलाख्यौषधी सुप्रधाना ॥ १२

तावन्नुः प्रसरीसरि(री)ति सुयशः सच्चन्दनामोदवत्
तावत् श्रीश्चरिकर्ति चात्र चरटेवाऽब्जेऽङ्कके खेलनम् ।
लोकाग्रे नरिनर्ति तावदपि गी रङ्गे यथा नर्तकी
यावत् शीलमिदं सुमित्रवदलं नो सन्निधिं सन्त्यजेत् ॥ १३

शीलं स्वर्गधुनीसमुत्थजलवद् विश्वं पुनीतेऽमलं
शीलं पापमपाकरोति निबिडं तापं यथा चन्दनम् ।
शीलं सर्वमलङ्करोति नियतं वर्ष्मेव सन्मण्डनं
शीलं कामितमातनोति सुतरामर्घ्यं द्युसद्रत्नवत् ॥ १४

निर्मर्यादविवादसादनिधनाद्यानेकदुःखप्रदं
वैरातङ्ककलङ्किताप्रभृतिकानर्थाय यत् केवलम् ।

तत् सन्त्यज्य कुशीलमुत्तमजनाः ! शीलं श्रयध्वं सदा
यद्ध्यानादपि निर्वृतेः सुखमलं हस्त (स्थ?)वल्लभ्यते ॥ १५

यत्(यः)शीलं न जहाति तद्धन इव प्राप्तं प्रयत्नाद्धनं
शीलं पुष्यति यस्तु निर्वृतिकरं बीजी यथाऽपत्यकम् (?) ।
शीलं यः स्ववशीकरोति निजकं त्वध्यात्मविद्वन्मनः
स स्तुत्यः सुधियां भवेद् यदि जगत्यत्राऽद्भुतं किं तदा ? ॥१६

यद् दुःपालमनुत्तराद् व्रतगणाद् यद्दानतो दुष्करं
यत्तूग्रात् तपसोऽधिकं यदपि च स्वर्णाचलादुन्नतम् ।
आदर्शप्रतिबिम्बितादपि हि यद् दुर्ग्राह्यमाकारत-
स्तत् शीलं परिपालयेद्धि विरलः कश्चिद् भवेऽत्राङ्गवान् ॥१७

ये शीलं प्रविहाय सौख्यसदनं संसाररोगाऽगदं
कृष्णव्यालकरालभोगविषमं वाञ्छन्ति भोगं भवे ।
मन्ये ते सुरपादपं प्रवितरन्निःशेषकामं परं
हित्वा निन्द्यगराश्रयं हि कनकाभिख्यं भजन्ते द्रुमम् ॥ १८

ये शीले हिमवालुकाकुमुदिनी कन्दप्रभाजित्वरे
लीनास्ते किमसारसंसृतिभवे सौख्ये रताः स्युः पुनः ।
गाङ्गे वारिणि हारिणि प्रतिदिनं ये मज्जनं कुर्वते
ते किं कुत्सितकर्दमाकुलकुशे बध्नन्ति चेतोरतिम् ? ॥ १९

ते दूरं लिहतेऽप्यशेय(ष?)विषमामाः शीलतोयऽन्वहं (?)
प्रौढैरप्युपचारतन्त्रकुशलैः साध्यानवैद्यैरहो ! ।
शीलाच्चोत्कटशत्रवः समधिकं वैरानुबन्धोद्यता
नश्यन्त्याशु तमोभरा इव रवेर्धर्मा इवाऽम्भोदतः ॥ २०

क्षाराब्धेः क्षीरनीरं सकि(क ?)लवनहुताशात् पुनस्तोयवर्षं
कल्याणं पीतलोहाल्ललितगतिविलासं नितान्तं बकोटात् ।
पावित्र्यं पङ्कतोऽहेर्लपनकुहुरतः पुण्यपीयूषयूषं
प्रेयः श्रेयः कुशीलादनवरतममन्दं समीहेत यो वै ॥ २१

ये कुर्वन्ति सुराद्युपासनविधिं तेषां सुखं चैहिकं
ये भूपावलिसेवनैककुशलास्ते शं लभन्ते नवा ।
ये रायं समुपार्जयन्ति च ततः सौख्यं न तेषां चिरं
शीलादत्र परत्र चापि सुखिनः सर्वेऽङ्गिनः स्युः सदा ॥ २२

तादृग् ना(नो)भावतंसैरविरलविलसद्रत्नरोचिर्विचित्रै-
र्नो तादृक् कुण्डलैर्वा कनकसुघटितैर्हारिहारैर्न तादृक् ।
केयूराद्यैरशेषैरपि बहुरचितैर्मण्डनैर्नैव तादृक्
शीलालङ्कारकेणात्र भवति भविनां यादृशी सा समन्तात् ॥२३

ख्याता सा जडसङ्गिनी सुमनसां सेवालिनी सर्वतः
सोऽप्येवामृतदीधितिर्निगदितो लोकैः कलङ्कीति वै ।
क्रूरैश्चन्दनभूरुहालिरपि साऽप्रत्नद्विजिह्वैर्वृता
तत् किं वस्तु जगत्यनुत्तरमहो ! यत् शीलतुल्यं भवेत् ? ॥२४

नो तत्राऽऽमयसञ्चया न कुनयास्तिष्ठन्ति नैवाऽऽधयो-
नाऽपि ध्वान्तचयोपमान्यपयशोमुख्यानि दुःखान्यहो ! ।
शीले देहिनमाश्रितेऽद्भूतसुखाधारे सुधाभेऽधिकं
किं तार्क्ष्ये वसति स्थितिं विदधते प्रोत्सर्पिदर्पाहयः ? ॥ २५

दौर्गन्ध्यं नहि चन्दनेन सममंशौ(शो)स्तेजसा दुस्तमः
सौजन्येन (च) दुर्जनत्वमपि नो वैज्ञ्य(ज्ञ्येन) मौढ्यं यथा ।

दैन्यं तूत्तमपुण्यजेन धरणीपालादिमानेन नो
कौशील्यं कलुषेतरेण हि यथा शीलेन नो सम्मिलेत् ॥ २६

वृत्तं नीरसमस्तवारि तु सरो भोज्यं निराज्यं पुनः
निःपुण्यं जननं निरंहतिधनं वै निर्विचारं वचः ।
निर्नाथं सदनं निरक्षि वदनं निर्हेलि यद्वन्नभ-
स्तद्वत् शीलविवर्जितं नहि विबभात्यङ्गिनामङ्गकम् ॥ २७

दौःशील्यान्न मतिः शुभेषु सुगतिर्नो नैव तत्त्वे रति-
र्नैवाऽथाऽपरतिर्न चाऽपि विरतिर्लौल्यान्न तृष्णाक्षितिः ।
न श्लोकोन्नतिरुत्तरायतिरपि श्रेयो न सत्सन्ततिः ।
किं कुत्राऽपि सुखं श्रुतं विषफलास्वादाद् बत प्राणिनाम् ? ॥२८

कर्पूरे हिमदीधितौ हलधरे हारे हरे सिन्धुरे
सौरे चापि हये तुषारनिचय(ये) गौरीगुरौ शौक्तिके ।
गाङ्गे चाऽम्भसि चन्दने त्वुडुगणे कुन्दे च डिण्डीरके
दीप्तिं ह्येषु दधाति सन्ततमहो ! शीलस्य धर्तुर्यशः ॥ २९

उग्रव्याघ्राकुरङ्गन्त्यतिविकटकरट्युत्करा वै तुरङ्ग-
न्त्यौद्धत्यैकाग्रचिता निखिलखलजनाः सज्जनन्त्येव विष्वक् ।
अद्रीन्द्रा ग्रावखण्डन्त्यलघुजलधयो गोष्पदन्त्यग्नयोऽपि
स्वैरं नीरन्ति शीलातिशयपरिणतेः प्राणभाजामजस्रम् ॥ ३०

ग्रावा लेखमणिः सुधाशनतरुः काष्ठं पशुः कामधुक्
सिन्धुश्चाऽपि जडात्मकः सरसिजं पङ्कोद्भवं श्रीश्चला ।
किट्टं धातुषु पुष्पजातिषु परिम्लानिर्विचाराऽसहं
सर्वं वस्त्विति चैकमेव विशदं शीलं वयं मन्महे ॥ ३१

स स्तुत्यः स च माननीयवचनः सोऽनेकलब्ध्यास्पदं
सोऽर्हत्शासनकज्जलध्वजसमः सोऽनिन्द्यविद्यानिधिः ।
सोऽगण्यामलसद्गुणैकजलधिः सोऽवाप्तधीशेवधि-
र्यः श्वेताम्बुजमध्यगां भगवतीं शीलाख्यलक्ष्मीं स्मरेत् ॥ ३२

उद्यच्चण्डमरीचिमण्डलरुचिप्रोद्दण्डपिण्डाधरी-
कारैकक्षमसर्वविश्वविलसत्प्रौढप्रतापाञ्चितम् ।
यल्लोकेऽत्र सुमाहिनं चिरतरं ह्यासाद्यते सम्पदा
साकं तत् खलु शीलकल्पतरुजं जानीत दिव्यं फलम् ॥ ३३

पाति प्रौढकषायवायुविचलन्नक्रेऽघकल्लोलके
संसाराम्बुनिधौ पतज्जनभरान् यद् यानपात्रं यथा ।
यत् कैवल्यपुराऽध्वदर्शनविधौ सार्थोपमेयं च सत्
तत् शीलं परिहृत्य को नु विभवी दुःशीलतामाश्रयेत् ? ॥३४

ध्यायन्त्वादृतमानसाः सुमनसस्तं शीलमन्त्रं परं
यस्मान्नश्यति दुष्टदुर्जनकृतक्षुद्रप्रयोगादिकम् ।
यस्मात् तानि भवन्ति यानि सुखमाशालीनि सौख्यानि वै
सिद्ध्याख्या वनिता स्वयं च वशगा यस्मात् समृद्ध्या समम्॥३५

यः शैलोपमसामयोनिजयनप्रख्यातिमाप्तः क्षितौ
यः पञ्चाननदर्पपाटनपटुत्वेनाऽपि शोभामितः ।
यो वा वाजिगजादिसङ्कुलरणक्षोणीविजेताऽधिकं
सोऽपीह व्रतराजिमुख्यमतुलं शीलं न धर्तुं प्रभुः ॥ ३६

श्रीसार्वागमशास्त्रसारकलनाकेलीगृहाः केऽप्यहो !
केचिद्दुर्दमवादिकुञ्जरकुलोन्माथैककण्ठीरवाः ।

छन्दोनाटककाव्यवित्तमजनोत्तंसास्तु केचिन्नरा
ये शीलं हृदि धारयन्त्यनुदिनं ते सन्ति वै पञ्चषाः ॥ ३७

सङ्ख्यावत्संसदुर्वी तमनणुसुगुणावासमाशिश्रियेत
त्वष्टारं पद्मिनीवद्दयितमिव सती कोकिलेवाम्रसालम् ।
हंसीवन्मानसं सन्मतिरिव विनयं श्रीरिवेन्द्रानुजं वै
यः शीलं चिन्तितार्थप्रदमनुवदलं चिन्तयेदेकचित्तः ॥ ३८

वेत्ता सोऽत्राऽवसेयः स च विशदमतिः सोऽर्हतां पर्युपास्तेः
कर्ता स प्राणिवग्रा(र्गा)द्यवनविधिपटुः सोऽमलध्यानधर्ता ।
उद्धर्ता वंशजानां स सकलशशभृज्ज्योतिराभप्रकीर्ति-
र्यः शीलावासमध्यात् क्षणमपि
न बहिर्याति सन्त्यक्तलौल्यः ॥ ३९

गर्जन्तस्तावदुच्चैर्विषयकरटिनः संस्थितिं कुर्वतां वै
चित्तारामेऽभिरामेऽशमदमनिशितोद्दामदंष्ट्रोत्कटास्यम् ।
रागद्वेषादिकश्वापदततिविजयावाप्तकीर्त्याह्वनादं
तन्वन् श्रीशीलनामा मृगपतिरसमो नैति यावज्जिगीषुः ॥ ४०

सुन्दर्योऽपि सुधाभुजां हि यकया रूपश्रियाऽधः कृता
राज्यद्ध्र्या सममुग्रसेनतनुजां यस्त्यक्तवांस्तामपि ।
अब्दं दानमदात्तु रैवतनगेऽलासीत्तपस्यां च यो
धुर्यः शीलवतां स नेमिजिनपो वः श्रेयसे भूयसे ॥ ४१

दद्यात् कस्य मुदं न चेतसि परां सा धारिणीकुक्षिभू-
र्यात्ताऽर्हन्नियमस्थितिं रथपदान्नेमिं दरीस्थं मुनिम् ।
दुर्ध्यानाम्बुधिनीरपूरनिपतन्तं प्रोद्दधाराऽऽशु वै
स्वेरायुक्त्यभिधाननावमिव सत् शस्यां ददन्ती किल ॥ ४२

रक्षत्वत्र स वः शिवो नवतमः श्रीकुम्भभूपाङ्गभू-
र्मल्लिर्यः कमनं समूलमवधीद् रोषास्त्ररिक्तोऽपि हि ।
यस्तु प्राग्भवमित्रषट्कमतनौ मज्जत्कुरागाम्बुधौ
पाति स्म प्रवरः सुशीलकलितानां विश्वभूमीस्पृशाम् ॥ ४३

अब्दद्वादशकं यथेच्छमनुभूतं येन वारस्त्रिया
सार्कं - - - - - - - - - - - - - - -

- - - - - - - - - - - - - - - - -

प्रोक्तो दुष्करकृत्त्विति स्वगुरुभिस्तं स्थूलभद्रं स्तुमः ॥ ४४

दस्यूनां पञ्चशत्या प्रभव इति पुमान् प्रापः यस्मात् प्रबोधं
स्वर्णानां कोटिभिर्यो नवनवतिमिताभिर्जहौ चाऽष्ट बालाः ।
योऽलासीद् वाजिपक्षाशुगमितमनुजैः साकमर्हत्तपस्यां
स श्री जम्बुप्रभुर्नो कथमिह लभते शीलदृष्टान्तभावम् ? ॥४५

मात्रा यस्तु सुनन्दया धनगिरेः क्रन्दन् ददे खिन्नया
बाल्येऽप्यागमपारगोऽत्र समभूद् श्रीसिंहगिर्यादरात् ।
श्यामाभिः प्रतिघस्त्रमुत्तमसमृद्ध्या प्रार्थमानो निजं
शीलं नो विजहौ स वज्रगणभृद् भूयात् सतां सन्मुदे ॥ ४६

यत्कुक्षाववतीर्णवान् गुणनिधिः श्रीवज्रनामा विभु-
र्व्योमाऽभ्राशुगसम्मितेषु जिनपाद् वर्षेषु वीराभिधात् ।
कान्तभ्रातृसुतेष्वितेषु चरणं या स्वीचकार व्रतं
स(सा)वो यच्छेनुद्गच्छस्य (? यच्छतु....)
जयिनि श्रेयः सुनन्दा सती ॥ ४७

ख्यातो यः कलिकेलिमन्दिरमहो सर्वासुमद्ध्वंसकृद्
यश्चाऽत्युग्रतरोरुपाप्मनिचयासङ्गैकबद्धस्पृहः ।

कामासक्तजनप्रपक्षकरणे दक्षो मुनिर्नारदः
प्राप्नोत्यक्षरसम्पदं स यदि तत् शीलस्य लीलायितम् ॥ ४८

यो गाढं कपिलाख्यया त्वभयया सम्पीड्यमानो रहः
शीलाद्वै निजकात् सुराद्रिवदहो नो चालितो वात्यया ।
क्रुद्धस्याऽपि कदर्थनान्न नृपतेः खेदं मनाक् चाऽऽप्तवां-
स्तं को वर्णयितुं सुदर्शनमिहेशः स्याच्च सद्दर्शनम् ॥ ४९

भर्तुर्यात्रिकचत्वरादिषु विगानं प्रोच्यमानं जनैः
श्रुत्वाऽऽरक्षिक(क्षक)पीडनास्तु(त्तु)बहूधोत्सर्गं व्यधाद्वेश्मनि ।
यत्शीलप्रतिपालनेन विपदां नाशो बभूवाऽऽशु सा
जीयादत्र मनोरमाह्ववनिता साध्वीजनैरानुता ॥ ५०

या श्रीनाभिजतीर्थनाथविलसद्वंशश्रियोऽलङ्कृति-
र्या शीलेन निजेन चाऽपि धवलीचक्रेऽखिलं वै जगत् ।
या बाल्येऽपि ललावशेषसुखदां जैनीं तपस्यां परां
सा ब्राह्मी विदितोत्तमैर्गुणगणैः केनोपमेया भवेत् ? ॥ ५१

सम्प्राप्तामलकेवलाज्जिनपतेरादीश्वरात् संयमं
लान्ती वै विनिवार्य दिग्जयकृते याते नृपे त्वार्षभौ ।
या शीलावननिष्ठधीश्चिरतरं तेपे तपो दुश्चरं
स्वीचक्रे व्रतमागतेऽपि भवतात् सा सुन्दरी वो मुदे ॥ ५२

प्राज्याद् राज्यपदाच्च्युताऽतिगहनाद् या काननाद् रावणे-
नाऽऽनीताऽपि निजां पुरीं नहि मनाक् तत्याज शीलं स्वकम् ।
यस्या वह्निरपि ज्वलन् जलमिवाऽभूत् शीलसम्पर्कतो
भर्त्रा साकमवाप सौख्यमपि सा सीतासती नन्दतात् ॥ ५३

ध्यायन्त्यार्हतधर्ममात्महृदये या सञ्चचाराऽवनौ
दुःसञ्चारवनस्य विश्वविदितेन प्रोज्झिता स्वामिना ।
भुक्त्वा द्वादशवत्सरीं तु विपदं शीलेन सौख्यं पुनः
प्राप्सीत् सा दमयन्त्यशेष भुवनस्तुत्या सती नन्दतु ॥ ५४

सिक्त्वा चालनिकाजलेन यकया चम्पाभिधायाः पुरो-
द्वाराणामुदघाटि वै त्रिकमहो ! शीलानुभावात् स्वकात् ।
चक्रे श्रीजिनशासनोन्नतिरशेषेलास्पृशां साक्षिकं
सा विश्वे जयतात् समग्रवनितामौलिः सुभद्रा सती ॥ ५५

देवः श्रीत्रैशलेयस्त्रिदशपतिमुखाऽस्वप्नकोटीभिरर्च्यो
यस्याः शीलव्रतस्याऽधिकमनणुतरां वै चकार प्रशंसाम् ।
यां च श्रीधर्मलाभाशिषमपि सुखदां प्राहिणोत् किं न सा स्या-
न्नुत्या सर्वत्र साध्वीसदसि हि सुलसोपासिका सर्वकालम् ॥५६

पूर्वे जन्मनि या गृहीतचरणाऽप्यालोक्य भोगे रतान्
पुंसः पञ्च निदानमेव कृतवत्याप्तुं सुखं तत् ततः ।
लेभे पञ्च धवांस्तु पाण्डुतनयानग्रेसरत्वं सती-
नां तस्यै द्रुपदाधिराजतनयायै श्रेयसं स्तात् सदा ॥ ५७

या नाऽभूद् युगबाहुमग्रजहतं वीक्ष्याऽपि सुव्याकुला
याऽत्याक्षीत् पुरमप्यहो सुखपदं शीलं स्वकं रक्षितुम् ।
या माता च नमेर्नृपस्य जगति ख्याता ललौ सद्व्रतं
सा रेखा मदनेति पूर्वपदयुग् देयान्मुदं वोऽतुलाम् ॥ ५८

वप्तुर्भर्तुरगारतस्तु समभूद् भ्रष्टा ययौ दुर्वनं
पश्चाद् वारवधूगृहं पुनरकार्षीद् वैकलीं स्वां दशाम् ।

शीलं रक्षितुमाप्तवत्यपि सुखं भूयः सुधासोदरं
सा श्रेयांसि तनोतु विश्वविदिता श्रीनर्मदासुन्दरी ॥ ५९

नैतन्नैतदनुष्ठितं समुचितं कृत्यं त्वया सर्वथा
यत् श्रीमैथिलभूमिपालतनयां सीतामिहानीतवान् ।
दौःशील्याचरणात् सुखानि न भवन्तीति प्रियं याऽब्रवीत्
सा ब्रह्मव्रतमौलिमण्डननिभा मन्दोदरी शं क्रियात् ॥ ६०

प्रच्छन्नं सुलसाकृतात् कपटतो याऽऽप्तापि दुर्व्यापदं
कृत्वा तापसरूपमप्यतितरां घोरे वनेऽस्थादहो ! ।
स्वं शीलं हि जुगोप चाऽऽप बहुलं सौख्यं पुनः पेशलं
सा भूयादृषिदत्तिका मुनिजनैर्नुत्या मुदे वः सती ॥ ६१

यस्या रूपं पटस्थं प्रचुरतरगुणं वीक्ष्य लाम्पट्यदोषा-
च्चण्डप्रद्योतभूपे प्रबलबलवृतेऽप्यागते प्रार्थनार्थम् ।
कान्ते जाते परासावपि निजतनयऽणै(यं वै?) ररक्षैव या स्वं
शीलं धीसम्प्रयोगाद् भवतु बहुमुदे सा मृगावत्यजस्रम् ॥ ६२

प्रच्छन्नं कटकात् समेत्य दयिते रन्त्वा पुनः प्रस्थिते-
ऽभिज्ञानेऽपि च दर्शिते श्वसुरकोऽरण्ये मुमोचैव याम् ।
तातेनाऽपि हि नाऽऽदृता गिरिनिकुञ्जेऽसूत पुत्रं हि या
सौख्यं चाऽऽप शुभाय सा भवतु वः सत्यञ्जनासुन्दरी ॥ ६३

किं कुर्वन् स भविष्यतीति बहुले शीते स्वदेव्या वचः
श्रुत्वा श्रेणिकराड् रुषाऽऽकुलमनाः पप्रच्छ वीरं जिनम् ।
साध्वी चेटकभूपभूरथ नवेति स्वाम्यपि प्रोचिवान्
सत्येवेति हि यां सदाऽस्तु सुमुदे सा चिल्लणा सुव्रता ॥ ६४

स्वामिंस्त्वं मृगयारसं खलु विमुञ्चेति स्वकीयं वचो-
ऽकुर्वाणे सति शान्तनौ नरपतौ याऽगात् पुनः स्वं पदम् ।
अस्थाद् विंशतिवत्सराणि च चतुर्युक्तान्यहो कानने
शीलं पालयति स्म निर्मलतमं गङ्गा सुखायाऽस्तु सा ॥ ६५

बह्वन्यायरतोऽपि चौरगणमुख्योऽपि प्र(म)त्तोऽपि च
क्षोणीनायककान्तया निधुवनार्थं यः समभ्यर्थितः ।
दत्तान् सद्गुरुणा विमृश्य नियमांश्चित्ते स्वशीलव्रताद्
भ्रष्टो नैव बभूव सोऽत्र जयतु श्रीवङ्कचूलो गृही ॥ ६६

यां मोक्तुं पितृमन्दिरे श्वसुरकोऽचालीन्निवेद्याऽग्रतः
सूनो रात्रिभवं स्वरूपमखिलं मार्गे पुनर्निर्मलाम् ।
ज्ञात्वाऽऽगात् स्वगृहं शशंस च महन(त्)शीलं यया जिग्यिरे
चत्वारः सचिवा जयत्वनुदिनं सा शीलवत्यङ्गना ॥ ६७

नार्यः कदाचन मनाग् मनसः स्वकीया-
न्नैसर्गिकीं कुटिलतां न परित्यजन्ति ।
ज्ञात्वेति तत्र न भवन्ति हि सक्तचित्ताः
सत्पुरुषा य(ह्य)गडदत्तमुखा यथेह ॥ ६८

सन्त्यक्ताऽवनिजानिनाऽतिगहनेऽरणे गता दुर्दशां
सञ्छिन्नं पुनरेव हस्तयुगलं प्राप्सीन्नवं पेशलम् ।
भेजे भूरिसुखानि सर्वजगति ख्याता कलावत्यहो
शीलस्याऽतिशयेन विस्मयकरं किं किं न सम्भाव्यते ? ॥६९

अथ ब्रह्मव्रताराधकेतरोदाहृतयः ।
तत्र तेषां(केषां)चिदभव्यानामपि स्वीकृत-
सर्वविरतीनामपि व्रतखण्डना जायते सा तदधिकारे प्रोच्यते-

पूर्वं यो नियमस्थितिं गुरुसकाशादग्रहीद् दुष्कलां
निर्वेदात् कुशलत्वमाप सकलस्याऽर्हत्क्रियौघस्य च ।
सोऽपि ह्यार्द्रकुमारको व्रतविधिं हित्वा चतुर्विंशतिं
वर्षाणां गृहसौख्यभाक् पुनरभूद् धिक् पुष्पचापोद्गतिम् ॥७०

श्रीशैवेयजिनस्य बन्धुरपि यः स्वीकृत्य जैनं व्रतं
दर्यां रैवतभूधरस्य विशदध्यानं प्रपन्नः परः(रम्) ।
सोऽपीक्ष्याऽऽवरणप्रमुक्ततनुकां राजीमतीं रागवा-
नासाश्त (?)त्र तु चेत्तदा खलु भवेदन्यस्य का सङ्कथा ? ॥७१

यः शिष्योऽन्तिमतीर्थपस्य नृपतिश्रीश्रेणिकस्याऽऽत्मभू-
रप्यत्युग्रतपोनिधिर्बहुतमव्याख्यानलब्ध्या सदा ।
जन्तून् बोधयति स्म यो दश दश श्रीनन्दिषेणो मुनिः
सोऽप्यासीत् पणयोषिता सह रतो धिक् कामविस्फूर्जितम् ॥७२

सम्पर्कं स्वगुरोर्विमुच्य तटिनीतीरे तपोभिर्घनैः
पार्श्वस्थांस्त्रिदशांश्चकार वशगान् यो वै सहेलं वशी ।
सोऽपि प्रालभताऽत्र निन्द्यनरकं सङ्गेन वारस्त्रिया
सन्त्यक्तव्रतसंस्थितिर्वृजिनवान् द्राक् कूलवालो यतिः ॥ ७३

विद्यन्ते नहि किं सुपर्ववनितास्तारुण्यराढाञ्चिता
लेखानामधिपोऽपि गौतमऋषेर्भेजे सि(?) यत् प्रेयसीम् ।
पुष्पेषुज्वलने घने ज्वलति हृत् तृण्याकुटीरे महान्
रक्षोऽपि प्रविमुह्यतीह यदि कः स्याद् विस्मयो वै तदा ॥७४

कष्टैः काननवासजैर्बहुविधैरुग्रैस्तपोभिर्व्रतै-
र्योगैरङ्गसमन्वितैरपि(ति)तरां यै रञ्जितं भूतलम् ।

श्रूयन्ते यदि तेऽपि तापसवरा द्वीपायनाद्याश्च्युताः
सत्शीलात् तदहो ! रिपोरिव कलाकेलेर्हि दुश्चेष्टितम् ॥ ७५

भ्रष्टोऽष्टश्रवणः पुराणपुरुषश्चोमापतिस्तापनः
स्कन्दः सोऽपि हिमद्युतिस्तु निजकात् शीलादहो ! श्रूयते ।
अन्ये चाऽप्यमरा यदीह वनितानां कर्मकृत्त्वं घनं
कुर्वन्त्येव तदा स्मरो हि विरलैः शक्येत जेतुं परैः ॥ ७६

येऽरातीन् रणभुव्यनुत्तरबलान् निघ्नन्ति वै हेलया
मत्तं कुञ्जरमानयन्ति वशमत्युग्रं च कण्ठीरवम् ।
तेऽप्यानङ्गरसाकुला गतबला नार्यंह्रिपद्मेष्वहो !
शूरा ह्यत्र नरा लुठन्ति विषमं धिग् मान्मथं चेष्टितम् ॥ ७७

सम्प्राप्ते निधनेऽपि कातरवचो धीरा न जल्पन्ति ये
कष्टां चापि दशां गता अपि निजं मानं न मुञ्चन्ति ये ।
कुर्वन्तः खलु तेऽपि दास्यमवशाः स्त्रीणामनङ्गानल-
ज्वालाभिः परितप्यमानवपुषो दृश्यन्त एवाऽवनौ ॥ ७८

अद्यापि क्षितिमण्डलेऽत्यपयशो ध्वान्तोच्चयश्यामलं
निन्द्यं नूपुरपण्डिताप्रभृतिकानामङ्गनानां महत् ।
शीलं स्थापयितुं कुशीलचरितज्ञातच्छलात् सन्ततं
दक्षैरप्युपदिश्यते मुनिजनैः सर्वत्र शान्तैरहो ! ॥ ७९

किं कुर्मो वयमत्र चेदनियमा नूनं नराश्चाऽर्गला-
मुक्ताः शीलगुणं बलादपहरन्त्यस्मत्सकाशाद् ध्रुतं (ध्रुवम्?) ।
मा भूत् कस्यचनापि नि(वि)श्ववलये निन्द्या पराधीनता
काश्चित् सत्त्वविवर्जिता यितितरां नार्यः प्रजल्पन्त्यहो ! ॥ ८०

दुःशीलतादिबहुदूषणतत्पराणा-
माख्यामि पाप्मपदमत्र वदन्ति दक्षाः ।
तत्सङ्गतिस्तु घनदुःखपरम्पराणां
हेतुः कथं न भवति प्रविचार्यतां भोः ! ॥ ८१

दारिद्यं क्लीबता रुक्ततिरि(र)मतिरपाण्डित्यमल्पायुरापत्-
कौरूप्यं नारकाणां गतिरधममनुष्यत्वमाशाविनाशः ।
तिर्यक्त्वं चेन्द्रियाणामपहतिरशुभश्रेणिरित्यादि दुःखं
दुःशीलैरत्र पुम्भिः प्रबल भयचयैः साकमासाद्यते वै ॥ ८२

यद्दोर्दण्डविमुक्तबाणनिकरत्रस्ताः कुरङ्गा इव
प्रत्यर्थिपृथिवीभुजो वनभुवं ह्याशिश्रियुः सर्वदा ।
लङ्का यन्नगरी बिभीषणमुखा यस्योद्धुताः सोदराः
सोऽप्याप्तो निधनं गतस्तु नरकं दौःशील्यतो रावणः ॥ ८३

पराङ्गनासङ्गजुषां नराणां
भवेद् यदा दुर्भगताऽपकीर्तिः ।
तदा न चित्रं हृदि चिन्तनीयं
मषी न कार्ष्ण्याय निषेविता किम् ? ॥ ८४

परस्त्रियं पुण्यततेर्निहन्त्रीं
सुखाशया येऽत्र भजन्ति मूढाः .
शङ्के स्पृशन्त्युग्रविषोद्धुतां ते
प्राणेच्छया क्रूरतरीं(रां) भुजङ्गीम् ॥ ८५

त्यक्त्वा निजं या दयितं विलज्जा परेषु रागं तनुते नरेषु ।
विद्युल्लताचञ्चलमानसायां रमेत कस्तत्र पराङ्गनायाम् ? ॥ ८६

मोक्षद्रुमे तेन कुठारघातो ददे च देहे च रणाभिधौकः ।
उन्मूलिता चारुगुणालिवल्ली येनाऽन्यनारीषु रतिः कृतेह ॥८७

निर्भर्तृका-सङ्गतिरुच्यते वै
प्राज्ञैरनर्थैकनिबन्धनाय ।
कुलिङ्गिनीभिः सह रन्तुमिच्छा
सर्वापहाराय तदा न चित्रम् ॥ ८८

न मातरं नो जनकं गुरुं वा हितं वचो न श्रुतमार्हतं च ।
मित्राणि बन्धून्न च देवताद्यं वै मन्यते वारवधूरतो ना ॥ ८९

या खानिरुर्व्यां कु(क)पटोच्चयानां
यदीयचित्ते न कृपा कदाचित् ।
ध(अ?)न्यस्य हेतोर्विदधाति हार्द्दं
यासां (या सा?) कथं वरवधूः सुखाय ॥ ९०

निषेवते यो वनिताः प्रकामं
पशुक्रियाभक्तमतिर्नृपाशः ।
स सूक्ष्मजन्तून् नवलक्षमानान्
निहन्ति जैनागमवाक्यमेतत् ॥ ९१

यथा तरूणां दववह्नितो भी-
र्यथा र(रु)रूणां च हरेः करालात् ।
बिडालतः कुक्कुटशावकानां
यथा तथा स्त्रीजनतो यतीनाम् ॥ ९२

नितम्बिनीं ये हृदये निधाय
वाञ्छन्ति मोक्षं बत मुग्धलोकाः ।

आरुह्य ते लोहमयीं शिलां वै
तरीतुमिच्छन्ति महाम्बुराशिम् ॥ ९३

व्यापत्खनिः सद्म कलेर्निदान-
मनर्थराशेः खलु याऽत्र लोके ।
स्वान्तं दुराराध्यतमं च यस्याः
सा सौख्यहेतुर्वनिता कथं स्यात् ? ९४

सा जातिरब्धौ विनिमज्जतु द्राक्
कुलं च तद् यातु विदूरमाशु ।
गुणा विशन्तूग्रतमे हुताशे
दुःशीलतायां निरतस्य पुंसः ॥ ९५

विज्ञाय किम्पाकफलोपमानां-
स्त्यजन्ति विज्ञा विषयानशेषान् ।
मूढाः पुनस्तत्र रतिं दधाना
भवन्त्यजस्रं जनगर्हणीयाः ॥ ९६

विद्योततोऽत्राभिजनो जनस्य
शीलेन वै शुद्धतरेण शश्वत् ।
सालो हि मूलेन सुनिश्चलेन
रुचिं दधाति च्छना(?)दिकैर्नो ॥ ९७

तृष्णा वञ्चनपाटवं वितथा(थ)वाग् वैधेयताऽलज्जता
नैष्ठुर्यं च(त्व)भिमानिता मनसिजक्रीडारुचिः प्रायशः ।
शुग्रोषावविवेकिता च सहजा दोषालिरित्यादिका
यत्र स्याद् वनितासु तास्विह पुमान्
कुर्यात् कृती को रतिम् ? ॥ ९८

कर्तव्यो नहि योषितां प्रविलसत्स्नेहं गतानामपि
विश्वासो हितमिच्छुभिर्बुधजनैर्नूनं कदाचित् क्षितौ ।
श्रीरामेण च लक्ष्मणेन च यथा तस्मिन् वने दण्डका-
ऽभिख्ये सूर्प्पणखाप्रदर्शितबहुप्रेमाऽपि नाऽङ्गीकृता ॥ ९९

भाषन्ते मधुरं वचो यदि पुनः प्रीतिं परां दर्शय-
त्यानन्दं रचयन्ति विभ्रमततिं कुर्वन्तिं पुष्णन्ति शम् ।
तन्वन्त्यादरमद्भुतं च जनयन्त्येवेह चित्ते तथा-
प्यात्मज्ञा नहि विश्वसन्ति कुटिलभ्रूणां चरित्रे क्वचित् ॥१००

अर्च्यन्ते कुसुमेषुशासनधरास्ते निर्जरा जर्जरा
मुक्त्यर्थं मनुजैरनेकविधिभिर्भक्तिप्रणुन्नैस्तदा ।
लोके किं नहि पूजयन्ति खलु ते गर्त्तावराहादिका-
नज्ञानप्रचयप्रनष्टमतयस्तत्त्वार्थमुक्ता यिह ॥ १०१

नारीणां निशितैः कटाक्षविशिखैर्नो भिद्यतेऽस्मोत्तरो (?)
येषामत्र पवित्रसद्गुणजुषां शीलाह्वसन्नाहकः (?) ।
यैश्चापि स्मरभूधवो बहुबलोऽजेयो जितो लीलया
दान्तैर्हेतिविवर्जितैरनुदिनं तेभ्योऽस्त्वजस्त्रं नमः ॥ १०२

पीयूषप्रतिमं निपीय व[च]नं प्रेक्ष्याऽलसां सद्गतिं
सप्रेमेक्षितमद्भुतप्रदमनिन्द्यं विभ्रमं भ्रूभवम् ।
वक्षोजौ च गभीरनाभिवलयं मध्यं कृशं योषितां
स्वान्तं नो विकृतिं जगाम नियतं येषां हि तेभ्यो नमः ॥१०३

वामा क्लीबवदुत्तमैर्हि पशुमद्धेयं च सद्मासनं
कुड्यस्याऽऽन्तरमप्यनङ्गरसयुक् स्त्रीणां कथा भिक्षुभिः

प्राक्केलिस्मृतिरङ्गवीक्षणमपि स्वाङ्गेषु सत् संस्कृति-
वर्ज्यं चाऽत्यशनं प्रणीतमपि च ब्रह्मव्रताराधकैः ॥ १०४

शीलं चन्दनचन्द्रकाशकुसुमप्रालेयपिण्डोज्ज्वलं
याः प्राग्र्यं परिपालयन्ति नितरां तुच्छाऽपि ताभिर्ह्यहो ! ।
स्त्रीजातिः पुरुहूतमुख्यसुमनोभिर्दानवैर्मानवै-
र्निर्ग्रन्थैः सुविचक्षणैरपि जने स्तुत्याः कृता नित्यशः ॥ १०५

याः श्रीनन्दनसन्निभानपि परान् स्वप्नेऽपि वाञ्छन्ति नो
पुंसो जल्पमनल्पमन्यमनुजैः साकं न याः कुर्वते ।
यास्तुर्यव्रतधर्मपालनपरा रत्नत्रिकाराध(धि)का-
स्ता लक्ष्मीरिह मन्महे वयमहो साक्षान्न वै योषितः ॥ १०६

अमङ्गलं शाम्यति दुःखजालं
प्रणश्यति द्रागिह सर्वकालम् ।
येषां प्रशस्यादपि दर्शनाद् वै
जयन्तु ब्रह्मव्रतधारिणस्ते ॥ १०७

सुसञ्चितं धर्मधनं प्रविश्य
यो वर्ष्मगेहेऽपहरत्यजस्रम् ।
अनङ्गचौरः प्रबलौ जितो यैः
सोऽप्यत्र तेभ्योऽस्तु नमस्त्रिसन्ध्यम् ॥ १०८

सर्वज्ञसिद्धान्तपुरे प्रकुर्वन्
राज्यं कृपाह्वोत्तमपट्टदेव्या ।
समं च सम्यक्त्वमहाप्रधान-
प्रभूषितः शीलनृपोऽत्र जीयात् ॥ १०९

यक्षाद्याः शकडालमन्त्रितनयाः सप्ताऽथ कंसद्विषो
भामाद्या दयिताः सतीजननुताः कुन्त्यादिकाश्चाऽपराः ।
कौशल्याऽपि च देवकी जिन[पद]न्यस्ताः समस्ता अपि
श्रेयांसीह वितन्वतामनुदिनं सत्यः प्रभूतानि वः ॥ ११०

यद्वाणीरसमानिपीय भविका द्राक्षासितादौ रुचिं
नो कुर्वन्ति यदीयकीर्तिरतनुः प्रालेयधामोज्ज्वला ।
प्रोद्यद्वृद्धतपोगणाम्बरदिवानाथोपमानाश्चिरं
श्रीमत्श्रीजयसुन्दराह्वगुरवो जीयासुरुर्वीतले ॥ १११

॥ आशाम्बरहितशिक्षा ॥

मठवासश्छद्मस्थव्याख्यादीक्षे प्रभूतजनसङ्गः ।
तैलाभ्यङ्गकमण्डलुवह्न्याधाकर्मतृणपट्यः ॥ १

जिनवृन्दानाचरितान्यप्येतानि श्रयन्ति निजबुद्ध्या ।
कथयन्ति च तत्कल्पं कुर्मो वयमहा ! धृष्टत्वम् ॥ २

सर्वाशुचि पृथुगेहं देहं मत्वा वसन्ति देवगृहे ।
तीर्थकराशातनया गदन्ति चानन्तसंसारम् ॥ ३

गतवसनोऽपि जिनो ननु बिभर्त्ति न पिशाचरूपतां लोके ।
तस्यातिशययुतस्य हि सादृश्याख्यानमतिदुष्टम् ॥ ४

यदि वसनपरित्यागो विहितः क्षपणैः परिग्रहं मत्वा ।
किं तृणमयं न वसनं सूत्रं वा तत्र किं नास्ति ॥ ५

बहुमूल्यं दुष्प्रापं वसनाद् दुःशोध्यजीवसंभूति ।
तृण-वसनं सति तस्मिन्नाशाम्बर नाम तच्चित्रम् ॥ ६

कृतवसनपरित्यागा उपानहस्तत्कृता जिनास्पृश्याः ।
परिदधति किमिति किं वा विचार्यते नग्नबालानाम् ॥ ७

वह्नेः पापं सद्यो धूमो यत्तद्भवः कलुषमूर्त्तिः ।
दर्शनमान्ध्यगलेग्रहतापातकमधुनापि विदधाति ॥ ८

जीवानां वधहेतुर्वह्निरयं सर्वतोमुखं शस्त्रम् ।
अर्हदसेवितमपि तं सेवन्ते नैव वसनमपदोषम् ॥ ९

न दधति वसनं वदने, दुर्गन्धात्युष्णपवनभवना ये ।
ते वायुकायरक्षां जल्पन्तो विदधति कथं नु ॥ १०

संकीर्ण्णमुखकमण्डलुमध्ये शोध्या भवन्ति ये जीवाः ।
तेषां तद्वधसंभव-पापस्य च वेत्ति कः संख्याम् ॥ ११

जीवाङ्गस्पर्शादौ प्रायश्चित्तं तथाऽन्तरायः स्यात् ।
पट्टगुलिकाकमण्डलुपिच्छीहिङ्ग्वादि तत्किं न ॥ १२

येऽनन्तकाय-बहुबीजभक्षिणः खरतराविशेषेण ।
शाकाहारास्तेषां मता न किं जीवकायाः षट् ॥ १३

शुद्धं नीरं पिबतां मुहुरपि दोषो न जीववधरूपः ।
नेन्द्रियाविकृतिस्तादृग् यथाऽनिशं घृतयुतान्नेन ॥ १४

दोषोऽल्पोऽम्भः पिबतां त्यजतां घनमुत्तमाङ्गदेहेषु ।
भूमिष्ठान् प्लावयतां त्रसान्न दोषोस्ति किं तेन ॥ १५

यच्चैकस्मिन् गेहे दशपञ्चभुजिक्रियां प्रकुर्वन्ति ।
श्रावकनिमन्त्रिताः किं ? तत्राधाकर्मदोषो न ॥ १६

सर्वेषामपि यतिनां भिक्षा विरसा निरादराऽभिहिता ।
स्निग्धैकगृहान्नभुजां गृहिणीक्षणकाङ्क्षिणां न पुनः ॥ १७

तीर्थकृतां सा लब्धिः पाणेर्बह्वपि पतेन्न भूमितले ।
संप्रत्यशनं यतिकरगतपतितं भवति जीवघ्नम् ॥ १८

वस्त्रैराभरणैर्वा यदि गेही स्याज्जिनस्ततः कुसुमैः ।
नैवेद्यैः स्नात्रेण च भोगक्षुत्तापकलितोऽपि ॥ १९

आरण्यको न धर्मो नगरे जनसंकुलेन भवति भव्यः ।
लोकेऽपि महदरिष्टं नगरे वनचारिसंचारः ॥ २०

कुर्वन्ति यदि न लज्जां नग्ना मग्ना दुराग्रहसमुद्रे ।
दुश्चर्मा किमिति ततः कौपीनं लज्जया धत्ते ॥ २१

स्ववचनविरुद्धमेतल्लोकविरुद्धं तथागमविरुद्धम् ।
नग्नत्वं बिभ्राणाः केवलमिह दधति पशुभावम् ॥ २२

आद्यत्वे क्षपणानां प्रमाणमिह नोपलभ्यते किंचित् ।
आद्यत्वे भव्यत्वं यदि मिथ्यात्वं तदा भव्यम् ॥ २३

एवं श्रीजिनकल्पं येऽस्तव्यस्तं समाचरन्तीह ।
सोऽपीदृग् भूयादिति तस्मिन्नपि लाघवं दधति ॥ २४

ये मनसा निस्संगास्तेषां वस्त्रं न मोक्षबाधायै ।
गृह्णीत तदिह वस्त्रं क्षपणा लज्जापरित्यक्ताः ॥ २५

पू.मु. श्री विनयचन्द्रविजयकृतम्

॥ अनङ्गदुर्जयाष्टकम् ॥

(मालिनी)

सुलभमरिशतानां नाशनं प्रोन्नतानां
सुलभमनशनं वा धारणं वृत्तमत्र ।
सुलभमुदनिधेर्वोल्लङ्घनं वा भुजाभ्या-
मतिकठिनमनङ्गं मारणं मानुषाणाम् ॥ १

सुलभमनलमध्ये मज्जनं वाऽशनं वा
सुलभमशितरश्मेश्चक्षुषा रश्मिपानम् ।
सुलभमिभवरैरायोधनं मद्यमत्तै-
रतिकठिनमनङ्गं मारणं मानुषाणाम् ॥ २

सुलभमसुकरायां कन्दरायां निवासः
सुलभमतुलशक्तेः पञ्चवक्त्रस्य वक्त्रे ।
प्रकटितबहुमन्योभी(र्भी ?)षणे पाणिदान-
मतिकठिनमनङ्गं मारणं मानुषाणाम् ॥ ३

सुलभमशितरश्मेर्दर्शनं कृष्णनक्तं
सुलभमनुदिनं वा ह्यासनं कण्टकानाम् ।
सुलभमलकपाशाल्लुञ्चनं सानुभावा-
दतिकठिनमनङ्गं मारणं मानुषाणाम् ॥ ४

सुलभमनुदिनं वा भोजनं भैक्ष्यवृत्त्या
सुलभमनुदिनं वाऽऽकाशमध्योड्डुयं वा ।
सुलभमनुदिनं वा भूधराग्रे निवासो
ह्यतिकठिनमनङ्गं मारणं मानुषाणाम् ॥ ५

सुलभमनुदिनं वा नीरसं भुक्तमेकं
सुलभमनुदिनं वा भीषणारण्यवासः ।
सुलभमनुदिनं वाऽऽशाम्बरत्वं विधेय-
मतिकठिनमनङ्गं मारणं मानुषाणाम् ॥ ६

सुलभमहिधरण्या धारणं विद्यया वा
सुलभमहिशिरस्कादानयं वा मणेर्वा ।
सुलभमतितपस्कं वा विधेय(यं) सुघोरं
ह्यतिकठिनमनङ्गं मारणं मानुषाणाम् ॥ ७

इषुरसवसुचन्द्रे (१८६५) वत्सरे माधवे च
विमलधवलपक्षे वासरे तिग्मरश्मौ ।
निखिलहृदयनन्दं सद्गुरोः सुप्रसादा-
न्ननु मुनि विनयेन्दु नाष्टकं प्रोक्तमेतत् ॥ ८

पू.मु.श्री लक्ष्मीकल्लोलगणिविरचितः

॥ सुक्तसंग्रहः ॥

(सप्तवर्गाक्षर-वरेण्यावमशब्दग्रथित)
अर्हं प्रणम्य विज्ञानं विनोदाय मयाऽनया ।
सदसद्व्यक्तियुक्त्या च क्रियते सूक्तसङ्ग्रहः ॥ १

कवर्णादिक्षपर्यन्त-रीत्या षट् षट् स्वनश्रिया ।
सदसज्जनोपदेष्टुं पूर्वाचार्यैरकृतपूर्वः ॥ २

कृतज्ञः कार्यकर्ता च काम्यरूपश्च कोमलः ।
कोविदः कमलावासः कषट्कोऽयं नृपूत्तमः ॥ ३

कृपणः कूटधीः कृष्णः कुटिलः कटुवाक् कुणिः ।
कषट्कं पुण्यहीनाना-मिदं सम्पद्यते नृणाम् ॥ ४

खलीनखड्गव्यग्रत्वं खल्वाटत्वं खरांशुता ।
खेदघ्न खलघातित्वं षट् खकारा नरोत्तमे ॥ ५

खेला खस-खरत्वं च, खर्जू-खर्वत्व-खोरता ।
खकाराः षडमी लोके गर्हिता नरि गर्हिते ॥ ६

गुणित्वं गुरुता चैव गौरत्वं ग्रामणीयता ।
गोधनत्वं गौरवास्ति-र्गषट्कं प्राप्यमुत्तमैः ॥ ७

गर्गत्वं गौणता चैव गार्हस्थ्य-गण-गोरसैः ।
हीनता गतिवक्रत्वं गषट्कं पापयोगतः ॥ ८

घृणिमत्त्वं घृणावत्त्वं घनौपम्यं घनोपमा ।
घटारोग्यं घटद्वाक्यं घकाराः षण्नरोत्तमे ॥ ९

घर्घरारव घर्मित्वं घस्मरत्वं च घूर्णिमा ।
घृष्टत्वं घातकत्वं च, घकाराः षण्नराधमे ॥ १०

चक्षुते(स्ते)जश्चित्ततुष्टिः चातुर्यं चिरजीविता ।
चिलीन-चेलत्वहानिः षट् चाः स्युः पुण्यवन्नरि ॥ ११

चापल्यं चाटिका चेष्टा चाटुता चलचित्तता ।
चौर्यक्रिया चकाराः षट् पापिनां पुण्यहानिदाः ॥ १२

छेकता छलहीनत्वं छत्रित्वं छायया श्रितम् ।
छविदीप्तिः च्छुप्तिहानि-श्छकाराः षण्नरोत्तमे ॥ १३

छर्दिश्छिद्रं छाकता च छातत्वं छद्मतायुतम् ।
छिन्नाङ्गता छकाराः षट् क्षीणपुण्यप्रभावतः ॥ १४

जीवरक्षा जनश्लाघा जिनपूजा जितात्मता ।
जल्पशक्तिर्जयावाप्ति-र्जकाराः षट् सतां नृणाम् ॥ १५

जाड्यं जनापवादश्च जारता जातिहीनता ।
जिह्मता जन्तुघातित्वं जकाराः षण्नराधमे ॥ १६

झात्कारश्च झलत्कारा(र)झमत्कारौ च झुंमणुं ।
झबज्झबश्च झीरा च झस्य षट्कं शुभं नृणाम् ॥ १७

झुंझितो झूरितो झीर्णो झषाटी च झलायुतः ।
सझुंझमुसयः पापी झषट्कोऽनर्हगौरवः ॥ १८

ज्ञात्यग्रिमो ज्ञानवांश्च ज्ञोक्ति ज्ञप्ति ज्ञसंस्तवः ।
ज्ञानभक्तो ज्ञषट्केना-श्रित एव नराग्रणीः ॥ १९

ज्ञान-ज्ञप्ति-ज्ञताभ्रष्टो, ज्ञसङ्गतिविवर्जितः ।
ज्ञान्यभक्तो ज्ञषट्के(को?)ना-श्रित एवं नराग्रणीम् ॥ २०

टिक्कंगले टोड्डुरं च टारावरोह टट्टुरौ ।
ट्टिटिलिका टटारत्वं षट् टकाराः शुभाश्र(श)ये ॥ २१

टिट्टिभत्वं च टुण्टत्वं टौंक्यं टप्परकर्णता ।
टक्करा टुंचनत्वं च षट् टकारा दुराशये ॥ २२

ठक्कुरत्वं ठरणत्व-मठांठल्यं च ठींभता ।
ठणत्कार-ठमत्कारौ स्त्रीणां पुण्याठ्ठषट्कमिदम् ॥ २३

ठोठत्वं ठग ठल्लत्वं ठींठत्वं ठीठीआन्वितम् ।
ठामणत्वं च जायेत ठषट्कं पापयोगतः ॥ २४

डिण्डीरगौरकीर्तित्वं डिण्डिमा डुंगरोच्चता ।
डयनत्वं डयनावाप्ति-र्डिम्बहानिः सुपुण्यतः ॥ २५

डोल्लत्करत्वं डुम्बत्वं डिंगरत्वं च डिम्भता ।
डामर्यं डक्कपुत्रत्वं डकाराः षड् दुरात्मनः ॥ २६

ढोल्ल ढोल्लिक ढक्काप्ति-र्ढींचता ढक्कितारवः ।
ढौकनं चेति जायेत ढषट्कं पुण्यशालिनाम् ॥ २७

ढांढर्यं ढीमणं ढिक्का ढौढल्लं ढरढिल्लिता ।
ढौमण्यं चेति जायेत ढषट्कं पापशालिनाम् ॥ २८

णज्जर णच्चाउत्तो णिसत्त णिज्जाउ णिवह संजुत्तो ।
णिम्मंसू चैते स्यु - र्णषट्कयोगाः सुपुण्यानाम् ॥ २९

णिद्धंधस णिक्खरिओ णंदण णिव्वह(णिव्वर?) णिक्कडो णिक्खो।
एतं णकारषट्कं पापिष्ठानां भृशं भवति ॥ ३०

त्यागस्तत्त्वज्ञतातुष्टि-स्त्रिकशुद्ध्यादयो गुणाः ।
तीव्रेच्छा-तप्तिहीनत्वं तकाराः षण्नरोत्तमे ॥ ३१

तरुच्छेदस्तामसत्वं तस्करता तृणत्रुटिः ।
तृष्णा च तप्तिरन्येषां तकाराः षण्नराधमे ॥ ३२

स्थानाप्तिः स्थिरता स्थाम स्थूललक्षादयो गुणाः ।
स्थाविष्ठ्यं स्थलभाषित्वं थकाराः षण्नरोत्तमे ॥ ३३

स्थक्कता स्थपुटाङ्गत्वं स्थाविरं स्थाणुता तथा ।
थूत्कृतिः स्थलवासित्वं षट् थककयइ रा दुराशये ॥ ३४

दीप्तिर्दानं च दाक्षिण्यं दया देवार्चनं दमः ।
भाग्यभाजां दकाराः षट् सम्पद्यन्ते ध्रुवं नृणाम् ॥ ३५

दुःख-दौर्भाग्य-दौर्गत्यं दीनता दीर्घसूत्रता ।
दम्भोऽमी षड् दकाराः स्युः पापभाजां नृणां ध्रुवम् ॥ ३६

धार्मिष्ठ्यं धृति धी धैर्यं धारणा धनिता तथा ।
पुण्यप्रेरणया षट्कं धकाराणां नरोत्तमे ॥ ३७

धाटीवाहत्वं धूर्त्तत्वं धीवैकल्यं च धिक्कृतिः ।
ध्यानदौष्ट्यमपेयस्य धीतिः षड् धास्तमोभृताम् ॥ ३८

निरामयत्वं नम्रत्वं निर्दम्भत्वं नयान्वितम् ।
निर्ममत्वं निरीहत्वं नकाराः षण्नरोत्तमे ॥ ३९

निःस्नेहत्वं च नीचत्वं निर्दयत्वं नृशंसता ।
निर्गुणत्वं निःकलत्वं नकाराः षण्नराधमे ॥ ४०

प्रियत्वं परभागित्वं प्रभुता पेशलं वचः ।
परोपकारः पाण्डित्यं पषट्कं पुण्ययोगतः ॥ ४१

प्रार्थना पारवश्यं च पीनता पुत्रहीनता ।
प्रत्यर्थियोगः पामा रुक् पकाराः पापयोगतः ॥ ४२

स्फारता स्फुटभाषित्वं स्फीतिमत्ता स्फुटान्वयः ।
फलावाप्तिः स्फुरत्कान्तिः फकाराः षण्महात्मनाम् ॥ ४३

फल्गुत्वं स्फुरदोष्ठत्वं फटाटोपश्च फिक्कता ।
फेत्कारिता फूत्कृतिश्च फकाराः षड् दुरात्मनाम् ॥ ४४

बुद्धिर्बन्धुरता बौध्यं बेररूपं बलिष्ठता ।
बहुप्रदत्वं षडमी, बकारा बहुपुण्यतः ॥ ४५

बीभत्सता बालिशत्वं बुद्धिवैकल्य बन्दिता ।
बोक्कसत्वं बुद्बुटत्वं बकाराः षड् दुरात्मनि ॥ ४६

भारक्षमत्वं भर्तृत्वं भद्रकत्वं च भव्यता ।
भूतिमत्त्वं भाममुक्ति-र्भकाराः षड् विभूतये ॥ ४७

भीमत्वं भारवाहत्वं भ्रष्टत्वं भूतिवर्जितम् ।
भाग्यहानिर्भयभ्रान्तिः षड् भकाराः सुखाय न ॥ ४८

मर्मज्ञत्वं च मैत्रीत्वं मेधावित्वं महात्मता ।
मितभाषित्वमुक्तित्वे मकाराः षण्नरोत्तमे ॥ ४९

मलीमसत्वं मन्दत्वं मदोन्मत्तत्वमूर्खता ।
मौखर्यं मद्यपायित्वं मकाराः षण्नराधमे ॥ ५०

याथातथ्यं यशस्वित्वं योद्धत्वं च यदृच्छता ।
यूनत्वं युक्तवादित्वं षड् यकारी नरोत्तमः ॥ ५१

यद्भविष्यो यथाजातो याचको यद्वदः पुनः ।
यातयामो यक्ष्मरोगी षड् यकारी नराधमः ॥ ५२

रोगमुक्तो रूपयुक्तो रतिरङ्ग रसाकरः ।
रम्यरावो रमावासो रषट्कः पुण्यपीवरः ॥ ५३

रागद्वेषी रिपुत्रासी रीणो रेफमतिश्रितः ।
रूपहीनो रमाक्षीणो रषट्कः पापधीवरः ॥ ५४

लालित्यं लोकसांमत्यं लक्ष्मी लज्जाश्रितं लयः ।
दयायां ललनालीला लषट्कं लभ्यमुत्तमैः ॥ ५५

लुब्धत्वं लुब्धकत्वं च लाम्पट्यं लघुता तथा ।
लक्षणाभाव लासर्यं लषट्कमघशालिनाम् ॥ ५६

विद्वता व्याधिहीनत्वं वीर्यसम्पद् विभूतयः ।
व्रीडायुतं विनिद्रत्वं षड् वकाराः शुभात्मनाम् ॥ ५७

वैवर्ण्यं व्यपदेशश्च वैलक्ष्यं विप्रलापता ।
वेश्याव्यसन वैतथ्यं षड् वकारा विकारिणाम् ॥ ५८

शूरः शीलयुतः श्लीलः श्लाघ्यः शीतलवाग्गुणः ।
श्लथपातकबन्धश्च षट्शकारोऽविकारवान् ॥ ५९

शूली शान्तरसानिष्टः शोकशङ्कापरिप्लुतः ।
श्लथाङ्गः शीर्णवासा च, षट्शकारोऽधमः पुमान् ॥ ६०

षड्ज षट्कारकज्ञत्वं षण्ढ षण्मुख षण्डता ।
षट्कर्मादिसवर्दाता षट्षोऽयं पुरुषोत्तमः ॥ ६१

षण्ढ षुंकार षिंगित्वं षोडशावर्तता तथा ।
षाट्कारवाक्यं षाटक्यं षट्षोऽयं पुरुषाधमः ॥ ६२

सौभाग्यं सूक्तिवक्तृत्वं साहसाङ्क सहिष्णुता ।
सुपात्रदान सत्सङ्गः सकाराः षट् सुपुण्यतः ॥ ६३

सुरापी स्वापहतां च सत्त्वघ्नः सुखघातकः ।
साम्य-सौम्यपरिभ्रष्टः षट्सकारो नराधमः ॥ ६४

हर्षितास्यं हेमभूषा हयहेषा हरिप्रिया ।
हर्म्यवासो हविस्या(ष्या)न्नं हषट्कं सज्जनाश्रयम् ॥ ६५

हताशता हानि हास्यं हीनवंश हठक्रिया ।
हीलाषट्कमिदं हस्य प्राप्यते पुण्यवर्जितम् ॥ ६६

क्षमित्वं च क्षमावत्त्वं क्षीरभोज्यं क्षुदल्पता ।
क्षुद्रावासः क्षौमवासः क्षस्य षट्कं महात्मनाम् ॥ ६७

क्षीबत्वं क्षामता क्षैण्यं क्षोभः क्षाराश्रयः क्षयः ।
सम्पनीपद्यते षट्क-मिदं क्षस्य दुरात्मनाम् ॥ ६८

इति सप्तवर्गसर्वाक्षरोत्थषट्षड्वरेण्यरेफरवैः ।
लक्ष्मीकल्लोलबुधो निर्मितवान् सूक्तसङ्ग्रहं शुद्धम् ॥ ६९

अज्ञातकर्तृकः

॥ सुभाषित-अष्टकानि ॥

(१) हंसाष्टकम्

यः सन्तापं गाङ्गं सन्त्यन्यत्रापि तटगतं स्मरसि ।
अपसरणमथ स्थित्वा गदितं हंसाष्टकं नाम ॥ १

यः सन्तापमपाकरोति जगतां यश्चोपकारक्षमः
सर्वेषाममृतात्मकेन वपुषा प्रीणाति नेत्राणि यः ।
तस्याप्युन्नतिमम्बुदस्य सहसे यन्न त्वमेतावता
वर्णेनैव परं मराल ! धवलः कृष्णश्चरित्रैरसि ॥ २

गाङ्गमम्बु(ङ्ग)सितमम्बु यामुनं, कज्जलाभमुभयं निमज्जतः ।
चीयते न च न चाऽपचीयते, राजहंस ! तव शुद्धपक्षता ॥ ३

सन्त्यन्यत्रापि वीचीचयचकितचलत्क्रोञ्चचञ्चुप्रभिन्न -
प्रोन्निद्राम्भोजरेणुप्रकरविरचनाहारिवारिप्रवाहाः ।
किन्तु स्वच्छाशयत्वं जगति न सुलभं तेन गत्वाऽपि दूरं
बद्धोत्कण्ठानुरागादनुसरति सरो मानसं राजहंसः ॥ ४

तटमनुतटं पद्मे पद्मे निवेशितमानसं
प्रतिकमलिनीपत्रच्छायं क्षणं क्षणमासितम् ।
नयनसलिलैरुष्णैः कोष्णाः कृता जलवीचयो
जलदमलिनां हंसेनाऽऽशां विलोक्य गमिष्यताम् ॥ ५

गतं तद्गाम्भीर्यं तटमुपचितं जालिकशतैः
सखे ! हंसोत्तिष्ठ त्वरितममुतो यामि सरसः ।
न यावत् पङ्काम्भःकलुषिततनुर्भूरि विलसन्
बकोटो वाचाटश्चरणयुगलं मूर्ध्नि कुरुते ॥ ६

स(स्म)रसि सरसि वीची मन्द(मम्बु)दोलायितानां
तदनु विलसताऽग्रं त्वन्मुखाद् यन्मयाऽऽत्तम् ।
इति मनसि निविष्टामालपेन्नैव हंसीं
त्यजति विरहखेदाज्जीवितं राजहंसः ॥ ७

अपसरणमेव युक्तं मौनं वा तत्र राजहंसस्य ।
कटु रटति निकटवर्ती वाचाटष्टिट्टिभो यत्र ॥ ८

स्थित्वा चिरं नभसि निश्चलतारकेण,
मातङ्गसङ्गमलिनां नलिनीं विलोक्य ।

उत्पन्नमन्यु परिघर्घरनिःस्वनेन,
हंसेन साश्रु परिहृत्य गतं नलीनम् ॥ ९

(२) चक्राष्टकम्

अस्तं मित्रे वापी कवलित-शतगुण-दिनान्तमेकेन ।
उत्कूजति कथय तथा वदन्ति चक्राष्टकं नाम ॥ १

अस्तं गतोऽयमरविन्दवनैकबन्धु-
र्भास्वान्न लङ्घयति कोऽपि विधिप्रणीतम् ।
चक्राङ्ग ! धैर्यमवलम्ब्य विमुञ्च शोकं
धीरास्तरन्ति विपदं न हि दीनचित्ताः ॥ २

मित्रे क्वापि गते सरोरुहवने बद्धानने क्लाम्यति
क्रन्दत्सु भ्रमरेसु वीक्ष्य दयिताश्लिष्टं पुरः सारसम् ।
चक्राङ्गेन वियोगिना बिशलता नास्वादिता नोज्झिता
वक्त्रे केवलमर्गलेव निहिता जीवस्य निर्गच्छतः ॥ ३

वापीतोयं तटतरुवनं पद्मिनी पत्रशय्या ।
चन्द्रालोको विकचकुमुदामोदहृद्यः समीरः ।
यत्रैतेऽपि प्रियविरहिणो दाहिनश्चक्रनाम्न-
स्तत्रोपायः क इह भवतः प्राणसन्धारणाय ॥ ४

कवलितमिह नालं कन्दलं चेह दृष्टं
इह हि कुमुदकोशे पीतमम्भः सुशीतम् ।
इति विरटति रात्रौ पर्यटन्ती तटान्ते
सहचरपरिमुक्ता चक्रवाकी वराकी ॥ ५

शतगुणपरिपाट्यो पर्यटन्नन्तराले
कुमुदकुवलयानामर्द्धरात्रेऽप्यखिन्नः ।

उपनदि दयितायाः क्वापि शब्दं निशम्य
भ्रमति पुलिनपुष्टे चक्रवच्चक्रवाकः ॥ ६

दिनान्ते चक्रवाकेन प्रियाविरहभीरुणा ।
तथा निःश्वसितं तेन, यथा नोच्छ्वसितं पुनः ॥ ७

एकेनार्कं प्रकटितरुषा पाटलेनाऽस्तसंस्थं
पश्यत्यक्ष्णाऽश्रुजललुलितेनाऽपरेण स्वकान्तम् ।
अह्नश्छेदे दयितविरहाशङ्किनी चक्रवाकी
द्वौ सङ्कीर्णौ रचयति रसौ नर्तकीव प्रगल्भा ॥ ८

उत्कूजति श्वसिति मुह्यति याति तीरं,
तीरान्तरं तरुतलात् पुनरेति वापीम् ।
वाप्यां न तिष्ठति न चात्ति मृणालखण्डं,
चक्रः क्षपासु विरहे खलु चक्रवाक्याः ॥ ९

कथय किमपि दृष्टं स्थानमस्ति श्रुतं वा,
व्रजति दिनकरोऽयं यत्र नाऽस्तं कदाचित् ।
इति विहगसमूहान्नित्यमापृच्छतीदं,
रजनिविरहभीतश्चक्रवाको वराकः ॥ १०

(३) भ्रमराष्टकम्

येन कृत्वापि मातङ्गेऽन्यासु निराचष्टे च दूराच्च ।
प्रतिवेशिनिरानन्दो भ्रमराष्टकमेतदाख्यातम् ॥ १

येनामोदिनि केशरस्य मुकुले पीतं मधु स्वेच्छया
नीता येन निशाशशाङ्कधवले पद्मोदरे शारदी ।
भ्रान्तं येन मदप्रवाहमलिने गण्डस्थले दन्तिनां
सोऽयं भृङ्गयुवा करीरविटपे बध्नाति तुष्टिं कुतः ॥ २

कृत्वाऽपि कोशपानं, भ्रमरयुवा पुरत एव कमलिन्याः ।
अभिलषति बकुलकलिकां,
मधुलिहि मलिने कुतः सत्यम् ? ॥ ३

मातङ्गेन मदावलिप्तमतिना यत्कर्णतालानिलै-
र्दानार्थं समुपागता मधुलिहो दूरं समुत्सारिताः ।
तस्यैवाननमण्डनक्षितिरसौ भृङ्गाः पुनः सर्वतो
जीविष्यन्ति वनान्तरेषु विकसत्पुष्पासवैः सीधुभिः ॥ ४

अन्यासु तावदुपमर्द्दसहासु भृङ्ग !
लोलं विनोदय मनः सुमनोलतासु ।
मुग्धामिमामसरसां कलिकामकाले,
बालां कदर्थयसि किं नवमालिकायाः ? ॥ ५

निराचष्टे यष्टिं कुरुबकतरोरब्जसरसा-
मसद्भावं ब्रूते वदति बकुलानामकुशलम् ।
वनान्ते चूतानामभवनमिहाख्यातवसता-
मसौ झिण्टीझाटे झटिति घटमानो मधुकरः ॥ ६

दूरादुज्झति चम्पकं न च भजत्यम्भोजराजीरजो
नो जिघ्रत्यपि पाटलापरिमलं धत्ते न चूते रतिम् ।
मन्दारे यदनादरी विचकिलोपान्ते च सन्तप्यते
तन्मन्ये क्वचिदङ्ग ! भृङ्गतरुणेनाऽऽस्वादिता मालती ॥ ७

प्रतिवेशी हंसजनः क्रीडाभवनानि पुण्डरीकाणि ।
हृद्यं मधुजलममलं मधुकर ! तत्रैव यदि रम(सर)सि (से) ॥८

निरानन्दः कौन्दे मधुनि विधुरो बालबकुले
न साले सालम्बो लवमपि लवङ्गे न रमते ।

प्रियाङ्गे नो सङ्गं रचयति न चूतेऽभिरमते
स्मरन् लक्ष्मीलीलाकमलमधुपानं मधुकरः ॥ ९

(४) करभाष्टकम्

सरलित न भवति चिन्ता रूक्षं दुःप्राप वक्रमायाते ।
चर करभ सहितमस्यां कथितं करभाष्टकं नाम ॥ १

सरलितगलनालीं कन्धरां धत्स्व धैर्यात्
करभ ! लघु शमीनां ग्रासमेकं गृहाण ।
सरसमधुरपत्रास्ताः कुतः पीलुजात्यो
हरिततरुकरीरे रे ! मरौ याः प्ररूढाः ॥ २

न भवति मिथुनानां प्रेम लावण्ययोगा-
ज्जनयति सुखमन्तः कस्यचित् कोऽपि दृष्टः ।
पतति कुटिल(झटिति)दृष्टिर्दग्धदासेरकाणां
जरठभुरुटवल्लीपिञ्जरासु स्थलीषु ॥ ३

चिन्तां मुञ्च गृहाण पल्लवमिदं प्लक्षस्य शालस्य वा
गाङ्गस्याऽस्य जलस्य चन्द्रवपुषो गण्डूषमेकं पिब ।
जीवन् द्रक्ष्यसि ताः पुनः करभ हे ! दासेरकीया भुवो
रम्याः पीलुशमीकरीरबदरीः कूजत्कपोताकुलाः ॥ ४

रूक्षं वपुर्न च विलोचनहारि रूपं
न श्रोत्रयोः सुखदमारटितं कदाचित् ।
इत्थं न साधु तव किञ्चिदिदं तु साधु
तुल्ये रतिः करभ ! कण्टकिनि द्रुमे यत् ॥ ५

दुःप्रापमम्बु पवनः परुषोऽतितापी
छायाभृतो न तरवः फलभार नम्राः ।

इत्थं सखे ! करभ ! वच्मि भवन्तमुच्चैः
का सङ्गतिः खलु मरौ रमणीयतायाः ॥ ६

वक्रग्रीवमुदीक्षसे किमपरं बाष्पाम्बुपूर्णेक्षणः
कः खेदः करभाऽधुना तृणलवैः सन्तर्पयैतद्वपुः ।
कान्तान्तःस्फुरदोष्ठसम्पुटभुवो ये लीलयाऽऽन्दोलिता
मुक्तास्तेन च (नव)नीलकन्दल[दल]श्यामाः शमीपल्लवाः ॥७

आयाते दयिते मरुस्थलभुवां सञ्चिन्त्य दुर्लङ्घ्यतां
गेहिन्या(ः) परितोषबाष्पतरलामासाद्य सद्यो(दृष्टिं)-मुखे ।
दत्वा पीलुशमीकरीरकवलान् स्वेनाञ्चलेनादरात्
उन्मृष्टं करभस्य केसरसटाभाराग्रलग्नं रजः ॥ ८

चर करभ ! यथेच्छं सन्ति शष्पाण्यरण्ये
बहुकुसुमसमृद्धाः पीलवश्च स्थलीषु ।
यदि गणयसि वाक्यं बन्धुवर्गस्य दूरात्
परिहर करवीरं मृत्युरेवैष सद्यः ॥ ९

(५) हरिणाष्टकम्

रज्ज्वा स्थलीनामसकृत् प्रियायाः, छित्त्वा द्रुत त्यक्त समेतमन्याः।
आद्यं पदं दर्शितमष्टभेदं, पूर्वप्रसिद्धं हरिणाष्टकस्य ॥ १

रज्ज्वा दिशः प्रविवताः सलिलं विषेण
पाशैर्मही(र्मुहुर्) हुतभुजा ज्वलिता वनान्ताः ।
व्याधाः पदान्यनुसरन्ति गृहीतचापाः
कं देशमाश्रयति यूथपतिर्मृगाणाम् ॥ २

स्थलीनां दग्धानामुपरि मृगतृष्णामनुसरं-
स्तृषार्त्तः सारङ्गो विरमति न खिन्नेऽपि मनसि ।
अजानानस्तत्त्वं न च मृगयतेऽन्यत्र सरसी-
मभूमौ प्रत्याश्या न च फलति विघ्नं च कुरुते ॥ ३

असकृदसकृन्नष्टाङ्गोऽयं मृगो मृगतृष्णिकां
श्रमपरिगतोऽप्युत्पक्ष्माक्षः परैति पुनः पुनः ।
गणयति न तन्मायातोयं हृतः सलिलाशया
भवति हि मतिस्तृष्णान्धानां विवेकपराङ्मुखा ॥ ४

प्रियायां स्वैरायामतिकठिनगर्भालसतया
किराते चाकर्णीकृतधनुषि धावत्यनुदिनम् ।
प्रियाप्रेमप्राणप्रतिभयवशात् पश्य विवशो
मृगः पश्चादालोकयति च मुहुर्याति च मुहुः ॥ ५

छित्त्वा पाशमपास्य कूटरचनां भङ्क्त्वा बलाद् वागुरां
पर्यन्ताग्निशिखाकलापजटिलान्निर्गत्य दूरं वनात् ।
व्याधानां शरगोचरादतिजवेनोत्प्लुत्य धावन्मृगः
कूपान्तः पतितः करोतु विमुखे किं वा विधौ पौरुषम् ? ॥६

द्रुततरमितो गच्छ प्राणैः कुरङ्ग ! वियुज्यसे
किमिति वलितग्रीवं स्थित्वा मुहुर्मुहुरीक्ष्यते ।
विदधति हतव्याधा नैते मनागपि सार्द्रतां
कठिनमनसामेषामेते विलोकितविभ्रमाः ॥ ७

त्यक्तं जन्मवनं तृणाङ्कुरवती मातेव मुक्ता स्थली
विश्रामस्थितिहेतवो न गणिता बन्धूपमाः पादपाः ।

बालापत्यवियोगदुःखविधुरा मुक्तऽर्धमार्गे मृगी
मार्गं तत्पदवीं तथाप्यकरुणा व्याधा न मुञ्चन्ति माम् ॥८

अन्यास्ता मलयाद्रिकाननभुवः स्वच्छश्रवन्निर्झरा -
स्तृष्णा यासु निवर्तते तनुभृतामालोकमात्रादपि ।
रूक्षध्वाङ्क्षपरिग्रहो मरुरसौ स्फारीभवद्भ्रान्तयः
ता एता मृगतृष्णिका हरिण हे ! नेदं पयो गम्यताम् ॥ ९

(६) सिंहाष्टकम्

क्षुत्क्षाममत्तेभमृगैर्मृगारि-रद्यापि निद्रा प्रकृतिर्यथेष्टम् ।
विस्रं वपुस्साम नयश्च लोके सिंहाष्टकं कस्य मुदे न पुंसः ? ॥१

क्षुत्क्षामोऽपि जराकृशोऽपि शिथिलप्रायोऽपि कष्टां दशा-
मापन्नोऽपि विपन्नदीधितिरपि प्राणेषु गच्छत्स्वपि ।
मत्तेभेन्द्रविशालकुम्भदलनव्यायामबद्धस्पृहः
किं जीर्णं तृणमत्ति मानमहतामग्रेसरः केशरी ॥ २

मृगैर्नष्टं शशैर्लीनं, वराहैर्वलितं रुषा ।
हयानां हेषितं श्रुत्वा, सिंहैः पूर्ववदासितम् ॥ ३

मत्तेभकुम्भनिर्भेद-कठोरनखराशनिः ।
मृगारिरिति नाम्नैव लघुतामेति केशरी ॥ ४

मृगारिं वा मृगेन्द्रं वा, सिंहं व्याहरतां जनः ।
तस्य द्वयमपि व्रीडा, क्रीडादलितदन्तिनः ॥ ५

अद्यापि न स्फुरति केसरभारलक्ष्मी-
र्न प्रेष(ङ्ख)ति ध्वनितमद्रिगुहान्तरेषु ।
मत्तास्तथापि हरिणा(करिणो)हरिणाधिपस्य

पश्यन्ति भ्रान्तमनसः पदवीं वनेषु (?) ॥ ६

निद्राघूर्णितलोचनो मृगपतिर्यावद् गुहां सेवते
तावत् स्वैरममी चरन्तु हरिणाः स्वच्छन्दसञ्चारिणः ।
उन्निद्रस्य विधूतकेसरसटाभारस्य निर्गच्छतो
नादे श्रोत्रपथं गते हतधियां सन्त्येव दीर्घा दिशः ॥ ७

प्रकृतिरियं सत्त्ववतां न खलु वयस्तेजसां हेतुः ।
सिंहः शिशुरपि निपतति मदमलिनकपोलभित्तिषु गजेषु ॥८

यथेष्टं चेष्टध्वं मदमलिनगण्डाः करटिनः ।
तटान्यद्रेर्मन्दं विकषत विषाणैश्च महिषाः ।
सरागं सारङ्गाः ! सह सहचरीभिर्विचरताऽ-
प्रचारः सिंहानामिह न विधिना हन्त विहितः ॥ ९

विस्त्रं वपुः परवधप्रवणं च कर्म
तिर्यक्तयैव कथितः सदसद्विवेकः ।
इत्थं न किञ्चिदपि साधु मृगाधिपस्य,
तेजस्तु तं स्फुरति यस्य जगद् वराकम् ॥ १०

सामोपायनयः प्रपञ्चपटवः प्रायेणः ये भीरवः
शूराणां व्यवसाय एव हि परं संसिद्धये कारणम् ।
विस्फूर्जद्विकटाटवीगजघटाकुम्भैकसञ्चूर्णन-
व्यापारैकरसस्य सन्ति विजये सिंहस्य के मन्त्रिणः ॥ ११

(७) धवलाष्टकम् ॥

मार्गे नखनसि(ति)चानसि न ध्वानं गुरुर्यथात्र यस्यादौ ।
ऊ(व्यू)ढा येन सुधवलैर्गदितं धवलाष्टकं नाम ॥ १

मार्गे कर्दमदुस्तरे जलभृते गर्त्ताशतैराकुले
खिन्ने शाकटिके भरेऽतिविषमे दूरं गते रोधसि ।
शब्देनैतदहं ब्रवीमि महता कृत्वोत्थितां तर्जनी-
मीदृक्षे विषमे विहाय धवलं वोढुं भरं कः क्षमः ? ॥ २

नखनसि(ति)खुरैः क्षोणीपृष्टं न नर्दति सादरं
प्रकृतिपरुषं प्रेक्ष्यासन्नं न कुप्यति गोतरम् ।
वहति च धुरं धुर्यो धैर्यादनुद्धरकन्धरो
जगति गुणिनः कार्यौदार्या[त्]परानतिशेरते ॥ ३

अनसि सीदति सैकतवर्त्मनि प्रचुरभारभरक्षपितोक्षणि ।
गुरुभरोद्धरणोद्धुरकन्धुरं स्मरति सारथिरन्यधुरन्धरम् ॥ ४

न ध्वानं कुरुषे न यासि विकृतिं नोच्चैर्वहस्याननं
दर्पान्नोल्लिखसि क्षितिं खुरपुटैर्नाऽवज्ञया वीक्षसे ।
किन्तु त्वं वसुधातलैकधवलः स्कन्धाधिरूढे भरे
तीव्राण्युच्चतटे विटङ्कविषमाण्युल्लङ्घयन् लक्ष्यसे ॥ ५

गुरुर्नाऽयं भारः क्वचिदपि न पन्थाः स्थपुटितो
न ते कुण्ठा शक्तिर्वहनमपि नाऽङ्गेन विकलम् ।
इह द्रङ्गे नाऽन्यस्तव गुमसमानस्तदधुना
धुनानेन स्कन्धं धवल ! किमु मुक्तः पथि भरः ? ॥ ६

यथा भग्नः पन्थाः परुषविषमग्रावगहने
गलीनां नाऽङ्गानि स्पृशति च यथा सारथिरयम् ।
यथा चैते दृप्ताः खवलितभुवो यान्ति वृषभा-
स्तथा दूरीभूतः स खलु धवलो नूनमधुना ॥ ७

यस्यादौ व्रजमण्डनस्य बहुभिर्व्यूढा न गुर्वी धुरा
धौरेयैः प्रगुणीकृतो न युगपत् स्कन्धः समस्तैरपि ।
तस्यैव श्लथकम्बलस्य धवलस्योत्थापने साम्प्रतं
द्रङ्गेऽत्रैव जरावसादिततनोर्गोः पुण्यमुद्घुष्यते ॥ ८

व्यूढा येन महाधुरा सुविषमे मार्गे सदैकाकिना
सोढो येन कदाचिदेव न निजे गोष्ठेन्यसण्डध्वनिः ।
आसीद् यश्च गवां गणस्य तिलकस्तस्यैव सम्प्रत्यहो !
धिक्कष्टं धवलस्य जातजरसो गोः पण्यमुद्घुष्यते ॥ ९

(८) नरवृत्ताष्टकम्

दक्षो दानं स्तब्धो दुर्मन्त्री शुष्कमिन्धनं त्यजति ।
अर्थः ऋ(र)तौ लोके वा, नरवृत्ताष्टकं नाम ॥ १

दक्षः श्रियमधिगच्छति पथ्याशी कल्यतां सुखमरोगी ।
उद्योगी विद्यान्तं धर्मार्थयशांसि च विनीतः ॥ २

दानं दरिद्रस्य विभोः प्रशान्ति-र्यूनां तपो ज्ञानवतां च मौनम् ।
इच्छानिवृत्तिश्च सुखोचितानां, दया च भूतेषु दिवं नयन्ति ॥३

स्तब्धस्य नश्यति यशो विषमस्य मैत्री
नष्टक्रियस्य कुलमर्थपरस्य धर्मः ।
विद्याफलं व्यसनिनः कृपणस्य सौख्यं
राज्यं प्रमत्तसचिवस्य नराधिपस्य ॥ ४

दुर्मन्त्रिणं कमुपयान्ति न नीतिदोषाः
सन्तापयन्ति कमपथ्य भुजं न रोगाः ।

कं श्रीर्न दर्पयति कं न निहन्ति तृष्णा
कं स्वीकृता न विषयाः परितापयन्ति ॥ ५

शुष्केन्धनैर्वह्निरुपैति वृद्धिं, मूर्खेषु कोपश्चपलेषु शोकः ।
कान्तासु कामो निपुणेषु वित्तं,
धर्मो दयावत्सु महत्सु धैर्यम् ॥ ६

त्यजति भयमकृतपापं मित्राणि शठं प्रमादिनो विद्या ।
ह्रीः कामिनमलसं श्रीः स्त्री क्रूरं दुर्जनो लोकः ॥ ७

अर्थस्य मूलं निकृतिः क्षमा च, कामस्य वित्तं च वपुर्वयस्य ।
धर्मस्य दानं हि दयादमौ च, मोक्षस्य सर्वार्थनिवृत्तिरेव ॥८

रतौ विवाहे व्यसने रिपुक्षये
प्रियासु नारीषु धनेषु बन्धुषु ।
यशस्करे कर्मणि मित्रसङ्ग्रहे-
ष्वतिव्ययो नास्ति नराधिपाऽष्टसु ॥ ९

(९) वानरवल्लभाष्टकम्

माधुर्यमुत्साहसुजीर्णरूपं श्रुतेन शाठ्येन जवो हि वैद्यम् ।
नीतिप्रिया वानरवल्लभेन, उल्लिङ्गनावृत्तमुदाजहार ॥ १

माधुर्यं प्रमदाजने सुललिते दाक्षिण्यमार्ये जने
शौर्यं शत्रुषु मार्दवं परिजने धर्मिष्ठता साधुषु ।
मर्मज्ञेष्वनुवर्त्तना बहुविधा मानं जने गर्विते
शाठ्यं पापजने नरस्य कथितं पर्याप्तमष्टौ गुणाः ॥ २

उत्साहसम्पन्नमदीर्घसूत्रिणं, क्रियाविधिज्ञं व्यसनेष्वसक्तम् ।
शूरं कृतज्ञं दृढसौहृदं च,
लक्ष्मीः स्वयं वाञ्छति वासहेतोः ॥ ३

सुजीर्णमन्नं सुविचक्षणः सुतः, सुशासिता स्त्री नृपतिः सुसेवितः।
सुचिन्त्य चोक्तं सुविचार्य यत्कृतं,
तद्दीर्घकालेऽपि न याति विक्रियाम् ॥ ४

रूपं जरा सर्वसुखानि तृष्णा, खलेषु सेवा पुरुषाभिमानम् ।
याच्ञा गुरुत्वं गुणमात्मशंसा,
चिन्ता बलं हन्ति दयां च लक्ष्मीः ॥ ५

श्रुतेन बुद्धिर्व्यसनेन मूर्खता, प्रियेण नारी सलिलेन निम्नगा ।
निशा शशाङ्केन धृतिः समाधिना, नयेन चालङ्क्रियते नरेन्द्रता॥६

शाठ्येन मित्रं कपटेन धर्मं, परोपतापेन समृद्धिभावम् ।
सुखेन विद्यां परुषेण नारीं, वाञ्छन्ति ये व्यक्तमपण्डितास्ते ॥७

जवो हि सप्तेः परमं विभूषणं, त्रपाऽङ्गनायाः कृशता तपस्विनः।
द्विजस्य विद्यैव मुनेरपि क्षमा,
पराक्रमः शस्त्रबलोपजीविनाम् ॥ ८

वैद्यं पानरतं नटं कुपठितं मूर्खं परिव्राजकं
योधं कापुरुषं विटं गतवयं स्वाध्यायहीनं द्विजम् ।
राज्यं बालनरेन्द्रमन्त्रिरहितं मित्रं छलान्वेषिणं
भार्यां यौवनगर्वितां पररतां मुञ्चन्ति ये पण्डिताः ॥ ९

(१०) भग्नाशस्या(दैवा)ष्टकम्

वीचीकैवर्त्त यद्भग्नं तथा शशिदिवाकरम् ।
अलं सृजति पौष्याश्च, भग्नाशस्या(दैवा)ऽष्टकं विधेः ॥ १

वीचीव्यासचयं निरुद्धवसुधं क्वाऽगाध(र)रन्ध्रं पयो
गोलाङ्गूलविलोलपाणितुलिताः क्षुद्राः क्व ते क्ष्माभृतः ।
बद्ध्वा दाशरथिस्तथापि जलधिं प्रत्याजहार प्रियां
ग्रावाणोऽपि तरन्ति वारिणि यदा पुंसोऽनुकूलो विधिः ॥ २

कैवर्त्तकर्कशकरग्रहणच्युतोऽपि
जाले पुनर्निपतितः शफरो वराकः ।
जालादपि प्रगलितो गलितो बकेन
वामे विधौ बत कुतो व्यसनान्निवृत्तिः ? ॥ ३

यद्भग्नं धनुरीश्वरस्य शिशुना यज्जामदग्न्यो जित-
स्त्यक्ता येन गुरोर्गिरा वसुमती बद्धो यदम्भोनिधिः ।
एकैकं दशकन्धरक्षयकृतो रामस्य किं वर्ण्यते
दैवं वर्णय येन सोऽपि सहसा नीतः कथाशेषताम् ॥ ४

शशिदिवाकरयोर्ग्रहपीडनं गजभुजङ्गविहङ्गमबन्धनम् ।
मतिमतां च समीक्ष्य दरिद्रतां विधिरहो ! बलवानिति मे मतिः॥५

अलङ्कारः शङ्काकरनरकपालं परिकरो
विशीर्णाङ्गो भृङ्गी वसु च वृष एको गतवयाः ।
अवस्थेयं स्थाणोरपि भवति यत्राऽमरगुरो-
र्विधौ वक्त्रे मूर्ध्नि स्थितवति वयं के पुनरमी ? ॥ ६

सृजति तावदशेषगुणालयं पुरूषरत्नमलङ्करणं भुवः ।
तदनु तत्क्षणभङ्गि करोति चेदहह कष्टमपण्डितता विधेः ॥७

पौष्यां पञ्च शराः शरासनमपि ज्याशून्यमिक्षोर्लता(ष्वासनं)
जेतव्यं जगतां त्रयं स च पुनर्जेताऽप्यनङ्गः किल ।
इत्याश्चर्यपरम्पराघटनया चेतश्चमत्कारयन्
व्यापारः सुतरां विचारपदवीवन्ध्यो विधेर्वन्द्यताम् ॥ ८

भग्नाशस्य करण्डपिण्डिततनोर्ग्लानेन्द्रियस्य क्षुधा
कृत्वाऽऽखुर्विवरं स्वयं निपतितो नक्तं मुखे भोगिनः ।
तृप्तस्तत्पिशितेन सत्वरमसौ तेनैव यातः पथा
स्वस्थास्तिष्ठत दैवमेव हि नृणां वृद्धौ क्षये चाऽऽकुलम् ॥ ९

(११) मेघाष्टकम्

सुखयसि विलपति यत्त्वं तृषार्त्तमेतानि वितर हे मेघ ! ।
अयि जल[द] मामभ्युन्नत-मिदमम्बुधराष्टकं नाम ॥ १

सुखयसि तृषोत्रास्यत्तालुस्खलद्ध्वनिविह्वलं
कतिपयपयोबिन्दुस्यन्दैर्न चातकमागतम् ।
जलधर ! यदा कालात् कोऽपि प्रचण्डसमीरणः
प्रवहति तदा न त्वं नाऽयं न ते जलबिन्दवः ॥ २

विलपति तृषा सारङ्गोऽयं भवानयमुन्नतो
जलमपि च ते संयोगोऽयं कथञ्चिदुपस्थितः ।
उपकृतिकृते प्रह्वं चेतः कुरुष्व यदग्रतो
भ्रमति पवनः क्व त्वं क्वाऽयं क्व वा जलसंहतिः ॥ ३

यत्तद् गर्जितमूर्जितं यदपि च प्रोद्दामसौदामिनी-
दानाडम्बरमम्बरे विरचितं यद्दूरमभ्युन्नतम् ।
तेषां पर्यवसानमेतदधुना जातं यदम्भोधरं(रा)
द्वित्रां कृत्रिमरोदनाश्रुतनवोन्मुक्ताः पयोबिन्दवः ॥ ४

तृषार्त्ते पाथोद ! प्रलपति पुरश्चातकशिशौ
यदेतन्नैष्ठुर्यं तदिह गदितुं मां त्वरयति ।
विपद् वा स्वाधीना किमुत जडता वा परिणता
मरुद्वानो वास्यत्यथ घन ! शरद् वा न भवति ॥ ५

एतान्यहानि किल चातकशावकेन,
नीतानि कण्ठकुहरे स्थितजीवितेन ।
तस्यार्थिनो जलद ! पूरय वाञ्छितानि,
मा भूत् त्वदेकशरणस्य बत प्रमादः ॥ ६

वितर वारिद ! वारि तृषातुरे, त्वरितमुद्यतचातकशावके ।
मरुति विस्फुरति क्षणमन्यथा,
क्व च भवान् क्व पयः क्व च चातकः ॥ ७

हे मेघ ! मानमहितस्य तृषातुरस्य
त्यक्तत्वदन्यशरणस्य च चातकस्य ।
अम्भःकणान् कतिचिदप्यधुना विमुञ्च
नो चेद् भविष्यसि जलाञ्जलिदानयोग्यः ॥ ८

अयि जलद ! यदि न दास्यसि, ?
कतिचित् त्वं चातकाय जलकणिकाः ।
तदयमचिरेण भविता, सलिलाञ्जलिदानयोग्यस्ते ॥ ९

मामभ्युन्नतमागतोऽयमिति वा कामं समासेवते
मच्छायामिति वा यदन्यविषयं तद् द्वेष्टि वारीति वा ।
सद्यो वर्ष वराक चातककृते नो चेदयं याचिता
याच्ञां यावदुपेक्षणं च जलद ! व्रीडाकरं त्वादृशाम् ॥ १०

(१२) समुद्राष्टकम्

एतस्मात् किं ब्रूमो लक्ष्म्या दूरादयमितोद्या(या)मा ।
आदाय पादैर्गदितं सुमुखि ! समुद्राष्टकं नाम ॥ १

एतस्माज्जलधेर्जलस्य कणिकाः काश्चिद् गृहीत्वा ततः
पाथोदाः परिपूरयन्ति जगतीं रुद्धाम्बरा वारिभिः ।
भ्राम्यन् मन्दरकूटकोटिघटनाभीतिभ्रमत्तारिकां
प्रापैकां जलमानुषीं त्रिभुवने श्रीमानभूदच्युतः ॥ २

किं ब्रूमो जलधेः श्रियं स हि खलु श्रीजन्मभूमिः स्वयं ।
वाच्यं किं महिमापि यस्य हि तव द्वीपं महीति श्रुतिः (?) ।
त्यागस्तस्य च कोऽपि बिभ्रति जगद् यस्याऽर्थिनो ह्यम्बुदाः
शक्तेर्यस्य कथैव का हि भवति क्षोभेण कल्पान्तरम् ॥ ३

लक्ष्म्यास्त्वं निलयो निधिश्च पयसां निःशेषरत्नाकरो
मर्यादानिरतस्त्वमेव जलधे ! ब्रूतेऽत्र कोऽन्यादृशम् ।
किन्त्वेकस्य गृहागतस्य वडवावह्नेः सदा तृष्णया (?) ।
क्लान्तस्योदरपूरणेऽपि न सहो यत्तून्मनाग् मध्यमः ॥ ४

दूरान्मार्गग्लपितवपुषो मारुतोत्तम्भितान्तः-
कल्लोलालीबहलवितृषो धाविताः पान्थसार्थाः ।
व्यावर्त्तन्ते तटमुपगता यस्य विच्छिन्नवाञ्छा -
स्तस्याऽम्भोधेर्विफलपयसः कार्यतः किं न शुष्कम् ? ॥ ५

अयं वारामेको निलय इति सञ्चिन्त्य सहसा
श्रितोऽस्माभिस्तृष्णातरलितमनोभिर्जलनिधिः ।
क एवं जानीते निजकरपुटीकोटरगतं
क्षणादेनं ताम्यत्तिमिमकरमापास्यति मुनिः ॥ ६

इतो वसति केशवः पुरमितस्तदीयद्विषा-
मितोऽपि शरणागता शिखरिपक्षिणः शेरते ।
इतोऽपि वडवानलः सह समस्तसंवर्त्तकै-
रहो ! विततमूर्जितं भरसहं च सिन्धोर्वपुः ॥ ७

या(द्या)मारोहति वाञ्छति स्थगयितुं तेजांसि तेजस्विना -
मुच्चैर्गर्जति पूरयत्यपि महीमम्भोभिरम्भोधरः ।
कांश्चिद् द्रागुपजीव्य तोयचुलुकान् सिन्धो ! भवत्सन्निधौ
पानीयप्रचयेषु सत्स्वपि न ते जातो विकारः क्वचित् ॥ ८

आदाय वारि परितः सरितां शतेभ्यः
किं नाम साधितमनेन महार्णवेन ।
क्षारीकृतं च वडवादहने हुतं च
पातालकुक्षिकुहरेषु निवेशितं च ॥ ९

(१३) सत्पुरुषाष्टकम्

शीतांशुस्ते केचिन् नम्रत्वे ये करे विपदि वाञ्छा ।
गर्वमिति चन्द्रवदने सत्पुरुषाष्टकमिदं गदितम् ॥ १

शीतांशुः किं सुधायामभवदुत सुधैवाभवच्छीतरश्मे-
राहोश्विद् द्वावपीमौ मृगदृशि घटितावेतयोः किं मृगाक्षी ।
एकैकं सज्जनाद्वा समजनि जनितः सज्जनो वा किमेभिः
सन्देहश्चाऽयमित्थं कथमपि मनसो जीवतां न प्रयातः ॥ २

ते केचिन्निजकान्तिसुन्दरतया चेतश्चमत्कारिणो
दृश्यन्ते परमोत्सवं नयनयोः सम्पादयन्तो जनाः ।
अन्तर्ये मनसः प्रविश्य सहसा तैस्तैः स्वकीयैर्गुणै-
राजन्मावधि नोत्तरन्ति हृदयादुत्कीर्णबिम्बा इव ॥ ३

नम्रत्वेनोन्नमन्तः परगुणनुतिभिः स्वान् गुणान् ख्यापयन्तः
पुष्णन्तः स्वीयमर्थं सततकृतमहारम्भयत्नाः परार्थे ।
क्षान्त्यैवाक्षेपरूक्षाक्षरमुखरमुखान् दुर्जनान् दुःखयन्तः ।
सन्तः स्वाश्चर्यचर्याः स्वयमिह मुनयो वन्दनीया भवन्ति ॥ ४

ये प्राप्ते व्यसनेऽप्यनाकुलधियः सम्पत्सु नैवोन्नताः
प्राप्ते नैव पराङ्मुखाः प्रणयिनि प्राणोपभोगैरपि ।
ह्रीमन्तः स्वगुणप्रपञ्चनविधावन्यस्तुतावुत्सुका
धिग् धात्रा कृपणेन तेऽपि न कृताः कल्पान्तदीर्घायुषः ॥ ५

करे श्लाघ्यस्त्यागः शिरसि गुरुपादप्रणयिता
मुखे सत्या वाणी विजयिभुजयोः पौरुषमलम् ।
हृदि स्वच्छा वृत्तिः श्रुतमवितथं च श्रवणयो-
र्विनाऽप्यैश्वर्येण प्रकृतिमहतां मण्डनमिदम् ॥ ६

विपद्युच्चैः स्थेयं पदमनुविधेयं च महतां
प्रिया न्याय्या वृत्तिर्मलिनमसुभङ्गेऽप्यसुकरम् ।
असन्तो नाभ्यर्थ्याः सुहृदपि न वाच्यः कृशधनः
सतां केनोद्दिष्टं विषममसिधाराव्रतमिदम् ॥ ७

वाञ्छा सज्जनसङ्गमे परगुणे प्रीतिर्गुरौ नम्रता
विद्यायां व्यसनं स्वयोषिति रतिर्लोकापवादाद् भयम् ।

भक्तिश्चाऽर्हति शक्तिरात्मदमने संसर्गमुक्तिः खले
एते यत्र वसन्ति निर्मलगुणाः श्लाघ्यास्त एव क्षितौ ॥ ८

गर्वं नोद्वहते न निन्दति परं नो निष्ठुरं भाषते
प्रोक्तः केनचिदप्रियाणि सहते क्रोधं च नालम्बते ।
श्रुत्वा काव्यमलक्षणं परकृतं सन्तिष्ठते मूकवत्
दोषान् छादयति स्वयं न कुरुते चैतत् सतां लक्षणम् ॥ ९

(१४) गजाष्टकम्

चिन्तामन्तः कौपं रेवा दन्ते तथैव नो मन्ये ।
न चरति घासग्रासं गजाष्टकं विश्रुतं लोके ॥ १

चिन्तामिमां वहसि किं गजयूथनाथ !
योगीव योगमनुमीलितनेत्रयुग्मम् ।
पिण्डं गृहाण पिब वारि यथोपनीतं
दैवाद् भवन्ति विपदः खलु सम्पदो वा ॥ २

अन्तःसमुत्थविरहानलतीव्रताप-
सन्तापिताङ्ग ! करिपुङ्गव ! मुञ्च शोकम् ।
धात्रा स्वहस्तलिखितानि ललाटपट्टे
को वाऽक्षराणि परिमार्जयितुं समर्थः ? ॥ ३

कौपं वारि विलोक्य वारणपते ! किं विस्मितेनाऽऽस्यते
प्रायो भाजनमस्य सम्प्रति भवांस्तत् पीयतामादरात् ।
उन्मज्जच्छफरी-पुलिन्दललनापीनस्तनास्फालन-
स्फारीभूतमहोर्मिनिर्मलजला दूरेऽधुना नर्मदा ॥ ४

रेवापयः किशलयानि च सल्लकीनां
विन्ध्योपकण्ठगहनं स्वकुलं च हित्वा ।

किं ताम्यसि द्विप ! गतोऽसि वशं करिण्याः
स्नेहो हि कारणमनर्थपरम्परायाः ॥ ५

दन्ते न्यस्तकरः प्रलम्बितशिराः सम्मील्य नेत्रद्वयं
किं त्वं वारण ! खिद्यसे वनितया को नाम नो वञ्चितः ।
भूत्वा शान्तमना गृहाण कवलं स्नेहोऽधुना त्यज्यतां
ये मत्तास्त्वविवेकिनो विषयिणस्ते प्राप्नुवन्त्यापदम् ॥ ६

नो मन्ये दृढबन्धनं कृतमिदं नैवाङ्कुशोद्घातनं
स्कन्धारोहणताडनात् परिभवो नैवाऽन्यदेशागमः ।
चिन्तां मे जनयन्ति चेतसि यथा स्मृत्वा स्वयूथं वने
सिंहत्रासितभीतभीरुकलभा यास्यन्ति कस्याऽऽश्रयम् ? ॥७

न चरति वनराज्यां पल्लवान् शल्लकीनां
न पिबति गिरिकुञ्जे नैर्झरं वारि हारि ।
विततरदनकोटौ दत्तहस्तावलम्बो
वहति विरहखिन्नः शोकभारं करीन्द्रः ॥ ८

घासग्रासं गृहाण त्यज करिकलभ ! प्रीतिबन्धं करिण्याः
पाशग्रन्थिव्रणानामविरतमधुना देहि पङ्कानुलेपम् ।
दूरीभूतास्तवैते शबरवर(कुल)वधूविभ्रमोद्भ्रान्तिदृष्टा
रेवातीरोपकण्ठद्रुम(च्युत)कुसुमरजोधूसरा विन्ध्यपादाः ॥९

(१५) वृक्षाष्टकम्

किं जातोऽस्थ जातोऽसि, भुक्तं मूलं तथैव किं ते ।
न्यग्रोधपान्थाश्च हंहो ! भ्राम्यद् वृक्षाष्टकं शृणु(त) ॥ १

किं जातोऽसि चतुःपथे घनतरं छन्नोऽसि किं छायया
छन्नश्चेत् फलितोऽसि किं यदि फलैः पूर्णोऽसि किं सन्नतः ।

हे सद्वृक्ष ! सहस्व सम्प्रति चिरं शाखाशिखाकर्षणं
क्षोभामोटनभञ्जनानि जनतः स्वैरेव दुश्चेष्टितैः ॥ २

जातो मार्गे सुरभिकुसुमः सत्फलो नम्रशाखः
स्फीताभोगो बहलविटपः स्वादुतोयोपगूढः ।
नैवात्मार्थं वहसि महतीं पादपेन्द्र ! श्रियं ता-
मापन्नार्त्तिप्रशमनफलाः सम्पदो ह्युत्तमानाम् ॥ ३

भुक्तं स्वादुफलं कृतं च शयनं शाखाग्रजैः पल्लवैः
स्वच्छायापरिशीतलं च सलिलं पीतं व्यपेतक्लमैः ।
विश्रान्ताः सुचिरं परा मनसः प्रीतिः किमत्रोच्यते ।
त्वं सन्मार्गतरुर्वयं च पथिका यामः पुनर्दर्शनम् ॥ ४

मूलं योगिभिरुद्धृतं निवसितं वासोर्थिभिर्वल्कलं
भूषार्थी च जनश्चिनोति कुसुमं भुङ्क्ते क्षुधार्त्तः फलम् ।
छायामातपिनो विशन्ति विचिता निद्रालुभिः पल्लवाः
कल्पाख्यस्य तरोरिवेह भवतः सर्वाः परार्थाः श्रियः ॥ ५

किं ते नम्रतया किमुन्नततया किं वा घनच्छायया ।
किं वा पल्लवलीलया किमनया चाशोक ! पुष्पश्रिया ।
यत्त्वन्मूलनिषण्णखिन्नपथिकस्तोमः स्तुवन्नन्वहं
न स्वादूनि मृदूनि खादति फलान्याकण्ठमुत्कण्ठितः ॥ ६

न्यग्रोधे फलशालिनि स्फुटरसं किञ्चित् फलं पच्यते
बीजान्यङ्कुरगोचराणि कतिचित् सिध्यन्ति तस्मिन्नपि ।
एकस्तेष्वपि कश्चिदङ्कुरवरो बध्नाति तामुन्नतिं
यामध्यास्य जनः स्वमातरमिव क्लान्तिच्छिदे धावति ॥ ७

पान्थाधार इति द्विजाश्रय इति श्लाघ्यस्तरूणामिति
स्निग्धच्छाय इति प्रियो दृश इति स्थानं गुणानामिति ।
यावत् तत्क्षणमाश्रयन्ति गुणिनः क्लान्तिच्छिदे पादपं
तावत् कोटरनिर्गतैरहिगणैर्दूरं समुत्सारिताः ॥ ८

हंहो पान्थ ! किमाकुलं श्रमवशादत्युद्धतं धावसि
प्रायेणाऽस्यमहाद्रुमस्य भवता वार्ताऽपि नाऽऽकर्णिता ।
मूलं सिंहसमाकुलं तु शिखरे प्रोच्चण्डतुण्डाः खगा
मध्ये कोटरभाजि भीषणफणाः पूत्कुर्वते पन्नगाः ॥ ९

भ्राम्यद्भृङ्गधराऽवनम्रकुसुमस्तोमोद्भवद्गन्धिषु
छायावत्सु तलेषु पान्थनिचया विश्रम्य गेहेष्विव ।
निर्यन्निर्झरवारिवारिततृषस्तृप्यन्ति येषां फलै-
स्ते नन्दन्तु फलन्तु यान्तु च परामभ्युन्नतिं पादपाः ॥ १०

(१६) बप्पीहाष्टकम् (सारङ्गाष्टकम्)

बीजैरन्ये हा धिक् योऽयं किं नाम विरम चान्ये ते ।
हंहो चातकशब्दै-र्बप्पीहस्या(सारङ्गा)ष्टकं नाम ॥ १

बीजैरङ्कुरितं लताभिरुदितं वल्लीभिरुज्जृम्भितं
कन्दैः कन्दलितं जनैः प्रमुदितं धाराधरे वर्षति ।
भ्रातश्चातक ! पातकं किमपि ते सम्यग् न जानीमहे
येनास्मिन्न पतन्ति चञ्चुपुटके द्वित्राः पयोबिन्दवः ॥ २

अन्येऽपि सन्ति भुवि(नव)तामरसावतंसा
हंसावलीवलयिनो जलसन्निवेशाः ।
कोऽपि ग्रहो गुरुरयं हतचातकस्य
पौरन्दरीं यदभिवाञ्छति वारिधाराम् ॥ ३

हा धिक् ! पर(कथं)व्यसनदुर्ललितस्य(स्म)येन
केनापि रे सरलचातक ! वञ्चितोऽसि ।
येनाऽम्बुवाहमपि याचसि याचितस्य
यस्याऽस्य याचितुरिवाऽतिमलीमसत्वम् ॥ ४

योऽयं वारिधरो धराधरशिरस्यभ्युन्नतः केवलं
गर्जत्येव गभीरधीरनिनदैर्नाऽयं सखे ! वारिदः ।
तत्ते चातक ! पातकस्य कतमस्यैतत् फलं पच्यते
येनाऽसौ न ददाति याति च न ते चेतोऽपि निर्वाणताम ॥ ५

किं नाम दुष्कृतमिदं भवतश्चकास्ति
येनात्र दैन्यपिशुनं बत याचितोऽपि ।
एतेऽपि कामनिभृतोन्नतयोऽपि तृप्त्यै
मुञ्चन्ति चातक ! पयो न पयोमुचस्ते ॥ ६

विरम चातक ! दैन्यमपास्यतां,
बत चटूनि कियन्ति करिष्यसि ? ।
विधिविनिर्मितमम्बुकणद्वयं,
किमधिकं कलयाऽपि भविष्यति ? ॥ ७

अन्ये ते जलदायिनो जलधरास्तृष्णां विनिघ्नन्ति ये
भ्रातश्चातक ! किं वृथाऽत्र रटितैः खिन्नोऽसि विश्रम्यताम् ।
मेघः शारद एष काशधवलः पानीयरिक्तोऽधरो
गर्जत्येव हि केवलं भृशमपां नो बिन्दुमप्युज्झति ॥ ८

(१७) रत्नाष्टकम्

पथि परिहृत कनक मनस्तमित विरम रत्न केन सन्त्यन्ये ।
एकस्मिन् वणिगधिपते पादै रत्नाष्टकं गदितम् ॥ १

पथि परिहृतं कैश्चिद् दृष्ट्वा न जातु परीक्षितं
विधृतमपरैः काचं मत्वा पुनः परिवर्जितम् ।
गवलगणनामन्यैः कृत्वाऽपघृष्टमपण्डितै-
र्मरकतमहो ! मार्गावस्थं कथं न विडम्बितम् ॥ २

कनकभूषणसङ्ग्रहणोचितो यदि मणिस्त्रपुणि प्रतिबध्यते ।
न च विरौति न चापि स शोभते, भवति योजयितुर्वचनीयता॥३

अनस्तमितसारस्य, तेजसस्तद्विजृम्भितम् ।
येन पाषाणखण्डस्य मूल्यमल्पं वसुन्धरा ॥ ४

विरम रत्न ! मुधा तरलायसे,
तव न कश्चिदिहास्ति परीक्षकः ।
विधिवशेन परिच्युतमाकरात्,
त्वमपि काचमणिः कृतमीश्वरैः ॥ ५

केनानीतः सुखमकरुणेनाऽऽकरादुद्धृतस्त्वं
विक्रेतुं वा समभिलषितः केन देशान्तरेऽस्मिन् ।
यस्मिन् वित्तव्ययभरसहो ग्राहकस्तावदास्तां
नास्ति भ्रातर्मरकतमणे ! त्वत्परीक्षाक्षमोऽपि ॥ ६

सन्त्यन्ये झषकेतनस्य मणयः किं नो(वो)ल्लसत्कान्तयः
किं वा तेऽपि जने न भूषणपदं न्यस्ता न शोभाभृतः ।
अन्यः कोऽपि तथापि कौस्तुभमणिः स्फीतस्फुरद्दीधिति-
र्यः पूषेव नभः समुज्ज्वलयति स्फारं मुरारेरुरुः (रः) ॥ ७

एकस्मिन् दिवसे मया विचरता प्राप्तः कथञ्चिन्मणि-
र्मूल्यं यस्य न विद्यते भवति चेत् पृथ्वी समस्ता ततः ।

सोऽयं दैववशादभूदतितरां काचोपमः साम्प्रतं
किं कुर्मः किमुपास्महे क्व स सुहृद् यस्याऽयमावेद्यते ॥ ८

वणिगधिपते ! किञ्चित् ब्रूमः क्रुधामिह मा कृथाः
कथय निभृतं केयं नीतिः पुरे तव सम्प्रति ।
मरकतमणिः काचो वाऽयं भवेदिति संशये
लवणवणिजां यद्व्यापारः परीक्षितुमीक्ष्यते ॥ ९

(१८) देवाष्टकम्

जातस्त्वं भुवनाधिपो यदि ततः किं सिद्धमेतावता
प्राप्तो वा यदि निःस्वतां विधिवशात् तेनापि किं ते गतम् ।
तस्मात् तोष-विषादबन्धनमिदं व्याधूय सञ्चिन्त्यतां
ज्योतिर्यत्र लयं गते त्रिभुवनेऽप्यामा(भा?) समालोक्यते ॥१

भ्रातर्मोह ! विमुञ्च खेदमसमं ये राज्यवचा(?)र्गलां
भित्त्वा धा(सा?)रधियो वनाय चलितास्तेषां न मल्लो भवान् ।
प्रज्ञाभिर्दृढकर्मपाशवलये(यो)च्छेदाक्षमास्त(स्त्व)द्भयाद्
दाराद्यैर्बिसतन्तुभिर्निगडितास्तिष्ठन्ति ये ते वयम् ॥ २

त्रैलोक्यं सकलं त्रिकालविषयं मा लोकमालोकितं (?)
साक्षाद् येन यथा स्वयं करतले रेखात्रयं साङ्गुलि ।
रागद्वेषभयामयान्तकजरालोकत्वलोभादयो
नाऽलं यत्पदलङ्घनाय स महादेवो मया वन्द्यते ॥ ३

यो विश्वं वेद वेद्यं जननजलनिधेर्भङ्गिनः पारदृश्वा
पौर्वापर्याविरुद्धं वचनमनुपमं निष्कलङ्कं यदीयम् ।
तं वन्दे साधुवन्द्यं सकलगुणनिधिं ध्वस्तदोषद्विषन्तं
बुद्धं वा वर्धमानं शतदलनिलयं केशवं वा शिवं वा ॥ ४

माया नास्ति जटा न चापि मुकुटं चन्द्रो न मूर्धावली
खट्वाङ्गं न च वासुकिर्न च धनुः शूलं न चोग्रं मुखम् ।
कामो यस्य न कामिनी न च वृषो गीतं च नृत्यं पुनः
सोऽयं पातु निरञ्जनो जिनपतिः सर्वत्र सूक्ष्मः शिवः ॥ ५

दग्धं येन पुरत्रयं शरभुवा तीव्रार्चिषा वह्निना
यो वा नृत्यति मत्तवत् पितृवने यस्याऽऽत्मजो वा गुहः ।
योऽयं किं मम शङ्करो भयतृषारोषार्त्तिमोहक्षयं
कृत्वा यः स तु सर्ववित् तनुभृतां क्षेमङ्करः शङ्करः ॥ ६

पत्राद् (?) येन विदारितं कररुहैर्दैत्येन्द्रवक्षःस्थलं
सारथ्येन धनञ्जयस्य समरे योऽमारयत् कौरवान् ।
....
..............................नासौ विष्णुर्विशिष्टो मम ॥ (?)७

एको नृत्यति विप्रसार्थ कु(क)कुभां चक्रे सहस्रं भुजा-
मेकः शेषभुजङ्गभोगशयने व्यादाय निद्रायते ।
दृष्ट्वा चारुतिलोत्तमासु(मु)खमगादेकश्चतुर्वक्त्रता -
मेते मुक्तिपदं वदन्ति विदुषामित्येतदत्यद्भुतम् ॥ ८

(१९) निन्दाष्टकम्

श्रुत्वा श्रद्धाय सम्यक् शुभगुरवचनं वेश्मवासं निरस्य
प्रव्रज्याऽथो पठित्वा बहुविधतपसा शोषयित्वा शरीरम् ।
धर्मध्यानाय यावत् प्रभवति समयस्तावदाकस्मिकीयं
प्राप्ता मोहस्य धाटी तडिदिव विषमा हा ! हताः कुत्र यामः ?॥१

एकेनाऽपि महाव्रतेन यतिनः खण्डेन भग्नेन वा
दुर्गत्यां पततो न सोऽपि भगवानीष्टे स्वयं रक्षितुम् ।
हत्वा तान्यखिलानि दुष्टमनसो वर्तामहे ये वयं
तेषां दण्डपदं भविष्यति कियज्जानाति तत् केवली ॥ २

कट्यां चोलपटं तनौ सितपटं कृत्वा शिरोलोचनं
स्कन्धे कम्बलिकां रजोहरणकं निक्षिप्य कक्षान्तरे ।
वक्त्रे वस्त्रमुखं विधाय ददतः श्रीधर्म्मलाभाशिषं
वेषाडम्बरिणः स्वजीवनकृते विद्मो गतिं नाऽऽत्मनः ॥ ३

भिक्षा पुस्तकवस्त्रपात्रवसतिप्रावारलुब्धा यथा
नित्यं मुग्धजनप्रतारणकृते कष्टेन खिद्यामहे ।
आत्मारामतया तथा क्षणमपि प्रोज्झ्य प्रमादद्विषां(षं)
स्वार्थाय प्रयतामहे यदि तदा सर्वार्थसिद्धिर्भवेत् ॥ ४

पाषण्डानि सहस्रशो न(ज)गृहिरे ग्रन्था भृशं पेठिरे
लोभाज्ञानवशात् तपांसि बहुधा मूढैश्चिरं तेपिरे ।
क्वापि क्वापि कथञ्चनापि गुरुभिर्भूत्वा मुदो भेजिरे
कर्मक्लेशविनाशसम्भवसुखान्यद्यापि नो लेभिरे ॥ ५

किं भावी नारकोऽहं किमुत बहुभवा(वी)दूरभव्यो नभव्यः ?
किं वाऽहं कृष्णपक्षी किमचरणगुणस्थानकी कर्मदोषात् ? ।
वह्निज्वालेव शिक्षा व्रतमपि विषवत् खड्गधारा तपस्या
स्वाध्यायः कर्णशूची यम इव विषमः संयमो यद्विभाति ॥६

वस्त्र पात्रमुपाश्रयं बहुविधं भैक्षं चतुर्द्धौषधं
शय्यापुस्तकपुस्तिकोपकरणं शिष्यं च कृष्या ?(शिक्षा)मपि ।

गृह्णीमः परकीयमेव नितरामाजन्मगृद्धा वयं
यास्यामः कथमीदृशेन तपसा तेषां हहा ! निःक्रयम् ॥ ७

अन्तर्मत्सरिणां बहिः शमवतां प्रच्छन्नपापात्मनां
नद्यम्भःकृतशुद्धिमद्यपवणिग्दुर्वासनाशालिनाम् ।
पाखण्डव्रतधारिणां बकदृशां मिथ्यादृशामीदृशां
बद्धोऽहं धुरि तावदेव चरितैस्तन्मे हहा ! का गतिः ? ॥ ८

रागो मे स्फुरति क्षणं क्षणमथो वैराग्यमुज्जृम्भते
द्वेषो मां भजति क्षणं क्षणमथो मैत्री समालिङ्गति ।
दैन्यं पीडयति क्षणं क्षणमथो हर्षोऽपि मां बाधते
कोपोऽयं कृपणः कृपापरिभृतैः कार्ये(र्यो) हहा ! कर्मभिः ॥९

येषां दर्शनवन्दनप्रणमनस्पर्शप्रशंसादिना
मुच्यन्ते तमसा निशा इव सिते पक्षे प्रजास्तत्क्षणात् ।
तादृक्षा अपि केऽपि केऽपि मुनयस्तेभ्यो नमः कुर्महे
संविज्ञा वयमात्मनिन्दनमिदं कुर्मः पुनर्बोधये ॥ १०

पू.आ.श्री तिलकसूरीश्वरविरचितम्

॥ श्रावकप्रायश्चित्तसामाचारीविधिः ॥

सिरिविरजिणं नमिउं पच्छित्तं सावयाण वुच्छामि ।
विमंसिउणं बहुसो सामायारिउं विविहाउं ॥ १

तणुमज्झुक्कोसासायणाए पडिम – पुत्थय – गुरूणं ।
मिच्छत्तेऽवि य तिविहे, लहु गुरु चाउलहुं जहासंखं ॥ २

पडिमादाहे भंगे पलीवणाइ सुपमायउ वावि ।
तह पुत्थपट्टियाईण तिनवकारावणा सुद्धी ॥ ३

संमत्ते संकाइसु चउलहु देसंमि चउगुरु सव्वे ।
गुरुदव्वभोगि भिन्न गुरुदेवाऽवंदणे य लहू ॥ ४

पुढवाईणमकारणसंघट्टा, गाढागाढा परियावे ।
उद्दवणे य कमेणं भिन्नाई, जाव चउलहुयं ॥ ५

तहऽणंतकाइयाण वि सहसाभोगा उ च विगलाण ।
पुरिमाई विवणंतं, पणिंदि गुरुगाइ कल्लंतं ॥ ६

संकप्पा दप्पा वा थूलवहाईसु पंचकल्लाणं ।
एगाइ दसंतेसु तं तं परउय दसगं तु ॥ ७

तणु मज्झिम उक्कोसे, मोसंमि परिगाहे य गुरुगाई ।
नियगेहंमि अदिन्ने, लहू जहन्ने गुरु मज्झे ॥ ८

नाए य चउलहूक्कोसए अनाए वि पंचकल्लाणं ।
नाए य जाय कलहे तं चिय सज्झाय लक्खजुयं ॥ ९

चउगुरु छलहु छगुरु सदार, इत्तरिय वेस वयभंगे ।
मूलं तु कुलवहूए, मउपइए पंचकल्लाणं ॥ १०

नाए लक्खमनाए पणकल्लाणं तु हीणपरदारे ।
असिईलक्खमनाए, नाए पुण उत्तमे मूलं ॥ ११

सीलस्स बला भंगे, लक्खं इत्थीइ सपणकल्लाणं ।
पंचुंबरि महुभोगे, खवणमनाए छगुरु नाण ॥ १२

चउलहु परपरिवायऽभक्खाणाऽसभ्यराडि पेसुन्ने ।
संडविवाहे कन्नाहले य लहुग ठिउल्लीण ॥ १३

दिसिवय-अणत्थभंगे, सामाइय-संविभाग-अविहाणे ।
अनिमित्तं निसिभुत्ते, अणंत असणे य चउगुरुयं ॥ १४

पत्तेयभंगे चउलहु, तह देसवगास - पोसहाऽकरणे ।
कम्मादाणे छलहु सुरामंसे खवण पंचकल्लाणं ॥ १५

कोहे पक्खायईए पगाढमायामएसु चउगुरुगं ।
विम्हरियऽन्नायकए, पइवरिसं पंचकल्लाणं ॥ १६

चउगुरु चउलहु अ पमायाऽपडिकमणे बइट्ठपडिकमणे ।
एवं वंदणगस्स वि दाणादाणेसु लहुगुरूगे ॥ १७

खवणमऽपच्चक्खाणे, अकारणे पुरिमचरिमगाऽकरणे ।
लहुगं दव्वसचित्ते, अहिगेऽहिग विगइए पणगं ॥ १८

गंठिसहियस्स भंगे, अट्ठसयं सेस पच्चक्खाणस्स ।
भंगे तं चेव तवो छम्मासं बहुय पावेऽवि ॥ १९

सिरिचक्कसूरीस-पट्टाहिव-सिरिसिंहसूरि-सीसलेसेहिं ।
एसा सामायारी रइय, सिरि तिलयसूरीहिं ॥ २०

॥ नवपदाराधनविधिः ॥

नव चेईहरपडिमा, जिन्नुद्धाराइ विहिविहाणेणं ।
नाणाविहपूआहिं, अरिहंताराहणं कुणई ॥ १

सिद्धाणवि पडिमाणं, कारावणपूअणापणामेहिं ।
तग्गयमणझाणेणं, सिद्धपयाराहणं कुणइ ॥ २

भत्तिबहुमाणवंदणवेआवच्चाइकज्जमुज्जुत्तो ।
सुस्सूसणविहिनिउणो, आयरिआराहणं कुणइ ॥ ३

ठाणासणवसणाई, पढंतपाढंतयाण पूरंतो ।
दुविहभत्तिं कुणंतो, उवज्झायाराहणं कुणइ ॥ ४

अभिगमणवंदणनमंसणेहिं असणाइवसहिदाणेहिं ।
वेआवच्चाईहिं अ, साहुपयाराहणं कुणई ॥ ५

रहजत्ताकरणेणं, सुतित्थजत्ताहिं संघपूआहिं ।
सासणपभावणाहिं, सुदंसणाराहणं कुणइ ॥ ६

सिद्धंतसत्थपुत्थयकारावणरक्खणच्चणाईहिं ।
सज्झायभावणाईहिं, नाणपयाराहणं कुणइ ॥ ७

वयनिअमपालणेणं, विरइक्कपराण भत्तिकरणेणं ।
जइधम्मनुरागेणं, चारित्ताराहणं कुणइ ॥ ८

आसंसाइविरहिअं, बाहिरब्भितरं तवोकम्मं ।
जहसत्तीइ कुणंतो, सुद्धतवाराहणं कुणइ ॥ ९

पू.उपा.श्री जयसोमगणिवरविनिर्मिता

॥ ईर्यापथिकीषट्त्रिंशिका ॥

पणमिय पासजिणिंदं, जणिआणंदं जणाण पणयाणं ।
इरियावहियवियारं, वुच्छं सुगुरूवएसेणं ॥ १

सावज्जजोगपरिवज्जणाउ अणवज्जजोगसेवणओ ।
देसेण य सामाइयं, इत्तरियं देसविरयाणं ॥ २

विहिपुव्वं गहणेणं, विहिपुव्वं पालणेण य पसत्थं ।
सामाइयवयमेयं, वंछियफलदायगं होइ ॥ ३

तस्स विहि विन्नेया, आवस्सगवित्तिपमुहगंथाओ ।
सच्छंदकप्पिआ पुण, देइ फलं दुग्गईरूवं ॥ ४

तत्थ य इरियावहिया, सामाइअदंडगस्स पाढाओ ।
पुव्विं वा पच्छा वा, विप्पडिवत्ती भवे एसा ॥ ५

आवस्सगपंचासग-वरनवपयपयरणाण वित्तीओ ।
पडिक्कमणस्स य पंचा-सगस्स चुण्णिओ तह पच्छा ॥ ६

पणिवायाणंतरिआ, सामाइअदंडगाउ इह इरिया ।
उवलद्धा वरगीयत्थ-सम्मया सुत्तपडिबद्धा ॥ ७

आवस्सगचुण्णीए, जं पणिवाएण संतरा इरिया ।
पणिवाए णाणत्तं, तत्थ य केणवि विसेसेणं ॥ ८

सामाइयइरियाणं, न य कारणकज्जभावसंबंधो ।
पुव्वावरभावाओ, सज्झायाईण सा हेऊ ॥ ९

केवि य महानिसीहे, सामन्नपयं समेच्च अपईवा ।
न मुणंति इरियाए, नियसत्थविसेसपयपंतिं ॥ १०

सामन्नं नूणमिणं, महानिसीहस्स छेयसुत्तस्स ।
वयणं बहुविसयाओ, णेयं सद्दाणुसासणओ ॥ ११

पत्तेयं विहिसुत्तं, जं तं तु विसेसमप्पविसयाओ ।
उस्सग्गाववायसुयं, एवं गीयाण सुपसिद्धं ॥ १२

सामन्ने य विसेसे, सुत्ते पत्ते विसेसविसयं जं ।
गीयाण लोइयाण य, तं सुत्तं बहुमयं तत्थ ॥ १३

आह परो कहमेयं, भण्णइ जइ सुत्तपयमसामन्नं ।
ता देवनरवराणं, चियवंदणयं कहं सुद्धं ? ॥ १४

जिणगिहगयस्स जिणवं-दयस्स साहुस्स अणुवविट्ठस्स ।
नियठाणगयस्स कहं ? गमणागमणाण पडिक्कमणं ॥ १५

किंचिवि सद्देण इह, जइ गहियं धम्मकिच्चमविसेसं ।
ता उवहाणं पढमं, इरियापाढं विणा कहन्नु ॥ १६

अहवा गमणनिवित्ती, रूवो अत्थो य अभिनिवेसकओ ।
बालाणं चिय चित्तं, रंजइ इरियापडिक्कमणे ॥ १८

न य पंचमी विभत्ती, सत्थविरोहेण बाहए इरिअं ।
अन्नं च पच्चयऽत्थो, विस्सरिओ तुह पाढियस्सावि ॥ १९

सुत्तं विसेसविसयं, लिहिअं गंथेसु तुम्ह सूरीहिं ।
ता इरिआवहिआए, कहमऽत्थो घडइ निम्मूलो ॥ २०

कहियं इरियावहिअं, अकहंतो अकहिअं पकप्पंतो ।
सामाइअपत्थावे, मूढो अंधं विसेसेइ ॥ २१

तुह वयये(णे?)णं इरिया, पुव्विं पच्छा व सव्वगीयाणं ।
सामाइअपत्थावे, कारणभूआ वि णो सरिआ ॥ २२

मुहपोत्ती पडिलेहण-पुव्वं सामाइअं भणंताणं ।
ताणं कहमऽणुमिज्जइ, कहणिज्जं सड्ढचरिएणं ॥ २३

देविंदायरिएहिं, अन्नेहिं वि तुम्ह पुव्वसूरिहिं ।
सामाइअपाढाओ, पच्छा इरिया सयं लिहिया ॥ २४

सुद्धितिअजाणगाणं, सामाइअविहिगिहं कुणंताणं ।
पायप्पाया इरिया, विस्सरिआ !! कहं गुरुणं पि ॥ २५

णय पच्चक्खपमाणो-वलद्धमत्थं निसेहए नूणं ।
अणुमाणं ण य सीसा-ऽभिप्पाओ बोहगो वि तस्स ॥ २६

कहमवि धम्मेण सयं, कहिआ इरिआ गया अणत्थेण ।
कत्तियपिंजियरूयं, जायं कम्मेण कप्पासं ॥ २७

हरिभद्दायरियाणं, वयणं दसयालिअस्स वित्तीए ।
एमेव य सामन्नं, णेयं सुद्धिवि सुप्पसिद्धा ॥ २८

असमत्थमुहे गाली, सुसमत्थमुहे कहं भवे ? गाली ।
सो सत्थेहि विआरिय, तस्सऽत्थविहेडणं कुणई ॥ २९

सीसम्मि अकाऊणं, अत्थस्स परूवगं गुरुं गीयं ।
जो परिकप्पइ अत्थं, सो साइसयो व सच्छंदो ॥ ३०

लाभविसेसं जाणिय, रागदोसाइदोसनिरविक्खा ।
किंचिवि समायरंता, गीया आराहगा णेया ॥ ३१

जो समयसाहणऽट्ठं, सीसाणहियऽट्ठया य निरवेक्खो ।
भिंदइ सिद्धंतऽत्थं, सो तेसिं अप्पणो अहिओ ॥ ३२

तम्हा इरिआवहिआ, पुव्वायरिएहिं निव्विरोहेहिं ।
सामाइया उ पच्छा, कहिया लिहिआ य सद्दहिया ॥ ३३

तं तह य सद्दहंता, परूवयंता य कारवेंता य ।
जिणचंदाणाणुगया, भविया निस्सेयां पावंति ॥ ३४

एवं लद्धजयाणं, जिणचंदगुरूण गुरुपमोयाणं ।
नह नीरहि रस ससहर, वरिसे लहिऊण उवएसं ॥ ३५

इरियावहिअसरूवं, दंसणसहियाण हियकरं लिहिअं ।
जयसोमेण सुविहिणा, सोहिंतु विउ पसन्नमणा ॥ (यु.) ३६

॥ महामुनि–स्तवः ॥

जेणेस कोहजोहो, हणिओ हेलाइ खंतिखग्गेणं ।
समयासिअधारेणं, तस्स महामुणिवइ ! नमो ते ॥ १

माणगिरिगरुअमयसिहरअट्ठयं मद्दविक्कवज्जेणं ।
जेण हणिऊण भग्गं, तस्स महामुणिवइ ! नमो ते ॥ २

मायामयविसवल्ली, जेणऽज्जवसारसरलकीलेणं ।
उक्खणिआ मूलाओ, तस्स महामुणिवइ ! नमो ते ॥ ३

जेणिच्छामुच्छावेलसंकुलो लोहसागरो गरुओ ।
तरिओ मुत्तितरीए, तस्स महामुणिवइ ! नमो ते ॥ ४

जेण कंदप्पसप्पो, विवेअसंवेअजणिअजंतेण ।
गयदप्पुच्चिअ विहिओ, तस्स महामुणिवइ ! नमो ते ॥ ५

जेण निअमणपडाओ कोसुंभपयंगमंगसमरागो ।
तिविहोऽवि हु निध्धूओ, तस्स महामुणिवइ ! नमो ते ॥ ६

दोसो दुट्ठगयंदो, वसीकओ जेण लीलमित्तेणं ।
उवसमसिणिनिउणेणं, तस्स महामुणिवइ ! नमो ते ॥ ७

मोहो महल्लमलोऽवि, पीडिओ ताडिऊण जेणेसो ।
वेरग्गमुग्गरेणं, तस्स महामुणिवइ ! नमो ते ॥ ८

एए अंतररिउणो, दुज्जेआ सयलसुरवरिंदेहिं ।
जेण जिआ लीलाए तस्स महामुणिवइ ! नमो ते ॥ ९

॥ ऋषिमण्डलस्तवः ॥

इसिमंडलस्स गुणमंडलस्स तवनियममंडलधरस्स ।
संसारमंडलविहाडयस्स थयमुत्तमं वोच्छं ॥ १

जिणवरसासणनिउणा जिणवरवयणाणुरत्तभावेणं ।
सुणह सुकयत्थयमिणं इसीसु इसिपालिणा निच्चं ॥ २

भयवंतम्मि य वीरे गोयमगोत्ते य इंदभूयिम्मि ।
धन्ने धम्मविहन्ने जियलोहे अज्जलोहे य ॥ ३

अइमुत्ते य तिगुत्ते धीरधणुम्मि य तहा सुनक्खत्ते ।
सिद्धे य समणभद्दम्मि सालिभद्दे य सुपइट्ठे ॥ ४

धीरे सुदंसणम्मि य दसन्नभद्दे सणंकुमारे य ।
रायरिसिम्मि य उद्दायणम्मि जउ सारणे य कयं ॥ ५

नीलगवसणे रामे लंचगपुत्ते य बाहुबलि खंदे ।
विण्हुम्मि सुव्वियम्मि य सिवे य सिद्धम्मि बुद्धम्मि ॥ ६

केसिम्मि जियकिलेसे अणवज्जे वज्ज लाढपुत्ते य ।
तेयलिपुत्ते य कयं मुणिम्मि वारत्तए चेव ॥ ७

कुम्मगपुत्ते तह वेसियायणे तह य निन्नकुलपुत्ते ।
देवइपुत्ते य गए दोसु वि पज्जुन्न-संबेसु ॥ ८

कालासवेसियम्मि य हरिएसे तह सुकोसले कुसले ।
निग्गंथलंचगम्मि च अज्जे मेयज्जनामे य ॥ ९

अभयम्मि य अभयकरे जंबुम्मि य जम्ममरणनिम्मुक्के ।
ढंढम्मि गंगदत्ते नागदत्ते य अणगारे ॥ १०

सूरे चिलायपुत्ते अणुत्तरपरक्कमे य कुरुदत्ते ।
आणंदे य रिसिम्मिय वइरे य महाणुभावम्मि ॥ ११

आइगरं तित्थयरं अप्पडिहयनाणदंसणचरितं ।
धम्मवरचक्कवट्टिं वंदामि जिणं महावीरं ॥ १२

जच्चसुवन्नगवन्नं कोमुइपडिपुन्नचंदसरिसमुहं ।
कमलदलसरिसनयणं सुरदुंदुहितुल्लनिग्घोसं ॥ १३

मत्तवरवारणगई(इं) अचलं मेरुमिव सुरमिव सुरूवं ।
रिसिसयसहस्समहियं परमरिसिं वंदिमो वीरं ॥ १४

जेणेगराइयाए वीसं अहियासिया उवसग्गा ।
तं वीरभद्दमणहं विबुहगणनमंसियं वंदे ॥ १५

जो सो तित्थयराणं अपच्छिमो भारहम्मि वासम्मि ।
पुरिसवरमउलविरियं वंदामि जिणं महावीरं ॥ १६

पव्वाविया य पढममेव गोयमा तिन्नि भाउया जेण ।
तिण्हं पि य परिवारो पन्नरससयाइं पुन्नाइं ॥ १७

अवसेसा वि गणहरा अट्ठ कमेण तवसंजमे ट्ठविया ।
सव्वट्ठनिट्ठियट्ठं वंदामि जिणं महावीरं ॥ १८

वेयपयाण य अत्थे कहिए वीरेण जो विगयमोहो ।
पव्वइयं तं धीरं सिरसा हं गोयमं वंदे ॥ १९

जेण तया कोडिन्ना आणीया तावसा विगयमोहा ।
पव्वाविया य समणा भिक्खेण य विम्हयं नीया ॥ २०

जो चरइ तवमुयारं उदारकित्तिस्स पायमूलम्मि ।
नायसुयस्स अरहओ तं सिरसा गोयमं वंदे ॥ २१

जो सो सयाणुरत्तो जिणवीरं केवलिं अमियनाणी ।
अइरागबंधणेणं जस्स न उप्पज्जए नाणं ॥ २२

नायसुए सिद्धिगए वोच्छिन्नं पेमबंधणं जस्स ।
उप्पन्नं च अणंतं नाणं तं गोयमं वंदे ॥ २३

दोमासिय तेमासिय चाउम्मासिय तहेव छम्मासे ।
तवसा मुणिमुक्कट्टं धन्नं वंदामि अणगारं ॥ २४

फासुयमवि जो लुक्खं भुंजइ तंपि य न भुंजई पकामं ।
धन्नं रिसिवरमहियं परमट्ठगवेसयं वंदे ॥ २५

उत्तत्तकणयवन्ना महिला मणिहारभूसियंगीओ ।
धन्नो परिच्चइत्ता ओमोयरियाए जावेइ ॥ २६

जस्स य संलीणत्तं खंती मद्दवय उत्तमा तुट्ठी ।
गुणसागरं अपारं धन्नं वंदामि अणगारं ॥ २७

जो सयणपरियणजणं धणकोडिं उज्झिऊण पव्वइओ ।
विहरइ तवतणुयंगो धन्नं वंदामि अणगारं ॥ २८

जस्स कओ आहारो नासइ तत्ते जहा कडाहम्मि ।
छूढो उयरकभल्ले धन्नं वंदामि अणगारं ॥ २९

सच्चुप्परि देवाणं नवहि उ मासेहिं मग्गिया वसही ।
एक्का य गब्भवसही सेसा धन्नस्स धन्नस्स ॥ ३०

जो अरहओ भगवओ वेयावच्चं महायसो कासी ।
छन्दोणुयत्तिमणहं सिरसा लोहं नमंसामि ॥ ३१

धन्नो सो लोहज्जो खण्डतखमो पवरलोहसरिवन्नो ।
जस्स जिणो पत्ताओ इच्छइ पाणीहिं भोत्तुं जे ॥ ३२

समणसयाणं मज्झे वागरिउं पुन्नचंदवयणेण ।
तित्थयरेणं लोहो अरहइ धीइए अप्फुन्ने ॥ ३३

जो कम्मसेलवल्लिं अट्ठविहं छिंदिउं निरवसेसं ।
सिद्धिवसहिमुवगओ तमहं लोहं नमंसामि ॥ ३४

जो खुड्डलओ संतो कीलंतो पासिऊण तित्थयरं ।
वंदिय पडिलाभेई अइमुत्तरिसिं नमंसामि ॥ ३५

जं तं अम्मापियरो जिणवरवसहस्स वद्धमाणस्स ।
दासी य सीसभिक्खं अइमुत्तरिसिं नमंसामि ॥ ३६

छव्वरिसो पव्वइओ निग्गंथो रोइऊण पावयणं ।
सिट्ठं विहुयरयमलं अइमुत्तरिसिं नमंसामि ॥ ३७

डहरं अडहरबुद्धिं मोक्खविहिंविसारयं पिउणो ।
धीरं कुमारसमणं अइमुत्तरिसिं नमंसामि ॥ ३८

जो धम्मं सोऊणं जिणवरवसहस्स वद्धमाणस्स ।
पव्वइओ अणगारं तमहं वंदे सुनक्खत्तं ॥ ३९

सोलस धणकोडीओ सोलस भज्जाइं परिच्चइ[त्ता]य ।
पव्वइओ अणगारो तमहं वंदे सुनक्खत्तं ॥ ४०

कायंदीए भद्दीतणयं जियसत्तुदिक्खकयमहिमं ।
धीरं धणमणगारं वीरजिणपसंसियं वंदे ॥ ४१

दुद्धंतरि उज्झिय अंबिलेण लेवेण झोसियसरीरं ।
नवमासा परियायं सव्वट्ठगयं धणं वंदे ॥ ४२

गोसालं सासंतो कालगओ जो गओ अमरलोयं ।
सव्वुप्परिल्लकप्पं तमहं वंदे सुनक्खत्तं ॥ ४३

जेणेगराइयाए चोद्दस अहियासिया अवस्सग्गा ।
वोसट्ठचत्तदेहं तमहं वंदे सुमणभद्दं ॥ ४४

जस्सुट्ठियम्मि सूरे उप्पन्नं नाणदंसणमणंतं ।
पडिमाए प(पा)रियाए तमहं वंदे सुमणभद्दं ॥ ४५

जं वंदिऊण इंदो काऊण पयाहिणं च भाणीय ।
'लाहा हु ते सुलद्धा जंसि दढधिई मम वि लाभो' ॥ ४६

नालंदासुकुमालं भोगविहिविसारयं पियं पिउणो ।
तं सालिभद्दमणहं विमाणवरवासियं वंदे ॥ ४७

बत्तीस वि बद्धाइ सिंगारागारचारुवेसाइं ।
जस्सेक्कवीसइं नाडयाइं सुरनाडयनिभाइं ॥ ४८

वरपाणभोयणविहिं भज्जाउ एक्कवीसइं चइया ।
जो धम्मरामरत्तो तं वंदे सालिभद्दमिसिं ॥ ४९

हारा जेण य विकिण्णा महावणं चंदणं अगरुयं च ।
गब्भप्पगयनिवाया तं वंदे सालिभद्दमिसिं ॥ ५०

जस्स घरे साहीणा छप्पि रिऊ निच्चकालरमणिज्जा ।
वावीओ य अणोवमाणेगा देवप्पभावेणं ॥ ५१

पुव्वपुरिसागयं धणं अक्खयं नागदेवयादिन्नं ।
जो विहुणिय पव्वइयो तं वंदे सालिभद्दमिसिं ॥ ५२

भद्दाइं चउवीसं जो चइय अणोवमं तवं कासी ।
तं आगमेसिभद्दं गोभद्दसुयं नमंसामि ॥ ५३

जो निच्छयं उवगउ कयंजलिं(ली) वंदिऊण लोयगुरुं ।
खामेऊण सुविहिए जावज्जीवं चयइ भत्तं ॥ ५४

मासं पाओवगओ आलोइय निंदिऊण दुच्चरियं ।
सव्वट्ठसिद्धिनिलयं तं वंदे सालिभद्दमिसिं ॥ ५५

जो चइऊण विमाणे सिलप्पवालमणिकंचणसमिद्धे ।
वेसमणभवणसरिसे आयाओ इब्भभवणम्मि ॥ ५६

भोगेसु अरज्जंतो धम्मं सोऊण वद्धमाणस्स ।
जो समणो पव्वइओ सुपइट्ठमिसिं नमंसामि ॥ ५७

जो वागरिओ वीरेण सीहनिक्कीलिए तवोकम्मे ।
ओसप्पिणिए भरहे अपच्छिमो सि त्ति तं वंदे ॥ ५८

चंपाए जो तइया अहियासे दारुणे उवस्सग्गे ।
वोसट्ठचत्तदेहं सुदंसणमिसिं नमंसामि ॥ ५९

जो दहिवाहणपीइल्लियाए अभयाए अग्गमहिसीए ।
खोभेऊण न चइओ सुदंसणमिसिं नमंसामि ॥ ६०

खण्डतखमं उग्गतवं वंदे तवतेयरूवसंपन्नं ।
किन्नरगणेहि महियं सुदंसणमिसिं नमंसामि ॥ ६१

जस्सासी पुप्फमओ परियत्ते दारुणे य उवसग्गे ।
सीसम्मि छिज्जमाणे सुदंसणमिसिं नमंसामि ॥ ६२

वरवेरुलिये य मणिं मुत्ताओ कंचणं पवालं च ।
चइउं सुदंसणमिसिं(सी)नेव्वाणमणुत्तरं पत्तो ॥ ६३

नयरं च दसन्नपुरं सत्त य पमयासयाइं चइऊण ।
धणकणयरयणनिचए मुत्तापुंजे महंते य ॥ ६४

कोमारियाओ भज्जा पन्नासं कप्पिया रहसहस्सा ।
चइउं दसन्नभद्दो नेव्वाणमणुत्तरं पत्तो ॥ ६५

जो चइय सागरंतं एगच्छत्तं महिं पुहइपालो ।
पव्वइओ तं धीरं सणंकुमारं नमंसामि ॥ ६६

जो वरिससयसहस्सं भुंजियभोगो समुद्धुयमुइंगो ।
पव्वइओ तं धीरं सणंकुमारं नमंसामि ॥ ६७

अट्ठसयलक्खणधरो चोसट्ठी महिलियासहस्साइं ।
सव्वंगसुंदरीणं जणवयकुसुमाइं वोसिरिया ॥ ६८

छड्डेऊण नरिंदो नव निहओ नव य आगरसहस्से ।
नवमेहसन्निहाणि अ दंतिसहस्साइं चुलसीई ॥ ६९

अट्ठारसेसु ट्ठाणेसु वंदिओ सहरिसेण सुरवइणा ।
सत्तहि वाहीहि जियं सणंकुमारं नमंसामि ॥ ७०

कंडू अभत्तसद्धा तिव्वा वियणा य अच्छि-कुच्छीसु ।
कासं जरं च सासं अहियासे सत्त वाससए ॥ ७१

जो वंदिओ महप्पा देविंदेण चमरेण य जमेण ।
दिव्वाए पुप्फवुट्ठीए अच्चिओ देवसंघेहिं ॥ ७२

जेण कयं सामन्नं वाससयसहस्समुग्गतेएणं ।
देविंदवंदमहियं सणंकुमारं नमंसामि ॥ ७३

कप्पे सणंकुमारे जस्स ट्ठिई सागरोवमा सत्त ।
तं आगमेसिभद्दं सणंकुमारं नमंसामि ॥ ७४

सच्चवयणेण सलिलं कंतारगयस्स जस्स खंधारे ।
दिव्वं पाउब्भूयं जिणसासणभत्तिराएण ॥ ७५

जेण तया पज्जोओ उव्वट्टेऊण समरमज्झम्मि ।
घेत्तुं बला निलाडम्मि अंकिओ मोरपित्तेणं ॥ ७६

जो सो रायरिसीणं अपच्छिमो भारहम्मि वासम्मि ।
पव्वइओ तं धीरं सुविहियमोद्दायणं वंदे ॥ ७७

गामसहस्साइं मुणी जो चइय अणोवमं तवं कासी ।
सोवीररायवसभं सुविहियमोद्दायणं वंदे ॥ ७८

ससिसगलधवलवेसं चंदाभाए पडिबोहियमईयं ।
इरियावहपडिवन्नं दढधीमोद्दायणं वंदे ॥ ७९

जं पञ्च वि रायाणो उवट्ठिया भत्तिचोइयमईया ।
वंदंति तओभासम्मि पव्वए तं नमंसामि ॥ ८०

जस्स मरणम्मि देवा परिकुविया रोरुए सिलावासं ।
मुंचंति परमघोरं तं जइमोद्दायणं वंदे ॥ ८१

जो सो इसिसंघाणं कन्हो व दसारमंडलचमूणं ।
कासी तवमुक्कट्ठं तं सरि(रिसि)मोद्दायणं वंदे ॥ ८२

असुर सुर पन्नगिंदा जं तं पडिमागयं नमंसंति ।
उज्जेंतसेलसिहरे तं सिरसा सारणं वंदे ॥ ८३

बारस य भिक्खुपडिमा जेणणुचिन्ना महाणुभावेणं ।
वाससयाणि य मोणं अट्ठच्छट्ठाणि जो कासी ॥ ८४

तं खविय पेमदोसं वंदे जरमरणसोगमुत्तिन्नं ।
अउलसुयसागरगयं नेव्वाणमणुत्तरं पत्तं ॥ ८५

सोरियपुरम्मि जायं नंदिकरं रोहिणीए देवीए ।
कुम्मारए सुधीरं निक्खंतं तं नमंसामि ॥ ८६

जेण कयं सामण्णं वाससयमणूणगं जउवरेणं ।
देविंदवंदमहियं बलदेवमिसिं नमंसामि ॥ ८७

सत्त य सत्तमियाओ अट्ठट्ठमियाओ नव य नवमीओ ।
दस दसमियाओ व वसे बलदेवमिसिं नमंसामि ॥ ८८

सट्ठी मासा सट्ठी पक्खा चत्तारि चाउमासीओ ।
जेणणसिएण खविया बलदेवमिसिं नमंसामि ॥ ८९

जं सीहरूवधारी रक्खइ देवो वणे विहरमाणं ।
पडिणीए सासंतो बलदेवमिसिं नमंसामि ॥ ९०

जस्स तया वणचरओ भिक्खं दाऊण धीरपुरिसस्स ।
सह दियलोगं तु गओ बलदेवमिसिं नमंसामि ॥ ९१

दस सागरोवमाइं जस्स ट्ठिई बंभलोयकप्पम्मि ।
तं आगमेसिभद्दं बलदेवमिसिं नमंसामि ॥ ९२

जो हलहराणुचिन्नं अणुत्तरं वीरियं समासज्ज ।
पव्वइओ तं धीरं सेलगपुत्तं नमंसामि ॥ ९३

जो य परक्कमइ तवं छिन्नं लूहं च देहमगणिंतो ।
सिद्धं विहुयरयमलं सेलगपुत्तं सिवं वंदे ॥ ९४

वंदामि सुनंदाए नंदिकरं पुत्तमाइरायस्स ।
इक्खागरायवसहं बाहुबलिं सुंदरीजेट्ठं ॥ ९५

जेण भरहो य नरवइ जुद्धम्मि पराजिओ भुयबलेणं ।
भरहाहि(इ)रेगविरियं बाहुबलिमिसिं नमंसामि ॥ ९६

सोऊण य पव्वइयं बाहुबलिं भाउयं भरहराया ।
निज्झाइ चक्कवट्टी बहुदेवसहस्सपरिवारो ॥ ९७

बाहुबली वि य भरहं दिट्ठीमुट्ठी पराजिणित्ताणं ।
निक्खंतो एस खवेमि सव्वं कम्मं अहं तवसा ॥ ९८

बाहुबली वि य महरिसी संवच्छरमणसिओ पडिमाए ।
वल्लिलयाहि पिणद्धो अहिकिन्नो वामलूरेहिं ॥ ९९

तणवल्लीहिं लयाहि य वेढिज्जंतो वि जो नवि क्कंपे ।
वोसट्ठचत्तदेहं बाहुबलिमिसिं नमंसामि ॥ १००

तं जायमवज्झाए तक्खसिलाविसयसंधिपव्वइयं ।
वंदे बाहुबलिमिसिं नेव्वुयमट्ठावए चेव ॥ १०१

जो चइऊण विमाणं सयंपभा-अग्गिरायभवणम्मि ।
जाओ जाइविसिट्ठो जच्चतवियकंचणसवन्नो ॥ १०२

जो कत्तियाय देवीए पसूओ सरवणम्मि उज्जाणे ।
तं अग्गिरायदइयं खंदकुमारं नमंसामि ॥ १०३

जो छंदिओ महप्पा रज्जु रट्ठे य नाडयविहीहिं ।
नेच्छइ विणीयविणओ खंदकुमारं नमंसामि ॥ १०४

अणुमाणेऊण सयं अम्मापियरं व बंधवजणं च ।
पव्वइओ तं धीरं खंदकुमारं नमंसामि ॥ १०५

मणिकणगरयणचित्तं जस्स पिया पंडरं सयसलागं ।
विहरंतस्स उ च्छत्तं धरावए तं नमंसामि ॥ १०६

छट्ठेण जेण छट्ठं बहूणि वासाणि भाविओ अप्पा ।
अणुबद्धमणिक्खित्तं खंदकुमारं नमंसामि ॥ १०७

पाओणगम्मि नयरे जेण उ अहियासिया उवसग्गा ।
कित्तिं जसं च पत्तो खंदकुमारं नमंसामि ॥ १०८

जो खत्तिएण सत्तीए आहओ गोयरं गवेसंतो ।
रोहीडगम्मि नगरे खंदकुमारं नमंसामि ॥ १०९

जेण कयं सादिव्वं रन्नो पिउणो य छत्तधारस्स ।
पियजीवियं च दिन्नं तस्स विसाहस्स पावस्स ॥ ११०

जेण पिया तारिसओ अग्गी अग्गिसरिसेण रोसेणं ।
खत्तियवहं करेंतो अणुसट्ठो तं नमंसामि ॥ १११

वंदे खंदकुमारं अमोहसत्तीए जेण सत्तीए ।
जेण उदिन्ना संता विविहा विसढा उ उवसग्गा ॥ ११२

अणुमाणेउं भगवं रायाणो खत्तिए पुहइपाले ।
जेणागओ पडिगओ खंदकुमारं नमंसामि ॥ ११३

जो संतिस्स अरहओ सोऊण य सासणं जिणवरस्स ।
निक्खंतो तं धीरं विण्हुं वंदामि अणगारं ॥ ११४

सट्ठिं वाससहस्साइं जेण य च्छट्ठेण भाविओ अप्पा ।
संखित्त-विउलतेयं विण्हुं वंदामि अणगारं ॥ ११५

जो साहुसंघकज्जे णगरे हत्थिणपुरे महापउमं ।
रायाणं मंडलियं तिविक्कमं जायइ महप्पा ॥ ११६

विउरुविऊण पाओ निक्खित्तो जेण मेरुसिहरम्मि ।
वाहाहिं य आगासं अप्फुन्नं तं नमंसामि ॥ ११७

वंदामि रायपुत्तं विण्हुं तवतेयरूवसंपन्नं ।
जेण य उद्धविमाणं विहड्डियं पायसीसेण ॥ ११८

तेलोक्कं संखुभियं विक्कममाणम्मि धीरपुरिसम्मि ।
रुद्धा य जोइसगणा विण्हुं वंदामि अणगारं ॥ ११९

जो यच्छी दायंतो कमसो देविंद-दाणविंदाणं ।
भयमयबलं जणंतो उवसंतो तं नमंसामि ॥ १२०

जेण पउमस्स रन्नो वसुहा ससलिलसकाणणवणंता ।
तिहि विक्कमेहि हरिया विण्हू(ण्हुं) वंदामि अणगारं ॥ १२१

एसो तेविक्कमो पायं मेरुस्स मत्थए ठविओ ।
संघस्स रक्खणट्ठा देही रज्जे तिविक्कामो ॥ १२२

मासं पाओवगओ आलोइय निंदिऊण दुच्चरियं ।
सव्वट्ठसिद्धिनिलयं विण्हू(ण्हुं) वंदामि अणगारं ॥ १२३

छट्ठं च अणिक्खित्तं आयंबलभोयणा वि भत्तट्ठा ।
छम्मासा जेण कयं तं सिरसा सुव्वयं वंदे ॥ १२४

धणकणगरयणपउरो जेण उ संसारवसहिभीएण ।
मुक्को कुडुंबवासो तं सिरसा सुव्वयं वंदे ॥ १२५

अहुणोववन्नमेत्तो जो सो ईसाणरायमभिभवइ ।
तेएण य लेसाए तं सिरसा सुव्वयं वंदे ॥ १२६

जेण कयं सामन्नं छम्मासा जा(झा)णमब्भुवगएणं ।
ईसाणकप्पनिलयं तं सिरसा सुव्वयं वंदे ॥ १२७

जेण कयं सामन्नं छम्मासा झाणसंजमरएणं ।
[तं]मुणिमुयारकित्तिं गोभद्दमिसिं नमंसामि ॥ १२८

जो जोव्वणे उराले भगवंतो बोहिओ कुबेरेणं ।
तं मुणिमुयारकित्तिं गोभद्दमिसिं नमंसामि ॥ १२९

आरंभाउ नियत्तं जं तं धीरो ठवेइ धम्मम्मि ।
सव्वजगहियसुहम्मि सिवमउलगयं सिवं वंदे ॥ १३०

असमागमे मुणीणं तु संभवो जस्स इसिकुमारस्स ।
केसिं कुमारसमणं विमाणवरवासियं वंदे ॥ १३१

जेण पएसी राया बहूहिं हेऊहिं जो समणुसट्ठो ।
ओयारियो य मग्गे केसिं वंदामि अणगारं ॥ १३२

जेण य सेयवियाए राया अणुसासिओ पडिनिविट्ठो ।
केसिं कुमारसमणं विमाणवरसंठियं वंदे ॥ १३३

देहापयम्मि नयरे पडिमं ठासीय चेइए रोद्दे ।
तं वज्जलाढपुत्तं अणुत्तरपरक्कमं वंदे ॥ १३४

पडिमाए प(पा)रियाए जो सो दिन्नो वरम्मि देवेणं ।
धम्मधुरधारगं तं वरदत्तमिसिं नमंसामि ॥ १३५

आगासमिवाखोभं मेरुमिव अकंपियं ठियं धम्मे ।
थिरथिमियममरमहियं तेयलिपुत्तं नमंसामि ॥ १३६

जं तं सायमसायं सुहं व दुक्खं व नो विकंपेइ ।
वासीचंदणकप्पं तेयलिपुत्तं नमंसामि ॥ १३७

वारत्तपुरे जायं सोहम्मवडिंसगा चइत्ताणं ।
उत्तमकुलसंभूयं वारत्तमिसिं नमंसामि ॥ १३८

जो गोट्ठीमज्झगओ उज्जाणगओ वि चिंतए धम्मं ।
अवगसियरागदोसं वारत्तमिसिं नमंसामि ॥ १३९

जो सो(सा)गरो व थिमिओ नेच्छीय पभासिउं पभासेंतो ।
सिद्धं विहुयरयमलं वारत्तमिसिं नमंसामि ॥ १४०

जस्स कुले परियाओ विज्जा पवरा तहेव रूवं च ।
वारत्तगं मुणिवरं भावियभावं नमंसामि ॥ १४१

पासस्स अंतिए विहरिऊण वासाइं तिन्नि तेयस्सी ।
पप्फोडियकलिकलुसं वारत्तमिसिं नमंसामि ॥ १४२

जं तं अम्मापियरो भावियभावं मुणिं न याणंति ।
खंतं दंतं गुत्तं कुम्मापुत्तं नमंसामि ॥ १४३

संघट्टिओ व कुम्मो जो काए इंदियाणि नियमित्ता ।
झाणवरमब्भुवगओ कुम्मापुत्तं नमंसामि ॥ १४४

जो चारणेहिं पुट्ठेण विदेहे जिणवरेण वागरिओ ।
भरहे कुम्मापुत्तो रायगिहे केवली अत्थि ॥ १४५

जं तं चारणसमणा विणीयविणया पयाहिणं करिय ।
पुच्छंति पंजलिउडा कुम्मापुत्तं नमंसामि ॥ १४६

जो मंदिरं विमाणं ति पुच्छिओ चारणेण आइक्खे ।
वागरमाणमवितहं कुम्मापुत्तं नमंसामि ॥ १४७

जं तं गोवेसधरं अणुकंपंतो सुरो समणुजाओ ।
गोसूइयपरमत्थं गोसन्नं तं इमं वंदे ॥ १४८

जो सो जल्लमलधरो एक्को विविहगुणभाविओ विहरे ।
तं वेसियायणमिसिं हुयग्गिजालोवमं वंदे ॥ १४९

गोसालेण वि खलिओ जो सो आसीविसोवमो रुट्ठो ।
तवतेयं णिसिरिंसु तं वंदे वेसियायणमिसिं ॥ १५०

जो कारणेण कुविओ पासित्ता नियमसुट्ठियं वीरं ।
पडिसाहरेइ तेयं तं वंदे वेसियायणमिसिं ॥ १५१

जो कुलले कलहंतो पासित्ता आमिसम्मि संबुद्धो ।
झाणवरमब्भुवगओ तं वंदे निन्नकुलपुत्तं ॥ १५२

जो चक्कवट्टिभोए अणुत्तरे भाविओ न रंज्झित्था ।
पव्वइओ तं धीरं वंदे हं निन्नकुलपुत्तं ॥ १५३

जो कुललअयगस्समन्नियस्स कुललस्स पासिय विलोवं ।
रोए सीलचरित्तं तं वंदे निन्नकुलपुत्तं ॥ १५४

सयथं भवोहमहणस्स जस्स निन्नकुलपुत्तसीहस्स ।
नामग्गहणे वि कए भविया आणंदिया हुंति ॥ १५५

निन्नकुलपुत्तसीहस्स तस्स निन्नकुलपवरपुरिसस्स ।
पणमामि पययमणसो भावेण विसुद्धभावस्स ॥ १५६

जस्स चमरो सरीरे देविंदो उभयओ वि रुब्भित्था ।
परिनेव्वुयस्स अरहओ वणसंडे तं नमंसामि ॥ १५७

सव्विड्ढीय सपरिसो जस्स सरीरमहिमं सुराहिवई ।
काऊण पंजलियडो थुणइ य महुराहिं वग्गूहिं ॥ १५८

सुंदरदियलोयचुयं सुंदरकुलवंस सुंदरचरित्तं ।
सुंदरगइनिब्भेलण धुयरय सिरसा नमंसामि ॥ १५९

अवगसियराग अवगसियदोस अवगसियसव्वसंसार ! ।
अवगसियसव्वबंधण पवरसिवगइगय ! नमो ते ॥ १६०

जो गेवेज्जाहि चुओ आयाओ जउकुले विसालम्मि ।
तं देवइप्पसूयं गयसुकुमालं नमंसामि ॥ १६१

जं तं अम्मापियरो जिणवरवसभस्स रिट्ठनेमिस्स ।
दासीय सीसभिक्खं गयसुकुमालं नमंसामि ॥ १६२

सव्वंगसुंदरंगो गयसुकुमालो पिओ बहुजणस्स ।
जो समणो पव्वइओ चइऊण धणं अपरिमेज्जं ॥ १६३

हलहर-चक्कहरकणिट्ठएण तह लट्ठएण होऊणं ।
समणत्तणमणुचिन्नं गयसुकुमालेण धीरेण ॥ १६४

पुरिसच्छेरयभूयं गयसुकुमालस्स जोव्वणं आसि ।
जं सुणिय चंदलेहा उम्मत्ता रायवरकन्ना ॥ १६५

गयहत्थसंट्ठियभुयस्स तस्स गयवरसुविक्कमगइस्स ।
गयमयगंधस्स नमो गयसुकुमालस्स धीरस्स ॥ १६६

जेणज्जियं विसालं नाणमणंतं च दंसणचरित्तं ।
भोगा य भावचत्ता गयसुकुमालं नमंसामि ॥ १६७

जो सो सुसाणमज्झे पडिमं ठासीय चेइए रोद्दे ।
वोसट्ठचत्तदेहं गयसुकुमालं नमंसामि ॥ १६८

तं दुरणुचरचरित्तं वंदे पवरगुणमणुचरं धीरं ।
संसारवसहिमुक्कं गयसुकुमालं गुणसमिद्धं ॥ १६९

जो चोद्दसपुव्वधरो धम्मावाएण अपरिवडिएणं ।
जाओ कुले विसाले चइउं सव्वट्ठसिद्धाओ ॥ १७०

तं चोद्दसपुव्वधरं वंदे देवगणवंदियं सिरसा ।
गुणसयसहस्समहियं पज्जुन्नमिसिं नमंसामि ॥ १७१

पुरवरकवाडवच्छं सव्वक्खरसन्निवायविहिकुसलं ।
वरवइरवलियमज्झं पज्जुन्नमिसिं नमंसामि ॥ १७२

वेमाणिओ व्व देवो जो सो विज्जाहिं कीलइ महप्पा ।
विज्जाचरणगुणड्ढं पज्जुन्नमिसिं नमंसामि ॥ १७३

गगणतलगमणदच्छं विज्जाहररायमाणनिम्महणं ।
सिरिवच्छंकियवच्छं जउकुलतिलयं नमंसामि ॥ १७४

पवरजयरायमाणो भग्गो जेण उ दसारसीहेणं ।
विज्जाहररायदमिया पज्जुन्नमिसिं नमंसामि ॥ १७५

मणिकणगरयणचित्तेण आगओ जोइणा विमाणेणं ।
वासंतो कुसुमोहं अरिट्ठनेमीजिणसगासं ॥ १७६

जो वंदिऊण सिरसा अरिट्ठनेमिं दसारवरसीहं ।
पव्वइओ तं धीरं पज्जुन्नमिसिं नमंसामि ॥ १७७

संवरकुलस्स महणं कुसमयमहणं कसायनिम्महणं ।
सिद्धं विहुयरयमलं पज्जुन्नमिसिं नमंसामि ॥ १७८

बारवईकायलयं पुत्तं कन्हस्स वासुदेवस्स ।
जंबवईपियपुत्तं संबकुमारं नमंसामि ॥ १७९

सहिरन्नियाय दइयं जुगबाहुं जुद्धदूमइ सूरं (?) ।
वंदे दसारसीहं पुत्तं सिरिवच्छधारिस्स ॥ १८०

बारवईकायलयस्स तस्स अब्भहियपेच्छणिज्जस्स ।
अज्जवि सुव्वंति जए संबकुमारस्स ललियाइं ॥ १८१

उवहारे उवणीए जो तइया तिणसाएण कुद्धेणं(?) ।
ठाणाओ वि न चइओ चालेउं तं नमंसामि ॥ १८२

जो सो पाओवगओ तत्तकवल्लोवमे सिलावट्टे ।
सोहग्गं रूवं जोव्वणं च ललियं च चइऊण ॥ १८३

धाराहओ विव गिरी पस्संदइ सव्वओ गलंतेहिं ।
फोडेहिं धीरपुरिसो न यु खुब्भइ निच्छओवगओ ॥ १८४

मोत्तूण बंधवजणं भोगसमिद्धिं च विसयसोक्खं च ।
वेरग्गं संपत्तो संबकुमारं नमंसामि ॥ १८५

उत्तमज्झाणोवगओ सव्वे वि परीसहे मलेऊणं ।
जो सिद्धिं संपत्तो संबकुमारं नमंसामि ॥ १८६

जं तंतियं वरत्तं पाओवगयं तु खायइ सियाली ।
मोगल्लसेलसिहरे कालासियवेसियं वंदे ॥ १८७

जो न चलिओ महप्पा मणेण वायाए कायजोगेणं ।
तं वोसट्ठसरीरं कालासियवेसियं वंदे ॥ १८८

अन्नाय एव देहे निययसरीरम्मि खज्जमाणम्मि ।
धीरपुरिसस्स आसी अविवन्नो जस्स मुहवन्नो ॥ १८९

धम्मे दढसन्नाहो जो निच्चं मंदरो इव अकंपो ।
इहलोयनिप्पिवासो परलोयगवेसओ धीरो ॥ १९०

जो सोमेण जमेण य वेसमणेण वरुणेण य महप्पा ।
मोगल्लसेलसिहरे नमंसिओ तं नमंसामि ॥ १९१

सोरिय विमाणवासं माणुस्सं पिय दुगंछियं जम्मं ।
जो समणो पव्वइओ हरिएसमिसिं नमंसामि ॥ १९२

सुहुयमिव जायतेयं महब्बलं विविहनियमचिंचइयं ।
सोयागपुत्तमणहं हरिएसमिसिं नमंसामि ॥ १९३

जो दिस्स किण्हसप्पं घोरविसं निव्विसं व पडिबुद्धो ।
पढमवए पव्वइओ हरिएसमिसिं नमंसामि ॥ १९४

जो कोसलरायसुयं उदग्गजोव्वणगुणे न इच्छीयं ।
देवाणुभावलद्धं हरिएसमिसिं नमंसामि ॥ १९५

जो गंतु तिंदुवणे जक्खसहस्समहिओ दढधिईओ ।
संक्खित्तविउलतेयं हरिएसमिसिं नमंसामि ॥ १९६

चइऊण जो महप्पा भज्जा सिंगारचारुवेसाओ ।
पढमवए पव्वइओ सुकोसलमिसिं नमंसामि ॥ १९७

छट्ठेण जेण छट्ठं जोगो जावज्जीवं अहेसीय ।
तं सुविहियं मुणिवरं सुकोसलमिसिं नमंसामि ॥ १९८

रम्मम्मि चित्तकूडे जेण उ आयावियं मुणिवरेणं ।
अभिभूय सूरलेसं सुकोसलमिसिं नमंसामि ॥ १९९

जं तं भवंतरगया मारेसी अप्पणिज्जिया माया ।
अन्नेसिं पुत्ताणं कएण वग्घी अयाणंती ॥ २००

माऊए पुत्तमंसं खइयं भाऊहिं भाउणो मंसं ।
संसारम्मि अणंते हा ! जह अन्नाणदोसेण ॥ २०१

ससिसगलधवललेसं पसत्थवरनाणदंसणचरित्तं ।
सव्वट्ठसिद्धिनिलयं सुकोसलमिसिं नमंसामि ॥ २०२

जस्स कुलेण बलेण य विण्णाणेण विणएण रूवेणं ।
बीओ नत्थि सरिसओ सजणवयाए विसालाए ॥ २०३

बत्तीसं भत्तसयं उववासे जो अपाणयं कासी ।
उज्जाणगं नियंतं तं सिरसा लंचगं वंदे ॥ २०४

अज्जवि य विसालाए तस्स मुणिंदस्स नामधेएणं ।
लंचगसिवोवगासो जत्थ महरिसी ट्ठिओ पडिमं ॥ २०५

अभिभूय उवसग्गे जो पडिमं एगराइयं कासी ।
तं लंचगं मुणिवरं अमरनरनमंसियं वंदे ॥ २०६

जो सो सुसाणमज्झे पडिमं ट्ठासीय चेइए रोद्दे ।
वोसट्ठचत्तदेहं तं सिरसा लंचगं वंदे ॥ २०७

देवड्ढिईअणुभागं जो जाणइ फासियाए पडिमाए ।
तं लंचगं मुणिवरं अमरनरनमंसियं वंदे ॥ २०८

गुणधरगुणजसमालं वितिमिरनाणेक्ककुंडलं अजियं ।
लंचगमहमणगारं अमरनरनमंसियं वंदे ॥ २०९

चइऊण बंभलोगा रायगिहे पुरवरे समुप्पन्नं ।
तेयबलसत्तजुत्तं मेयज्जरिसिं नमंसामि ॥ २१०

जो सो धम्ममुयारं सद्दहिऊण तिविहेण निक्खंतो ।
कासी तवमुक्कट्ठं मेयज्जमिसिं नमंसामि ॥ २११

रायगिहम्मि पुरवरे समुयाणट्ठा कयाइ हिंडंतो ।
पत्तो य तस्स भवणं सुवन्नकारस्स पावस्स ॥ २१२

जो कुंचगावराहे पाणिदया कुंचगं तु नाइक्खे ।
जीवियमणुपेहंतं मेयज्जमिसिं नमंसामि ॥ २१३

निप्फोडियाणि दोन्नि वि सीसावेढेण जस्स अच्छीणि ।
न य संजमाओ चलिओ मेयज्जो मंदरगिरि व्व ॥ २१४

तम्मि य बहुउवसग्गे सम्मं अहियासियं मुणिवरेण ।
अह उप्पन्नमणंतं नाणवरं उत्तमं तस्स ॥ २१५

निप्फिडिऊण पुरवरा पाओवगओ तओ पुरिससीहो ।
आहारं च सरीरं कम्मं सेसं च धुणिऊण ॥ २१६

उम्मुक्को जो भगवं जम्मणमरणपरियट्टणस(भ)याणं ।
भवसयसहस्समहणं मेयज्जमिसिं नमंसामि ॥ २१७

संखदलविमलधवलं जो पवरं सिद्धिपट्टणं पत्तो ।
सिद्धं विहुयरयमलं मेयज्जमिसिं नमंसामि ॥ २१८

जेण य गब्भगएणं माऊए डोहलं जणंतेणं ।
सव्वेसिं जीवाणं नव मासे दाइओ अभओ ॥ २१९

जीवाण अभयदाणेण जस्स अभओ त्ति ठावियं नामं ।
तं पुरिसपुंडरीयं पयाणुसारी(रिं) नमंसामि ॥ २२०

जो पवरवद्धमाणस्स सासणे अणुचरे तवमुयारं ।
सेणियकुलकायलयं अभयं वंदामि अणगारं ॥ २२१

तं दुरणुचरचरित्तं वंदे पवरगुणसत्तसंजुत्तं ।
अभयं विणयनयनिहिं अमरनरनमंसियं निच्चं ॥ २२२

जो पव्वइओ संतो कासी अणियट्टितं तवोकम्मं ।
सव्वट्ठसिद्धिनिलयं अभयं वंदामि अणगारं ॥ २२३

जस्स घरम्मि अइगया असि-तोमर-मंडलग्ग-धणुहत्था ।
खुद्दा निवा(रा)णुकंपा चोरा ओसोवणिं करिया ॥ २२४

जस्स य कणगव(ध?)णं पि य दिप्पयमणिहारभूसियंगीहिं ।
महिलाहि भवणरयणं जंबुं वंदामि अणगारं ॥ २२५

हारद्धहारभूसण-मणिमुत्तसिलप्पवालवइराइं ।
भरियाइं सिरिघराइं तस्स पुरिसपुंडरीयस्स ॥ २२६

जो मायावित्तेहिं अट्ठहिं कन्नाहिं नं निवेसंति ।
एगदिवसेण भगवं ताउ चइऊण पव्वइओ ॥ २२७

जस्स य अभिनिक्खमणे चोरा संवेगमागया खिप्पं ।
तेण सहा(ह) पव्वईया जंबुं वंदामि अणगारं ॥ २२८

सीहत्ता निक्खंतो सीहत्ता चेव विहरई भयवं ।
जंबू पवरगुणधरो वरनाणचरित्तसंपन्नो ॥ २२९

नरयगइगमण जम्मणमरण पुणब्भवण सागरोप्पाओ ।
जंबू भवोहमहणो तिन्नो संसारकंतारं ॥ २३०

चरिमसरीरधराणं चरिमं चरणगुणपारगं सिरसा ।
वंदामि जंबुनामं पवरसिवसुहगइं पत्तं ॥ २३१

रिद्धित्थिमियसमिद्धाए जो तइया पुरवरीए रम्माए ।
बारवईए महप्पा अणुचरइ तवं परमघोरं ॥ २३२

कन्हेण वासुदेवेण पुच्छिओ जो जिणेण वागरिओ ।
घोरतवस्सी तइया ढंढं वंदामि अणगारं ॥ २३३

नवि उस्सुओ न दीणो न दुम्मणो न वहिओ न य विसन्नो ।
ढंढो अलाभपरीसहेण भगवं दढधिईओ ॥ २३४

खण्डतखमं जियलोभं वंदे तवतेयरूवसपन्नं ।
विउलतवतेयरासिं ढंढं वंदामि अणगारं ॥ २३५

कन्हेण वासुदेवेण जो तइया रायमग्गमोइन्नो ।
अभिवंदिओ निसुढिएण वंदे हं ढंढमणगारं ॥ २३६

सत्त य धणकोडीओ वरवइरमए य हत्थिणो सत्त ।
जो विहुणिय पव्वइओ तं वंदे गंगदत्तमिसिं ॥ २३७

वरवेरुलिए य मणी–मुत्ताओ कंचणं पवालं च ।
जो विहुणिय पव्वइओ तं वंदे गंगदत्तमिसिं ॥ २३८

सीयाओ संदणाणि य रहा य गड्डी य जाण–जुगा(ग्गा)इं ।
जो विहुणिय पव्वइओ तं वंदे गंगदत्तमिसिं ॥ २३९

तवविणयसमियगुत्तं वंदे पवरगुणमणुचरं सिरसा ।
दढसमयमरहियमइं नमंसिओ गंगदत्तमिसिं ॥ २४०

जो चइऊण सरीरं आयाओ सुरवरो महासुक्के ।
तं आगमेसिभद्दं नमंसिमो गंगदत्तमिसिं ॥ २४१

पुव्वभवनेहबद्धो जस्स पिया देइ नागकन्नाओ ।
सव्वंगसुंदरीओ ताओ चइऊण पव्वइओ ॥ २४२

थणभरनमियंगीओ ताओ पडिपुन्नचंदवयणाओ ।
सो पवरनागदत्तो भुंजइ वरनागकन्नाओ ॥ २४३

ताहि समं वरपुरिसो विलसित्ता कइवयाइं वासाइं ।
जिणवयणसुइसकन्नो इच्छइ समणत्तणं काउं ॥ २४४

नेऊरपागडाओ ताओ वरकडगमंडियभुयाओ ।
चइऊण भोगविरओ जिणवयणमणुत्तरं कासी ॥ २४५

भगवं पि नागदत्तो उदारतवसंजमं अणुचरित्ता ।
चइऊण तं सरीरं देवो वेमाणिओ जाओ ॥ २४६

जो तिहि पएहिं धम्मं समणेण समाहिणा समणुसट्ठो ।
अभिरोइयसामण्णं चिलायपुत्तं नमंसामि ॥ २४७

उवसम-विवेय-संवर आसज्ज समाहिणा समणुसट्ठो ।
तं पवरधिइयविजयं चिलायपुत्तं नमंसामि ॥ २४८

काएहिं जस्स निक्कड्ढियाणि नयणाणि चत्तदेहस्स ।
खज्जंताइं पि न निवारियाइं तमहं नमंसामि ॥ २४९

पाए हुस(स्स)रियाओ सोणियधाराहिं नयणमुक्काहिं ।
मेरुव्व ठिओ अचलो चिलाइपुत्तं नमंसामि ॥ २५०

पाएहि ओसरियाओ सोणियगंधेण जस्स कीडीओ ।
खायंति उत्तिमंगं चिलायपुत्तं नमंसामि ॥ २५१

कसाइपाउओविव ससीसओ समुहओ सवाहाओ ।
कीडाहि धीरपुरिसो न खोभिओ निच्छओवगओ ॥ २५२

चालणगं पिव भगवं समंतओ सो कओ य कीडाहिं ।
घोरं सरीरवियणं तहावि अहियासए धीरो ॥ २५३

सोमो य पढमराया जमो य वरुणो य तह कुबेरो य ।
सव्वे वि लोगपाला निमंतए जं परमतुट्ठो(?ट्ठा) ॥ २५४

अड्ढाइज्जेहिं राइंदिएहिं पत्तं चिलायपुत्तेण ।
देविंदामरभवणं पाओवगमं करिंतेण ॥ २५५

जो सो सुसाणमज्झे पडिमं ठासीय चेइए रोद्दे ।
वोसट्ठचत्तदेहं कुरुदत्तमिसिं नमंसामि ॥ २५६

जो दज्झमाणओ विय तइया अग्गीय तत्थ जालाहिं ।
न य कासी य पओसं कुरुदत्तमिसिं नमंसामि ॥ २५७

हत्थिणपुरकायलयं धीरं सव्वसुयसारपारगयं ।
कुरुदत्तं अणगारं अणुत्तरपरक्कमं वंदे ॥ २५८

तं चोद्दसपुव्वधरं वंदे देवगणवंदियं सिरसा ।
सव्वट्ठसिद्धिनिलयं कुरुदत्तमिसिं नमंसामि ॥ २५९

जो चोइओ महप्पा देवेणं पुव्वसंगईएणं ।
पव्वइओ तं धीरं आणंदमिसिं नमंसामि ॥ २६०

कुंभग्गसो सुवण्णं मणिमोत्तिसिलप्पवालवइराइं ।
जो चइउं पव्वइओ आणंदमिसिं नमंसामि ॥ २६१

जस्स य अ[स]द्दहन्ती भोगविहिं चेल्लणा गया भवणं ।
सह सेणिएण रन्ना आणंदमिसिं नमंसामि ॥ २६२

रूवगुणसालिणीओ जस्स य लायन्नजोव्वणवईओ ।
भज्जा अणुपव्वइया आणंदमिसिं नमंसामि ॥ २६३

अभिभूय सूरलेसं उड्डभुओ जो तवं अणुचरित्ता ।
सव्वट्ठसिद्धिनिलयं आणंदमिसिं नमंसामि ॥ २६४

आगासगमा विज्जा जेणुद्धरिया महाणुभावेणं ।
वंदामि अज्जवइरं अपच्छिमो जो सुत्त(त)धराणं ॥ २६५

माहेसरीओ सेसापुरीयं नीया हुयासणगिहाओ ।
गगणतलमइवइत्ता वइरेण महाणुभावेण ॥ २६६

जो गुज्झगेहि बालो निमंतिओ भोयणेण वासंते ।
णेच्छइ विणीयविणओ तमज्जवइरं नमंसामि ॥ २६७

जो कन्नाए धणेण य निमंतिओ जोव्वणम्मि गहवइणा ।
नि(ने)च्छय(इ) विणीयविणओ तं वइररिसिं नमंसामि ॥२६८

नाणाविणयपहाणं सत्तरससएहिं जो सुविहियाणं ।
पाओवगओ महप्पा तमज्जवइरं नमंसामि ॥ २६९

दसपुव्वधरं धीरं वंदे पवरबलविरियसंपन्नं ।
सव्वट्ठसिद्धिनिलयं तमहं वइरं नमंसामि ॥ २७०

एव(वं)मयमयणदोसरहिया मए सुरसहस्समहिया ।
रिसओ परिसाए दिन्तु बोहिं मज्झ
य सिद्धिवसहिं उववििहंतु(?) ॥ २७१

पू.आ.श्री देवभद्रसूरिविरचितम्

॥ द्रव्यस्तवसमर्थनप्रकरणम् ॥

(कहारयणकोशो)

धम्मप्परूवणाए, केण निउत्तो सि मूढ ! किं न सुयं ? ।
धम्मो जिणपन्नत्तो, पकप्पजइणा कहेयव्वो ॥ १

हेउनहं नयनयणं, चउरणुजोगक्कमं समयसीहं ।
अद्दिट्ठसरूवं कोल्हुगो, व्व कह कहसि जणपुरओ ॥ २

उस्सग्ग-ववायाणं सरूवलेसं पि नेव जाणासि ।
धम्मस्स को व कस्स व, अहिगारी ? एयमवि मूढ ॥ ३

सव्वारंभरयाणं छज्जीववहाउ अविरयमणाणं ।
दव्वत्थउ च्चिय परं, भवागडावडण आलंबो ॥ ४

जिणभवण-बिंबठावण-जत्ता-पुप्फाइपूयणारूवो ।
दव्वत्थओ त्ति सिट्ठो, गिहीण इयरासमत्थाण ॥ ५

पुप्फाई वि निसिद्धं, जइ थेवोवक्कमं पि मूढ ! तए ।
ता चेइयाइकरणं बहुआरंभं सुपडिसिद्धं ॥ ६

जिणभवणाणमकरणे, बिंबाणमठावणे य तुज्झ मए ।
तित्थुच्छेयाईया, हुंती दोसा बहुपयारा ॥ ७

देह-गिहाइयकज्जे, आरंभं नो निरुंभसि अणज्ज ! ।
कायवहो त्ति निसेहसि, जिणपूयं अहह ! तुह मोहो ॥ ८

चेइयपूयाईणं करणे तित्थपभावणाईया ।
दीसंति बोहिजणगा, वावारा णेगसुहजणगा ॥ ९

जइ पुण पोसइनिरया, सच्चित्तविवज्जया जइसंरिच्छा ।
उत्तरपडिमासु ठिया, पुप्फाई ता विवज्जंतु ॥ १०

पूयंगवग्गहत्थो, न नमइ साहुं पि जं पि वुत्तमिणं ।
तं पि हु पलावमेत्तं, सबुद्धिपरिकप्पणाजणियं ॥ ११

विणओ हि धम्ममूलं जहोचियं सो हु साहुमाईसु ।
वायनमोक्काराई, अप्पडिसिद्धो य सिद्धंते ॥ १२

न य एत्तियमेत्तेण वि, दूसणमावडइ करयलगयस्स ।
पूयंगस्स अभत्ती य, जिणवरे जिणविरुद्धं वा ॥ १३

जं पि य दुद्धाईहिं न्हवणनिसेहं करेसि जगगुरुणो ।
आसायण त्ति तं पि हु, न जुत्तिजुत्तं ति पडिहाइ ॥ १४

सिद्धंते न निसेहो, सुम्मइ एयस्स न य विरुद्धमिणं ।
गोरोयण-मयमय - कुंकुमाण देवे वि जुंजणतो ॥ १५

अतहाविहुब्भवं पि हु, पवित्तभावेण जं पसिद्धमिणं ।
तं नेव विरुद्धं, लोग-सत्थपडिसेहविरहाओ ॥ १६

न य दुट्ठा वि हु देवा, दुद्धाईहिं न्हविज्जमाणंगा ।
रूसंती थेवं पि हु, अवि वरदाणुम्मुहा हुंती ॥ १७

वत्तणुवत्तपवत्ता, दीसइ चिरकालिया य एस विही ।
गीयत्थाणुन्नाया, चिरकइबद्धाऽणुवत्ता य ॥ १८

आसायणदोसो वि हु, विसिट्ठ-अविणट्ठदुद्धमाईहिं ।
ण्हवणंमि कीरमाणे, होइ जढो भाववुड्ढी य ॥ १९

जइ पुण न तहा भावो, कस्सइ दुद्धाइणा उ संभवइ ।
गंधोदयं पि जुज्जइ, जह भावो होइ तह किच्चं ॥ २०

जिणबिंबपूयणाईसु, जस्स भावो जहिं जहिं रमइ ।
सो तस्स मोक्खहेऊ, ता न खमो एगपक्खगहो ॥ २१

अक्खय-वत्थाईणि य, परउपओगि त्ति नेव जुत्ताइं ।
णन्तभवहेउभावा, एयं पि विगप्पणामेत्तं ॥ २२

जइ भावदोसविरहा, पूयाकारिस्स एस दढदंडो ।
ता साहुभूरिदाणे, अजिन्नमरणे य रिसिघाओ ॥ २३

जिणभवणाईणं पि हु, कारवणे जं भवाण हेउत्ते ।
भूरिभावदोसभावा, तदकारवणं परं इट्ठं ॥ २४

मा सव्वहा वि कुग्गह-सिप्पिविकप्पणविमोहिया भद्दा ! ।
अच्चंतबहुस्सुयसंसिए वि भावे विसंकेह ॥ २५

न हि पुव्वमुणीसरदिट्ठ-मग्गमवहाय समइघडिओ वि ।
अन्नो विज्जइ पंथो, सिद्धिपयट्टाण सत्ताण ॥ २६

पू.आ.श्री प्रद्युम्नसूरिविरचितम्

॥ मूलशुद्धिप्रकरणम् ॥

(१ थी १०० गाथा शास्त्रसंदेशमाला भाग-१० मां छे.)

साहूण जं पावयणे पसिद्धं, तं चेव अज्जाण वि जाण किच्चं ।
पाएण ताणं नवरं विसेसो, वट्टावणाई बहुनिज्जरं ति ॥ १०१

जिणाणाए कुणंताणं, नूणं निव्वाणकारणं ।
सुंदरं पि सबुद्धीए, सव्वं भवनिबंधणं ॥ १०२

जं जं जिणेहिं पन्नत्तं वेयावच्चाइ कीरई ।
तं तं विणिज्जराहेउ विसेसेण पुणो इमं ॥ १०३

कामं खु निज्जरा णंता वीयरागेहि वण्णिया ।
अज्जावट्टावणे किंतु विहीए दुक्करं इमं ॥ १०४

जहा सीहगुहा काई नाणारयणसंकुला ।
धरिसित्ता तहिं सीहं, घेत्तुंरत्ताणि दुक्करं ॥ १०५

अण्णाण-राग-दोसाईजीयदुद्दंतदोसओ ।
अज्जापओयणं काउं दुक्करं निज्जरा तहा ॥ १०६

महासत्तो जहा कोइ सूरो वीरो परक्कमो ।
धरिसित्तातहिं सीहं लीलाए लेइ ताणि वि ॥ १०७

एवं धीरा य गंभीरा भावियप्पा जिणागमे ।
अज्जाकज्जाइ काऊणं सज्जो अज्जिति निज्जरं ॥ १०८

दुस्सीला सावया चोरा पच्चवायभयं जहिं ।
संजईण तहिं खित्ते विहारो वीरवारिओ ॥ १०९

आगंतुगाइभत्तम्मि सज्झाए संजमे हिए ।
साहुणीणं विहाणेणं, विहारं तत्थ कारए ॥ ११०

सम्मं समंतओ गुत्ता गुत्तदारा सुसंवुया ।
सेज्जा अज्जाण दिज्जा हि कुज्जा तत्थ जहोचियं ॥ १११

गंभीरे सत्तवंते य भीयसहे तहेव य ।
मद्दविए कुलउत्ते अज्जासिज्जायरे विऊ ॥ ११२

सारणा वारणा चेव चोयणा पडिचोयणा ।
कायव्वा सावएणावि, साहुणीणं सुहासया ॥ ११३

पम्हुट्ठे सारणा वुत्ता, अणायारस्स वारणा ।
चुक्कामं चोयणा भुज्जो, निट्ठुरं पडिचोयणा ॥ ११४

एमाइगुणवंतीणं समणीणं जहाविहिं ।
सक्कार-सेवणाईयं किच्चं कुज्जा विभागओ ॥ ११५

एत्थमण्णे उ मण्णंति, इत्थीभावे कओ गुणा ? ।
तुच्छाइदोसदुट्ठाओ, अज्जाओ जं जिणागमे ॥ ११६

तुच्छा इत्थी सहावेणं, इड्ढीगारवदूसिया ।
चंचला इंदियेहिं च, धीईए दुब्बला सढा ॥ ११७

भण्णए लहुकम्मत्ता इत्थीभावे वि भावओ ।
अज्जाओ गुणवंताओ सीलवंता बहुस्सुया ॥ ११८

पुव्वुत्तं दोसजालं तु बहुमुंडाउ दूसमा ।
सिद्धं सिद्धंतवक्काओ विसेसविसयं तहा ॥ ११९

कसायाण चउत्थाणं सामत्थेणं व कत्थई ।
निग्गंथीणं पि जे दोसा न ते मूलखयंकरा ॥ १२०

तम्हा गंभीरधीराणं, गुत्ताणं समियाण य ।
सुगुत्तबंभयारीणं, निच्चं गुत्तिंदियाण य ॥ १२१

अट्ठारससहस्साणं सीलंगाणं महाभरं ।
जावज्जीवं अविस्सामं वहंतीणं सुदुव्वहं ॥ १२२

कायराणं दुरालोयं हियउक्कंपकारयं ।
बंभव्वयं महाघोरं धरंतीणं सुदुद्धरं ॥ १२३

देवा य दाणवा जक्खा गंधव्वाकिन्नरा नरा ।
कं कं तं जं न कुव्वंति जे धरंति इमं वयं ॥ १२४

मोक्खावहं अणुट्ठाणं सव्वं सव्वण्णुदंसियं ।
भिक्खुणीणं कुणंतीणं संभवंति धुवं गुणा ॥ १२५

गुणाणं किलहीलाए एगाहारगयाण वि ।
सन्नाण-चरणाईणं सव्वे सव्वत्थ हीलिया ॥ १२६

इहेव हीलिया हाणिं हसिया रोवियव्वए ।
अक्कोसिया वहं बंधं, मरणं दिंति ताडिया ॥ १२७

तत्तो आसायणाए उ, दीहो बहुदुहावहो ।
गोसाल-संगमाणं व, दुरंतो भवसायरो ॥ १२८

गुणवंतीण तो हीलं निंदंखिसं च वज्जए ।
निवारिज्ज जहाथामं दुस्सीला पावकारिणो ॥ १२९

महव्वया मूलगुणाविसुद्धा, पिंडव्विसोहीपभिई विहाणं ।
कालोचियं दुक्करकारियाणं, अज्जाण कुज्जावरनिज्जरं ति ॥१३०

तित्थेसराणं बहुमाण-भत्ती सत्तीए सत्ताण दया विरागो ।
समाणधम्माण य वच्छलत्तं जिणागमे सारमुदाहरंति ॥ १३१

जिणाणं मण्णमाणेणमुदारमणसा तओ ।
साहम्मियाण वच्छल्लं कायव्वं पीतिनिब्भरं ॥ १३२

किमण्णाणेण सो अंधो ? किं मोहविसघारिओ ? ।
किं सम्मत्ते वि संदेहो, मंदनेहो इमेसु जो ॥ १३३

गत्तं पुत्ताय मित्ता य बंधवा बंधणं धणं ।
दारा वि दोग्गइं देंति, संधारो धम्मबंधवा ॥ १३४

धम्मबंधूण सुद्धाणं संबंधेणं तु जे गुणा ।
दुग्गईओ निरुंभंति, धुवं ते दिंति सुग्गइं ॥ १३५

विद्धि-वद्धावणाईसु संभरे नेहनिब्भरं ।
सम्माणेज्जा जहाजोग्गं, वत्थं तंबोलमाइणा ॥ १३६

सुत्तं सम्मं पढंताणं विहाणेण य वायणा ।
सुत्तऽत्थाणं पयत्थाणं, धम्मकज्जाण पुच्छणा ॥ १३७

परियट्टणा-ऽणुपेहाओ जहासत्तीए कारए ।
तहा धम्मकहा कुज्जा संवेगाई जहा जणे ॥ १३८

भावणाए पहाणाए धम्मट्ठाणं वियारए ।
बहुस्सुयसयासाओ विसए संपहारए ॥ १३९

पावयणम्मि निग्गंथे तहा सम्मं थिरावए ।
जहा सक्का न खोभेउं देवेहिं दाणवेहिं वा ॥ १४०

पियाणमणुकूलाणमब्भत्थाणं भवे भवे ।
लोगागमविरुद्धाणं सेवणाए निवारणा ॥ १४१

धम्माणुट्ठाणमग्गम्मि हिए लोयाण दोण्ह वि ।
पमायकम्मदोसेणं सीयंताणं तु चोयणा ॥ १४२

पमाओ य मुणिंदेहिं भणिओ अट्ठभेयओ ।
अण्णाणं संसओ चेव मिच्छानाणं तहेव य ॥ १४३

रागोदोसोसईभंसो धम्मम्मि य अणायरो ।
जोगाणं दुप्पणीहाणं अट्ठहा वज्जियव्वओ ॥ १४४

वरं हालाहलं पीयं, वरं भुत्तं महाविसं ।
वरं तालउडं खद्धं, वरं अग्गीपवेसणं ॥ १४५

वरं सत्तूहिं संवासो, वरं सप्पेहिं कीलियं ।
खणं पि न खमं काउं, पमाओ भवचारए ॥ १४६

एक्कम्मि चेव जम्मम्मि मारयं ति विसाइणो ।
पमाएणं अणंताणि दुक्खाणि मरणाणि य ॥ १४७

पमाएणं महाघोरं पायालं जाव सत्तमं ।
पडंति विसयाऽऽसत्ता बंभदत्ताइणो जहा ॥ १४८

पमाएणं परायत्ता, तुरंगा कुंजराइणो ।
कसंकुसाइघाएहिं, बाहिज्जंति सुदुक्खिया ॥ १४९

पमाएणं कुमाणुस्सा, रोगाऽऽयंकेहिं पीडिया ।
कलुणा हीण दीणा य, मरंति अवसा तओ ॥ १५०

पमाएणं कुदेवा वि, पिसाया भूय किब्बिसा ।
आभिओगत्तणं पत्ता, मणोसंतावताविया ॥ १५१

पमाएणं महासूरी, संपुण्णसुयकेवली ।
दुरंता-ऽणंतकालं तु, णंतकाए वि संवसे ॥ १५२

पमाएणं भमंताणं, एवं संसारसायरे ।
तिक्खाणं दुक्खदुक्खाणं, वोच्छेओ नत्थि पाणिणं ॥ १५३

ता पमायं पमुत्तूण, कायव्वो होइ सव्वहा ।
उज्जमो चेव धम्मम्मि, सव्वसोक्खाण कारणं ॥ १५४

सव्वे संसारिणो सत्ता, कम्मुणो वसवत्तिणो ।
कम्मुणो य वसित्तं तु, जीवाणं दुक्खकारणं ॥ १५५

निम्मूलुम्मूलणत्थं च, तम्हा दुट्ठट्ठकम्मुणो ।
कायव्वो भद्द ! निच्चं पि, धम्मो सव्वण्णुभासिओ ॥ १५६

माणुस्सं उत्तमो धम्मो, गुरू नाणाइसंजुओ ।
सामग्गी दुल्लहा एसा, जाणाहि हियमप्पणो ॥ १५७

एवंविहाहिं वग्गूहिं दायव्वमणुसासणं ।
पच्चक्खं वा परोक्खं वा गुणवंतं पसंसए ॥ १५८

अवत्थावडियं नाउं, सामत्थेणं समुद्धरे ।
परोप्परं सधम्माणं, वच्छल्लमिणमो परं ॥ १५९

अण्णं पि साहम्मियकज्जमेयं जिणागमे पायडमेव जं तु ।
साहारणं पोसहसालमाई कुज्जा गिही सीलगुणावहं ति ॥१६०

जं सावयाणं करणिज्जमुत्तं, तं सावियाणं पि मुणेह सव्वं ।
तित्थाहिवाणं (तित्थंकराणं?) वयणे ठियाणं,
ताणं विभागेण विसेसकिच्चं ॥ १६१

साहम्मिणीण वच्छल्लं सावियाणं जहोचियं ।
कायव्वं सावयाणं वि वीयरागेहिं वण्णियं ॥ १६२

लोए लोउत्तरे चेव, तहाऽणुभवसिद्धिओ ।
सूरी भासंति भावण्णू नारी दोसाण मंदिरं ॥ १६३

नारीनाम मणुस्साणं, अभूमा विसकंदली ।
नारी वज्जासणी पावा, असज्झाऽणब्भसंभवा ॥ १६४

नारी अनामिया वाही दारुणा देइ वेयणा ।
नारी अहेउओ मच्चू सिग्घं पाणे विणासइ ॥ १६५

नारी अकंदरा वग्घी कूरासंघारकारिया ।
पच्चक्खा रक्खसी चेव, पसिद्धा जिणसासणे ॥ १६६

बद्धुत्तर नियडीणं कूडाणं कवडाण य ।
निरायं पूरिया नारी जहा नेउरपंडिया ॥ १६७

नारी साहस्सिया कूरा, जहा भत्तारमारिया ।
नारी पच्छाउबुद्धीया जहा सा पियदंसणा ॥ १६८

बंधुनेहखयंकारी, नारी पउमावई इव ।
नारी जालावली चेव, महासंतावकारिणी ॥ १६९

नारी विवेगविगला, जहा सा सुकुमालिया ।
नारी वज्ज व्व वज्जेज्जा, दिट्ठंतो कट्ठसेट्ठिणा ॥ १७०

कामयंतो वियड्ढोवि नारीणं होइ खेल्लणं ।
दासो व्व आवयाओ य पावो पावेइ दुम्मई ॥ १७१

एवं तत्तं वियास्ति तत्तो विरत्तचित्तओ ।
दूरं नारी परिच्चवज्ज धम्मारामे रमे नरो ॥ १७२

एमेयं नऽन्नहा सम्मं, भाविज्जंतं जहट्ठियं ।
कीवाणं कायराणं च, राग-द्दोसवसाण य ॥ १७३

तं च तुल्लं नराणं पि, जं इत्थीणं सवित्थरं ।
दंसित्ता दोसजालं तु, दंसियं समए समं ॥ १७४

जिणागमाणुसारेण, वज्जेयव्वा सुदूरओ ।
सभूमियानिओगेण, कायव्वमुचियं तहा ॥ १७५

पुव्वं तित्थंकरेणाऽवि, कयं तित्थं चउव्विहं ।
न तं पुण्ण विणा ताहिं, पहाणंगमिणं पि हु ॥ १७६

चाउव्वण्णस्स संघस्स, मज्झे सुव्वंति साविया ।
सद्दंसणेण नाणेणं, जुत्ता सीलव्वएहि य ॥ १७७

रेवई देवई सीया, नंदा भद्दा मणोरमा ।
सुभद्दा सुलसाईया, पायडा तियसाण वि ॥ १७८

तेल्लोक्कमक्कमित्ताणं, कित्ती ताणं तु निम्मला ।
ठिया जं कारणं तत्थ, सइत्तं सीलसंपया ॥ १७९

सईणं सुद्धसीलाणं, तिक्खदाढासुभासुरो ।
खुद्दो रुद्दो विकूरो वि, केसरी नेय अक्कमे ॥ १८०

सईणं सुद्धसीलाणं, फारफुक्कारकारओ ।
दुट्ठो दिट्ठीविसो सप्पो, निव्विसो सिदुरं पिव ॥ १८१

सईणं सुद्धसीलाणं, अग्गी जालाकरालिओ ।
साविओ सच्चवायाए, चंदणं पिवसीयलो ॥ १८२

सईणं सुद्धसीलाणं, तिक्खसोया महानई ।
भीसणा वि दुरुत्तारा, समा भूमीव भासए ॥ १८३

सईणं सुद्धसीलाणं, अगाहो गाहदुग्गमो ।
महल्लहल्लकल्लोलो, समुद्दो गोपयं पिव ॥ १८४

सईणं सुद्धसीलाणं, डाइणी - रक्खसाइणो ।
संता वट्टंति निद्देसे, किंकुव्वाणा वि किंकरा ॥ १८५

सईणं सुद्धसीलाणं, सक्काईया सुरा-ऽसुरा ।
हिट्ठा कुव्वंति कज्जाइं, कुणंता गुणकित्तणं ॥ १८६

सईणं सुद्धसीलाणं, मोक्खमग्गठियाण उ ।
तेलोए नत्थि तं किं पि, जं असज्झं पओयणं ॥ १८७

एवं कालानुरूवेण जाव तित्थं पवत्तई ।
सच्चसिरीवसाणं तु, सावियाणं पि संतई ॥ १८८

साहम्मिणीण वच्छल्लं, जं जं अण्णं पि सुंदरं ।
कायव्वं सव्वसो सव्वं, सव्वदंसीहि दंसियं ॥ १८९

सिद्धंतसुत्ताणि मणे धरित्ता, गुणे य दोसे य वियारइता ।
सुसावियाणं उचियं विहीए कुज्जा बुहो सिद्धिसुहावहं ति ॥१९०

सामत्थेणं व अत्थेणं, सुद्धबुद्धीइ सिद्धिए ।
सओ य परओ चेव, सत्तट्ठाणाणि फावए ॥ १९१

संतं बज्झं अणिच्चं जो, ठाणे दाणं पि नो दए ।
वराओ तुच्छओ एसो, कह सीलं दुद्धरं धरे ॥ १९२

अत्थं चोरा विलुंपंति, उद्दालिंति य दाइया ।
राया वा संवरावेइ, बलामोडीए कत्थ वि ॥ १९३

जलणो वा विणासेइ, पाणियं वा पलावए ।
अवद्दारेण निग्गच्छे, वसणोवहयस्स वा ॥ १९४

भूमीसंगोवियं चेव, हरंती वंतरा सुरा ।
उज्झिता जाइ सव्वं पि, मरंतो वा परं भवं ॥ १९५

पुण्णाणुबंधिपुण्णाणं, पुण्णमंताण काणइ ।
पडिमाइसु संघे वा, सुट्ठाणे जाइ संपया ॥ १९६

सरूवं सत्तठाणाणमुत्तं सुत्ताणुसारओ ।
किंची गुरूवएसेणं, कायव्वं तु जहारिहं ॥ १९७

इत्थेव अण्णहा किं पि, जं पि जंपंति केइ वि ।
जं जं आगमियं किच्चं, तं तं अण्णं पि सूइयं ॥ १९८

अणुट्ठाणमिणं पायं, दंसणप्पडिमागयं ।
सप्पसंगं समासेण सेसं सेसाण सासई ॥ १९९

बीया य पडिमा नेया, सुद्धाणुव्वय पालणं ।
सामाइयपडिमा उ सुद्धं सामाइयं चिय ॥ २००

अट्ठमीमाइपव्वेसु सम्मं पोसहपालणं ।
सेसाणुट्ठाणजुत्तस्स, चउत्थी पडिमा इमा ॥ २०१

निक्कंपो काउसग्गं तु, पुव्वुत्तगुणसंजुओ ।
करेइ पव्वराईसु, पंचमी पडिमा इमा ॥ २०२

छट्ठीए बंभयारी सो, फासुयाहार सत्तमी ।
वज्जे सावज्जमारंभं, अट्ठमीपडिवण्णओ ॥ २०३

अवरेणाऽवि आरंभं, नवमी नो करावए ।
दसमीए पुणुद्दिट्ठं, फासुयं पि न भुंजइ ॥ २०४

एगारसीए निस्संगो, धरे लिंगं पडिग्गहं ।
कयलोओ सुसाहु व्व, पुव्वुत्तगुणसायरो ॥ २०५

नाममेत्तं इमं वुत्तं, किंचिमेत्तं सरूवओ ।
उवासगपडिमाणं, विसेसो सुयसागरे ॥ २०६

किच्चमिणं कुणंताणं, मूलसुद्धी भविस्सइ ।
तीए विणा उ सव्वं पि, उच्छुफुल्लं व निप्फलं ॥ २०७

मूलं च विणओ धम्मे, सो य नाणाइ पंचहा ।
मूलसुद्धीइ जीवाणं, सव्वा कल्लाणसंपया ॥ २०८

गिहत्थधम्मं परिपालिऊणं, अप्पाणमेवं परितोलिऊणं ।
अट्ठारसीलंगसहस्स भारं, धरेह धोरेयसुधारियं ति ॥ २०९

तेलोक्कणाहाण जिणाणमाणा,
समत्थलोए वि अलंघणिज्जा ।
रागेण दोसेण व लंघिया जं,
तं मज्झ मिच्छामिह दुक्कडं ति ॥ २१०

अन्नाणमूढेण विसंठुलं पि,
पलावमित्तं व कुणंतयस्स ।
जो मज्झ भावो विमलो तओ य,
भव्वाणमण्णाण वि होउ सिद्धी ॥ २११

सिद्धंतसाराणमिणं महत्थं मुद्धाण भव्वाणमणुग्गहत्थं ।
महामईणं च महंतसत्थं, पज्जुन्नसूरीवयणं पसत्थं ॥ २१२

पू.आ.श्री सिद्धसेनसूरीश्वरविरचितम्

॥ पूजा-चतुर्विंशतिका ॥

नमिऊणं वद्धमाणं, धम्मनिहाणं जिणंदणुट्ठाणं ।
वुच्छामि विबुहजणमणनिव्वुइजणयं खु भावविहिं ॥ १

अज्झप्पजोगजुत्तिहिं भव्वेहिं सया वि सावयजणेहिं ।
कायव्वा जिणपूया, भावप्पसू दव्वगुणजुत्ता ॥ २

पुज्जाणं जा पूया सा पूया अप्पसुद्धिणो हेऊ ।
अप्पपरम (प्प) रूवप्पगडणसंसाहिणी भणिया ॥ ३

तत्थ य सुहरुइभूमि, पहुगुणसलिलं खु तत्थ दंतवणं ।
जा तज्जोगऽपमत्ता, सा णेया दंतवणसुद्धी ॥ ४

मिच्छत्तमलिणभावाऽवणयणन्हाणं अपच्छित्तणुलुहणं ।
धिइतोसधवलवत्थे, कम्मट्ठगत्थगणं मुहकोसो ॥ ५

एकग्गचित्तभावो उवलो, सद्धा य चंदणुल्लेवो ।
सुहझाणरंगजुत्तो, पावयणभत्ती परमपत्तं ॥ ६

पणववहार पणंगी, पवयणजुत्तं विसेसयं भाले ।
अ(ब) ज्झ विभावहरणं, निमल्लुत्तारणं णेयं ॥ ७

भूसणमुज्झणमुवहिभावच्चयणं च अंगसब्भावो ।
भूसणपरिहावणयं अज्झप्पसहावणुब्भावो ॥ ८

विसयकसायग्गिसमो, चंदणलेवो नियाणनिज्जवणं ।
जीवाईनवपयत्थतत्तं नवबंभसुद्धि वा ॥ ९

पंचाचारविसुद्धि, पणलक्खणभूसणाइ सम्मस्स ।
पुप्फोवयारकरणं, तं पुण मालावरोहणयं ॥ १०

तत्तनयमाणचिंताघयपुण्णो नाणदीवाओ जलिओ ।
तण्णिट्ठा य सरावं सुहकिरिया धूवपरिवाडी ॥ ११

धम्मज्झाणग्गिजुया गयदूसणता णवंग अणुभासो ।
विहिकरणाइसुवासो परिमलपब्भार मद्दिट्ठो ॥ १२

सुक्कज्झाणालंबणचामरसेढी य छत्तसुक्कप्पा ।
अडमयठाणोज्झावणमडमंगलठावणं पुरओ ॥ १३

नाणायाराइ तंदुललिहणमगिद्धिति सारमारत्ती ।
लवणोत्तारण कित्तिमधम्मच्चयणं विणिद्दिट्ठं ॥ १४

अविहिअहम्मपरूवणजणिया जाऽऽसायणापरिच्चाओ ।
आरत्तियउत्तारो दुगवेलं सड्ढमित्थ तुरो ॥ १५

कुनरकुदेवदुहत्तं, दुहदुग्गमणपुव्वुत्तं ।
अहवा अड्ढाइज्जे, दीवंमि तत्थइक्कारा ॥ १६

जो सुद्धधम्मपयडणुब्भावण परभा(मा)य गुणसमिद्धा य ।
मंगलपईवसेणी, कायव्वा दुहतमोहोई ॥ (हरणी) १७

नीरयनिम्मलसीयलसुब्भि(रभि)गंधा सुहा य इच्चाइ ।
तियकरणावंचणया, बोहिफलमपुणबंधत्तं ॥ १८

अणुभवरससंपुण्णा, पुग्गलदव्वाण जा अणासंसा ।
इच्चाइ भावजणिया, अडप्पयारी भवे पूया ॥ १९

अडंगजोगसाहण अडभयठाणवज्जणारूवा ।
दुट्ठट्ठकम्ममहणट्ठमयाए अडमंगलालिहयणं ॥ २०

पूया समाहिजणणी, अप्पपरविवेयणी य दुहमहणी ।
दुट्ठट्ठकम्ममहणी, निट्ठवणी सच्चवायाणं ॥ २१

कारुण्णसमुब्भवणी, सब्भावणभाविणी पुमत्थस्स ।
वोदाणमणिण्हयस्सऽप्पभावसामत्थसुद्धिकरी ॥ २२

निच्चं जईणमेसा, भावविसेसेहिं जाव सेलेसी ।
सड्ढाणं पुण महग्घदव्वेहिं हवइ भावजुया ॥ २३

पूया परमसहावा, भुवणपडाया समत्थवित्थारा ।
उज्जोयपवणलुलिया, जयउ चिरं भावणाकलसे ॥ २४

पुव्वाओ उद्धरिया, चउविसी सिद्धसेणसूरीहिं ।
बीयाऽबीयप्पभावा, दंसणकप्पदुमस्सेसा ॥ २५

इति श्रीसिद्धसेनविरचितायां चतुर्विंशतिकायां द्वितीया पूजा चतुर्विंशतिका समाप्ता ॥

पू. श्री रूपचन्द्रमुनिरचिता

॥ साध्वाचारषट्त्रिंशिका ॥

गृहीत्वा वैराग्यं गृहपरिगृहीत्या विरहितो
भवेयं यत्राहं गिरिवनगुहावासमुदितः ।
प्रसादात् ते पापापगमजनितान्मे जिन[प]ते !
धृतोत्साहं सिद्धौ किमपि सुदिनाहं भवतु तत् ॥ १

कदाचिन्मा प्रापत् कमपि परितापं विरहतो
मदासीनात् सुप्तादपि सकलराशिस्तनुभृताम् ।
क्षमन्तां वा जीवाः प्रथममपराधं बहुकृतं
ममाऽमीभिर्मैत्रीमिति मुनिपते ! त्वं प्रकटयेः ॥ २

प्ररक्षन् वा यस्मिन्नलघुलघुजन्तून् स्थिरचरान्
दयाविष्टो दृष्ट्या युगमितधरित्रीं परिमृजन् ।
व्रती वर्तया(न्या ?)ऽहं पथि भगवदाज्ञानतिगतः
स मे भूयात् स्वामी शमरसमयः कोऽपि समयः ॥ ३

स्वर-श्वासस्पर्शादधृतिमिह मा धाद् गुरुजनो
मुखं वासःखण्डावृतमुचितमित्येव वदतः ।
प्रशस्याचारश्चेदयमहमपि प्राणिनिचय-
प्रसत्त्यर्थं यत्नं जिनवर ! धराणि प्रणिगदन् ॥ ४

विविच्यादौ दोषाञ् श्रुतपरिचितानुद्गममुखान्
गृहिभ्यो गृण्हीयां किल किमपि पिण्डं शुचितरम् ।
कदा कारुण्याब्धे ! यमनियमविद्याधिगतये
तनुं तेनैवाहं भृतकमिव भृत्या हि बिभृयाम् ॥ ५

कृपालुः षट्काये विदधदुपयोगं सुविधिना
दधीयाथो धर्म्यं समयमनुमुञ्चेयमुपधिम् ।
अथोत्थाने स्थानेऽपि च वपुषि कुर्यां परिमृजां
कदैवं देवेशाऽर्च्चितचरणवृत्तिर्मम भवेत् ॥ ६

धराजीवाधारो ध्रुवमिह च का जीवगणना
तथा तेषां शस्त्रं खलु भवति मानुष्यकमलः ।
अयं योनिः केषाञ्चिदपि च विमृश्येति चतुरं
यतेयैतत्यागे दिश मुनिपते ! तां मुनिदशाम् ॥ ७

यतः सत्यं सद्भ्यो हितमिति निरुक्त्या निगदितं
प्रतीपं चासत्यं स्पृहयति न तत् सत्तमपुमान् ।
अतो मिथ्यावादादहमुपरमाणीति मृगये
जगत्त्रातस्तात ! प्रथम शिवदायि व्रतमिदम् ॥ ८

श्रुते कस्मिन्नास्था प्रकृतिरपि का कौ सुरगुरू
भवन्त्यस्य श्रोतुः प्रथममिति सञ्चिन्त्य मनसा ।
वचो वाच्यं तथ्यं मितमितरथा मौनमुचितं
कदाऽथो नाथ ! स्यां निपुणवचनोऽनेन विधिना ॥ ९

यतः क्रोधाध्मातः प्रकटयति कर्माणि पुरुषः
परेषां पारुष्याकुलबहुलजल्पः प्रलपति ।
ततस्तावद् रोषं व्रतविधृतये दुर्जनमिव
प्रजह्यां जीवौघाभयद ! जगदुद्धारक ! कदा ? ॥ १०

समस्तोऽपि त्रस्तो भवति भवभृत् सर्वभयतः
ततो मायाधाम प्रविशति जिघृक्षुः सुखभरम् ।

समस्त्यैवैतत्तु स्फुटमनृतवाक्येष्टकचितं
व्रतत्राणायेशाऽऽदिश मयि भयोन्मूलनमतः ॥ ११

जनो धुन्वन्नङ्गं विकृतगतिको वक्रितमुखः
सदःप्रीत्यै हास्यं प्रच(चि)कटयिषुर्जल्पति मृषा ।
ततोऽनर्थापातः प्रभवति परत्रेह च भवे
विभो ! तन्मां कुर्या व्रतगुणभृतं हास्यविमुखम् ॥ १२

शरीरे सारे वा पुरुहपरिवारेऽपि भवभृद्
भृशं लुब्धो वाञ्छन् सुखमनृतमेव व्यवहरेत् ।
स्पृहाध्वंसो यस्मिन्नहनि न मृषावागपि तदा
कदाऽतस्त्रातः ! स्यां व्रतविततये निःस्पृहतमः ॥ १३

अहो ! दृष्टं कष्टं प्रकटमिहं पुंसां परमुषा-
मदत्तस्याऽऽदानान्महदघमिदं निश्चितमतः ।
व्रतादानेनाथाऽवधृतसुविधोऽहं तदखिलं
यथा प्रत्याख्यायां त्रिजगदधिप ! त्वं कुरु तथा ॥ १४

गृहाधीशादिष्टं श्रुतगदितदोषोज्झितगृहं
गुहा वा गोत्राणां सघनगहनं वा पितृगृहम् ।
निषद्या या काचित् सुरनृपजनाज्ञाग्रहमनु
व्रताबाधायै मे भवतु भगवा(व)न् ! सा वसतये ॥ १५

गृहस्थोऽर्थ्यः शय्यासनफलकदर्भाद्युपधये
स वा दद्याद् यावत् स[कल]मथ तद् ग्राह्यमृषिणा ।
परस्मिन् कालेऽस्मान्मतमिदमदत्तं मम पुनः
तदाज्ञामप्रापाऽनुचितमुपभोगाय भवतात्(?) ॥ १६

स्वयं वा क्षेत्रेणाऽवधिरथ च कालेन विधृतः
पुरे वा ग्रामे वा वसतिमुपभोक्तुं प्रथमतः ।
परीहारस्तस्मात् परमुचित एवाऽव्रतभिया
मयाऽयं स्वाचारो भवति वहनीयो जिन ! कदा ? ॥ १७

अदूष्यं चेद् भैक्ष्यं भवति न तथापि व्रतभृतः
स्वभोगायाऽदत्वा स्वकुलगणसाम्भोगिकमुनीन् ।
अदत्तं चाऽदानादिदमपि मुनीन्द्रेण गदितं
ततस्तन्नेच्छेयं सममसमयः स्ताच्छुभतमः ॥ १८

यतेर्भक्तिस्थानं स्वकुलगणसङ्घाज्जिनगृहं
गणी वा ग्लानो वा गुरुरथ च शैक्ष्योऽप्यभिहितम् ।
अभक्त्या चैतेषां निजजठरदत्तं यदशनं
भवेत् तच्चाऽदत्तं मम मुनिप ! मा भूदघमदः ॥ १९

जनेऽस्मिन् प्रत्यक्षा यदनु जनिता जीवितहृतः
कियत्यः कीर्त्यन्ते कलहहननाद्यादिविपदः ।
तदब्रह्मोपास्तिं कथमृषिजनः काङ्क्षितुमलं
ततो मामेतस्मात् कुरु विरतिमन्तं शमनिधे ! ॥ २०

पशुस्त्रीपण्डानां ननु विविधचेष्टाः स्मरकृता
निरीक्ष्याऽधीरः स्यात् स्मरजिदपि योगी विकृतिभाक् ।
ततस्तैः संवासो वृजिनजनको विष्टपपते !
वृषेच्छोर्भूयान्मे मदनविजिगीषोरविषयः ॥ २१

गतीर्जातीर्वेषान् रतविलसितानि प्रियगिरो
मृगाक्षीणां हावान् जनसदसि संश(शंस)न्निह जनः ।

तदर्थस्मृत्या तु स्मरविकृतिमृच्छत्यथ न किं
ततस्तासां कीर्तिरि(र्तीर)पि परम ! माऽचीकथमहम् ॥ २२

इयं रामा श्यामा कृशकटितटीयं शशिमुखी
सुनेत्रेयं गौरी गुरुतरनितम्बा घनकुची ।
स्त्रियं पश्यन् साधुर्विकृतिजविकल्पानिति वहेत्
ततोऽङ्गानि स्त्रीणां मम कथमपेयानि न दृशा ? ॥ २३

स्मरेत् कामान् भोगान् प्रथमपरिभुक्तान् यदि यती
तदा ब्रह्मोपास्तेः परिपतनमेति प्रचलितः ।
ततोऽनर्थः कोऽपि प्रभवति महांस्तेन नियमे
स्थितस्यातीचारो मम मुनिपतेऽयं भवतु मा ॥ २४

यतः पुष्णत् कायं तदुपगतधातूनधिसृजद्
ददत् तानुन्मादं मदनमथ चित्ते प्रमदयत् ।
सतत्त्वं हन्त्येवं सरसमशनं संयमिपते !
ततोऽहं मा भूवं रसयुगतिमात्राशनरुचिः ॥ २५

अनन्तं कालं यज्जगति लुठितः स्थावरतया
मुहुर्जातश्चैवं जडतरमतिर्जङ्गमतया ।
परिग्रह्येवाहं नवनवभवानस्पृशमतो
महीयो देया मे सकलपरसंयोगविरतिम् ॥ २६

मनोज्ञेष्वर्थेषु श्रवणविषयेषु प्रलुभितः
क्रियाभ्यः पापाभ्यो न विरमति मूढः स्वमनने ।
द्विषन् दुःशब्दानामनवरतमेवं दुरितकृत् ।
ततो गार्ध्यं नादग्रहकरणगं मे हर विभो ! ॥ २७

विधाप्याथो रूपे ध्रुवमभिमते रागविवशं
तथाऽनिष्टे द्विष्टं सततविकलं मां स्वकलने ।
विनाऽन्तर्नेत्राभ्यामिह परिगृहीतोऽहमभवं
प्रभूताशातस्तन्मम भुवि कदा स्यात् स्ववशता ? ॥ २८

जिघृक्षन्निर्यासं सुरभितरसारं सुमनसां
पशून् हिंसन् वस्कन्यपि(?) मृगमदाद्ये त्वभिमते ।
अहो ! प्राणी घ्राणेन्द्रियपरिगृहीतोऽघनिचयं
न कं कुर्यान्नाथ ! प्रतिदिश ततो मेऽस्य विजयम् ॥ २९

न हन्तव्या जीवा इति मनसि जानन्नपि जनो
निहत्यैतान् भुङ्क्ते तदनु जगति भ्राम्यति भृशम् ।
कथं नो मूढः स्याद् बत परिगृहीतो रसनया
ततो मामेतस्याश्चरितविजयायाऽऽदिश विभो ! ॥ ३०

सुखान् स्पर्शानिच्छन्ननुदिनमनिच्छन्नसुखदान्
महारम्भं मूढो महयति भवाब्धौ भ्रमति तत् ।
इति श्रद्धायेश ! स्वसहजसमाधाननिरतः
कदा रागद्वेषापनयनपटुः स्यामहमिह ॥ ३१

तमोरूपेऽप्काये प्रसरति भृशं लोककुहरे
सचित्तं स्यात् सर्वं न च किमपि दृश्यं जनदृशा ।
कथङ्कारं साधुः प्रभवति तदा भोक्तुमशनं
विहर्त्तुं वा भूमौ तदिह मम मा भूदिदमघम् ॥ ३२

अयं साधुः शान्तो मृदुरयमृजुर्निस्पृहतम-
स्तपस्वी संयन्ता हितमधुरवादी शुचिरयम् ।

अकिञ्चित्को ब्रह्मव्रतभृदिति यत्र क्षितितले
भविष्यामि ख्यातो मम जिन ! कदा भावि तदहः ? ॥ ३३

स्थितिं छिन्दन् भिन्दन् रसमखिलकर्मस्वविरलं
स्वमात्मानं शुद्ध्याऽगणितगुणवृद्ध्या विमलयन् ।
तथा किट्टीकृत्योत्कटमपि किरन् पुद्गलमलं
स्वयं स्वं पश्येयं स्थिरतरमनाः पारग ! कदा ? ॥ ३४

भवाभ्यासं हित्वा प्रबलमपि जित्वा रिपुबलं
स्वसंवेदी भूत्वा सममपि विदित्वा वसुचयम् ।
तनोर्योगं मुक्त्वा शिवपदमुषित्वा त्रिजगतां
यथाहं नाथ ! स्यां मम भव सहायोऽनघ ! तथा ॥ ३५

इत्थं मोक्षाध्वगानामभिलषितसुखोत्तानदाने वदान्यो
देवेन्द्रवातवन्द्योऽद्भुतमहिमरमः श्रीमहावीरनेता ।
संसाराम्भोधिपारं प्रतिजिगमिषुणा रूपचन्द्रेण सान्द्रा-
नन्दार्थं प्रार्थ्यमानो निखिलतनुभृतां भूयसे श्रेयसे स्तात् ॥ ३६

पू.आ. श्री जयशेखरसूरिकृतम्

॥ आराधनाप्रकरणम् ॥

परमं परमेष्ठिपञ्चकं प्रणिपत्यात्मपरोपकारकम् ।
विदधामि समासतः स्फुटं, दशधाराधनसूत्रसङ्ग्रहम् ॥ १

क्षपकः प्रणिपातपूर्वकं, गुरुसंवेगतरङ्गरङ्गितः ।
वदतीति विभोऽधुनोचितं, कुरु निस्तारय मां भवार्णवात् ॥२

मधुरैर्मृदुभिर्मनोहरै-र्जिनसिद्धान्तगतैर्वचोभरैः ।
सुभटानिव बन्दिनो रणे, गुरुरुत्साहयतीति रीतिवित् ॥ ३

अयि धीर विवेकवानसि, स्मृतकृत्योऽसि गुणाग्रणीरसि ।
परलोकहितावहोऽधुना, यदि भो धर्ममतिस्तवास्त्यहो ॥ ४

सुकृतस्य कृतस्य कर्मणः, शुभमृत्युः कलशाधिरोपणम् ।
नवहस्तमतस्य शस्यते, वरकुम्भस्य हि कोटिसारता ॥ ५

जननं यदि जातमङ्गिनां, मरणं तन्नियतं भविष्यति ।
इति निश्चयतः प्रमोदभाक्, तदिमं पण्डितमृत्युमाचर ॥ ६

अतिचारविशोधनं व्रतो-च्चरणं क्षामणमागसां कुरु ।
त्यज पातककारणानि वै, श्रय चत्वारि निनिन्द दुःकृतम् ॥७

सुकृतान्यनुमोदयात्मनः, शुभभावं कुरु चाशनं त्यज ।
स्मरं पञ्चनमस्कृतीर्मुदा शिवसौख्यानि लभस्व भो यथा ॥ ८

ज्ञानादिकाचारकपञ्चके वा-तिचार आगान्मम योऽपि सूक्ष्मः ।
आलोचयेऽहं तमशेषमद्य, त्रिधा विशुद्ध्या गुरुदेवसाक्षिम् ॥९

यदकालमुखाष्टके मया, पठितं ज्ञानमपाठि चापरैः ।
विधिना पठतां च विघ्नीतं, यदवज्ञातमधीत्य गर्वितम् ॥ १०

वसनैरशनैश्च पुस्तकै-र्न च साहाय्यमकारि शक्तितः ।
पुटसम्पुटपट्टिकादि य-न्मयकाशातितमस्तु तद् वृथा ॥ ११

मलिनं फलशङ्कनादिभिः, शुभसम्यक्त्वमकारि कारणैः ।
न कृतं जिनपूजनं मुदा, जिनपाज्ञापि न चारु पालिता ॥ १२

गुरुदेवधनं क्वचिल्लले, सति सामर्थ्ये उपेक्षितं चिरम् ।
निखिलं दुरितं वृथास्तु मे, कृतमाशातनया कयापि यत् ॥१३

समितियुतगुप्तिभिः समं, चरणं सम्यगिदं न पालितम् ।
अथ भूदगवह्निवाय्वगा-दय एकेन्द्रियजन्तवो हताः ॥ १४

कृमिपूतरशङ्खशुक्तिका-प्रमुखा द्वीन्द्रियकास्तथैव ये ।
घुणमत्कुणकुन्थकीटिका-प्रभवास्त्रीन्द्रियजन्तुजातयः ॥ १५

चतुरिन्द्रियभृङ्गकृत्तिका-सरघावृश्चिककोलिकादयः ।
खजलस्थलवारिदेहिनः, किल पञ्चेन्द्रियकास्त्रिधा पुनः ॥१६

इति संसृतिसंश्रिता हता, अभिघातादिदशप्रकारकैः ।
तनुबादरजन्तवो मया, मम मिथ्यास्तु तदद्य दुःकृतम् ॥ १७

अनृतं जगदे क्रुधादिभि-र्यददत्तं जगृहे स्वमस्वकम् ।
नरदेवतिरश्चिसम्भवं, त्रिविधं मैथुनमत्र सेवितम् ॥ १८

नवधा धनधान्यकादिके, ममताकारि च यत्परिग्रहे ।
नियमेन निशाशनादिषु, यदतीचारितमस्तु तद् वृथा ॥ १९

सति शक्तिभरेऽपि यत्तपो, न कृतं द्वादशधा जिनोदितम् ।
शिवसाधनधर्मकर्मसू-द्यमितं नैव तदद्य निन्दये ॥ २०

प्राणातिपातविरतिप्रमुखव्रतानि,
पूर्वं यथाविधि सुधीर्भवतादृतानि ।
भावेन सम्प्रति पुनर्भण धारितानि,
यत्पालये निरतिचारमतो हि तानि ॥ २१

सह सम्प्रति सर्वदेहिना-मपराधं च क्षमस्व तन्निजम् ।
भज मैत्र्यमतिं त्यज क्रुधं, शमसंवेगसुधारसं पिब ॥ २२

हिंसासूनृतचौर्यमैथुनधनाकाङ्क्षा क्रुधं मानकं,
माया लोभकली च रत्यरतिमभ्याख्यानपैशून्यकैः ।

द्वेषप्रेमपरापवादवदनं मायामृषाभाषणं,
मिथ्यादर्शनशल्यपातकपदं चाष्टादशापि त्यज ॥ २३

इह ये कथिताश्चतुर्विधा, अभिधास्थापनद्रव्यभेदतः ।
शरणं चरणास्तदर्हतां, व्रज मृत्योरवनं वितन्वताम् ॥ २४

भुवनाधिपवानमन्तर-मनुजज्योतिरमर्त्यभूमिषु ।
नमः शाश्वतचैत्यसंस्थिता-र्हतबिम्बान्यमितानि भावतः ॥ २५

विमलार्बुदरैवताचल-कनकाष्टापदपर्वतादिषु ।
अपरास्वपि तीर्थभूमिका-स्वभिवन्दे जिनजन्मभूमिषु ॥ २६

घनकर्ममलं विदह्य ये, तपसापुः परमात्मरूपताम् ।
दश पञ्च च बिभ्रतो भिदो, मम सिद्धाः शरणं भवन्तु ते ॥२७

शिवसाधकयोगसाधकाः, विषयग्रामनियोगबाधकाः ।
शरणं मम सर्वसाधवो, मनुजक्षेत्रगताः क्षमाभुवः ॥ २८

भवसागरतारणक्षमः, सकलप्राणिहितः शमोत्तमः ।
शरणं दशधा जिनोदितो, मम धर्मः शिवशर्मसाधनम् ॥ २९

कुमतं यदिह प्ररूपितं, जिनधर्मो यदपह्नुतो मया ।
गुणिनां गुणमत्सरः कृतः, कुकुटुम्बं पुपुषे ममत्वतः ॥ ३०

प्रकृता सुकृतान्तरायता, जनता पातककर्मणीरिता ।
विकथाः कथिताः प्रमादतः, परिगर्हे तदशेषदुःकृतम् ॥ ३१

जिनमन्दिरबिम्बपुस्तके-ष्वपि सङ्घे धनमुप्तमञ्जसा ।
प्रतिमादितपः समर्थितं, यदलं धर्मविधौ सहायताम् ॥ ३२

विदधे विधिदेशना मया, पठितः पाठित आगमोऽपि यत् ।
समयानुजमन्यदप्यहं, निजपुण्यं त्वनुमोदयाम्यलम् ॥ ३३

भवपञ्जरभञ्जनोद्धुताः, परिशुद्धात्मगुणाः सदा यया ।
परिभावय भव्यभावना, मनसि द्वादशसङ्ख्ययाऽधुना ॥ ३४

स्वगतेऽन्यमतेऽपि सर्वदा, महिमा यस्य महान्निगद्यते ।
विधिनानशनं गृहाण तत्, निखिलाहारमतिर्विमुच्यताम् ॥ ३५

कलमङ्गलकेलिमन्दिरं, सुरसम्पद्वशहेत्वनुत्तरम् ।
अघसङ्घनिघातसत्वरं, स्मर मन्त्रं परमेष्ठिविष्टरम् ॥ ३६

आराधनास्तबक एष कृतः क्रमेण,
साम्यस्थितेन गुरुणा जयशेखरेण ।
एतां विभाव्य निशि यः शयनं विधत्ते,
तस्मै महोदयपदं नियतं प्रदत्ते ॥ ३७

पू.आ.श्री उदयप्रभसूरिविरचिता

॥ नंदनऋषि आराधना ॥

(उपदेशमाला कर्णिका अर्न्तगता)

मूलतोऽप्यकलङ्कात्मश्रामण्यमभिपाल्य सः ।
इत्थमाराधनावर्यं पर्यन्तसमयं व्यधात् ॥ १

अर्हद्भट्टारकं देवं धर्माचारगुरुं गुरुम् ।
अभेदबुद्धयाऽनुध्यायाऽऽतनोम्याराधनामहम् ॥ २

व्रतान्यालोचना पापगर्हा श्रेयोऽनुमोदनम् ।
क्षामणानशनं पापस्थानोत्सर्गः सुभावनाः ॥ ३

चतुः शरणसम्प्राप्तिः परमेष्ठिनमस्कृतिः ।
महोदयकरी सेति दशधाराधनाऽस्तु मे ॥ (यु.)४

विघ्नान् विजित्य वीरत्वं धीरत्वं मनसाऽऽश्रय ।
आत्मन् ! साध्योऽवधानेन चन्द्रवेध्यक्षणोऽधुना ॥ ५

देहो गृहं कुटुम्बं श्रीः प्रतिष्ठा सर्वमाप्यते ।
अर्हदुक्तस्तु धर्मोऽयं सुकृतैर्यदि लभ्यते ॥ ६

सम्यग्दर्शनमूलानि श्रीगुरूणां पुरः पुरा ।
स्वीकृतान्यपि भूयोऽपि व्रतानि स्वीकरोम्यहम् ॥ ७

पञ्च ज्ञानानि कालादिज्ञानाचारश्च योऽष्टधा ।
ज्ञानपात्राण्यथ ज्ञानोपस्करास्तेषु यन्मया ॥ ८

अश्रद्धानान्यथाव्याख्यागर्होपहसितादिभिः ।
कुन्यासाद्यैरवज्ञातं यत्तदालोचयाम्यहम् ॥ (यु.) ९

अष्टधा दर्शनाचारे मया निःशङ्कितादिके ।
सम्यक्त्वमतिचीर्णं यत्तदप्यालोच्यतेऽधुना ॥ १०

गुरौ गच्छे गणे सङ्घे शासने परमेष्ठिषु ।
अर्हच्चैत्यरथार्चादौ द्वेषाद्यालोचये त्रिधा ॥ ११

चारित्रस्यापि चाचारे मूलोत्तरगुणोत्तरे ।
यन्नैवाचरितं चारु सर्वमालोचयामि तत् ॥ १२

या रागाद् द्वेषतो मोहाच्चक्रे सूक्ष्माथ बादरा ।
हिंसा षड्विधजीवानां तां गुरुभ्यो निवेदये ॥ १३

उपरोधभयक्रोधलोभक्षोभकुतूहलैः ।
यन्मिथ्यागदितं तन्मे मिथ्याऽस्त्वालोचनादितः ॥ १४

प्रणयोन्मेषविद्वेषविशेषविषयार्त्तिभिः ।
आत्तं वित्तमदत्तं यत्तत्प्रायश्चित्तमस्तु मे ॥ १५

मैथुनं मानवं दिव्यं तैरश्चं यत्पुरा मया ।
विदधे व्युत्सृजाम्येष त्रिविधं त्रिविधेन तत् ॥ १६

पशुधान्यधनादीनां परिग्रहमहं बहुम् ।
यं प्राग् लोभविकारेण चकारालोचयामि तत् ॥ १७

द्रव्ये क्षेत्रे च काले वा भावे वा मोहदोषतः ।
अकारि ममकारो यस्तत्प्रतिक्रान्तिरस्तु मे ॥ १८

त्रेधा त्रिधा मूढमना घनाऽघसदनं निशि ।
यं चतुर्विधमाहारं भेजिवानुत्सृजामि तम् ॥ १९

अथोत्तरगुणेष्वीर्यामुखे समितिपञ्चके ।
योगगुप्तित्रिके चापि पापमालोचयाम्यहम् ॥ २०

बाह्यमाभ्यन्तरं चापि मया द्वादशधा तपः ।
शक्तेनापि विराद्धं यत्तदप्यालोचये गुरोः ॥ २१

धर्मकर्माणि कर्तुं च प्रतिकर्तुं च तद्द्विषः ।
यद्वीर्यं शाठ्यतोऽगोपि तस्याप्यालोचनास्त्विति ॥ २२

रक्तो द्विष्टोऽथ मूढोऽहं यदकार्षं त्रिधा त्रिधा ।
स्मृतं वाऽप्यस्मृतं वा तत्सर्वं मिथ्याऽस्तु दुष्कृतम् ॥ २३

दुष्कृतं यत्कृतं चात्र भवे पूर्वभवेषु वा ।
तच्च तस्य च कर्त्तारं निन्दाम्यात्मानमात्मना ॥ २४

प्राप्यापि भगवद्बोधिमबुद्धिर्यदहारयम् ।
हहा महाप्रमादेन गर्हामि तदहं त्रिधा ॥ २५

तथा देवे गुरौ धर्मे सम्यग् नाचरितं च यत् ।
विपरीतेऽन्यथा यच्च सर्वं गर्हामि तत् त्रिधा ॥ २६

तीर्थे मार्गे तथोत्सूत्रं वृत्तं दिष्टं च यन्मया ।
तत्त्वेषु निह्नुतं वा यत्तन्मिथ्या मेऽस्तु दुष्कृतम् ॥ २७

परमेष्ठिषु सङ्घेऽथ जिनचैत्ये जिनागमे ।
न भक्तिं चकाराऽभक्तिं चक्रे च व्युत्सृजामि तत् ॥ २८

जिनगुर्वागमार्थेषु यद्रक्षितमुपेक्षितम् ।
उदासितं च धर्मार्थे तद् गर्हामि त्रिधा त्रिधा ॥ २९

देहोपकरणाऽस्त्रादि यदिहामुत्र वा मम ।
पापाधिकरणं जज्ञे गर्हामि तदहं त्रिधा ॥ ३०

मिथ्यात्वेनाविरत्याथ प्रमादैरखिलैश्च मे ।
कृतं कषायैर्योगैश्च सर्वं मिथ्यास्तु दुष्कृतम् ॥ ३१

रागाद् द्वेषात्तथामोहात्कर्मबन्धस्य हेतुताम् ।
यदन्यस्य जगामाऽहं तद् गर्हाम्यात्मनोऽखिलम् ॥ द्वारम् ३२

रत्नत्रयात्मके धर्मे मया मार्गानुसारि यत् ।
कृतं च सुकृतं किञ्चित्तत्सर्वमनुमोदये ॥ ३३

यन्मम ज्ञातमज्ञातं धनं धर्म्येषु कर्मसु ।
परेण स्वेन वा नीतमनुमन्येऽखिलं च तत् ॥ ३४

आर्हन्त्यमर्हतामर्हं सिद्धानां सिद्धताश्रियम् ।
आचार्याणां सदा चारुसमाचारप्ररूपणाम् ॥ ३५

अध्यापकानां स्वाध्यायं साधूनां धर्मसाधनाम् ।
श्राद्धानामपि सद्धर्मं प्रमोदेनानुमोदये ॥ (यु.) द्वारम् ३६

यन्मयाऽऽशातितं किञ्चिन्मनोवचनकर्मभिः ।
श्रीसङ्घं क्षमयाम्येष तन्मौलितुलिताञ्जलिः ॥ ३७

धर्माचार्यः पिता माता स्वामी स्वोऽन्यः सखा द्विषन् ।
सधर्माथ विधर्मा यत् खेदितः क्षमयामि तत् ॥ ३८

हतो दुरुक्तोऽपकृतः सुकृतं कुन्तता मया ।
यः कोऽपि क्वापि स मयि क्षाम्यतु क्षमयामि तम् ॥ ३९

चतुर्गतौ भवेऽभूवन् सुहृदोऽसुहृदोऽपि वा ।
मयि क्षाम्यन्तु ते सर्वे तेषु सर्वेष्वहं समः ॥ ४०

स्वजना नोपकाराय नापकाराय दुर्जनाः ।
स्वं कर्म्मैव तयोः कर्तृ तोषरोषौ तदेषु कौ ॥ (द्वारम्) ४१

यो यं षड्विधजीवानां विनाऽऽरम्भं न जायते ।
तं चतुर्विधमाहारं यावज्जीवं त्यजाम्यहम् ॥ ४२

अनादाविह संसारे कुलाचलकुलातुलैः ।
तुप्तो न जातु यैरन्नैस्तेषु मे का स्पृहाऽधुना ॥ ४३

भावितानशनः प्राणी मुक्तिं न लभते यदि ।
दुर्लभा नाऽस्य जम्भारिलक्ष्मीस्तेन श्रयामि तत् ॥(द्वारम्)४४

पञ्चाश्रवान्निशाभक्तं क्रोधादींश्चतुरस्तथा ।
रागं मायामृषां द्वेषं कलिं पिशुनतां तथा ॥ ४५

अभ्याख्यानं परीवादं मिथ्यादृग्शल्यमित्यपि ।
व्युत्सृजामीत्यहं पापस्थानानि जिनसाक्षिकम् ॥ ४६

सावद्यमान्तरं योगं सर्वं बाह्यं तथोपधिम् ।
व्युत्सृजामि समुच्छ्वासे चरमे वपुरप्यदः ॥ (द्वारम्) ४७

नवां नवां तनुकुटीं कारं कारं क्षणं क्षणम् ।
क्वापि क्वापि भवारण्ये जन्तुपान्थो वसत्यसौ ॥ ४८

लोके कालादसङ्ख्येयप्रदेशात्मनि जन्मिनाम् ।
अनन्ताः पुद्गलावर्त्ताः पूरिता जन्ममृत्युभिः ॥ ४९

देहेन्द्रियादितोप्यात्मा यः परः परमार्थतः ।
तस्यान्यबन्धुसम्बन्धो बन्धुरत्वं कथं भजेत् ॥ ५०

एको जन्मजराव्याधिमृत्युभिः परिभूयते ।
तदर्जितानां वित्तानां भोक्तारस्तु परःशताः ॥ ५१

सर्वाशुचिसमाविष्टं वपुर्भूषकदूषकम् ।
पुनःसङ्गनिरुत्साहो मोक्तुमुत्कण्ठते सुधीः ॥ ५२

जीवितं चारुता भूतिर्यौवनं प्रियसङ्गतम् ।
चलत्वेनाम्बुधेर्वीचीरपि नीचीकरोत्यहो ॥ ५३

मृत्यु-जन्म-जरा-व्याधिबाधाविधुरितात्मनाम् ।
जिनादिष्टं विना धर्मं कः शरण्यः शरीरिणाम् ॥ ५४

पापाश्रवनिरुद्धान्तःकरणः पुण्यमाश्रवम् ।
कदाचित्काकतालीयन्यायेन लभते भवी ॥ ५५

संवरासंवृताशेषाश्रवद्वारो भवार्णवे ।
अनस्ताघोऽयमस्ताघे जीवपोतो निमज्जति ॥ ५६

क्षान्त्याद्यैर्दशधा धर्ममुपपन्नं जगुर्जिनाः ।
तमप्येते प्रमाद्यन्तो जन्तवो हारयन्ति हा ॥ ५७

सकामनिर्जराहेतुर्द्वादशात्मतपोबलात् ।
शोषायाश्रवपङ्कस्य कस्यापि क्षमते मतिः ॥ ५८

अपायपात्रं कायादि सर्वमन्यद् वियुज्यताम् ।
चिन्तारत्नमिवैकं मे बोधिरत्नं तु मा स्म गात् ॥ ५९

भवो लोकोऽन्यतैकत्वाशौचानित्याशरण्यता ।
आश्रवः संवरो धर्मो निर्जरा बोधिरित्यमूः ॥ ६०

भावयन् भावनाः श्रित्वा जिनजैनजिनागमान् ।
अवस्करममुं जाने शेषं संसारविस्तरम् ॥ (यु.) ६१

अहो पृथक् पृथग् देहकुटीषु क्षणवासिभिः ।
पृथक्कर्मवशैरात्मा रागद्वेषपरोऽस्तु कैः ॥ ६२

सहचारिणि नित्योपकारिणि श्रेयसि सुधीः ।
आरज्येत विरज्येत पापे नित्यापकारिणि ॥ ६३

साधवः सोदराः साधर्मिकाः सर्वेऽपि बन्धवः ।
गुरुः पिताऽऽगमार्थोक्तिर्माता मेऽन्यन्न किञ्चन ॥(द्वारम्) ६४

अर्हन्तो मङ्गलं सर्वे सर्वे सिद्धाश्च मङ्गलम् ।
मङ्गलं साधवः सर्वे जैनो धर्मश्च मङ्गलम् ॥ ६५

जिनान् सिद्धान् मुनीन् धर्ममहं लोकोत्तमानमून् ।
शरण्यान् शरणं भक्तिचतुरश्चतुरः श्रये ॥ (द्वारम्) ६६

अर्हद्भ्यो भवभङ्गैकभासुरेभ्यः प्रतिक्षणम् ।
भवद्भूतभविष्यद्भ्यः शाश्वतेभ्यश्च मे नमः ॥ ६७

मुहुर्नश्वरदेहौकः कारिकर्म निरस्य तत् ।
सिद्धिसौधं प्रयातेभ्यः सिद्धेभ्योऽस्तु नमो नमः ॥ ६८

ये च पञ्चविधाचारनिरता निर्वृत्तौ रताः ।
तेभ्यः सिद्धान्तसिद्धेभ्य आचार्येभ्यो नमो नमः ॥ ६९

धर्माध्वगेषु शिष्येषु ज्ञानामृतनदाश्चये ।
निष्पङ्का भान्त्युपाध्यायास्तेभ्यः कुर्वे नमस्क्रियाम् ॥ ७०

तपःश्रीणां परिमलै रोचमानान् विलोकते ।
यान्मुक्तिः कौतुकात् तेभ्यः साधुभ्योऽस्तु नमो नमः ॥ ७१

एष पञ्चनमस्कारः सर्वपापप्रणाशनः ।
मङ्गलानां च सर्वेषां प्रथम मेऽस्तु मङ्गलम् ॥ ७२

पञ्चाननवधूः पञ्चपरमेष्ठिनमस्कृतिः ।
विपद्द्विपान्निपात्योच्चैरत्रामुत्रापि त्रायते ॥ ७३

अवसाने मुनीशानां सर्वपूर्वविदामपि ।
समग्रमंहः संहर्तुं नमस्कारः परं क्षमः ॥ ७४

तीक्ष्णदात्री विपद्वल्लेः सम्प्रदात्री च सम्पदाम् ।
सा हि पुण्यश्रियां धात्री परमेष्ठिनमस्कृतिः ॥ ७५

भावतः स्मरतः पञ्चपरमेष्ठिनमस्कृतिम् ।
यस्य प्राणाः प्रतिष्ठन्ते मृतोऽपि हि स जीवति ॥ ७६

व्रतोच्चारादिकाः पञ्चनमस्कारावसानिकाः ।
दशधाऽऽराधनास्त्वेषा महोदयकरी मम ॥ ७७

विधाय नन्दनः सैष दशधाऽऽराधनामिति ।
धर्माचार्यान् सुधीः साधून् साध्वीश्चाक्षमयत् क्षमी ॥ ७८

लुङ्कागच्छस्थ पू.मु.श्री यशस्विगणिशिष्यविरचिता

॥ प्रज्ञाप्रकाशषट्त्रिंशिका ॥

प्रज्ञाप्रकाशाय नवीनपाठी श्रीमारुदेव्यं वृषभं प्रणम्य ।
काव्यानि चाहं कथयामि यानि
तज्ज्ञैर्विशुद्धानि समानीतानि ॥ (इन्द्रवज्रा) १

देवेषु देवोऽस्तु निरञ्जनो मे गुरुर्गुरुष्वस्तु दमी शमि(मी) मे ।
धर्मेषु धर्मोऽस्तु दयापरो मे
त्रीण्येव तत्त्वानि भवे भवे मे ॥ (उपजाति) २

येऽनादिमुक्तौ विलसन्ति सिद्धा मायाविमुक्ता गतकर्मबन्धाः ।
एकस्वरूपाः कथिताः कवीन्द्रैः
सिद्धान्तशास्त्रेषु निरञ्जनास्ते ॥ (इन्द्रवज्रा) ३

तेषां न कायो न मनो न रूपं महाकवीनामकलस्वरूपम् ।
नेच्छा न मोहः पुनरागमो न
द्वेषो न वेषो न मदो न मानम् ॥ (उपजाति) ४

सिद्धा न नार्यो न नरा न क्लीबाः
वक्तृत्वावक्तृत्वयोगा न चला न सन्ति ।
न शिष्टसंहारकृदो(तो) न दृश्या
भोगार्थिनो नाकृतिधारका न ॥ (उपजाति) ५

यथाऽग्नितापं सुखदो जनानां शीतं सदा हन्ति न संशयोऽस्ति ।
श्रीसिद्धजापो हि तथा च ज्ञेयं
पापं प्रकृष्टं च किमत्र चित्रम् ? ॥ (उपजाति) ६

सर्वज्ञदेवस्य च नामजापात् प्राप्नोति किं नाऽग्निभयं क्षयं च ?
प्राप्नोति किं राजभयं न नाशं ?
प्राप्नोति किं चौरभयं न नाशम् ? ॥ (इन्द्रवज्रा) ७

गुरुं विना को न हि मुक्तिदाता गुरुं विना को न हि मार्गगन्ता ।
गुरुं विना को न हि जाड्यहन्ता
गुरुं विना को न हि सौख्यकर्ता ॥ (उपेन्द्रवज्रा) ८

सर्वेषु जीवेषु दयालवो मे ते साधवो मे गुरवो न चान्ये ।
पाखण्डिनस्तूदरपूरकाश्च
प्राणातिपातेन वदन्ति धर्मम् ॥ (इन्द्रवज्रा) ९

त्यक्त्वा कुटुम्बं च धनं समस्तमादाय वेषं श्रमणस्य पुंसा ।
नारक्षितो येन निजश्च धर्मो
हा हारितं तेन मनुष्यजन्म ॥ (इन्द्रवज्रा) १०

संसारिकं येन सुखं सकष्टं ज्ञात्वेति वैराग्यबलेन मुक्तम् ।
पश्चान्न देया खलु तेन दृष्टिः
संसारसिन्धौ प्रतिपूर्णकष्टे ॥ (इन्द्रवज्रा) ११

काष्ठे च काष्ठान्तरता यथास्ति दुग्धे च दुग्धान्तरता यथास्ति ।
जले जलत्वान्तरता यथास्ति
गुरौ गुरुत्वान्तरता तथास्ति ॥ (उपजाति) १२

यतेर्जराऽलङ्करकारिकाऽस्ति चापल्यतारुण्यवयो भयौकः ।
किं तर्हि कार्यं तरुणर्षिणा च ?
भूयोऽपि भूयोऽपि तपो विधेयम् ॥ (उपजाति) १३

काष्ठे च काष्ठे च (कष्टे त्वकष्टे) समचेतसो
ये ते भिक्षवस्तारयितुं समर्थाः ।
गुप्तेन्द्रिया आत्मविचाररक्ता
लाभे त्वलाभे समभावनाश्च ॥ (इन्द्रवज्रा) १४

सुखायते तीर्थकरस्य वाणी भव्यस्य जीवस्य न चेतरस्य ।
सुखायते सर्ववनस्य मेघो
जवासकस्यैव सुखायते न ॥ (उपजाति) १५

न चाऽस्ति धर्मादधिकं च रत्नं
न चाऽस्ति धर्मादधिकं च यन्त्रम् ।
न चाऽस्ति धर्मादधिकं च तन्त्रं
न चाऽस्ति धर्मादधिकं च मन्त्रम् ॥ (उपेन्द्रवज्रा) १६

पापेन जीवो नरकेषु याति सम्पूर्णकष्टं खलु तस्य तत्र ।
सम्भाव्य चैवं विदुषा विधेयो
धर्मः सदा दुर्गतिवारकश्च ॥ (इन्द्रवज्रा) १७

गन्धेन हीनं कुसुमं न भाति दन्तेन हीनं वदनं न भाति ।
सत्येन हीनं वचनं न भाति
पुण्येन हीनो पुरुषो न भाति ॥ (इन्द्रवज्रा) १८

एकं जितं येन मनः स्वकीयं पञ्चेन्द्रियाणीति जितानि तेन ।
नैकं जितं येन मनः स्वकीयं
पञ्चेन्द्रियाणि त्वजितानि तेन ॥ (इन्द्रवज्रा) १९

शिक्षाक्षरैः किं प्रकरोति मूढो ? धर्माक्षरैः किं प्रकरोत्यधर्मी ?।
करोति किं वै जनकः कुपुत्रैः ?
करोति किं सौम्यगुरुः कुशिष्यैः ? ॥ (उपजाति) २०

कृष्णस्य पक्षस्य निशाकरस्य क्षयं कला याति यथा तथैव ।
दिने दिने यौवनता जनस्य
काऽऽशा मनुष्यस्य हि यौवनस्य ? ॥ (उपजाति) २१

एधेत पुण्यात्प्रचुरं च पुण्यं एधेत पापात्प्रचुरं च पापम् ।
तस्मान्नरेणेह विचक्षणेन
पुण्यं विधेयं सुखवर्धकं च ॥ (इन्द्रवज्रा) २२

पुण्येन रूपं किल चारुवाक्यं पुण्येन सर्वं सफलं च वाक्यम् ।
पुण्येन च स्यात् प्रतिपूर्णसौख्यं
पुण्यं विनाऽर्तिस्तु पदे पदे च ॥ (इन्द्रवज्रा) २३

व्रते व्रतं चाऽनशनं प्रकृष्टं दानेषु दानं त्वभयं प्रकृष्टम् ।
रूपेषु रूपं च जिनस्य सारं
वाक्येषु वाक्यं समयस्य सारम् ॥ (उपजाति) २४

सन्तोषतो हि प्रबलं च सौख्यं सौख्येन कृत्वा भवतीति धर्मः ।
धर्मेण कृत्वा भवतीति मोक्षः
मोक्षे जिनैरुक्तमनन्तसौख्यम् ॥ (इन्द्रवज्रा) २५

(भुजङ्गप्रयात)

गतिर्यादृशी स्यान्मतिस्तादृशी स्याद्
धृतिर्यादृशी स्यात् क्रिया तादृशी स्यात् ।
तपो यादृशं स्यात् फलं तादृशं स्यात्
विधिर्यादृशी स्यात् सुखं तादृशं स्यात् ॥ २६

न मात्रा न पित्रा न मित्रेण राज्ञा न मन्त्रैर्न तन्त्रैर्न यन्त्रैर्न देवैः ।
न दारैर्न पुत्रैर्न भृत्यैस्तु लक्षैर्गतं
चाऽर्ज्यते जीवतव्यं न पुंसाम् ॥ २७

गृहीतं व्रतं येन पुंसा च भग्नं वृथा तस्य जन्म स्वकीयं च जातम्।
गृहीतं व्रतं येन पुसा न भग्नं
वृथा तस्य जन्म स्वकीयं न जातम् ॥ २८

कृतं रूप्यवेत्रा च रूप्यस्य मौल्यं
कृतं हेमवेत्रा हि हेम्नश्च मौल्यम् ।
कृतं रत्नवेत्रा तु रत्नस्य मौल्यम्
कृतं धर्मवेत्रा न धर्मस्य मौल्यम् ॥ २९

गृहावासमध्ये वसद्देहभाजां सदा द्रव्यचिन्ता सदा पुत्रचिन्ता ।
सदा दारचिन्ता सदा बन्धुचिन्ता
सुखं नास्ति चिन्तापरस्येति किञ्चित् ॥ ३०

गिरीणां यथा राजते रत्नसानुः सुराणां सुरेन्द्रो नराणां नरेन्द्रः ।
जिनानां जिनेन्द्रो ग्रहाणां च चन्द्रो
व्रतानां तथा राजते ब्रह्मचर्यम् ॥ ३१

परस्त्रीप्रसङ्गादनेकोऽस्ति दोषो व्रतस्य प्रणाशो गुणस्य प्रणाशः।
नरेन्द्रस्य दण्डो जनानां च दण्डो
विषाऽऽभो न कार्यः परस्त्रीप्रसङ्गः ॥ ३२

यथा याति सूर्याऽवलोकेऽक्षितेजो
तथा याति रामाऽवलोके जनानाम् ।
महाब्रह्मचर्याऽक्षितेजो हि केचित् (?)
न सूर्ये न नार्यां च दृष्टिस्तु देया ॥ ३३

अनङ्गाग्निधूमाऽन्धकारेण कामी
न जानाति मार्गं कुमार्गं च किञ्चित् ।
न जानाति कार्यं कुकार्यं च किञ्चि-
न्न जानाति साधु कुसाधु च किञ्चित् ॥ ३४

गृहे यत्र नारी निवासं करोति
प्रशस्तो न तत्राऽस्ति वासो मुनीनाम् ।
गुहायां हरिर्यत्र वाशं(सं)करोति
प्रशस्तो न तत्रास्ति वासो मृगाणाम् ॥ ३५

शीलेन प्राप्यते सौख्यं शीलेन विमलं यशः ।
शीलेन लभ्यते मोक्षः तस्मात्शीलं वरं व्रतम् ॥ ३६

लुङ्काऽऽख्यगच्छाऽम्बरमित्रतुल्यं यशस्विनामा गणिनां गरिष्ठः ।
तस्य प्रसादाच्च सुभाषितानां
षट्त्रिंशिकेयं मयका प्रणीता ॥ ३७

पू.आ.श्री हरिभद्रसूरिविरचितम्

॥ ज्ञानपञ्चकविवरणम् ॥

मइनाणं सुअनाणं ओही मणनाणं केवलनाणं ।
पढम दुनाण परोक्खा, नाणतिगं जीवपच्चक्खं ॥ १

सामण्णे छदव्वा मइसुअनाणी अ दोवि जाणंति ।
ओहिनाणी पुग्गलदव्वं जाणेइ नो अन्नं ॥ २

मणपज्जवनाणी पुण मणचिंतिअपज्जवे वियाणेइ ।
केवलनाणी छदव्वा जाणइ पासइ सपज्जाया ॥ ३

उग्गह इह अवाओ अ धारणा एव हुंति चत्तारि ।
मइनाणे एआइं भेआ(अ)वत्थू समासेणं ॥ ४

उग्गह एक्कं समयं ईहावाओ मुहुत्तमेगं तु ।
कालमसंखं संखं च धारणा होइ नायव्वा ॥ ५

पंचहि वि इंदिएहि मणसा अत्थूग्गहो मुणेअव्वो ।
चक्खिदिअमणरहिअं वंजणमीहाइअं छद्धा ॥ ६

उप्पत्तिआ वेणइआ कम्मईआ पार(परि)णामिआ ।
बुद्धि चउव्विहा वुत्ता पंचमी नोवलब्भइ ॥ ७

मइनाणस्स ई(य) भेआ उग्गहमाई चउव्विहं तं तु ।
इंदियनोइंदि पुणो नवरं वंजण चउब्भेय ॥ ८

छचउक्काण चोव्वीसं वंजणचउक्केण अट्ठविसं तु ।
सुअनिस्सिअं तु एअं बुद्धिचउक्केण बत्तीसं ॥ ९

(बहु) बहुविह-खिप्प-अणिस्सिअं
(अ)संदिद्धधुवाण सेअराणं च ।
बारसगुणट्ठवीसा चउबुद्धिजुआ बि(ति)सयचाला ॥ १०

अक्खर सण्णी सम्मं साईअं खलु सपज्जवसी(सि)अं च ।
गमिअं अंगपविट्ठं सत्तवि हे(ए)ए सपडिवक्खा ॥ ११

अक्खरसुअमिह तिविहं घडसरिसो सण्णिअक्खरो होइ ।
वंजण भासासद्दो लद्धक्खरमत्थपडिबोहो ॥ १२

उस्ससिअनीससिअं निच्छुढं खासिअं च छीअं च ।
निस्सिंघयमणुसारं अणक्खर छेलिआईअं ॥ १३

सन्ना मणविन्नाणं जेसिं सा अत्थि ते उ सण्णि त्ति ।
मणविण्णाणविमुक्का असण्णिणो मुंडकाइआ ॥ १४

हेऊवाउवएसा जह कीडीअ दीहकालउवएसा ।
तक्कालकरणचिंता सम्मजुए दिट्ठिवाया य ॥ १५

मिच्छो समो पत्तो साइसुअं होइ सम्मदिट्ठिस्स ।
भविअजीवे य पुणो अणाइअं सुअअनाणं तु ॥ १६

पज्जवसाणेण जुयं केवलनाणस्स होइ सुअनाणं ।
सुअमण्णाणमभव्वे अपज्ज(व)सिअं मुणेअव्वं ॥ १७

अंगपविट्ठं गमिअ सुगमं पडिवक्खसंजुअं सम्मं ।
इअ चउदसभेअजुअं सुअनाणं विवरिअं नेअं ॥ १८

अणुगामि अणणुगामि अवट्ठिअमणट्ठिअं च विन्नेअं ।
तह हीयमाणयं वड्ढमाणयं ओहि छब्भेयं ॥ १९

तप्पागारे-पल्लग-पडहग-झल्लरि-मुयंग-पुप्फजवे ।
तिरिअमणुएसु ओहि नाणाविहसंठिओ भणिओ ॥ २०

नेरइअ-भवण-वणयर-जोइसकपा(प्पा)लयाणमोहिस्स ।
गेविज्जणुत्तराण य हुंति गारा जहसंखं ॥ २१

अहवा अणुप्पयारं असंखलोअपएसपरिमाणं ।
लोगगयरुविदव्वाणं तत्ताओ अणंतविहे ॥ २२

रिउमइ विउलमइहि य मणपज्जवनाणवन्नणं समए ।
अढाइअंगुलुणं पढमं बीयं तु नरखेत्तं ॥ २३

केवलमिगमसहायं असाहारणमणंतमप्परिसेसं च ।
केवलसद्दस्स इमे अत्था स(छ)च्चेव नायव्वा ॥ २४

आइतिनाणं तुरिआ मणनाणं छट्ठुट्ठुयाउ खीणंत ।
केवलमंतदुगंमी मिस्से मिस्सं तु आइतिगं ॥ २५

पंचण्हं नाणाणं वक्खाणमिणं समासओ भणिअं ।
छव्विसगाहाहिं रइअं हरिभद्दसूरिहिं ॥ २६

॥ विचारस्तोत्रम् ॥

पहिलउं पणमीय देव परमेसर सेतुंजधणीय,
पयपंकयरयसेव रंगिहिं विरचिसु तसु तणीय ।
जिणवर महु न हु ठाणनाणझाणविन्नाणजुय,
बालकपरि विन्नत्ति बहु भोलि महउं करिसुत्तओ ॥ १

दिणयर जिम तुम्ह देव निम्मलकेवलकिरणधर,
त्रिहुं भवणि त्रिहुं कालि सयलपयत्थपयासकर ।
पंचसयां तीयसट्ठि मिच्छाई पगई पमुह,
जोयणलक्खकुलकोडि तह वि हु जंपिसु दीणदुह ॥ २

सामिय सासोसासि भव सड्ढा सतरहसहिय,
संपूरंति निगोदि हुं अणंत पुग्गल रहिय ।

जिणवर हिव विवहारे रासिइं वासिइं आविइ ए,
कम्म अणंतउ काल अणंतकालि कुल ठाविउ ए ॥ ३

दुविह पुढवि दग तेय वाय विणस्सइ विगलतीय,
जलचर पमुह दुभेय पज्जत्तापज्जत्त ठिय ।
इय अडयाल पयास तिरियतणी गइ संकमिओ,
तुह दंसण विण देव हुं असंखभव परिभमिउ ॥ ४

संकड कुंभीय पाय असिवण वेयरणीरिसिहिं,
सामलपत्तविवित्तच्छेयणपहरण सइ वसहिं ॥ ५

सत्त य नरयनिवासि जिणवर मइं तूअ आण विण,
दुसह सहीय दुहरासि पज्जत्तापज्जत्तट्ठिय ॥ ६

भरहेरवयविदेहए य तिन्नि पंचय गुणीय ।
अड्ढाईदीवेसु कम्मभूमि पनरह भणीय ।
हेमवयहरिवास तह रम्मइ एरन्नवए,
चउ पणगुणीया वीस, तीस हवइ दस कुरुसहिया ॥ ७

सत्त सत्त इगपासि सत्त सत्त बीजइ गमए,
हिमगिरिदाढचउक्कि तिम सिहरीसेलइं हवए ।
छप्पन्नंतरि दीवई य भणियइं जिण सासणिहिं,
लवणसमुद्दमझारि निवसय सासइ आसणहि ॥ ८

कम्मअकम्मह भूमी छप्पन्नंतरदीवज्जुय
पज्जत्तापज्जत्तां भेदिइं बिहुं आगलि बिसए ।
इगसउ मुच्छिय भेया मिलिय तिहुत्तर तिन्नि सय,
ईय मणुयत्तण नाह हउं हीडिओ तू पयरहिय ॥ ९

भास–

परमाहम्मीय पन्नरसा भवणेसर दस जाणि,
सोलह विंतर जोइसीय चर थिर दस इ वखाणि ।
नव लोगंतीय किव्वसीय तिन्निय कप्पय बार,
जंभय दस गेविज्ज नव पंचाणुत्तर सार ॥ १०

ए पज्जत्तापज्जत्त विण अट्ठाणूसउ भेउ,
देवतणी गइ हुं फिरिउ लद्ध न तुह मय भेय ।
अभिग्गह अणभिग्गहिय अभिनिवेस संपत्त,
संसइ अन्नाणइ जणीय पंच भेय मिच्छत्त ॥ ११

पुढविदगागिणिपवणवणतस छज्जीवनिकाय,
इगदुतिचउपंचन्नमणु अविरइ बारस जा य ।
कोहाई सोलहइ हवइ ए हासाई य छसु भेय ।
तिन्निवेय पणवीसहीय सयल कसायहां भेय ॥ १२

सच्च असच्चामीस तु(त)ह तुरिय असच्चासच्च,
मण जण परतणु परवयण चउ चउ जोग पवव्वं (?) ।
उरल उरालिय मीस पुण वेय वेय तस मिस्स,
आहारग तसमिस्सजुय कम्मण सत्त तणस्स ॥ १३

नाणावरणी पंच नव दंसण दुन्निय वेय,
अट्ठवीस पुणि मोहिणीय आउतणा चउभेय ।
नाम तिहुत्तर इग्गसय गुत्तह दुन्निय वेय,
अंतराय पंच य सहिय अट्ठावनसउ एय ॥ १४

सागरसंखा मोहिणीय सत्तरि कोडाकोडि,
नामह गोय बिहुं तणीय वीस वीस ते जोडि ।

तीस तीस नाणावरण पमुह चिहुं तिहिं हुंति,
तित्तीसं सागर ठिईय आऊय कम्म कहंति ॥ १५

भास-

महुरिहिं ए महुरतरेण अइमहुरिइं सोहणरिसए,
कडुयइए कडूयतरेण अइकडूयहिं कसमलकसइं ।
सामलए मीससरूव अइउज्जल पुग्गलदलइए,
लहुडलउए अइलहुरूव गरूयइं अइगरूयहिं बलइंहिं ॥ १६

ए चिहुंए कारणि जोगि पगई पमुह चउभेय इम,
बंधवीए अट्ठय कम्म हुं भमीयओ भवि चक्क जिम ।
इणि भवी ए आवीए देवा पुन्नंवसइं तुह पयसरणि,
तिम करीए सासइ सेव तुम्ह जिम हुयइ भवजल तरणि ॥१७

जोणहिं ए लक्ख सत सत्ति पुढवीयपय पावइ पवणि,
चऊदह ए दह लक्खाणि अणंतकायपत्तेयवणि ।
विगलह ए दो दो लक्ख, चउ चउ नारयतिरियसुरे,
मणुयह ए चउदह मेलि फिरीओ चुलसीय लक्खपुरे ॥ १८

पुढवीय ए आऊय तेया वाय वणस्सइ विगलतीय,
बारह ए सत्ततियसत्तअडवीसासत्तट्ठनव ।
जलचर ए नहथलचारि उरगभूयंगहअहिजुयल,
साढा ए बारह बारदसदसभवलक्खा कोडिकुल ॥ १९

देवह ए नारय लक्ख छविसा पुणवीस पुण,
मणुयह ए बारहलक्ख कुलकोडिय सेतुज्जजिण ।
एक ज ए कोडाकोडि साढा लक्ख सत्ताणवइ,
ए एतीय ए हुं कुलकोडि प्रभु भमीयउ भव नवनवइए ॥ २०

रागलउ ए दोसलउ बेउ आरवेला जिम जिहिं वहए,
च्यारी ए चउ चउ भेय कोहाई कुलगिरि रहइ ए।
पंचई ए विसयला चोर माछलडा मइ उछलए,
इणि भवी ए जलह पडंति तुह प्रभु प्रवहण लद्धु मइं ॥ २१

ईय रिसह जिणवर सिद्धिसइंवरसुंदरीवरसुंदरो ।
सिरिविमलभूधरधवलसिंधुरस्कंधवासपुरंदरो ।
सेवइं सुभा(रा?)सुर थुणीयभासुरगुरुभवासुरगंजणो ।
मह सुविहवासण देउ सासण विजयतिलओ निरंजणो ॥ २२

पू.आ.श्री प्रतिप्रभुसूरिविरचिता

॥ दुःषमगण्डिका ॥

अवसप्पिणि-उसप्पिणिभेएण होइ दुविहा कालो ।
सागरकोडाकोडीवीसाए सो समप्पेइ ॥ १

दसकोडाकोडीओ सागरमाणेण हुंति पुन्नाओ ।
उसप्पिणीपमाणं चेव अवसप्पिणीए वि ॥ २

छच्चेव कालसमया हवंति उ(अव)सप्पिणीइ भरहंमि ।
ता(ते)सिं नामविभत्तिं अहक्कमं कित्तइस्सामि ॥ ३

सुसमसुसमा इ(य) सुसमा सुसमदुसमा य दुसमसुसमा य ।
पंचमिया पुण दुसमा तह दुसमदुसमा छट्ठो ॥ ४

एए चेव विभागा हवंति अ(उ)वसप्पिणीय एमेव ।
पडिलोमा परिवाडी नवर विभासा मुणेयव्वा ॥ ५

सुसमासुसमा य कालो चत्तारि हवंति कोडिकोडीओ ।
तिन्नि सुसमा य कालो दुन्नि भवे सुसमदुसमाए ॥ ६

एगा कोडाकोडी बायालीसाए जा सहस्साए ।
वासाण होइ ऊणा दुसमसुसमाइ सो कासी(लो) ॥ ७

अह दुसमाई कालो वासं सहस्साइं एगवीसं तु ।
तावइओ चेव भवे कालो अइदुसमाए वि ॥ ८

इह नेअव्वा तिदुइगपलिआऊ अरतिगंमि कमा ।
तूंअरि-बोरामलमाणभोअणा तिदुइगदिणेहिं ॥ ९

चउरासीपुव्वेहिं ऊणेहिं तइअअरयअंतेसु ।
उप्पन्नो तह सिद्धो रिसहजिणो पढमतित्थयरो ॥ १०

तेवीसा तित्थयरा अजिआइआ चउत्थअरयंमि ।
तह इक्कारसचक्की-हरि-बल पडिवासुदेवा य ॥ ११

इत्थारयधुरि पणसयधणुहसया(हुसिया) पूव्वकोडीवरिसाउ ।
अंते उ सत्तहत्थी वीससयाउ नरा हुंति ॥ १२

एगुणणवइपक्खसेसे चउत्थअरयंमि निव्वुओ वीरो ।
एगुणणवइपक्खे गए तिअरए पउमजम्मो ॥ १३

चुलसीअं च सहस्सा वासा सत्तेव पंच मासा य ।
वीर-महापउमाणं अंतरमेअं मुणेअव्वं ॥ १४

वीरजिणे सिद्धिगए बारसवरिसेहिं गोअमो सिद्धो ।
तह वीराओ सुहमो वीसइवरिसेहिं सिद्धिं गओ ॥ १५

सिद्धिगए वीरजिणे चउसट्ठिवरिसेहिं जंबुनामंमि ।
केवलनाणेण समं वुच्छिण्णा दस इमे ठाणा ॥ १६

मण-परमोहि-पुलाए-आहारग-खवग-उवसमे ।
कप्पे संजमतिअ-केवल-सिज्झणा य जंबुमि विच्छिन्ना ॥१७

संघाइअंमि कज्जे चुन्निज्जा चक्कवट्टिसिन्नंपि ।
तीए सत्तीजुत्तो पुलाइलद्धी मुणेअव्वो ॥ १८

चउदसपुव्वी उप्पन्ने कारणे कुणइ देहमाहारं ।
रयणिप्पमाणमित्तो अंतमुहुत्तं अपडिघाई ॥ १९

सिज्जंभवेण विहिअं दसयालिअ अट्ठनवइवरिसेहिं ।
सत्तरिसए अ थक्का चउपुव्वी भद्दबाहुंमि ॥ २०

तुट्टं स(च) थूलभद्दो(द्दे) दोसयपनरेहिं पुव्वअणुओगो ।
सुहुममहापाणाणि अ आइमसंघयणसंठाणा ॥ यतः- २१

चउपुव्वविवच्छेओ वरिससए सत्तरीए ।
अहिअंमि भद्दबाहुंमि जाओ वीरजिणंदे सिवं पत्ते ॥ २२

पुव्वाणं अणुओगो संघयणपढमयं च संठाणं ।
सुहुममहापाणाणि अ वुच्छिन्ना थूलभद्दंमि ॥ २३

पंचसएसु वरिसाण अइगएसुं जिणाओ वीराओ ।
वयरो सोहग्गनिही सुनंदगब्भे समुपन्नो ॥ २४

दसपुव्वविवच्छेउ वयरे तह
अद्धकीलि(अद्धनाराय) संघयणे ।
पंचहिं वाससएहिं चउसीएसमहिएहिं ॥ २५

पंचसए गुणसीए सूरिसिरिअज्जरक्खिआ जाया ।
जाव य सामी वि यासी दसपुव्वधरो तइयकालो(ले) ॥ २६

बलबुद्धीमेहाणां हाणिं नाऊण विविहसंघस्स ।
उवस्सयस्स वासो तओ कओ अज्जरक्खीहिं ॥ २७

आलोअण-वयदाण छेअसुअं संजईण वारेइ ।
तह अज्जरक्खिअ गुरु साहूणं सिक्खयं देइ ॥ २८

तह अज्जरक्खिएहिं विच्छिन्ना इत्थ दसमनवपुव्वी ।
सुन्नमुणिवेअजुत्तो विक्कमकालाउ जिणकालो ॥ २९

सिरिवीरजिणंदाओ तिण्णिसए वीसवरिस वोलीणे ।
कालयसूरी जाओ सक्को पडिबोहिओ जेण ॥ ३०

सच्चउरे जिणभवणं संभूअं वीरतिगसए काले।
दससयइक्कासीए तुरकेहिं न चालिओ वीरो ॥ ३१

छव्वाससएहिं नवुत्तरेहिं सिद्धिं गयस्स वीरस्स।
तो बोडियाण साहा रहवीरपुरे समुप्पन्ना ॥ ३२

सिरिवीराओ गएसु पणतीसहिएसु तिवरिससएसु।
पढमो कालिगसूरि जाओ सामज्जनामुत्ति ॥ ३३

चउसयतिपन्नवरिसे कालिगसूरी सरस्सइ गहिया।
छेइत्तु गद्दभिल्लं जवणा सगखाइआ जाया ॥ ३४

चउसयसत्तरिवासे तत्वं(व्वं)सं छेइऊण पुण काले।
जाओ विक्कमराया पुहवी जेणूरणी विहिया ॥ ३५

तत्तो पुण पणतीसे, वाससए नरवइ सगो आसी।
जेणं सागो उ कओ, ततो पासंगिओ इणमो ॥ ३६

तेणउअनवसएहिं, समइक्कंतेहिं वद्धमाणाओ।
पज्जोसवणचउत्थी कालयसूरीहि तो ठविया ॥ ३७

वीसहिदिणेहि कप्पो, पंचगहाणी य कप्पठवणा य।
नवसयतेणऊएहिं वुच्छिन्ना संघआणाए ॥ ३८

सालाहाणेण रन्ना संघाएसेण कारिओ भयवं।
पज्जोसवणचउत्थी चाउमासं चउदसीए ॥ ३९

चउमासगपडिकमणं पक्खियदिवसंमि चउव्विहो संघो।
नवसयतेणउएहिं आयरणं तं पमाणंति ॥ ४०

वीराओ पुव्वगयं सव्वंगगयं सहस्सवरिसेण।
कालकमेण य हाणी दूसमसमयाणुभावेण ॥ ४१

वीरा वयरो वासाण पणसय दसमएहिं हरिभद्दो ।
तेरसय बप्पभट्टो अडसय पणयाल वलहिखओ ॥ ४२

अट्ठसए पणयाले सिरिवीराओ गयंमि कालंमि ।
वलहीनयरसातो संजाओ मिच्छसंजणिओ ॥ ४३

पणपण्णुवाससमहिवाससहस्से जिणाओ वीराओ ।
हरिभद्दसूरिसूरो अत्थमिओ दिसउ सिवसुक्खं ॥ ४४

तह य पंचसए पणसीए विक्कमकालाओ झत्ति अत्थमिओ ।
हरिभद्दसूरिसूरो तिव्व (धम्म)रओ सिवसुक्खं ॥ ४५

सिरिवीराओ तेरससएसु तह बारवरिसअहिएसु ।
सिरिबप्पभट्टिसूरि निवपुज्जो कालकुज्जंमि ॥ ४६

एगुणहुत्तरेसु तेरसएसु जिणस्स वीरस्स ।
सावणसिअट्ठमीए अत्थमणं आमरायस्स ॥ ४७

तेरसए वीराओ हुंति अणेगा मइविभंगा ।
बंधंति जेण जीवा बहुआ कंखाइमोहणियं ॥ ४८

पंचसयाचउआला तइया सिद्धिं गयस्स वीरस्स ।
तओ अंतरंजिआए तेरासीअदिट्ठि उप्पत्ती ॥ ४९

बारसवाससएहिं अट्ठेहिं निव्वुअस्स वीरस्स ।
जिणघरमट्ठावासो पकप्पिओ सायसूरिहिं ॥ ५०

इक्कारसगुणसट्ठइ पुन्निम चंदप्पहो य रोसेणं ।
मुणिचंदायरियाओ कुप्पहपहेण सो लग्गो ॥ ५१

बारसवासगसएसु विक्कमकालाओ जलहिअहिएसु ।
जिणवल्लहकोहाओ कुच्च-उरगणाओ खरयरया ॥ ५२

पढमं चिअ संजाओ इगारगुणसट्ठि पुन्निमापक्खो ।
बारह चरुत्तरए खरतरपक्खो समुपन्नो ॥ ५३

बारहचउदहुतरए मत हुअं अंचलिआह ।
छत्तीसइ पुण फडसूअं (?)तिहा धी आगमिआंह ॥ ५४

विक्कमकालस्स गए अउणत्तीसुतरे सहस्संमि (१०२९)।
धणपालेण विरइआ देसीसद्दाण माल त्ति ॥ ५५

दुब्भिक्खंमि पणट्ठे पुणरवि मेलित्तु समणसंघाओ ।
महुराए अणुओगो पवत्तिओ खंदिलेण तया ॥ ५६

वलहीपुरंमि नयरे देवड्ढिअपमुहसयलसंघेण ।
पुत्थय आगम लिहिओ नवसय असीइ तह वीरा ॥ ५७

एगुणवीससएहि चउदसवरिसहि वीरनिव्वाणा ।
छासिवरिसाउ होही कक्की समणाण पडिकूलो ॥ ५८

पाडलिपुरंमि कक्की चंडालकुलंमि चित्तमासंमि ।
अट्ठमि विट्ठी जाओ चउम्मुहो बीयनामे वि ॥ ५९

कक्की हणिउं दत्तं तप्पुत्तं सिक्खिउं करवि(?)इंदो ।
रज्जे ठविही सो पुण पुरे पुरे चेइउं(यं) काही ॥ ६०

पंचमअरस्स अंते दोहत्थतणुअ वीसवरिसाऊ ।
कयछट्ठतवोकम्मं अट्ठंमिअं दोकरावेइ ॥ ६१

दुप्पसहो फग्गुसिरी नाइलसड्ढो अ सच्चसिरिसड्ढी ।
तह विमलवाहणनिवो सुमुहो तह पच्छिमो मंती ॥ ६२

वीसाउ दुप्पसहो एगवयारी दसालियधरो अ ।
सोहम्मे सायरओ चइउं तह सिज्झही भरहे ॥ ६३

पच्चुसे जिणधम्मो मज्झण्हे नासई अ नयधम्मो ।
अग्गी अ पच्छिमण्हे दुसमाए अंतदिवसंमि ॥ ६४

घोरमुह मच्छभक्खा किसणा वियडा मणू निरयगामी ।
छट्ठंते इगहत्था बिलवासी वीसवरिसाऊ ॥ ६५

वासाण वीससहस्स नवसय तिगमास पंचदिण पहरा ।
इक्का घडिआ दो पल अक्खर अडयाल जिणधम्मो ॥ ६६

दुसम दसमच्छरिअं भसमग्ग छेवट्ठ दाहिणं खेत्तं ।
विसमविसपंचगेहिं नरतिरिया ते जए विरला ॥ ६७

नव नव दुतडसन्ने रहचक्कवहिण गंगसिंधूणं ।
सव्वे वि बिल बहुत्तरि वेअट्टे आरओ परओ ॥ ६८

छवरिसे गब्भधरा इत्थी छसत्तअरएसु तह ।
अट्ठमए नीर-खीर-घय-अमिअ-रस-सममेहा ॥ ६९

इक्किक्को सत्तदिणे वरिसीही तत्थ निच्छुवइ पुढवी ।
पढमो बीओ धन्नो मे(ने)हो तइओ चउत्थो अ ॥ ७०

पोसेइ ओसहीओ तह रसदव्वाइ पंचमो मेहो ।
अणवंमि इरिअंमिय सिलागपुरिसाण तेवट्ठा ॥ ७१

अबुहजणजाणणत्थं सरणत्थं अप्पणो समासेण ।
कालचक्कस्स गाहा पइपहुसूरीहिं उद्धरिया ॥ ७२

॥ अल्पबहुत्वविचारगर्भित-महादण्डकस्तोत्रम् ॥

भीमे भवम्मि भमिओ जिणिंदआणाइवज्जिओ जाइं ।
जिअअप्पबहुट्ठाणाइं विन्नविस्सामि ताइं अहं ॥ १

गब्भयमणुया थोवा संखगुणा थी असंखगुण दुण्णि ।
बायरपज्जग्गि अणुत्तरा सुरा सत्त संख इमे ॥ २

उवरिम मज्झिम हिट्ठिम अचुयारण-पाणयाणय सुराय ।
चउदस असंख माघवइ मघा सहसार महसुक्का ॥ ३

रिट्ठा लंतक अंजण बंभय वालुय महिंद सणकुमरा ।
सक्करपह मुच्छिमनर ईसाणसुरा य अह तिण्णि ॥ ४

ईसाणदेवि सोहंमजुअल संखा असंख भवणवई ।
तद्देवी संखगुणा असंख रयणपह खगपुरिसा ॥ ५

संखा खयरी थल जलयर वंतर जोइसाण चउ जुअलं ।
कीवा नह थल जलयर पजत्त चउरिंदिया तेर ॥ ६

पज्ज पण बिय तिइंदिय अहिआ अस्संखऽपज्ज पंचिंदी ।
अहिया अपज्ज चउ तिय बिइंदि बारस असंखइमे ॥ ७

बायरपज्जपरित्ता निगोअ भू दग समीर तह अपजा ।
थूलग्गि परित्त निगोअ पुढवि जल पवण सुहुमग्गी ॥ ८

सुहुमा अपज्जभू वारि वाउ अहिआ पजग्गि संखगुणा ।
भू जल निल अहिअ निगोअ अपज्ज असंख पज संखा ॥ ९

अभविय परिवडिया सिद्ध पज्जबायरवणा अणंतगुणा ।
बायरपज्जत्तहिया अपज्जबायरवण असंखा ॥ १०

बायर अपज्ज बायर अहिया अस्संख सुहुम अपज वणा ।
सुहुम अपजत्त अहिया संखा सुहुमवणपज्जत्ता ॥ ११

अहिआ पजसुहुमा सुहुम भविय णंत वणि गिंदि तिरि मिच्छा।
अविरय कसाय छउमा सजोगि संसारि सव्वजिया ॥ १२

गुणतीसअंकतुल्ला मणुआ तेसि नरअट्ठवीसंसे ।
इगरूवूण जहन्ना सेसा इत्थी उ गब्भभवा ॥ १३

किंचूणावलिघणसमयरासितुल्ला उ बायरपजग्गी ।
णुत्तरसुराइ अट्ठ उ खित्तपलोवम असंखंसे ॥ १४

माघवयाई तेरस कमसो सेढी असंखभागेणं ।
सतरस ईसाणाई असंखसेढिप्पएससमा ॥ १५

तिगुणा तिरूवअहिआ सगवीसगुणा उ सत्तवीसहिया ।
बत्तीसगुणा बत्तीस अहिअ तिरिनरसुरत्थि कमा ॥ १६

कीवखयराइसत्तसु अंगुलसंखं सपयरसेढिहरे ।
अपजपणिंदादट्ठसु अंगुलअस्संखभागो अ ॥ १७

अस्संखपयरतुल्ला बायरपज्जत्तवाउकाया य ।
बायरअपज्जजलणाइ सोल अस्संखलोगसमा ॥ १८

अभवियचउत्थणंते पंचमि सम्माइ परिवडिय सिद्धा ।
सेसा अट्ठमणंते पजथूलवणाइ बावीसं ॥ १९

इय महदंडमसइं भमिओणुत्तरपयत्थसिद्धि विणा ।
संपइ तुह आणठिओ सामि अणुत्तरपयं देसु ॥ २०

॥ सारसमुच्चयकुलकम् ॥

नरनरवइदेवाणं जं सोक्खं सव्वमुत्तमं लोए ।
तं धम्मेण विढप्पइ तम्हा धम्मं सया कुणह ॥ १

उच्छन्ना किं च जरा नट्ठा रोगा य किं मयं मरणं ।
ठइयं च नरयदारं जेण जणो कुणइ न य धम्मं ॥ २

जाणइ जणो मरिज्जइ पेच्छइ लोओ मरंतयं अन्नं ।
न य कोइ जए अमरो कह तह वि अणायरो धम्मे ? ॥ ३

जो धम्मं कुणइ नरो पूइज्जइ सामिउ व्व लोएण ।
दासो पेसो व्व जहा परिभूओ अत्थतल्लिच्छो ॥ ४

इय जाणिऊण एयं वीसंसह अत्तणो पयत्तेण ।
जो धम्मओ चुक्को सो चुक्को सव्वसुक्खाणं ॥ ५

धम्मं करेह तुरियं धम्मेण य हुंति सव्वसुक्खाइं ।
सो अभयपयाणेणं पंचेन्दियनिग्गहेणं च ॥ ६

मा कीरउ पाणिवहो मा जंपह मूढ अलियवयणाइं ।
मा हरह परधणाइं मा परदारे मइं कुणह ॥ ७

धम्मो अत्थो कामो अन्ने जे एवमाइया भावा ।
हरइ हरंतो जीयं अभयं दिंतो नरो देई ॥ ८

न य किंचि इहं लोए जीयाहिंतो जियाण दइययरं ।
तो अभयपयाणाओ न य अन्नं उत्तमं दाणं ॥ ९

सो दाया सो तवसी सो य सुही पंडिओ य सो चेव ।
जो सव्वसुक्खबीयं जीवदयं कुणइ खंतिं च ॥ १०

किं पढिएण सुएण व वक्खाणिएण काइं किर तेण ।
जत्थ न नज्जइ एयं परस्स पीडा न कायव्वा ॥ ११

जो पहरइ जीवाणं पहरइ सो अत्तणो सरीरंमि ।
अप्पाण वेरिओ सो दुक्खसहस्साण आभागी ॥ १२

जं काणा खुज्जा वामणा य तह चेव रुवपरिहीणा ।
उप्पज्जंति अहन्ना भोगेहिं विवज्जिया पुरिसा ॥ १३

इय जं पाविंति य दुहसयाइं जणहियसोगजणयाइं ।
तं जीवदयाए विणा पावाण वियंभियं एयं ॥ १४

जं नाम किंचि दुक्खं नारयतिरियाण तह य मणुयाणं ।
तं सव्वं पावेणं तम्हा पावं विवज्जेह ॥ १५

सयणे धणे य तह परियणे य जो कुणइ सासया बुद्धी ।
अणुधावंति कुढेणं रोगा य जरा य मच्चू य ॥ १६

नरए जिय ! दुस्सहवेयणाउ पत्ताउ जाओ पइं मूढ ! ।
जइ ताओ सरसि इन्हि भत्तं पि न रुच्चए तुज्झ ॥ १७

अच्छंतु ताव निरया जं दुक्खं गब्भवासमज्झंमि ।
पत्तं तु वेयणिज्जं तं संपइ तुज्झ वीसरियं ॥ १८

भमिऊण भवग्गहणे दुक्खाणि य पाविऊण विविहाइं ।
लब्भइ माणुसजम्मं अणेगभवकोडिदुल्लंभं ॥ १९

तत्थ वि य केइ गब्भे मरंति बालत्तणंमि तारुन्ने ।
अन्ने पुण अंधलया जावज्जीवं दुहं तेसिं ॥ २०

अन्ने पुण कोढियया खयवाहीसहियपंगुभूया य ।
दारिद्देणऽभिभूया परकम्मकरा नरा बहवे ॥ २१

ते चेव जोणिलक्खा भमियव्वा पुण वि जीव ! संसारे ।
लहिऊण माणुसत्तं जं कुणसि न उज्जमं धम्मे ॥ २२

इय जाव न चुक्कसि एरिसस्स खणभंगुरस्स देहस्स ।
जीवदयाउवउत्तो ता कुण जिणदेसियं धम्मं ॥ २३

कम्मं दुक्खसरुवं दुक्खाणुहवं च दुक्खहेउं च ।
कम्मायत्तो जीवो न सुक्खलेसं पि पाउणइ ॥ २४

जह वा एसो देहो वाहीहिं अहिट्ठिओ दुहं लहइ ।
तह कम्मवाहिघत्थो जीवो वि भवे दुहं लहइ ॥ २५

जायंति अपच्छाओ वाहिओ जहा अपच्छनिरयस्स ।
संभवइ कम्मवुड्ढी तह पावा पच्छनिरयस्स ॥ २६

अइगरुओ कम्मरिऊ कयावयारो य नियसरीरत्थो ।
एस उविक्खिज्जंतो वाहि व्व विणासए अप्पं ॥ २७

मा कुणह गयनिमोलं कम्मविघायंमि किं न उज्जमह ।
लद्धूण मणुयजम्मं मा हारह अलियमोहहया ॥ २८

अच्चंतविवज्जासियमइणो परमत्थदक्खरुवेसु ।
संसारसुहलवेसुं मा कुणह खणं पि पडिबंधं ॥ २९

किं सुमिणदिट्ठपरमत्थसुन्नवत्थुस्स करहु पडिबंधं ।
सव्वं पि खणियमेयं विहडिस्सइ पेच्छमाणाण ॥ ३०

संतंमि जिणुद्दिट्ठे कम्मक्खयकारणे उवायंमि ।
अप्पायत्तंमि न किं तद्दिट्ठभया समुज्जेह ॥ ३१

जह रोगी कोई नरो अइदुसहवाहिवेयणादुहिओ ।

तद्दुहनिव्विन्नमणो रोगहरं वेज्जमन्निसइ ॥ ३२

तो पडिवज्जइ किरियं सुवेज्जभणियं विवज्जइ अपच्छं ।
तुच्छन्नपच्छभोइ इसी सुवसंतवाहिदुहो ॥ ३३

ववगयरोगायंको संपत्ताऽऽरोग्गसोक्खसंतुट्ठो ।
बहु मन्नेइ सुवेज्जं अहिणं देइ वेज्जकिरियं च ॥ ३४

तहु कम्मवाहिगहिओ जम्मणमरणाउइन्नबहुदुक्खो ।
तत्तो निव्विन्नमणो परमगुरुं तयणु अन्निसइ ॥ ३५

लद्धंमि गुरुंमि तओ तव्वयणविसेसकयअणुट्ठाणो ।
पडिवज्जइ पव्वज्जं पमायपरिवज्जणविसुद्धं ॥ ३६

नाणाविहतवनिरओ सुविसुद्धासारभिक्खभोई य ।
सव्वत्थ अप्पडिबद्धो सयणाइसु मुक्कवामोहो ॥ ३७

एमाई गुरुवईट्ठं अणुट्ठमाणो विसुद्धमुणिकिरियं ।
मुच्चइ नीसंदिद्धं चिरसंचियकम्मवाहीहिं ॥ ३८

पू.महोपाध्यायश्री यशोविजयगणिविरचितः

॥ चक्षुरप्राप्यकारितावादः ॥

ऐँकारकलितं ज्योतिर्ध्यायन्न्यायविशारदः ।
चक्षुरप्राप्यकारित्व-साधनायोपतिष्ठते ॥ १

चक्षुषः प्राप्यकारित्वे शाखाचन्द्रमसोर्ग्रहः ।
तुल्यकालः कथं नु स्यान्निकटस्थदवीयसोः ॥ २

निःसरन्तोऽक्षि विस्तीर्णं नयनान्नायनांशवः ।
आरभन्ते ततस्तुल्यकालः स इति शालिकः ॥ ३

तन्त्रालोकं समासाद्या – सम्भवात् तस्य जन्मनः ।
पृष्ठस्थितग्रहापत्तेरपीत्येवं परे जगुः ॥ ४

शीघ्रप्राप्त्याभिमानोऽक्ष्णो वेगातिशयतो द्वयोः ।
यौगपद्ये परिच्छित्योरित्यत्रोदयनो जगौ ॥ ५

तदप्यसत् यतो नैवमनुव्यवसितिर्द्वयोः ।
घटेत क्षणिकत्वेन ज्ञानयोस्तव दर्शने ॥ ६

आरोप्यानुभवत्वं तत् समूहालम्बनस्मृतौ ।
तथाऽनुव्यवसायश्चेदिदं किञ्चिदलौकिकम् ॥ ७

अग्रावच्छिन्नसंयोगात् तिर्यग्भागस्थयोर्द्वयोः ।
तुल्यकालं परिच्छेदं वर्धमानस्तु मन्यते ॥ ८

तेन प्रसारिताक्षेण प्रत्युदीचीं महीयसि ।
चान्द्रे महसि सौरे वा प्रेक्षे(क्ष्ये)त कनकाचलः ॥ ९

तद्गतेर्नियतत्वेन न दोष इति चेन्मतम् ।
तत्तद्धेतोरिति न्यायाज्-ज्ञापकं स्तान्नियामकम् ॥ १०

अनन्तचक्षुःसंयोगकल्पनागौरवादिकम् ।
इत्थं खलु परित्यक्तं वैलक्षण्यं च तेजसः ॥ ११

एतेन गृह्णदप्राप्तं गृह्णीयाद् व्यवधानभाक् ।
अप्राप्तत्वाविशेषेण वस्तुचक्षुरसंशयम् ॥ १२

स्थैर्ये च योग्यता सैवाऽस्थैर्येऽपि सहकारिणः ।
नार्थेतिशयमप्रत्यासीदन्तः कर्तुमीशते ॥ १३

कुर्वद्रूपक्षणात्मायं संयोगोऽस्माभिरत्र च ।
बौद्धैर्निरन्तरोत्पादः प्रत्यासत्तिश्च भण्यते ॥ १४

तदेतदुभयं कृष्णसारस्यार्थेन नोचितम् ।
गतिक्रमेण किन्त्वक्षणस्तद् युज्येतेत्यपाकृतम् ॥ १५

योग्यता तद्गतौ या वः सहकारिसमुच्चयात् ।
स्वरूपयोग्यताध्रौव्येऽप्यस्माकं न क्षतिस्तया ॥ १६

ग्राह्याधिपरिमाणं हि ग्राह्य-ग्राहकमध्यगम् ।
चाक्षुष्के वक्तुमुचितं, भित्त्यादिप्रतिबन्धकम् ॥ १७

यत्त्वेवं खलु भित्त्यादि स्वप्राचीस्थस्य चाक्षुषे ।
स्वप्रतीचीगतत्वेन वक्तव्यं प्रतिबन्धकम् ॥ १८

तथा च गौरवात्क्लृप्ते चक्षुषो द्रव्यचाक्षुषे ।
संयोगेनैव हेतुत्वे नार्तिः फलमुखात्ततः ॥ १९

विचार्यमप्यदो भट्टाचार्याणां वचनं बुधैः ।
सर्वत्रानुगता यस्मात् सम्बन्धो योग्यतैव हि ॥ २०

अप्याकर्षत्यनाश्लिष्टं लोहं लोहोत्पलो यथा ।
योग्यत्वेन तथाऽप्राप्तं गृह्णीयाच्चक्षुरप्यहो ॥ २१

योग्यत्वं च स्वभावः स्यादनादिः पारिणामिकः ।
अन्ये त्वागन्तुकं तत्त्वं नैयत्याख्यं प्रचक्षते ॥ २२

स्वभावस्य परावृत्तिस्तत् तद् ज्ञात्राद्यपेक्षया ।
एकस्वभावानुगता त्रैलक्षण्यं न बाधते ॥ २३

आवृत्तानावृत्तत्वाभ्यां योग्यायोग्यत्वभेदभाक् ।
इत्थमेवोपपन्नः स्याद् व्यवहारोऽपि तात्त्विकः ॥ २४

आवृतत्त्वं च संयोगो महारजनरक्तवत् ।
वक्तुमत्र न शक्येतान्यत्र चातिप्रसङ्गतः ॥ २५

भावभङ्ग्याऽविरोधार्थमभावस्य प्रजल्पनम् ।
नद्यां निमज्जतां काश-कुशालम्बनमेव हि ॥ २६

शङ्करस्वामिमुख्याणामस्माभिर्दूषणेष्वदः ।
व्याख्यातवद्भिराख्यातं शास्त्रवार्तासमुच्चयम् ॥ २७

अस्तु वा वस्तुवादोऽयं योऽयं व्यवहिताग्रहः ।
स तदावरणाह्रासान्नचातो योगिनामिति ॥ २८

आपत्तिर्जगति व्यक्तिस्थानीया तु न विद्यते ।
विद्यते चेत् तदत्रापि तत्स्वाभाव्यं सदुत्तरम् ॥ २९

धनादि हि व्यवहितं संस्कृतेनाञ्जनादिना ।
नयनेन न किं नाम लोकेनाऽपि न दृश्यते ॥ ३०

द्रव्यं क्षेत्रं च कालं च भवं भावं च जन्मिनां ।
प्रतीत्य कर्मणां चित्रः क्षयोपशम इष्यते ॥ ३१

यदवच्छिन्नसंयोगं चक्षुर्ननु करोति हि ।
तदवच्छिन्न आलोक-संयोगो द्रव्यचाक्षुषम् ॥ ३२

इत्थं च प्राप्यकारित्वमिति चेन्नात्र यन्मता ।
अनुषक्तावयविका देशापेक्षैव योग्यता ॥ ३३

देश-देशिषु सम्बन्धभेदकल्पनकष्टतः ।
मोचयेत् त्वामिहान्यः को विना स्याद्वादबान्धवम् ॥ ३४

इत्थं पृथुतरज्ञानं त्वग्दृष्टान्तेन चक्षुषः ।
समर्थितं स्वमानेन वर्धमानेन नार्थवत् ॥ ३५

स्यादेतद्यदि नेत्रस्य पृथ्वग्रत्वेन दीपवत् ।
तद्वदेव तदा भायात् भाग्रं तत्प्रतिसम्प्लुतम् ॥ ३६

निमीलनेन नष्टं चोत्पन्नं चोन्मीलनादिना ।
कः श्रद्दधीत नयनं विना नैयायिकं पशुम् ॥ ३७

एतेन गोलकाश्लिष्टासन्निकर्षान्निमीलने ।
चक्षुषार्थ-ग्रहापत्तिपरिहारो निराकृतः ॥ ३८

अप्राप्यकार्यधिष्ठानासम्बन्धार्थग्रहादपि ।
चक्षुर्यदीदृशी व्याप्तिरिन्द्रियेषु न बाधिता ॥ ३९

काचाद्यन्तरितार्थानामुपलब्धेरपि स्फुटम् ।
इत्थमेतन्न चात्रापि प्रभावत् सुसमर्थनम् ॥ ४०

काचादिकं हि निर्भिद्य गच्छेयुर्यदि रश्मयः ।
तदा ते कमलादिनां भेदेऽपि स्युः प्रभूष्णवः ॥ ४१

संसर्गिद्रव्यसच्छाये परिणामे प्रसारिणि ।
प्रसत्तिरुपयुक्ता स्यान्न तु स्वाश्रयभेदने ॥ ४२

सर्व्वतो हि प्रसन्नस्य तथा परिणतिर्ध्रुवा ।
परभागे तु विषमे पुरस्थप्रतिबिम्बनम् ॥ ४३

काचादिनां तु भिन्नानामुत्पन्नानां च तादृशाम् ।
आश्रयेद् बौद्धसिद्धान्तं प्रत्यभिज्ञादिसङ्गतिः ॥ ४४

तस्मात् काचादिभिन्नानां व्यवधायकता स्थितौ ।
सर्वमेवोपपन्नं स्यात् योग्यतामेव भेजुषां ॥ ४५

अल्पाल्पतरभेदेन प्रचितावरणस्य च ।
मन्दातिशयितज्ञान-भेदोऽत्र न विरुध्यते ॥ ४६

ननु स्वव्याप्तसङ्ख्याकाऽवयवेष्वेव चक्षुषः ।
हस्तद्वयग्रहो न स्यान्नूनं संयोगमन्तरा ॥ ४७

नैवं यदन्यथाप्यस्य वितस्तिद्वैत रूपिणः ।
ग्रहोऽपीति तथाज्ञाने योग्यतैव नियामिका ॥ ४८

नो चेद्धस्तद्वयमिति द्विकपालघटे तव ।
उपायस्तत् ग्रहापत्तेः शान्तये कोंऽशदर्शने ॥ ४९

अनुग्रहोपघातौ चाभिष्टानिष्टार्थयोगतः ।
स्यातां देह इवावश्यं चक्षुषि प्राप्यकारिणि ॥ ५०

इष्टापत्तिश्च नेन्द्वर्क-किरणाभ्यामिहोचिता ।
त्वग्वत् प्राप्तेन मूर्तेन यतः प्राप्तस्य तौ न तु ॥ ५१

अनुग्रहोपघातौ चेत् सुखदुःखात्मकौ ननु ।
तदा तौ कथमापाद्यौ नयनस्यार्थयोगिनः ॥ ५२

अवच्छेद्यौ शरीरेणेन्द्रियेण तु न तौ यतः ।
नेत्रावच्छिन्नतत्प्राप्तिस्ततो न विषयस्थले ॥ ५३

अर्थप्राप्तिनिमित्तौ च तावधिष्ठानसङ्गतौ ।
सूक्ष्मेन्द्रियाश्रयौ नैव पुष्टिहान्यादिलक्षणौ ॥ ५४

अत्र ब्रूमोऽनयोर्हेतुरिन्द्रियप्राप्तिरेव हि ।
शरीरेणानवच्छिन्ने कार्ये तु तदकारणम् ॥ ५५

उक्तापत्तिस्ततो युक्ता सौक्ष्म्येऽपि च विरोधिनाम् ।
नादृष्टमौषधादीनां सामर्थ्यं तद् विभेदने ॥ ५६

रूपं पश्यति चास्पृष्टमिति सूत्रं व्यवस्थितम् ।
चक्षुरप्राप्यकारित्वसाधनायेति शोभनम् ॥ ५७

श्रीमन्नयादि-विजयाभिधानां सुधियां शिशुः ।
चक्रे वादममुं प्रीत्या यशोविजय-पण्डितः ॥ ५८

कर्णेजपानां कुधियां परं कर्णज्वरं तथा ।
करोत्वयं सकर्णानां कर्णपीयूष-पारणम् ॥ ५९

पू.उपाध्यायश्री चारित्रनन्दिविरचिता

॥ स्याद्वादपुष्पकलिका ॥

नत्वा संयमवामेयं गुरुं नौनिधिवाचकम् ।
स्याद्वादपुष्पकलिकां दर्शयामि जिनागमात् ॥ १

धर्माधर्मव्योमजीवपुद्गलाद्धा भवन्ति च ।
रसोन्मितानि द्रव्याणि लोको द्रव्यात्मकः स्मृतः ॥ २

अथैकादशद्वारकारिका-
लक्षणगुणपर्यायस्वभावास्तिनयानि च ।
भावजीवानुयोगाश्च द्रव्येषु वितनोम्यहम् ॥ ३

यत्सत्तल्लक्षणं द्रव्यं व्ययोत्पादध्रुवान्वितम् ।
त्रयोदशः स्युर्धृतिकः सामान्येतरतो गुणाः ॥ ४

अथ सामान्यगुणकारिका-
द्रव्यत्वास्तित्ववस्तुत्वप्रदेशत्वप्रमेयकम् ।
सत्त्वं चागुरुलघुत्वं चेतनाचेतनस्तथा ॥ ५

मूर्तामूर्तक्रियान्यानि सामान्याः स्युस्त्रयोदश ।
अथ विशेषगुणा :
दर्शनज्ञानसौख्यं च वीर्यं षट् चेतनादयः ॥ ६

वर्णगन्धरसस्पर्शगतिस्थित्यवगाहना ।
वर्तनाहेतुचत्वारोऽष्टादश स्युर्विशेषिकाः ॥ ७

अथ पर्यायाः-
द्रव्यगुणविकारा ये पर्यायाः प्रवदन्ति ते ।
निजभावविभावाभ्यां द्विविधाः स्युर्जिनागमे ॥ ८

वा द्रव्ये रसपर्यायाः स्युर्द्रव्ये द्रव्यव्यञ्जनः ।
गुणगुणव्यञ्जनकः स्वभावान्ये भवन्ति च ॥ ९

अथ सामान्यस्वभावाः
नित्यैकास्तिभेदभव्यवक्तव्येतरकोत्कटाः ।
सामान्यानि स्वभावाः स्युः त्रयोदशमितानि च ॥ १०

अथ विशेषस्वभावाः
मूर्तचेतनशुद्धैकप्रदेशप्रतिपक्षिकाः ।
विभावाश्चोपचरितस्वभावाः स्युर्विशेषिकाः ॥ ११

अथास्तिकायः-
जीवाजीवप्रभेदाभ्यां स्याद् द्विविधोऽस्तिकायिकः ।
नूनं जीवस्त्वेकविधोऽपरो धर्मादिकाम्बुधिः ॥ १२

अथ नयाभिधानानि-
द्रव्यपर्यायार्थिकाभ्यां मूलतोऽस्ति नयद्विधा ।
अथ द्रव्यार्थिकभेदाः
शुद्धसत्तैकद्रव्यार्थाशुद्धनित्यस्वरूपकाः ॥ १३

सद्वक्तव्यान्वयोत्कृष्टपरमभावकास्तथा ।
द्रव्यार्थिको दशविधो भवेत्तीर्थङ्करागमे ॥ १४

अथ पर्यायार्थिकभेदाः
पर्यायार्थिकभेदाश्च पूर्वोक्ता द्रव्यकादयः ।
वानादिसादितो नित्यौ नित्यशुद्धेतरौ भवेत् ॥ १५

नित्याशुद्धेतरौ ज्ञेयौ भवन्ति षड्विधानि च ।
इमेऽपि भेदाः सिद्धान्ते वदन्ति पूर्वसूरयः ॥ १६

द्रव्यपर्याययोर्भेदा नयैः सन्ति महीधराः ।
नैगमसङ्ग्रहव्यवहारर्जुसूत्रकानि च ॥ १७

द्रव्यार्थिकोऽस्ति चत्वारः सत्पर्यायार्थिकस्त्रिधा ।
शब्दसमभिरुढैवम्भूतभेदेन विद्यते ॥ १८

आरोपसङ्कल्पांशैश्च नैगमस्त्रिविधो भवेत् ।
उपचारकमादृत्य महाभाष्ये चतुर्विधः ॥ १९

द्रव्यकालगुणारोपो हेत्वाद्यारोपभेदतः ।
नैगमोदधिभेदः स्यात्सङ्कल्पो द्विविधो भवेत् ॥ २०

प्रथमः स्वपरिणामः कार्यान्तर(रो)द्वितीयकः ।
भिन्नाभिन्नस्वरूपाभ्यामंशोऽपि द्विविधो भवेत् ॥ २१

इति नैगमोत्तरभेदाः ।
सङ्ग्रहो द्विविधः प्रोक्तः सामान्यसुविशेषतः ।
मूलोत्तरप्रभेदाभ्यां सामान्यो द्विविधः स्मृतः ॥ २२

आद्योऽस्तित्वादिषड्भेदोऽस्त्युत्तरो विविधः स्मृतः ।
स्वसमुदायभावेन भिन्नरूपकजातितः ॥ २३

वा व्यतिरेकानुगमसङ्गृहीतसुपिण्डताः ।
सङ्ग्रहः स्याच्चतुर्भेदो विशेषावश्यकागमात् ॥ २४

इति सङ्ग्रहः ।
शुद्धाशुद्धप्रभेदाभ्यां व्यवहारो युगः स्मृतः ।
वस्तुगतसाधनाभ्यां शुद्धः स्याद् द्विविधः श्रुतौ ॥ २५

सद्भूतकेतराभ्यां च अशुद्धोऽपि भवेद् द्विधा ।
असद्भूतोऽपि द्विविधः स्यात्संश्लिष्टेतरेण च ॥ २६

व्यवहारो युगं स्याद्वा विभजनप्रवृत्तितः ।
प्रवृत्तिस्त्रिविधा ज्ञेया वस्तुसाधनलौकिकात् ॥ २७

लोकोत्तरा लौकिका च कुप्रावचनिका तथा ।
साधना त्रिविधा प्रोक्ता विशेषावश्यकागमे ॥ २८

ग्रन्थान्यस्मिन् शुद्धशुभोपचरितेतरैस्तथा ।
व्यवहारो रसविधो भवेत्तज्ज्ञानुसारतः ॥ २९

इति व्यवहारोत्तरभेदाः ।

प्रवृत्तिकालमादृत्य ऋजुसूत्रनयो भवेत् ।
नामाद्यब्धिप्रकारेण मत्या द्रव्येषु योजयेत् ॥ ३०

इति ऋजुसूत्रः ।

सुवाच्यार्थग्राहकेन तत्समः स्वक्रियान्वितः ।
भावनिक्षेपमादृत्य द्रव्ये शब्दनयो भवेत् ॥ ३१

आविर्भावतिरोभावैरनेकधर्मसंयुतः ।
सप्तभङ्ग्यनुयोगेन वदेच्छब्दनयः श्रुतौ ॥ ३२

प्रत्येकमेकभेदोऽस्ति श्रुतौ शब्दनयादयः ।
पर्यायार्थिकमन्येऽत्र वदन्ति ऋजुसूत्रकम् ॥ ३३

इति शब्दः ।

सञ्ज्ञान्तरार्थविमुखो भवेत्समभिरूढकः ।
सर्वभावेषु या सञ्ज्ञा तां तामेव वदेद् ध्रुवम् ॥ ३४

इति समभिरूढः ।

एवं यथा शब्दभावः शब्दार्थेषु व्यवस्थितः ।
यत्प्रवृत्तिस्तत्तथैव सैवम्भूतो निगद्यते ॥ ३५

इत्येवम्भूतः ।

परोक्षप्रत्यक्षाभ्यां च प्रमाणं द्विविधं स्मृतम् ।
परोक्षमिन्द्रियज्ञानं प्रत्यक्षं स्यादनिन्द्रियम् ॥ ३६

इति प्रमाणम् ।

क्षायिकोपशममिश्रपरिणामोदयस्तथा ।
षष्ठमः सन्निपातश्च भावाः सन्ति जिनागमे ॥ ३७

कैवल्यदर्शनज्ञानं तथा क्षायिकदर्शनम् ।
क्षयान्तरायचारित्रखगाः सन्त्युत्तराणि च ॥ ३८

शमदर्शनचारित्रौ युगलोपशमो भवेत् ।
ज्ञानाम्बुनिध्यज्ञानानि त्रिदर्शन-गृहस्थकाः ॥ ३९

संयमी मिश्रसम्यक्त्वदानादिशरलब्धयः ।
मिश्रभावोत्तराः भेदाः भवन्त्यष्टादश श्रुतौ ॥ ४०

कषायसंयमज्ञानलेश्यासिद्धचतुर्गतिः ।
वेदमिथ्यात्वोत्तराः स्युरेकविंशतिधोदयः ॥ ४१

जीवभव्याभव्यभेदैः परिणामस्त्रिधा भवेत् ।
इमान्युत्तरभेदानि भावानां प्रविनिर्ममे ॥ ४२

इति भावः ।

भवेज्जीवस्त्वेकविधः स्वनुयोगश्चतुर्विधः ।
द्रव्यचारित्रगणितसुधर्माः स्युर्जिनागमे ॥ ४३

देशगः सर्वगश्चैव क्षेत्रोभयविधः स्मृतः ।
शिवोन्मितानि द्वाराणि लेशेनेत्थमचीकथन् ॥ ४४

इति द्वारोत्तरभेदाः ।

जीवाजीवस्वरूपश्च लोके राशिद्विकः स्मृतः ।
धर्माधर्मा अस्तिकायाः भवन्ति पुद्गलास्तथा ॥ ४५

सिद्धसंसारिभेदाभ्यां जीवस्तु द्विविधः स्मृतः ।
निजभावविभावाभ्यां भवेत्पर्यायभेदतः ॥ ४६

जीवादिवस्तुनो भावः स्वरूपं तत्त्वमेव हि ।
यत्सर्वथाविरोधेन व्याप्यव्यापकभावतः ॥ ४७

यं लक्ष्यते यथार्थेन वस्तु सद्रूपलक्षणम् ।
क्षेत्रकालभावकानामेकपिण्डस्वरूपकम् ॥ ४८

कार्यभेदेन भावानां द्रव्ये भेदा भवन्ति च ।
तज्ज्ञागमानुसारेण ज्ञातव्या जिनशासने ॥ ४९

व्ययोत्पादध्रुवयुतं यत्सत्तद् द्रव्यलक्षणम् ।
भवेत्समग्रद्रव्येषु योज्यं मेधानुसारतः ॥ ५०

द्रव्यपर्याययुगलनयमाश्रित्य लक्षणम् । इति ।
गुणपर्यायवद् द्रव्यमेतत्पर्यायमादृतः ॥ ५१

अर्थक्रियाकारि द्रव्यं स्वस्वधर्मसमादृतैः ।
इत्यादयो रसगुणाः परिणामादिभावतः ॥ ५२

द्रव्याद् द्रव्यपृथग्भावो यैस्ते प्रक्रियते गुणाः ।
द्रव्येषु ये गुणाः सन्ति वच्म्यहं तान् जिनागमात् ॥ ५३

द्रव्यैकस्मिन्प्रदेशे च शक्याः स्वकार्यहेतवो ।
सन्त्यनन्ताविभागा ये पर्यायसञ्ज्ञया गुणाः ॥ ५४

धर्माधर्माभ्रद्रव्येषु मूर्तचेतनसक्रियम् ।
विहाय दिग्गुणाः सन्ति सामान्यानि बुधोदिताः ॥ ५५

जीवाक्रियामूर्तकत्वं मूर्तत्वचेतनाक्रियम् ।
विमुच्य पुद्गले जीवे सामान्याः प्रभवन्ति ते ॥ ५६

अचैतन्यामूर्तगत्यक्रिया धर्मे द्वयोत्कटाः ।
गतिं मुक्त्वा स्थितिक्षेपादधर्मे सन्ति वारिधिः ॥ ५७

तथावगाहनक्षेपात्परावर्तनकस्य च ।
विशेषाब्धिगुणाः सन्ति क्रमादम्बरकालयोः ॥ ५८

वीर्यदृष्टिज्ञानसुखचैतन्यमूर्तकानि च ।
विशेषाः षड् गुणाः ज्ञेया जीवद्रव्ये भवन्ति च ॥ ५९

वर्णगन्धरसस्पर्शाचैतन्यरूपकास्तथा ।
गुणास्ते पुद्गले सन्ति गुणद्वारं प्ररूपितम् ॥ ६०

इति गुणद्वारम् ।
प्रदेशासङ्ख्यकैकत्वस्थितिर्द्रव्यं निगद्यते ।
गुणोत्कटान्यद्रव्याणां प्रोच्यते द्रव्यव्यञ्जनः ॥ ६१

गुणाविभागानन्ताः पर्यायव्यूहका गुणाः ।
ज्ञानादयः कार्यरूपाश्चतुर्थो गुणव्यञ्जनः ॥ ६२

द्रव्येषु ये स्वपर्यायाः प्रोच्यन्ते ते स्वभावजाः ।
ये द्रव्येष्वन्यपर्यायास्ते विभावा निगद्यते(न्ते) ॥ ६३

प्रदेशासङ्ख्यपिण्डत्वस्थितिद्रव्येषु द्रव्यकः ।
गत्यादयो विशेषाश्च धर्मोऽस्ति द्रव्यव्यञ्जनः ॥ ६४

तथा स्थित्यादयोऽधर्मेऽवगाहप्रमुखा अम्बरे ।
चैतन्यत्वादयो जीवे पुद्‍गले वर्णकादयः ॥ ६५

परावृत्त्यादयः काले गदितो द्रव्यव्यञ्जनः ।
गुणाविभागानन्तानि द्रव्येषु तृतीयो भवेत् ॥ ६६

धर्माधर्माभ्रकालेष्वरूपावर्णादयो गुणाः ।
जीवे ज्ञानादिकानां च ज्ञानं स्याद् गुणव्यञ्जनः ॥ ६७

पुद्‍गले रूपमादृत्य वर्णगन्धरसादयः ।
गुणव्यञ्जनपर्यायाः द्रव्येषु गदिता मया ॥ ६८

स्वपर्याया (अ)गुरुलघुविकारास्ते स्वभावजाः ।
षड्‍गुणाः वृद्धिहानिभ्यां सर्वद्रव्येषु विद्यन्ते ॥ ६९

जीवे विभावपर्यायाश्चत्वारो गतयः स्मृताः ।
द्व्यणुकादयः पुद्‍गले स्कन्धा भवन्त्यनन्तकाः ॥ ७०

अनादिनित्यपर्यायैः भूधराः सन्ति भूतले ।
एवं द्रव्येषु पर्यायद्वारं निगदितं मया ॥ ७१

इति पर्यायद्वारम् ॥

शुद्धाशुद्धमूर्तजीवविभावेषुस्वभावकान् ।
विमुच्य धर्मादित्रिषु दिग्गजाः स्युः स्वभावजाः (काः) ॥७२

बहुप्रदेशमुक्तेन काले दिग्भूधराधिकाः ।
जीवपुद्‍गलयोरेकविंशतिः स्युः स्वभावकाः ॥ ७३

नित्यावस्थितान्यरूपाणि तत्त्वार्थे प्रवदन्ति च ।
लोके समग्रद्रव्येषु गुणपर्यायकेषु च ॥ ७४

तद्भावाव्ययभावेन नित्यमिति प्रवक्ष्यते ।
पञ्चत्वभूतार्थत्वाभ्यां द्वितीयोऽव्यभिचारतः ॥ ७५

स्पर्शादिमूर्त्यभावेन अरूपीति निगद्यते ।
सामान्यान्यविशेषानि सूत्रोक्तानि भवन्ति ते ॥ ७६

मूर्तत्वगुणमादृत्य पुद्गला एव रूपिणः ।
विशेषगुणसंयुक्ता मूर्ताः सन्ति रसादयः ॥ ७७

आकाशादेकद्रव्याणि धर्मादीनि भवन्ति च ।
तथैवानेकद्रव्याणि विद्यन्ते जीवपुद्गलाः ॥ ७८

धर्मादयो निःक्रियाणि जीवपुद्गलसक्रिये ।
प्रदेशावयवव्यूहैः प्रोच्यन्ते कायसञ्ज्ञका ॥ ७९

परमाणून्यवयवा सुस्कन्धानां निरन्तरम् ।
स्कन्धाणुघातभेदेभ्यः प्रदेशाः सन्त्युत्पत्तितः ॥ ८०

तत्र धर्माधर्मयोश्च प्रदेशाः सन्त्यसङ्ख्यकाः ।
क्षेत्रे समग्रसूक्ष्मः स्यात्परमाणो(र)वगाहकः ॥ ८१

जीवैकं द्रव्यमादृत्य प्रदेशाः सन्त्यसङ्ख्यकाः ।
तथैव लोकाकाशस्य गगनस्य त्वनन्तकाः ॥ ८२

सङ्ख्यासङ्ख्यानन्तकाश्च पुद्गलानां प्रदेशकाः ।
भवन्त्यणुरप्रदेशो मध्याद्यभावतः खलु ॥ ८३

परिणामसप्रदेशनित्यकर्तृत्वकारणम् ।
क्रियसर्वगताश्चैव भवन्ति निश्चयेतरात् ॥ ८४

द्रव्येषु मूलसामान्यस्वभावामी (वा अ) भवन्ति षट् ।
अस्तित्वं वस्तु द्रव्यत्वं प्रमेयत्वं चतुर्थकम् ॥ ८५

सत्त्वं चागुरुलघुत्वं द्रव्येष्वेते निरन्तरम् ।
परिणामिकभावेन स्वतः परिणमन्ति च ॥ ८६

आधारभूतधर्मत्वमस्तित्वं च द्वितीयकम् ।
अर्थक्रियायाः कारित्वं द्रव्यत्वं स्याज्जिनागमे ॥ ८७

वोत्पादव्यययोर्मध्ये पर्यायोत्पादकानि च ।
जनकं प्रसवत्वं वाविर्भावलक्षणं भवेत् ॥ ८८

व्ययपर्यायकाणां च यस्तिरोभावको भवेत् ।
अभावरूपाया शक्तेराधारं द्रव्यलक्षणम् ॥ ८९

स्वान्यात्मकं बोधरूपं यज्ज्ञानं स्यात्प्रमाणकम् ।
तेन प्रमातुं यद्योग्यं प्रमेयत्वं तदुच्यते ॥ ९०

ध्रौव्योत्पादव्यययुतं तत्सत्त्वं प्रविनिर्दिशेत् ।
षट्गुणवृद्धिहानिभ्यां स्वभावोऽस्त्यगुरुलघुः ॥ ९१

द्रव्यगुणप्रदेशाश्च भेत्तुं शक्या भवन्ति ये ।
सर्वद्रव्याधारभूतो (तम)गुरुलघुत्वमुच्यते ॥ ९२

एते रसस्वभावाश्च सर्वद्रव्येषु सर्वदा ।
पारिणामिकयोगेन सामान्यानि (श्च) गदन्ति ते ॥ ९३

वस्तुष्वनन्तकाः सन्ति प्रोक्ताः सामान्यका जिनैः ।
त्रयोदशापि पश्यन्ति अनेकान्तजयादिषु ॥ ९४

पारम्पर्याप्रच्युतिभ्यां नित्यो युगविधः स्मृतः ।
कूटस्थपरिणामी द्वौ ग्रन्थान्ये विद्य(द्ये)तेऽथवा ॥ ९५

कार्यान्वयकारणाभ्यां युक्तो नित्यस्वभावकः ।
द्रव्याणां गुण बोधायानित्योऽप्यस्ति द्वितीयकः ॥ ९६

सर्वस्वभावपर्यायाधारभूतप्रदेशकान् ।
स्वक्षेत्रभिन्नरूपाणामेकोऽस्त्येकत्वपिण्डतः ॥ ९७

क्षेत्रकालसुभावानां गुणविभागयोगतः ।
भिन्नकार्यप्रवृत्तीनां भवेद्भिन्नप्रवाहकः ॥ ९८

द्रव्यैकभावाभावेन सामान्यविरहो भवेत् ।
तेष्वनेकाभावयोगाद्विशेषाभावकस्तथा ॥ ९९

स्वद्रव्यादिचतुष्केन व्याप्यव्यापकसंस्थितान् ।
भावाद्भावान्तरो हेतुस्तद्रूपो वस्तुनो भवेत् ॥ १००

द्रव्याद्यपरजातीनां स्वद्रव्यादिचतुष्टये ।
सदा व्यवस्थितानां च द्रव्याद्यन्यविवक्षिते ॥ १०१

सर्वदैवाविच्छिन्नानामन्यधर्मसमुच्चयाः ।
व्यावृत्तिरूपो यो भावः प्रोच्यते नास्तिरूपकः ॥ (यु.) १०२

यथा जीवे गुणव्यूहाः सज्ज्ञानदर्शनादयः ।
तेषामस्तिस्वभावोऽस्ति नास्तिकोऽन्यगुणादिकान् ॥ १०३

घटे घटधर्मास्तित्वं नास्तित्वं परधर्मतः ।
एवं समग्रद्रव्येषु अस्तिनास्त्युभको भवेत् ॥ १०४

स्वपरोभयपर्यायैः सद्भावेतरकोद्भवैः ।
कुम्भः कुम्भाकुम्भकौ द्वाववक्तव्योभयाद्भवेत् ॥ १०५

एतेऽस्त्यादिस्त्रयो भङ्गाः पूर्णवस्तुसमादरात् ।
भवन्ति सकलादेशा विकलादेशकाः परे ॥ १०६

निजान्यसत्त्वासत्त्वेन सदसच्च घटोऽघट: ।
जीवोऽपि स्वान्यपर्यायै: सदसद्विद्यते खलु ॥ १०७

विवक्षित: स्वै: सद्भावोऽन्यदेशे स्वपरोभयै: ।
युगपत्सत्त्वासत्त्वाभ्यामवक्तव्योऽस्ति पञ्चम: ॥ १०८

वस्त्वैकदेशे परकैरसद्भावसमर्पित: ।
भावान्यसत्त्वान्याभ्यां स्वान्यैरवक्तव्यको भवेत् ॥ १०९

वस्तुदेशे स्वपर्यायै: सद्भावेन समर्पित: ।
तथा देशेऽन्यपर्यायैरसद्भावसमर्पित: ॥ ११०

स्वपरोभयपर्यायैर्देशेऽन्यस्मिन्विवक्षित: ।
युगपदेकशब्देन भवेद्वक्तुं त्रियोगक: ॥ (यु.) १११

ज्ञानादिनिजधर्मेषु अस्तित्वेन प्रवर्त्तनात् ।
जीवस्य प्रथमो भङ्‌ग: अस्तिरूपो भवेत्खलु ॥ ११२

स्वान्यजात्यन्यद्रव्याणां तद्धर्माणां च सर्वथा ।
जीवे नास्तित्वभावेन भङ्ग: स्यान्नास्तिको भवेत् ॥ ११३

द्रव्ये च केचिद्धर्माणां वाग्गोचरनिषेधत: ।
तृतीय: स्यादवक्तव्य: स्याद्धर्मापेक्षया भवेत् ॥ ११४

समकालप्रवृत्तिन: अस्तिनास्तिस्वभावयो: ।
वस्तुन्येकसमये स्यात्तुर्य: स्यादस्तिनास्तिक: ॥ ११५

अस्तिनास्तिस्वभावाश्च वक्तव्या: सन्ति वस्तुषु ।
अवक्तव्याभावशङ्काभावाय स्यादुभौ क्रमात् ॥ ११६

द्रव्यादिश्चैकसमये समकालप्रवृत्तित: ।
वक्तव्यान्यास्तिनास्तिश्च भावानां सप्तमो भवेत् ॥ ११७

अत्रास्तित्वेऽस्ति धर्मोऽस्ति नास्तित्वे नास्तिधर्मकः ।
युगपद्युगभावेनावक्तव्यं स्यादवाक्पदम् ॥ ११८

अस्त्यादयस्त्रयो भङ्गाः सर्वादेशा भवन्ति च ।
चत्वारो विकलादेशाः पूर्णैकदेशभावतः ॥ ११९

एवं द्रव्येषु नित्यैकादिषु सन्त्यद्विभङ्गिकाः ।
सामान्येतरधर्माणां गुणानां च भवेदिमाः ॥ १२०

ज्ञानत्वेन ज्ञानमस्ति नास्तित्वोऽपि निजेतरैः ।
इत्थं पञ्चास्तिकायेषु भवन्ति सप्तभङ्गिकाः ॥ १२१

अस्त्यभावे गुणाभावस्तेन स्याद्वस्तुशून्यता ।
नास्त्यभावेऽन्यभावेन मिश्रः स्यात्पारिणामिकैः ॥ १२२

पुनर्व्यञ्जकयोगेन सत्तासत्ता स्फुरेत्तथा ।
पदार्थो नियतापत्तिर्दोषो भूयादतोचितौ ॥ १२३

स्वभावस्वकार्यगुरुलघुपर्यायभेदतः ।
भेदस्वभावोऽवस्थानाधारभूतोऽस्त्यभेदकः ॥ १२४

भेदाभावे गुणानां च द्रव्येषु सङ्करो भवेत् ।
अभेदाभावयोगेन स्थानविध्वंसकस्तथा ॥ १२५

पारिणामिकभावत्वे ये पर्यायोत्तरोत्तराः ।
तेषां परिणमत्वेन भवेद्द्रव्यस्वभावकः ॥ १२६

द्रव्येष्वस्त्यादयो मूलावस्थानामविमुक्तितः ।
कालत्रिके च तद्रूपः स्यादभव्यस्वभावकः ॥ १२७

भव्याभावे विशेषाणां द्रव्ये स्यादप्रवृत्तिकः ।
द्रव्यान्तरवियोगाय वक्तुं योग्योऽस्त्यभव्यकः ॥ १२८

वाग्गोचरापन्नधर्मास्ते वक्तव्याः भवन्ति च ।
तत्प्रतिपक्षिकाः भावा अवक्तव्यास्तथैव स्युः ॥ १२९

वक्तव्याभावयोगेन सिद्धान्तविरहो भवेत् ।
अवक्तव्यवियोगेन पर्यायविगमस्तदा ॥ १३०

ये समग्रपदार्थानां भवन्ति परमेतरे ।
गुणास्तेषां वृत्तिहेतुः स्यात्परमस्वभावकः ॥ १३१

तथैवास्तित्वनास्तित्वकर्तृभोक्तृगुणत्वकः ।
प्रदेशत्वासर्वगतेत्याद्यनेका भवन्ति च ॥ १३२

द्रव्यं प्रति सर्वधर्मा अनन्तधर्मवत्त्वतः ।
न शक्याः सन्ति गदितुं
छद्मस्थज्ञायकोऽपि हि (ज्ञायकैरपि) ॥ १३३

पर्यायपरिणामाश्च स्वप्रवृत्तिनिमित्तकाः ।
पारिणामिककर्तृत्वज्ञायकग्राहकास्तथा ॥ १३४

भोक्तृत्वरक्षणाधाराधेयताव्याप्यव्यापकाः ।
विभुकरणता जन्यजनकः कारकः प्रभुः ॥ १३५

स्वकार्यत्वसप्रदेशभावकाभावका अपि ।
गतिस्थित्यवगाहश्चागुरुलघ्वचलाक्रियः ॥ १३६

सक्रियाखण्डनिस्सङ्गा इत्यनेके भवन्ति च ।
निजकार्योपकरणसुप्रवृत्तिनिमित्तकाः ॥ (च.कु.) १३७

इति स्वभावद्वारम् ।
लोके पञ्चास्तिकायास्ति प्रदेशानां समुच्चयात् ।
कालः प्रदेशाभावेन अस्त्यभावो निगद्यते ॥ १३८

इत्यस्तिकायद्वारम् ॥

सर्वद्रव्येषु विज्ञेयाः सुनिक्षेपाश्चतुर्विधाः ।
स्युर्नामस्थापनाद्रव्यभावभेदैर्जघन्यतः ॥ १३९

सङ्केतसहजाभ्यां च नामस्तु द्विविधः स्मृतः ।
सहजारोपजाभ्यां च स्थापना द्विविधा भवेत् ॥ १४०

आगमनोआगमाभ्यां द्रव्यनिक्षेपको द्विधा ।
आगमतस्तदर्थज्ञोऽनुपयुक्तो भवेद्यदा ॥ १४१

ज्ञभव्यव्यतिरिक्तैः स्याद् द्रव्यो नोआगमस्त्रिधा ।
त्रयो नामादिनिक्षेपाः सन्ति कारणरूपकाः ॥ १४२

भावनिक्षेपको भावकार्यरूपोऽस्ति सर्वदा ।
कार्यप्रवृत्त्यभावेन निष्फलास्ते भवन्ति च ॥ १४३

भावानां बोधभावेन सन्ति ज्ञानांशका नयाः ।
धर्मानन्तात्मभावेऽस्य धर्मैकस्थापनं नयः ॥ १४४

तत्र व्याससमासाभ्यां नयौ युगविधो भवेत् ।
व्यासतोऽनेकभेदः स्याद् युगभेदः समासतः ॥ १४५

कालत्रिकैकैव द्रव्यः प्रयोजनसमागते ।
द्रव्यार्थिकोऽस्ति पर्यायोत्पादव्ययध्रुवान्वितः ॥ १४६

पञ्चास्तिकायिकानां च परावर्तनधर्मतः ।
कालस्य द्रव्यकथनं द्रव्यारोपोऽस्ति तद्गुणे ॥ १४७

ज्ञानादिगुणमादृत्य तद्द्रव्यमनपेक्ष्य च ।
ज्ञानमेव यथा जीवस्तद्गुणारोप उच्यते ॥ १४८

अतीतकालभावानां करोत्यारोपकं यदा ।
तदा सम्प्रतिकाले च भूतारोपः स प्रोच्यते ॥ १४९

वीरनिर्वाणयोगेन यथाद्य दीपमालिका ।
एवमनागतारोपो यथास्ति पद्मवासरः ॥ १५०

उपादानसुनैमित्तासामान्यापेक्षकादिकः ।
कार्यारोपः कारणेऽस्ति द्रव्यार्हन्तारको यथा ॥ १५१

आरोपसर्जनारोपसङ्कल्पांशादिभेदतः ।
नैकगमग्राहरूपः सच्चैतन्यं च नैगमात् ॥ १५२

अंशग्राही नैगमश्च सत्तासिद्धिसमानकः ।
यथा सूक्ष्मः सिद्धसमो भवेत्संसारिको जिनः ॥ १५३

एवं पञ्चास्तिकायेषु प्रोक्तोऽयं नैगमो नयः ।
जिनागमाच्च बुद्ध्या च सर्वभावेषु योजयेत् ॥ १५४

सङ्ग्रहज्ञानयोगेन एते पञ्चास्तिकायिकाः ।
सामान्यान्यधर्मरूपौ वदन्ति सङ्ग्रहान्विताः ॥ १५५

द्रव्येषु व्याप्यभावस्थे गुणपर्यायव्यापकात् ।
परिणामिलक्षणस्थः सामान्यः प्रोच्यते तदा ॥ १५६

निरवयवैकनित्याक्रियसर्वगतान्वितः ।
सामान्योऽस्ति पिण्डरूपो गुणपर्यायसंयुतः ॥ १५७

नित्यानित्यसावयवनिरवयवसक्रियः ।
देशगः सर्वगश्चास्ति विशेषो गुणहेतुकः ॥ १५८

मूलसामान्यभेदामी वस्तुत्वास्तिप्रमेयकम् ।
द्रव्यसत्त्वागुरुलघुः रसोन्माना भवन्ति च ॥ १५९

नित्याद्युत्तरसामान्येतरे परिणमादयः ।
प्रोच्यन्ते गुणपर्यायाधारत्वं वस्तुकं बुधाः ॥ १६०

सङ्ग्रहज्ञानयोगेन द्रव्यं सामान्यतो वदेत् ।
विशेषसङ्ग्रहतया जीवेति प्रवदन्ति ते ॥ १६१

नित्यादयश्च सामान्या विपरीता विशेषकाः ।
निजमेधानुयोगेन द्रव्येषु सङ्ग्रहो वदेत् ॥ १६२

सामान्याभिमुखेन ग्रहणं यत्सङ्गृहीतकः ।
ज्ञात्वैकमेकजातीनामेकेन सङ्ग्रहात्मकः ॥ १६३

सर्वभावेष्वनुगमसामान्यप्रतिपादनम् ।
सोऽनुगमसङ्ग्रहः स्याद् व्यतिरेकोऽन्य इति ग्रहात् ॥(यु.)१६४

वा महदवान्तराभ्यां सङ्ग्रहो द्विविधो भवेत् ।
सत्तारूपोऽस्ति प्रथमः पिण्डितार्थो द्वितीयकः ॥ १६५

भेदान्तरविभजनैर्व्यवहारप्रवर्तनम् ।
भवेद् व्यवहारनयः पूर्वप्रोक्तानुसारतः ॥ १६६

सर्वद्रव्यस्वरूपाणां शुद्धप्रवृत्तिलक्षणैः ।
चलनादिसहायैश्च स द्रव्यज्ञायको भवेत् ॥ १६७

लोकालोकज्ञानरूपो जीवस्य साधना तथा ।
स्यात्सम्पूर्णपरमात्मभावसाधनरूपकः ॥ १६८

गुणानां साधकावस्थारूपः शुद्धप्रवृत्तिकः ।
गुणश्रेण्यारोहकादिः सा भवेत्साधना वरा ॥ १६९

गुणज्ञानाद्यभिन्नेन सद्भूतव्यवहारकः ।
व्यवहारोऽसद्भूतः स्याद्यद्गुणान्यसमन्वितः ॥ १७०

संश्लेषितोऽशुद्धरूपोऽहं शरीरीति प्रोच्यते ।
पुत्राद्यसंश्लिष्टरूपोऽसद्भूतः स्याद्भवे खलु ॥ १७१

एवं पञ्चास्तिकायेषु योज्यो मेधानुसारतः ।
व्यवहारस्वरूपश्च(ञ्च)समासेन विनिर्ममे ॥ १७२

सुज्ञानबोधरूपो यः प्रवदेदृजुसूत्रकः ।
सम्प्रतिकालमाश्रित्य गदेद्भावनयो ह्ययम् ॥ १७३

भूतहेतुं समादृत्य कार्यमागामिकं तथा ।
वर्तते जन्यजनकै ऋजुसूत्रः स उच्यते ॥ १७४

वर्तमानग्राहकः स्यात्स नामादिश्चतुर्विधः ।
पूर्वोक्तयुक्त्या संयोज्यः पञ्चास्तिकायिकेषु च ॥ १७५

शब्दस्य योऽस्ति वाच्यार्थः प्रधानस्तत्परिग्रहः ।
वस्तु त्वाहूयतेऽनेन स शब्दः प्रोच्यतेऽधुना ॥ १७६

शब्दस्य यो नयो व्यक्तः स शब्दनयबोधकः ।
प्रत्युत्पन्नं वर्तमानं शब्दः पूर्ववदिच्छति ॥ १७७

पृथुबुध्नाकारयुतं सुलिप्तं मृन्मयादिना ।
पाथोर्णाद्याकृष्टशक्यं स भावघटमिच्छति ॥ १७८

नामाद्यनिलकुम्भानि तद्भावेच्छुः स नेच्छति ।
तच्छब्दार्थप्रधानोऽयं चेष्टालक्षणमिच्छति ॥ १७९

निक्षेपोदधिमादृत्य गौणेन घटमिच्छति ।
ऋजुसूत्रो वर्तमानसमयग्राहको भवेत् ॥ १८०

शब्दार्थग्राहकः शब्दो भावनिक्षेपग्राहकः ।
सद्भावासद्भावतः स्याद्धर्मानेकसमन्वितः ॥ १८१

द्रव्यादिषु स्वभावैश्च नित्यानित्यादिभेदतः ।
सप्तभङ्ग्यः प्रयोज्याश्च पूर्वोक्तास्ते भवन्ति च ॥ १८२

एकैकैस्त्रिविकल्पाश्च युगयोगैस्त्रयस्तथा ।
त्रिकसंयोगतस्त्वैको भङ्गाः सन्ति महीधराः ॥ १८३

एवं समग्रभावेषु गुणपर्यायद्रव्यकैः ।
भवन्त्यनेकाद्रिभङ्ग्यो ज्ञातव्या मतियोगतः ॥ १८४

इति शब्दनयः ।

या या सञ्ज्ञा द्रव्यकाणां लक्षणेन निगद्यते ।
सञ्ज्ञान्तरार्थविमुखः सैव पश्यति षष्ठमः (?) ॥ १८५

नरः समभिरूढज्ञः पर्यायैकमपेक्ष्य च ।
न भवेत्सर्वपर्यायवाचको मिश्रदोषतः ॥ १८६

वाच्यार्थस्य वाचको यः स तथैव प्रवर्तते ।
विशिनष्ट्यैवम्भूतज्ञो वदेदतिशयैर्जिनः ॥ १८७

कुम्भाकृतियुतः कुम्भः शुचिपाथोर्णविभृतः ।
नारीशिरः स्थितश्चेष्टां कुर्वन्स कुम्भमिच्छति ॥ १८८

इत्येवम्भूतनयः ॥

प्राधान्यार्थेन प्रथमे चत्वारोऽर्थनयाः स्मृताः ।
शब्दादयः शब्दमुख्याच्छब्दाः सन्ति जिनागमे ॥ १८९

नैगमाद्याश्च चत्वारः सामान्यार्थसमादरात् ।
अविशुद्धा भवन्त्यत्र त्रयः शुद्धा विशेषतः ॥ १९०

इति सप्तनयाः ॥

यः पर्यायप्रतिक्षेपी द्रव्यमात्रसमादृतः ।
द्रव्यार्थिकाभासरूपः प्रोच्यते श्रुतिसागरे ॥ १९१

तथा द्रव्यप्रतिक्षेपी पर्यायमात्रग्राहकः ।
तत्पर्यायार्थिकाभासो विज्ञेयोऽस्ति द्वितीयकः ॥ १९२

धर्मधर्मिकादीनामेकान्तिपार्थिक्ययोगतः ।
प्रोच्यते नैगमाभासो नैगमस्यावभासतः ॥ १९३

सत्त्वं चैतन्यभिन्नेऽपि सामान्यमात्रग्राहकः ।
सत्तापरामर्शरूपः प्रोच्यते सङ्ग्रहो बुधैः ॥ १९४

स परापरभेदाभ्यां युगभेदः समादृतः ।
सन्मात्रग्राहको द्रव्यं भाषते परसङ्ग्रहः ॥ १९५

चैतन्यलक्षणो जीवो गद्यतेऽपरसङ्ग्रहः ।
सत्ताद्वैतं स्वीकुर्वाणो द्रव्यान्यं यो न मन्यते ॥ १९६

स्वमत्याद्वैतभावेन साङ्ख्यनैयायिकादयः ।
प्रोच्यन्ते सङ्ग्रहाभासः स्याद्वादपक्षिका बुधाः ॥ १९७

अत्रावान्तरसामान्यं स्वीकुर्वाणा बलाज्जनाः ।
विशेषं नावमन्यन्ते पारिणामिकतादयः ॥ १९८

सङ्ग्रहादृतभावानां परमार्थमजानतः ।
द्रव्यपर्यायभागं च योऽभिप्रैति स पञ्चमः ॥ १९९

वर्तमानक्षणस्थायिपर्यायमात्रमादृतः ।
ऋजुसूत्रनयग्राही विपरीतं वदेद्यदा ॥ २००

दृष्टिज्ञानकषायाणामुपयुक्तो यदा भवेत् ।
ऋजुसूत्राभासकः स्यात्कालस्थोऽन्योक्तिसौगताः ॥ २०१

पर्यायैकस्य प्राग्भावस्तिरोभावान्यग्राहकः ।
काललिङ्गादिभेदेन शब्दार्थः शब्दको भवेत् ॥ २०२

लिङ्गत्रिवाक्प्रत्ययाद्यैः संयुक्तार्थमुपैति यः ।
तद्भेदेऽपि तमेवार्थं शब्दाभासस्तमादरात् ॥ २०३

यः पर्यायध्वनीनां च यावन्माना (अ)भिधेयकाः ।
तन्नानात्वं स्वीकुर्वाणो रूढाभासः स उच्यते ॥ २०४

पदार्थानां नामभेदं प्रेक्ष्य भिन्नार्थको वदेत् ।
एवम्भूताभासकः स प्रोच्यते जिनशासने ॥ २०५

शब्दक्षेप्यर्थाभिधायी वदेदर्थनयस्तथा ।
शब्दाभिधाय्यर्थक्षेपी शब्दाभासः स उच्यते ॥ २०६

अर्पितानर्पिताभासावन्योन्यं प्रतिक्षेपतः ।
तत्त्वव्यवहारयोः क्षेपात्स्युर्व्यवहारविनिश्चयौ ॥ २०७

ज्ञानं गृह्णन्क्रियाक्षेपाज्ज्ञानाभासो निगद्यते ।
ज्ञानक्षेपात्क्रियां गच्छन्क्रियाभासो वदेद् बुधः ॥ २०८

नैगमादिसप्तनयाः पूर्वानुपूर्वयोगतः ।
पूर्वः प्रभूतविषयः परोऽल्पविषयो भवेत् ॥ २०९

अंशग्राही नैगमोऽस्ति सत्ताग्राहकः सङ्ग्रहः ।
गुणलोकप्रवृत्त्योर्यो ग्राही स्याद् व्यवहारकः ॥ २१०

ऋजुसूत्रो भवेद्धेतुपरिणामसमादृतः ।
व्यक्तकार्यग्राहकः स्याच्छब्दो भावप्रवृत्तिकः ॥ २११

पर्यायान्तरको भिन्नकार्यग्राही च षष्ठमः ।
तद्गतमुख्यकार्यस्य ग्राह्येवम्भूतको भवेत् ॥ २१२

इत्याद्यनेकसद्रूपो नयवादो जिनागमे ।
विधानप्रतिषेधाभ्यां सप्तभङ्ग्यो भवन्ति च ॥ २१३

इत्थं नयविचारश्च समासेन प्ररूपितः ।
लोके समग्रभावेषु भवेत्स्याद्वादशासने ॥ २१४

इति नयाः ॥

तत्प्रत्यक्षपरोक्षाभ्यां प्रमाणं द्विविधं स्मृतम् ।
अतीन्द्रियं च प्रत्यक्षमक्षजन्यं परं भवेत् ॥ २१५

तत्र देशसमग्राभ्यां प्रत्यक्षं द्विविधं श्रुतौ ।
देशाववधिपर्यायौ समग्रं केवलं भवेत् ॥ २१६

मतिश्रुताभिधानेन परोक्षं द्विविधं स्मृतम् ।
अनुमानोपमानागमार्थापत्त्यब्धयो भवेत् ॥ २१७

लिङ्गपरामर्शकं स्यादनुमानप्रमाणकम् ।
गिरौ धूमाङ्कमादृत्य साध्यतेऽसौ कृशानुमान् ॥ २१८

गोसादृश्यत्वभावेन अदृष्टगवयाकृतिः ।
ज्ञानं स्याद्गवयं प्रेक्ष्य भवेत्तदुपमानकम् ॥ २१९

यथार्थवस्तुभावज्ञो वीतरागो जिनेश्वरः ।
तदुक्ताः सकला वाचः स्यादागमप्रमाणकम् ॥ २२०

यथा पीनो देवदत्तो वासरे तु न भुज्यते ।
अर्थान्नक्ताशनो ज्ञातस्तदर्थापत्तिकं भवेत् ॥ २२१

नयप्रमाणकादीनां परिपाटीमुपेत्य यत् ।
जीवाजीवादिभावज्ञः तज्ज्ञैस्तज्ज्ञानमुच्यते ॥ २२२

जिनोक्ततत्त्वश्रद्धानं तत् सम्यग्दर्शनं वदेत् ।
यथार्थहेयोपादेयैः स्वरूपरमणात्मकम् ॥ २२३

परसङ्गत्यागपूर्वं निजात्मरमणात्मकम् ।
संयमं साधनादेतत् सिद्धिर्भवति नान्यथा ॥ २२४

स्वपरव्यवसायि ज्ञानं प्रमाणं वदेच्छ्रुतौ ।
इष्टान्यवस्तुविज्ञानस्वीकारान्यक्षमं तथा ॥ २२५

सर्वनयस्वरूपस्य ग्राहकं यत्प्रमाणकम् ।
पारिणामिकभावेन प्रमाता चेतनो भवेत् ॥ २२६

स्वदेहमानमात्रोऽस्ति क्षेत्रं प्रति विभिन्नतः ।
रत्नत्रयसाधनेन जीवः सिद्धिं समश्नुते ॥ २२७

इति प्रमाणद्वारम् ॥

धर्माधर्माभ्रकालेषु भावोऽस्ति पारिणामिकः ।
भावोदयपरिणामौ नयनौ पुद्गले भवेत् ॥ २२८

पुद्गले च परिणामः स्कन्धेष्वादिस्वभावतः ।
तथाविहायोपशमं भावाः स्युर्विघ्नावरणेऽब्धयः ॥ २२९

नामगोत्रायुर्वेदेषु त्यक्तोपशममिश्रकम् ।
त्रयो भावाः पञ्च मोहे भवन्ति जिनशासने ॥ २३०

गतिष्वपि पञ्च पञ्च भावाः सन्ति शिवालये ।
परिणामक्षायिकौ स्तो भावद्वारं निरूपितम् ॥ २३१

गतिस्थितेषु जीवेषु सर्वे भावा भवन्ति च ।
परिणामक्षायिकौ स्तो जीवेषु मोक्षपत्तने ॥ २३२

इति मूलभावाः ॥

मिथ्यासास्वादनमिश्राव्रतदेशव्रताभिधाः ।
प्रमत्तान्यौ निवृत्त्यन्यौ सूक्ष्मोपशमक्षीणकाः ॥ २३३

गुणाः सयोग्ययोगी च भवन्ति जिनशासने ।
लोके भवस्थजीवस्य परिणामविशेषकाः ॥ (यु.) २३४

मिश्रोदयपरिणामा भावाः सन्ति गुणत्रिके ।
तथा व्रतादीभगुणे पञ्च भावा भवन्ति च ॥ २३५

क्षीणे भवन्ति चत्वारो विमुच्योपशमं तथा ।
विहाय मिश्रोपशमं त्रयो भावान्त्यके द्विके ॥ २३६

मिथ्यासास्वादने सन्ति दिग्भेदा मिश्रकस्य च ।
चक्ष्वचक्ष्वज्ञानत्रिकं दानादिशरलब्धयः ॥ २३७

मिश्रे स्युर्मिश्रसम्यक्त्वं दर्शनज्ञानगुप्तिकम् ।
दानादिलब्धयः पञ्च तूर्येऽपि द्वादशस्तथा ॥ २३८

व्रतद्वादशक्षेपेण पञ्चमे स्युस्त्रयोदश ।
चतुर्दश पर्ययेन षष्ठमे सप्तमे गुणे ॥ २३९

निवृत्त्यादित्रिकगुणे क्षायोपशमकं विना ।
संयमाभावयोगेन द्वादश स्युर्गुणद्विके ॥ २४०

नखाधिकैको मिथ्यात्वे औदयिकस्य विंशतिः ।
भेदा भवन्ति द्वितीये मिथ्यात्वाभावयोगतः ॥ २४१

तृतीयाब्ध्योर्दशखगा मुक्त्वाज्ञानं च पञ्चमे ।
नारकामरभावेन भवन्त्यद्रिदशोदयाः ॥ २४२

सुतिर्यक्संयमाभावात्षष्ठमेषुदशो भवेत् ।
निकृष्टलेश्याभावेन सप्तमे सन्ति द्वादशः ॥ २४३

तेजःपद्मविहीनेन मातङ्गनवमे दश ।
वेदादिमकषायाग्निहीनाः स्युर्दशमेऽब्धयः ॥ २४४

लोभाभावात्त्रयो भेदा भवन्त्युपरिमत्रिके ।
शुक्लाभावेन चरमे भेदौ द्वौ भवतः खलु ॥ २४५

तूर्याद्युपशमान्तेषु भावश्चोपशमो भवेत् ।
नवमैकादशान्ते स्यात्संयमोपशमं नरान् ॥ २४६

तूर्याद्यष्टगुणस्थाने क्षायिकदर्शनं भवेत् ।
क्षीणे क्षायिकयोगेन क्षायिकसंयमोऽपि हि ॥ २४७

दानादिलब्धयः पञ्च सम्यक्त्वं केवलद्विकम् ।
संयमं च सन्ति भेदाः क्षायिकस्यान्त्यके द्विके ॥ २४८

जीवभव्याभव्यभेदा मिथ्यात्वे च त्रयं भवेत् ।
द्वितीयात्क्षीणमोहान्तं मुक्त्वाभव्यमुभौ तथा ॥ २४९

विहाय भव्यं जीवोऽस्ति गुणस्थानेऽन्त्यके द्विके ।
इत्थमेते पञ्च भावा गुणस्थानेषु निर्ममे ॥ २५०

इति परिणामिकभेदाः ।

गुप्त्यम्बरादब्धियुगगुप्तिपञ्चाब्धिपावकयोगेन ।
सप्तमे त्रिंशन्नखाददद्रिगजाधिकाः ॥ २५१

नखाद्युगाधिकनखा दिशो खेटानलाधिकः ।
द्वादशान्त्ये गुणे भेदा भवन्ति सन्निपातिकाः ॥ २५२

इति भावद्वारम् ॥

जीवो भवेज्जीवद्रव्यः शेषाः पञ्चाप्यजीवकाः ।
सर्वे द्रव्याधिकारेण व्याख्या द्रव्यानुयोगकाः ॥ २५३

धर्मादिष्वम्बरं द्रव्यं लोकालोकप्रमाणकम् ।
क्षेत्ररूपमस्ति शेषाः सन्ति निःक्षेत्रलक्षणाः ॥ २५४

रुद्रद्वारानुसारेण सद्भावार्थमुपेत्य च ।
विमुच्य पुद्गलानन्दं निजभावं समाचर ॥ २५५

जीवा दुर्नययोगेन मिथ्याशासनसङ्गताः ।
बोधिबीजं परित्यज्य भ्रमन्ति भवकानने ॥ २५६

ततः श्रुतगुरुं लब्ध्वा विनयैर्गुरुभक्तितः ।
द्रव्यभावार्थमालम्ब्य श्रुतबोधमुपार्जय ॥ २५७

जीवाजीवस्वरूपं च विज्ञाय ज्ञपरिज्ञया ।
निजात्मगुणवित्तेन भजध्वं श्रेय(यो)मन्दिरम् ॥ २५८

स्याद्वादपुष्पकलिका प्रवचनाद्विनिर्ममे ।
बालबोधाय लेशेन तत्त्वार्थावगमाय च ॥ २५९

कोटकेन्दुकुले रम्ये श्रीवंशोत्तमवाचके ।
निध्युपाध्यायस्य शिष्यश्चक्रे वाचकसंयमः ॥ २६०

पू.उपा. श्री समयसुन्दरविजयविरचितम्

॥ उद्गच्छत्सूर्यबिम्बाष्टकम् ॥

चतुर्यामेषु शीतार्त्तायामिनी कामिनी किमु ।
तापाय तपनोद्गच्छद्बिम्बमङ्गेष्टिकां व्यधात् ॥ १

दिनश्रीधिक्कृता यान्ती रुष्टा रात्रिनिशाचरी ।
वह्निज्वालावलीर्मुञ्चतीव भानुप्रकाशतः ॥ २

प्राचीदिग्प्रमदा चक्रे विशाले भालपट्टके ।
बालारुणरवेर्बिम्बं चारुसिन्दूरचन्द्रकम् ॥ ३

पश्यन्त्यां वदनं प्राचीपद्मिन्यां दर्पणेऽरुणः ।
प्रवालाधररागेण रविबिम्बमिव प्रगे ॥ ४

प्रतीच्याऽभिमुखं क्रीडोच्छालनाय नवाऽरुणः ।
प्राचीकन्याकरस्थः किं रक्तद्युत्रत्नकन्दुकः ॥ ५

जगद्ग्रसित्वा पापिष्ठः क्व गतो ध्वान्तराक्षसः ।
तं द्रष्टुमिति बालार्को दीपिका दिनभूभुजः ॥ ६

प्राचीदिङ्नर्त्तकी व्योमवंशाग्रमधिरोहति ।
कृतरक्ताम्बरा शीर्षन्यस्तार्कस्वर्णकुम्भभृत् ॥ ७

त्वत्कीर्त्तिकान्तया दध्रे बालार्कस्तप्तगोलकः ।
दिव्याय स्वेच्छया भ्रान्त्या कुसतीत्वहृते नृप ॥ ८

रवेः प्रकाशं बिम्बं चारक्तं दृष्ट्वा प्रगे रयात् ।
कौतुकादष्टकं चक्रे गणिसमयसुन्दरः ॥ ९

पू.उपा. श्री समयसुन्दरविजयविरचितम्

॥ तृणाष्टकम् ॥

अच्छन्दकविवादे त्वं भज्यमानं तु नाऽभनक् ।
वीरोक्तिं कृतवान् सत्यां तद्धन्यं जन्म ते तृण ! ॥ १

साधुचक्षुर्व्यथोद्भूत-पापशुद्धिकृते तृणम् ।
पुनः पुनर्ज्वलत्याशु कृशानौ जनसाक्षिकम् ॥ २

राज्यर्द्धिं त्यक्तवान् सर्वां निःस्पृहः करकण्डुराट् ।
परं त्वां तृण नामोचद्वालभ्यं भुवि ते महत् ॥ ३

अहो ते तृण ! माहात्म्यं विवादे पतिते त्वयि ।
सत्याय मस्तके न्यस्ते तत्क्षणं भज्यते कलिः ॥ ४

कृते पञ्चामृते भोज्ये ताम्बूले भक्षिते तृण !।
वक्त्रशुद्धिकरं तु त्वं वराङ्गस्थिति तन्महत् ॥ ५

अहो ते तृण ! सौभाग्यं शर्कराभः समं ततः ।
अन्तरालिङ्ग्यसे स्त्रीभिर्यथा सौभाग्यवान् नरः ॥ ६

तृणशक्तिरहो दर्भ-तृणझाटेन मन्त्रतः ।
दुष्टस्फोटकभूतादि दोषा यान्ति यतः क्षयम् ॥ ७

छाया सद्मोपरिस्थस्त्वं दन्तस्थं युधि जीवनम् ।
गो-जग्ध-मसि दुग्धं तदुपकारि महत् तृण ! ॥ ८

विद्वद्गोष्टिविनोदेषु तृणाष्टकमचीकरत् ।
श्रीविक्रमपुरे रङ्गाद् गणिः समयसुन्दरः ॥ ९

पू.उपा. श्री समयसुन्दरविजयविरचितम्

॥ रजोष्टकम् ॥

देवगुर्वोरिव शेषां शीर्षे त्वां स्थापयन्त्यमी ।
हस्तेन हस्तिनो हर्षादहो ते धूलि मान्यता ॥ १

स्वस्ति श्रीमति लेखेपि यत्नतः प्रेषितेपि च ।
परं सिद्धिस्तवाधीना शक्तिस्ते रज इदृशी ॥ २

जगदाधारभूतेन जलदेन पुरस्कृताम् ।
वातेनोढां निरीक्ष्य त्वां घनाशा जायते नृणाम् ॥ ३

सर्वंसहा प्रश्रूतित्वात्मर्द्यमानं पदैरधः ।
न कुप्यसि कदापि त्वं रजस्ते क्षान्तिरुत्तमा ॥ ४

यस्या नाम पदाधस्थां त्वां लात्वा रविवासरे ।
मस्तके क्षिप्यते मन्त्रात् सा स्त्री वश्या रजो नृणाम् ॥ ५

गालिदाने न रुड् लज्जे यत्र स्वेच्छ कृतं सुखम् ।
रजः पर्व यतो जज्ञे तन्मान्यं कस्य नो रजः ॥ ६

रथ्यासु रममाणानां शिशूनां पांसुशालिनाम् ।
धूले त्वं स महार्घ्यापि शृङ्गारादतिरिच्यसे ॥ ७

अप्रार्थ्याप्यनभीष्टापि सुलभापि पदे पदे ।
अहो ते धूलि माहात्म्यं लक्ष्मीरित्यभिधीयसे ॥ ८

श्रीमद्विक्रम सद्रङ्गे विद्वद्गोष्ष्टिषु नोदितः ।
रजोष्टकमिदं चक्रे शीघ्रं समयसुन्दरः ॥ ९

परिशिष्ट

शास्त्रसन्देशमालाषड्विंशतिभागमध्ये ग्रथितानां (६१२) ग्रन्थानामकारादिक्रमः

(अङ्कैर्भागा विज्ञेयाः)

अ

अट्ठारसहसशीलंगाइरहा (५)
अध्यात्मकल्पद्रुमः (९)
अध्यात्मबिन्दुः (१८)
अध्यात्ममतपरीक्षा (२१)
अध्यात्मसारः (४)
अध्यात्मोपनिषत् (४)
अनङ्गदुजर्याष्टकम्(२५)
अनुमानमातृका (१६)
अनेकान्तव्यवस्थाप्रकरणस्य
मङ्गलप्रशस्ती (५)
अनेकार्थनाममाला (२२)
अनेकार्थ-निघण्टुः (२२)
अनेकार्थसंग्रहकोषः (२४)
अन्तिमाऽऽराधना (१४)
अन्नायउंछकुलयं (७)
अन्ययोगव्यवच्छेदद्वात्रिंशिका (१६)
अन्योक्तिशतकम् (६)
अप्पविसोहिकुलयं (७)
अभव्यकुलकम् (७)
अभिधानचिन्तामणिनाममाला (२४)
अभिधानचिन्तामणिशेषनाममाला (२४)
अभिधानचिन्तामणिशिलोञ्छः (२२)
अ.ब.वि.ग.महादण्डकस्तोत्रम् (२५)
अयोगव्यवच्छेदद्वात्रिंशिका (१६)
अष्टकानि (३)
अष्टविधकर्मस्वरूपम् (२३)

आ

आउरपच्चक्खाणं-१ (१५)
आउरपच्चक्खाणं-२ (१५)
आख्यानकमणिकोशः (८)
आगम अष्टोत्तरी (२१)
आचारोपदेशः (११)
आत्मघोषः (२५)
आत्मतत्त्वचिन्ताभावनाचूलिका (९)
आत्मनिन्दाष्टकम् (१४)
आत्मप्रतिबोधदोहा (२५)
आत्मप्रबोधः (१७)
आत्मबोधकुलकम् (७)
आत्महितकुलकम् (७)
आत्मानुशासनकुलकम् (७)
आत्मोपदेशमाला (२५)
आत्मानुशासनम् (१४)
आत्मानुशास्तिसंज्ञिका
पञ्चविंशतिका (१४)
आत्मावबोधकुलकम् (७)
आध्यात्मिकमतपरीक्षा (५)
आप्तमीमांसा (२२)
आभाणशतकम् (६)
आयुःसङ्ग्रहः(२६)

आरात्रिक-वृत्तानि (२२)
आराधकविराधकचतुर्भङ्गी (४)
आराधना (१४)
आराधनाप्रकरणम् (२१)
आराधनाप्रकरणम् (२५)
आराहणा (१४)
आराहणाकुलयं (७)
आराहणापडागा-१ (१४)
आराहणापडागा-२ (१४)
आराहणापणगं (१४)
आराहणापयरणं (१४)
आर्षभीयचरितमहाकाव्यम् (५)
आलोचनाग्रहणविधि
प्रकरणम् (२२)
आलोचनाविधान (२२)
आलोयणाकुलयं (७)
आशाम्बरहित शिक्षा (२५)

इ

इन्द्रियपराजयशतकम् (६)
इरियावहिकुलकम् (२१)
ईर्यापथिकीमिथ्यादुष्कृतकुलकम् (७)
ईर्यापथिकीषट्त्रिंशिका (१६)
ईर्यापथिकीषट्त्रिंशिका (२५)

उ

उत्पादादिसिद्धिः (१६)
उत्सूत्रपदोद्घाटनकुलकम् (७)
उद्गच्छत्सूर्यबिम्बाष्टकम् (२५)
उपदेशकल्पवल्लिः (११)
उपदेशकुलकम्-१ (७)
उपदेशकुलकम्-२ (७)
उपदेशकुलकम्-३ (२१)
उपदेशचिन्तामणिः (१०)
उपदेशतरङ्गिणी (२१)
उपदेशपद (१)
उपदेशप्रदीपः (१२)
उपदेशरत्नकोशः (८)
उपदेशरत्नाकरः (८)
उपदेशरत्नाकरः (२५)
उपदेश(धर्म)रसायनरासः (८)
उपदेशरहस्यम् (४)
उपदेशशतकम् (६)
उपदेशसप्ततिः (११)
उपदेशसप्ततिका (८)
उपदेशसारः (११)
उपदेशामृताकुलकम् (७)
उपधानवाहिप्रशंसा
प्रकरणम् (२२)
उपधानविधिः-१ (१०)
उपधानविधिः-२ (१०)
उपमितिगतक्षमामाहात्म्यम् (२५)
उवएसचउक्ककुलयं-१ (७)
उवएसचउक्ककुलयं-२ (७)
उवएसमाला (८)
उवहाणपइट्ठापंचासग (२२)

ऋ

ऋषभशतकम् (६)
ऋषिमण्डलस्तवः (१२)
ऋषिमण्डलस्तवः (२५)

ए

एकविंशतिद्वात्रिंशिका: (१६)
एकविंशतिस्थानप्रकरणम् (२३)
एकाक्षरनाममाला (२२)
एकाक्षरनाममालिका (२२)
ऐन्द्रस्तुतय: (५)

औ

औष्ट्रिकमतोत्सूत्रोद्घाटनकुलकम् (७)

अं

अंगुलसत्तरी (१३)

क

कथाकोष: (१२)
कथानककोश: (१२)
कर्पूरप्रकर: (१२)
कर्मप्रकृति: (१३)
कर्मप्रकृति (२६)
कर्मविपाककुलकम् (७)
कर्मविपाकाख्य: प्रथम:
प्राचीनकर्मग्रन्थ: (१३)
कर्मसंवेधप्रकरण (२३)
कर्मस्तवभाष्यम् (२३)
कर्मस्तवाख्य: द्वितीय:
प्राचीनकर्मग्रन्थ: (१३)
कम्मबत्तीसी (१३)
कविकल्पद्रुम: (१८)
कस्तूरीप्रकर: (१२)
कायस्थितिस्तोत्रम् (१३)
कालचक्रकुलकम् (२६)
कालवियारसयं (२६)
कालसप्ततिका (१३)
कालस्वरूपकुलकम् (७)
कुमारविहारशतकम् (६)
कुशलोपदेशकोश (२१)
कूपदृष्टान्तविशदीकरणम् (५)
कृष्णराजीविमानविचार: (१३)
केवलिभुक्तिप्रकरणम् (१६)

क्ष

क्षपकस्याऽऽलोचनाऽन्ते-
भावना (२२)
क्षमाकुलकम् (७)
क्षान्तिकुलकम् (७)
क्षुल्लकभवावलि: (१३)

ख

खामणाकुलयं (१) (७)
खामणाकुलयं (२) (७)

ग

गणधरसार्धशतकम् (६)
गणरत्नमहोदधि: (२६)
गणिगणिन्योर्लक्षणावली (२२)
गाङ्गेयभङ्गप्रकरणम्-१ (१५)
गाङ्गेयभङ्गप्रकरणम्-२ (१५)
गुणकित्त्व-षोडशिका (२६)
गुणस्थानक्रमारोह: (१३)
गुणानुरागकुलकम् (७)
गुरुगुणषट्त्रिंशत्षट्त्रिंशिका
कुलकम् (७)

गुरुतत्त्वप्रदीपः (१६)
गुरुतत्त्वविनिश्चयः (५)
गुरु दर्शनहर्षकुलकम् (७)
गुरु महात्म्यं कुलकम् (२१)
गुरु वन्दनभाष्यम् (२२)
गुरु विरहविलापः (१४)
गुरु स्थापनाशतक (२१)
गोडीपार्श्वस्तवनम् (५)
गौतमकुलकम् (७)

घ

घनगणितसंग्रहगाथाः (१८)

च

चंदावेज्झयं पइण्णयं (१५)
चउसरणपइन्नयं (१५)
चक्षुरप्राप्यकारितावादः (२५)
चतुर्गतिजीवक्षपणकानि (१४)
चतुर्दशजीवस्थानेषु जघन्योत्कृष्टपदे (१३)
चन्द्रसूर्यमण्डलविचारः (२६)
चरणकरणमूलोत्तरगुण (१८)
चर्चरी (२१)
चारित्रमनोरथमाला (८)
चतुर्विधधर्मस्वरूपम् (२५)
चित्तशुद्धिफलम् (१८)
चेइयवंदणमहाभासं (१०)
चैत्यवन्दनकुलकम् (२१)
चैत्यवन्दनभाष्यम् (२२)

ज

जंबूस्वामि कुलकम् (२१)
जघन्योत्कृष्टपद एककालं
गुणस्थानकेषु (१३)
जयन्तीप्रकरणम् (२२)
जल्पकल्पलता (१६)
जिनप्रतिमास्तोत्रम् (१)
जिनबिम्बप्रतिष्ठाविधिः (१०)
जिनशतकम्-१ (६)
जिनशतकम्-२ (६)
जीवजोणिभावणाकुलयं (७)
जीवदयाप्रकरणं (८)
जीवविचारस्तवनम् (२६)
जीवव्यवस्थापनाषट्त्रिंशतिका (२२)
जीवसमासः (१३)
जीवसरूव-चउवीसिया (२६)
जीवाऽजीव कर्माष्टकप्रकरणम् (२२)
जीवादिगणितसंग्रहगाथाः (१८)
जीवाणुसट्ठि संधि (२५)
जीवानुशासनम् (१४)
जीवानुशास्तिकुलकम् (७)
जीवाभिगमसंग्रहणी (१५)
जीवायुप्पमाणकुलयं (२१)
जैनतत्त्वसारः (१६)
जैनविहारशतकम् (२१)
जैनस्याद्वादमुक्तावली (१६)
जोइसकरंडगं पइण्णयं (१५)
जोगविहाणपयरणं (२२)

ज्ञ

ज्ञाताधर्मकथोपनयगाथाः (१५)
ज्ञानप्रकाशकुलकम् (७)
ज्ञानपञ्चकविवरणम् (२५)

ज्ञानसारः (४)
ज्ञानार्णवः (५)

त

तत्त्वतरङ्गिणी (१६)
तत्त्वबोधतरङ्गिणी (१२)
तत्त्वामृतम् (९)
तपःकुलकम् (७)
तपःकुलकम् (२१)
तित्थोगालिपइन्नयं (१५)
तेवड्डिसिलगापुरिसवियारो (२६)
त्रिशतत्रिषष्टिपाखण्डस्वरूप स्तोत्रम् (१५)
त्रिषष्टिध्यानकथानककुलकम् (२१)
त्रिषष्टीयदेशनासंग्रहः (११)
त्रैलोक्यदीपिका (बृहत्संग्रहणी) (२३)
तृणाष्टकम् (२५)

द

दंसणसुद्धिपयरणं (१०)
दर्शननियमकुलकम् (७)
दशश्रावककुलकम् (७)
दानकुलकम् (७)
दानविधिः (१०)
दानषट्त्रिंशिका (९)
दानादिप्रकरणम् (१२)
दानोपदेशमाला (८)
दिक्चतुष्कजीवाल्पबहुत्वं (२२)
दीवसागरपन्नत्ति (१५)
दुःषमगण्डिका (२५)
दृष्टान्तशतकम् (२१)
दृष्टान्तशतकम्-१ (६)
दृष्टान्तशतकम्-२ (६)
देवेन्द्रनरकेन्द्रप्रकरणम् (१३)
देशनाशतकम् (६)
देशीनाममाला (२४)
देहकुलकम् (७)
देहस्थितिस्तवः (१३)
द्रव्यसप्ततिका (२२)
द्रव्यस्तवसमर्थनप्रकरणम् (२५)
द्वात्रिंशद्द्वात्रिंशिकाः (४)
द्वादश-कुलकम् (७)
द्वादशभावना (२१)
द्वादशभावना (२१)
द्वादश भावनाः (२१)
द्वादशव्रतस्वरूपम् (१०)
द्वादशाङ्गीपदप्रमाणकुलकम् (७)
द्वाविंशतिपरीषहाः (२१)

ध

धनञ्जयनाममाला (२१)
धनुःपृष्ठबाहासंग्रहगाथाः (१८)
धम्मारिहगुणोवएसकुलयं (७)
धम्मोवएसकुलयं (७)
धर्मपरीक्षा (५)
धर्मबिन्दुः (३)
धर्मरत्नप्रकरणम् (१०)
धर्मरत्नकरण्डकः (११)
धर्मस्वरूप-दर्शनम् (२५)
धर्मविधिः (८)

धर्मशिक्षा (९)
धर्मसंग्रहणि: (१)
धर्मसंग्रह: (११)
धर्माचार्यबहुमानकुलकम्(७)
धर्माराधनशिक्षा (२१)
धर्मोद्यमकुलकम्(७)
धर्मोपदेश: (९)
धर्मोपदेशमाला (८)
धर्मोपदेशश्लोका: (२१)
धर्म्माधर्म्मविचारकुलकम्(२१)
धर्म्मोपदेशकुलकम्(७)
धूर्ताख्यानम्(३)
धूमावली (३)
ध्यानदीपिका (१८)
ध्यानशतकम्(६)

न

नंदणरायरिसिस्स
अन्तिमाऽऽराहना (१४)
नंदनऋषि आराधना (२५)
नन्दीश्वरस्तव: (१३)
नमस्कार माहात्म्यम्(२१)
नमस्कारस्तव: (१८)
नयकर्णिका (१६)
नयोपदेश: (५)
नरकवर्णनवृत्तानि (२५)
नरभवदिट्ठंतोवणयमाला (१२)
नवकारफलकुलकम्(७)
नवतत्त्वप्रकरणम्(२२)
नवतत्त्वप्रकरणम्(२२)
नवतत्त्वभाष्यम्(१३)
नवतत्त्वम्(१३)
नवतत्त्वसंवेदनम्(१३)
नवपदप्रकरणम्(१०)
नवपदमाहात्म्य गर्भित
प्रकरणम्(२१)
नवपद विषयक देशना (२५)
नवपदाराधनविधि: (२५)
नवसूर्यपबृंहणाऽनुशास्ती (२२)
नव्यमहत्तराऽनुशास्ति: (२२)
नव्यलघुक्षेत्रसमास: (२६)
नानाचित्तप्रकरणम्(३)
नानावृत्तकप्रकरणम्(२१)
नारीशीलरक्षाकुलकम्(७)
निगोदषट्त्रिंशिका (१५)
निघण्टुशेष: (२४)
नीतिधनदशतकम्(२१)
नूतनगणिगच्छानुशास्ति: (२२)
नूतनाचार्याय हितशिक्षा (९)
न्यायखण्डखाद्याऽपरनामा-
महावीरस्तव: (५)
न्यायावतार: (१६)
न्यायावतारसूत्रवार्तिकम्(१६)

प

पंचवत्थुगं (२)
पञ्चकपरिहाणि: (२२)
पञ्चनिर्ग्रन्थी (१५)

पञ्चलिङ्गीप्रकरणम् (१५)
पञ्चवर्गपरिहारनाममाला (२२)
पञ्चसङ्ग्रहः (१३)
पञ्चसंयतप्रकरणम् (१५)
पञ्चाशकानि (१)
पज्जंताराहणा (१४)
पट्टावलीविसुद्धी (१६)
पडिलेहणाविचारकुलकम् (७)
पदार्थस्थापनासंग्रहः (१७)
पद्मानन्दशतकम् (६)
परमज्योतिपञ्चविंशतिका (५)
परमसुख-द्वात्रिंशिका (२५)
परमाणुखण्डषट्त्रिंशिका (१५)
परमात्मपञ्चविंशतिका (५)
परमानन्दपञ्चविंशतिः (९)
पर्यन्ताराधनाकुलकम् (७)
पर्युषणादशशतकम् (१६)
पव्वज्जाविहाणकुलयं (७)
पाइअलच्छीनाममाला (२२)
पाक्षिक गाथा विचार (२२)
पाक्षिकपर्वसारविचारः (२२)
पाक्षिकसप्ततिका (२२)
पिंडालोयणाविहाणाओ पयरणं (२२)
पिण्डविशुद्धिः (१०)
पुण्डरीकतीर्थपतीस्तोत्रम् (५)
पुण्यकुलकम् (७)
पुद्गलपरावर्तस्तवनम् (१३)
पुद्गलषट्त्रिंशिका (१५)
पुष्पमाला (८)
पूजा-चतुर्विंशतिका (२५)
पूजाविधिः (११)
पोषधविधि संग्रहणीगाथाः (२२)
पोसहविही (१०)
पौषधषट्त्रिंशिका (१६)
प्रकृतिबन्धविचारः (२६)
प्रकृतिविच्छेदप्रकरणम् (२३)
प्रकृतिस्वरूपसंरूपणं
प्रकरणम् (२३)
प्रज्ञापनोपाङ्गतृतीयपदसंग्रहणी (१५)
प्रज्ञाप्रकाशषट्त्रिंशिका (२५)
प्रतरप्रमाणसंग्रहगाथाः (१८)
प्रतिक्रमणसमाचारी (२२)
प्रतिमार्थं काष्ठपाषाणपरीक्षा (२२)
प्रतिमाशतकम् (४)
प्रतिष्ठाविधिः (२२)
प्रतिष्ठाविधिः (२२)
प्रतिष्ठासंग्रहकाव्यम् (२२)
प्रतिसमयजागृतिकुलकम् (७)
प्रत्याख्यानकुलकम् (२१)
प्रत्याख्यान कुलकम् (२१)
प्रत्याख्यानभाष्यम् (२१)
प्रत्याख्यानस्वरूपम् (१०)
प्रबोधचिन्तामणिः (९)
प्रभाते जीवानुशासनम् (१४)
प्रमाणनयतत्त्वालोकालङ्कारः (१६)
प्रमाणप्रकाशः (१६)

प्रमाणमीमांसा (१६)
प्रमादपरिहारकुलकम् (७)
प्रमालक्षणम् (२१)
प्रवचनपरीक्षा (१६)
प्रवचनसारोद्धारः (१७)
प्रव्रज्याविधानकुलकम् (७)
प्रशमरतिः (९)
प्रश्नद्वात्रिंशिका (१६)
प्रश्नशतकम् (६)
प्रश्नावली (२६)
प्रश्नोत्तररत्नमाला (१२)
प्राकृतसंवेगामृतपद्धतिः (१४)
प्रातःकालिकजिनस्तुतिः (९)

ब

बन्धस्वामित्वप्रकरणम् (२३)
बन्धस्वामित्वाख्यः तृतीयः प्राचीनकर्मग्रन्थः (१३)
बन्धषट्त्रिंशिका (१५)
बन्धहेतूदयभङ्गप्रकरणसमाप्तिगते द्वे प्रकरणे (५)
बन्धोदयसत्ता (१३)
बालावबोधप्रकरण (२१)
बिम्बपरीक्षा (२२)
बिम्बपूजापरीक्षा (२२)
बोटिकनिराकरणम् (२६)
बोटिकोच्चाटनं वादस्थानकम् (२६)
बृहत्क्षेत्रसमास (२३)
बृहत्संग्रहणी (२३)
बृहद्वन्दनकभाष्यम् (१०)

भ

भवभावना (८)
भावकुलकम् (७)
भावनाकुलकम् (२१)
भावनाशतकम् (६)
भावप्रकरणम् (१३)
भाषारहस्यम् (५)
भोजनपूर्वचिन्तागाथाः (८)

म

मंगलकुलयं (७)
मण्डलप्रकरणम् (१८)
मदादिविपाककुलकम् (७)
मनुष्यभवदुर्लभता (९)
मनःस्थिरीकरणप्रकरणम् (२६)
मनोनिग्रहभावनाकुलकम् (७)
महामुनि-स्तवः (२५)
महावीरविज्ञप्तिद्वात्रिंशिका (२१)
महासतीकुलकम् (७)
मार्गपरिशुद्धिः (५)
मार्ग्गणासु बंधहेतूदयत्रिभङ्गी (१३)
मालोपबृंहणा (२२)
मिच्छादुक्कडवोसिरणविहि कुलयं (७)
मिथ्यात्वकुलकम् (७)
मिथ्यात्वमथनकुलकम् (७)

मिथ्यात्वविचारकुलकम् (७)
मिथ्यात्वस्थानविवरण
कुलकम् (७)
मुखवस्त्रिकास्थापनकुलकम् (७)
मूर्खशतकम् (२१)
मूलशुद्धिः (१०)
मूलशुद्धि प्रकरणम् (२५)
मृत्युमहोत्सवः (१४)
मोक्षोपदेशपञ्चाशकम् (९)

य

यतिदिनकृत्यम् (११)
यतिदिनचर्या (१०)
यतिलक्षणसमुच्चयः (४)
यतिशिक्षापञ्चाशिका (८)
यात्रास्तवः (११)
युक्त्यनुशासनम् (१६)
युक्तिप्रकाशः (१६)
युक्तिप्रबोधः (१६)
योगदृष्टिसमुच्चयः (३)
योगप्रदीपः (१२)
योगबिन्दुः (३)
योगशतकम् (३)
योगशास्त्रम् (१८)
योगसार (२१)
योगानुष्ठानकुलकम् (७)
योगोद्वाहिलक्षणावली (२२)
योनिस्तवः (१३)

र

रजोष्टकम् (२५)
रत्नत्रयकुलकम् (७)
रत्नसञ्चयः (१७)
रोहिणीज्ञातोपनयः (२२)

ल

लघुकर्मविपाकः (२६)
लघुक्षेत्रसमास (२३)
लघुप्रवचनसारोद्धारः (१७)
लघुशतकभाष्य (२३)
लध्वल्पबहुत्वप्रकरणम् (१३)
लिङ्गानुशासनम् (२४)
लिङ्गानुशासनम् (२६)
लोकतत्त्वनिर्णयः (३)
लोकनालिकाद्वात्रिंशिका (१३)

व

वाक्यप्रकाशः (१८)
वाणारस्यां कृतं
श्रीपार्श्वनाथजिनस्तोत्रम् (५)
विंशतिर्विंशिकाः (३)
विचारपञ्चाशिका (१३)
विचारसप्ततिका (१७)
विचारसारः (१७)
विचारस्तोत्रम् (२५)
विजयप्रभसूरिक्षामणक
विज्ञप्तिः (५)
विजयप्रभसूरिस्वाध्यायः (५)
विजयोल्लासमहाकाव्यम् (५)

विद्वच्चिन्तामणिः (२२)
विद्वत्प्रबोधशास्त्रम् (२२)
विद्वद्गोष्ठी (१२)
विभक्तिविचारः (१५)
विरतिफलकुलकम् (७)
विविधतपोदिनाङ्ककुलकम् (७)
विवेककुलकम् (७)
विवेकमञ्जरी (८)
विशेष-णवतिः (१५)
विषयविरक्तिकुलकम् (७)
विसयनिंदाकुलयं (२१)
वीरस्तवः (१५)
वैराग्यकल्पलता (१९+२०)
वैराग्यकुलकम् (२५)
वैराग्यधनदशतकम् (२१)
वैराग्यप्रेरणम् (२५)
वैराग्यरङ्गकुलकम् (२१)
वैराग्यरसायनम् (८)
वैराग्यशतकम् (६)
व्यवहारकुलकम् (७)
व्याख्यानविधिशतकम् (६)

श

शङ्खेश्वरपार्श्वजिनस्तोत्रम्-१ (५)
शङ्खेश्वरपार्श्वनाथस्तोत्रम्-२ (५)
शङ्खेश्वरपार्श्वनाथस्तोत्रम्-३ (५)
शतकप्रकरणभाष्यम् (२३)
शतकसंज्ञकः पञ्चमः
कर्मग्रन्थः (२३)
शतपञ्चाशितिका संग्रहणी (२१)
शमीनपार्श्वस्तोत्रम् (५)
शब्दरत्नाकरः (२२)
शारदीया नाममाला (२२)
शास्त्रवार्तासमुच्चयः (३)
शीलकुलकम् (७)
शीलोदाहृतिकल्पवल्ली (२५)
शीलोपदेशमाला (८)
शृङ्गारमण्डनम् (२१)
शृङ्गारवैराग्यतरङ्गिणी (२१)
शोकनिवारणकुलकम् (७)

श्र

श्राद्धकुलकम् (२५)
श्राद्धदिनकृत्यम् (१०)
श्राद्धविधिः (१०)
श्रावकधर्मकृत्यम् (११)
श्रावकधर्मविधिः (३)
श्रावकप्रज्ञप्तिः (१०)
श्रावकप्रायश्चित्तसामाचारीविधि (२५)
श्रावकविधिः (२२)
श्रावकव्रतकुलकम् (२१)
श्रावकव्रतभङ्गप्रकरणम् (१८)
श्रीकातन्त्रविभ्रमसूत्रम् (१८)
श्रीमद्गीता-तत्त्वगीता (१८)
श्रुतस्तवः (२१)
श्रुतास्वादः (८)
शृङ्गारधनदशतकम् (२१)
शृङ्गारशतकाव्यम् (२१)
शृङ्गारवैराग्यतरङ्गिणी (१२)

ष

षट्स्थानकम् (१३)
षडशीतिनामा चतुर्थः
प्राचीनकर्मग्रन्थः (१३)
षडशीतिभाष्यम् (२३)
षड्दर्शनपरिक्रमः (१६)
षड्दर्शन कल्पलता (२५)
षड्दर्शनसमुच्चयः-१ (२)
षड्दर्शनसमुच्चयः-२ (१६)
षड्द्रव्यसङ्ग्रहः (१३)
षड्विधाऽन्तिमाऽऽराधना (१४)
षष्ठिशतकम् (६)
षोडशकप्रकरणम् (३)
षोडशश्लोकी (२१)

स

संग्रहशतकम् (६)
संज्ञाकुलकम् (७)
संज्ञाधिकारः (१८)
संबोधप्रकरणम् (२)
संबोधसत्तरि (२१)
संयम मंजरी (२२)
संविज्ञसाधुयोग्यनियम
कुलकम् (७)
संवेग कुलकम् (२५)
संवेग कुलकम् (२५)
संवेगकुलयं (७)
संवेगद्रुमकन्दली (९)
संवेगमंजरीकुलयं (७)
संवेगरंगमाला (१४)
संवेगामृतम् (१८)
संसारे नत्थि सुहं (२५)
सङ्घपट्टकः (२१)
सङ्घस्वरूपकुलकम् (७)
सज्जनचित्तवल्लभः (९)
सन्देहदोलावली (१६)
सन्देहसमुच्चयः (२६)
सभापञ्चकप्रकरणम् (१८)
सप्ततिका-टिप्पनकम् (२६)
सप्ततिकाभाष्यम् (१३)
सप्ततिकाभिधः षष्ठः
कर्मग्रन्थः (२३)
सप्ततिकासारम् (२३)
सप्ततिशतकस्थानप्रकरणम् (२३)
सप्तपदीशास्त्रम् (२२)
समताशतक (६)
समवसरणप्रकरणम् (१३)
समवसरणरचनाकल्पः (२३)
समवसरणस्तोत्रम् (१३)
समाधिशतक (६)
समाधिशतकम् (६)
समाधिसाम्यद्वात्रिंशिका (४)
सम्बन्धपरीक्षा (२६)
सम्मतिसूत्रम् (१६)
सम्मत्तकुलयं-१ (७)
सम्मत्तुप्पायविही कुलकम् (७)
सम्यक्त्वकुलकम्-२ (७)
सम्यक्त्वकुलकम्-३ (७)
सम्यक्त्वपरीक्षा (१६)

सम्यक्त्वरहस्य प्रकरणम् (२५)
सम्यक्त्वसप्तति: (१०)
सम्यक्त्व स्तव (२२)
सम्यक्त्वस्वरूपकुलकम् (७)
सर्वजीवशरीरावगाहनास्तव: (२२)
सर्वज्ञशतकम् (६)
सर्वज्ञसिद्धि: (२)
सर्वतीर्थमहर्षिकुलकम् (७)
सर्वश्रीजिनसाधारणस्तवनम् (२)
साधर्मिकवात्सल्यकुलकम् (७)
साधर्मिकवात्सल्यकुलकम् (२१)
साधु स्थापनाधिकार (२२)
साध्वाचारषट्त्रिंशिका (२५)
सामाचारी (४)
सामान्यगुणोपदेशकुलकम् (७)
साम्यशतकम् (६)
सारसमुच्चयकुलकम् (२५)
सारावलीपइण्णयं (१५)
सार्द्धशतकभाष्यम् (२३)
सिद्धदण्डिकास्तव: (१३)
सिद्धपञ्चाशिका (१३)
सिद्धप्राभृतम् (१३)
सिद्धिमातृका (२६)
सिद्धसहस्त्रनामकोश: (५)
सिद्धान्तसारोद्धार: (१८)
सुक्तसंग्रह: (२५)
सुक्ष्मार्थविचारसारोद्धार: (१५)
सुगुरु गुणसंथवसत्तरिया (२१)
सुभाषिताष्टकानि (१२)
सुभाषित-अष्टकानि (२५)
सुमिणसित्तरी (८)
सूक्तरत्नावली-१ (१२)
सूक्तरत्नावली-२ (१२)
सूक्तिमुक्तावली (१२)
सूक्ष्मार्थसंग्रहप्रकरणम् (२३)
सूक्ष्मार्थसप्ततिप्रकरणम् (१८)
सूत्रकृताङ्गाद्यचतुरध्ययनाऽ-
नुक्रमगाथा: (१५)
स्तवपरिज्ञा (१०)
स्त्रीनिर्वाणप्रकरणम् (१६)
स्त्रीवास्तविकताप्रकरणम् (८)
स्थापनापञ्चाशिका (२२)
स्याद्वादकलिका (१६)
स्याद्वादपुष्पकलिका (२५)
स्याद्वादभाषा (१६)
स्याद्वादमुक्तावली (१६)
स्यादिशब्दसमुच्चय: (२६)

ह

हिंसाफलाष्टकम् (३)
हिओवएस (८)
हिङ्गुलप्रकरणम् (१२)
हितशिक्षाकुलक (२१)
हिताचरणम्(२५)
हैमनाममालाशिलोञ्छ: (२६)
हैमविभ्रम: (२२)
हृदयप्रदीपषट्त्रिंशिका (९)

टोटल ग्रन्थ - ६१२

શાસ્ત્રસંદેશનું નવલું નજરાણું
"પદ્યાનુક્રમણિકા સંપુટ"

- આ સંપુટમાં ચાર ભાગ છે.
- પ્રથમ ભાગમાં આગમના ૪૪ ગ્રંથો અને સંવેગરંગશાલાની પદ્યાનુક્રમણિકા છે.
- દ્વિતીય ભાગમાં પ્રાકૃતના ૩૭૩ ગ્રંથોની પદ્યાનુક્રમણિકા છે.
- તૃતીય ભાગમાં સંસ્કૃતના ૨૦૫ ગ્રંથો અને લોકપ્રકાશની પદ્યાનુક્રમણિકા છે.
- ચતુર્થભાગમાં ત્રિષષ્ટિશલાકાપુરુષચરિત્ર અને વૈરાગ્યકલ્પલતા-રતિની પદ્યાનુક્રમણિકા છે.
- આ સંપુટમાં છ પરિશિષ્ટો છે.
- આ સંપુટમાં ટોટલ ૬૨૬ ગ્રંથોનો સમાવેશ કરેલ છે.
- આ સંપુટમાં ટોટલ ૧,૭૭,૦૦૦ શ્લોકનો સમાવેશ કરેલ છે.
- આ સંપુટના ટોટલ ૧૫૭૦ પેજ છે.
- આ સંપુટની કિંમત ૧૮૦૦/-રૂપિયા છે.

शास्त्रसंदेशमाला

१ से २४ शास्त्रसंदेशमाला- १ से २४

२५. आगमपद्यानाम् अकारादिक्रमेण
अनुक्रमणिका-१

२६. प्राकृतपद्यानाम् अकारादिक्रमेण
अनुक्रमणिका-१

२७. संस्कृतपद्यानाम् अकारादिक्रमेण
अनुक्रमणिका-१

२८. त्रिषष्टिशलाकापुरूषचरित्र-श्लोकानाम्
अकारादिक्रमेण अनुक्रमणिका-४

२९. संवेगरंगशाला

३०. शास्त्रसंदेशमाला- २५

३१. शास्त्रसंदेशमाला- २६

३२. से ५१ स्तोत्रसंदेशमाला- १ से २०